

၂၅- ရာစု

၂၀၀၅-ဒီဇင်ဘာ

အဖွဲ့ဝင်(၈)

- ရေတွင်းတူးပေးခဲ့သူများ-ရဲဘော် ရှုယဉ်(၁)
- ဘာကြောင့်များ လက်ဖက်ရည်လေးတောင်မတည်...နေထွန်းအောင်(၆)
- တရုတ်-ဂျပန် အင်အားပြိုင်ပွဲ-စိုးလှဘော်(၉)
- နီယိုကွန်တွေ လာနေပြီ-အောင်မြိုင်(၁၂)
- အမေရိကန်နိုင်ငံ ဆင်းရဲမွဲတေမှု ပြဿနာ-ထွန်းဝင်းမောင်(၁၆)
- စစ်အေးတိုက်ပွဲအတွင်းက အားပြိုင်ပွဲတခု-ဇော်မင်း(၁၈)
- အိန္ဒိယ-အမေရိကန်ဆက်ဆံရေး လတ်တလောအခြေအနေ-ကြည်ဝင်း(၂၃)
- ရိုဇာလူဇင်ဘတ် နိုင်ငံတကာဆွေးနွေးပွဲ-ရဲဘော်သိန်းဝင်း(၂၈)
- တရုတ်-ရုရှား ပူးတွဲစစ်ဆင်ရေးက ရိုက်ခတ်လိုက်တဲ့ ဂယက်များ-ကိုထွေး(၃၀)
- ဂျပန်မှာ အမေရိကန် နျူကလီယားစွမ်းအင်သုံး သင်္ဘောတွေ...-ကျော်လတ်(၃၅)
- အီရတ်က ပေးတဲ့သင်ခန်းစာ-ရဲဘော်သန်းအေး(၃၇)
- ကုလသမဂ္ဂနဲ့ ကမ္ဘာ့စည်းစနစ်သစ်-မောင်သန်းမြရွှေ(၄၁)
- မဟာမိတ်ချင်းတူပေမယ့်...-အောင်ပင်လယ်(၅၃)
- ဂျပန်သတင်းတပုဒ်မှသည်...-ရဲဘော်အောင်လွင်(၅၆)
- ဂန္ထီ၏အာဏာပီဆန်သော...ရဲဘော်လွင်မိုး(၆၀)
- ဗဟုဝါဒနဲ့ ဝိုဏ်းဂနဝါဒ-အောင်ငြိမ်း(၆၂)
- ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးကို ကိုင်လှုပ်နေတဲ့ရေနံ-ရဲဘော်စိန်သော်(၇၂)
- မိစ္ဆာတို့၏ဇာတိချက်ကြွေ-မွေးရပ်မြေ-ညိုစိန်ဝင်း(၇၉)
- ထိုင်ဝမ်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ပေါ်လစီ...-ရဲဘော်စိန်ထွန်း(၈၅)
- အစဉ်အလာမရှိသော ခြိမ်းခြောက်မှုများ-ရဲဘော် ထွန်းမြတ်(၉၀)
- ဗမာပြည်သားတွေ ပြောနေကြတဲ့ တရုတ်ပြည်ပြဿနာ-စိန်ချင်းကြည်(၉၄)
- အစိမ်းရောင်နဂါးကြီး နိုးထလာနေပြီ-လှပေါ်ဦး(၉၈)

၂၁-စာစဉ်

စာတည်းအဖွဲ့ အဖွဲ့

*ဒီတပတ် အမှတ်(၈)မှာ

- ကမ္ဘာ့အင်အားကြီးနိုင်ငံများ အခြေအနေ။
- ဝင်ရိုးတခုတည်း ကမ္ဘာနှင့် ဝင်ရိုးစုံ ကမ္ဘာတို့ အားပြိုင်ပွဲ၊ စုဖွဲ့မှုများ။
- အာရှဘက် အင်အားချိန်ခွင်လျှာ ထိန်းညှိမှု။
- ထိပ်တိုက် တိုးနိုင်တဲ့ပြဿနာများ။
- စစ်အေးကာလ တကျော့ပြန်လာဦးမလား။
- သမိုင်းကပေးခဲ့သော သင်ခန်းစာများနှင့် လေ့လာအတုယူစရာများ၊ ယနေ့ခေတ် အန္တရာယ်ရှိသော အတွေးအမြင်များ။
- ပလုံစီတက်လာတဲ့ ပြဿနာအချို့။
- ...စသည်တို့ကို မိမိတိုင်းပြည်အကျိုးစီးပွားနှင့် ယှဉ်ပြီး ထင်ဟပ်သုံးသပ်ထားတဲ့ ဆောင်းပါးများကို စုစည်းပေး လိုက်ပါသည်။

စာတည်းအဖွဲ့
(၂၈-၁၁-၂၀၀၅)

၂၀၀၅၊ ဒီဇင်ဘာ

ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ ဗဟိုသုတေသနဌာနက ထုတ်ဝေသည်။

ရေတွင်းတူးပေးခဲ့သူများ

ရဲဘော် ရှယ်ဉ်

၂၀၀၅ ခုနှစ်၊ မေလ ၉ ရက်နေ့၊ ဒေသ စံတော်ချိန် နံနက်(၉) နာရီ၊ မော်စကို ကရင်မလင် နန်း တော်ရှေ့ ရင်ပြင်နီအစပ်တွင် ရုရှား သမ္မတ ပူတင်တို့ ဇနီးမောင်နှံ မိုးဖွဲဖွဲအောက် ရပ်နေကြပြီး၊ တဦးပြီးတဦး ရောက်လာသည့် နိုင်ငံခေါင်း ဆောင်များ၊ ကမ္ဘာ့ အဖွဲ့ အစည်း အသီးသီးမှ ခေါင်းဆောင်များကို ကြိုဆိုနှုတ်ဆက်နေပါသည်။

ဖက်ဆစ်ဝါဒ၊ နာဇီဝါဒကို အပြတ်နှိမ်နင်း အောင်မြင်လိုက်သည့် အောင်ပွဲရနေ့ **Victory Day** အနှစ်(၆၀) မြောက်အခမ်းအနား မော်စကို၌ ကျင်းပနေသည်ကို တကမ္ဘာလုံးသို့ ရုပ်မြင်သံကြားမှတစ်ဆင့် တိုက်ရိုက်ထုတ်လွှင့်ပြသနေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံပေါင်း(၅၀) ကျော်မှ နိုင်ငံ ခေါင်းဆောင်များ၊ ကုလသမဂ္ဂ အပါအဝင် ကမ္ဘာ့အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးမှ ခေါင်းဆောင်များ၊ ယခင် ဆိုဗီယက်ယူနီယံထံ ပါဝင်ခဲ့သည့် နိုင်ငံများမှ ခေါင်းဆောင်များ အတော်ပင် စုံစုံညီညီ တက်ရောက်လာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

နံနက်(၉:၁၀) နာရီ ဧည့်သည်များ အစုံအညီ ရောက်ရှိပြီး အလေးပြုခံစင်မြင့်တွင် အိမ်ရှင် သမ္မတနှင့်အတူ နေရာယူကြပြီးနောက် ရုရှားကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးက အမိုးဖွင့်ကားဖြင့် ရင်ပြင်နီတွင်း ဝင်လာပြီး သမ္မတထံ သတင်းပို့၍ အခမ်းအနားကို

ဖွင့်လှစ်ပါသည်။ သမ္မတပူတင်က မိန့်ခွန်းတိုလေး ပြောကြားပါသည်။

“မဟာမျိုးချစ်စစ်ပွဲကြီး(ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကို ဆိုဗီယက်ယူနီယံက ခေါ်ဝေါ်ခဲ့သည့် အသုံးအနှုန်း) ရဲ့ စစ်ပြန်ရဲဘော်ဟောင်းကြီးများအားလုံးကို ကျွန်တော် အလေးအမြတ် ပြုလိုက်ပါတယ်” ဟု ပူတင်က သူ့မိန့်ခွန်းကို အစချီလိုက်ပြီး “ဒီနေ့ဟာ အဆိုးကို အကောင်းက အောင်ပွဲခံလိုက်တဲ့နေ့၊ နိုင်ငံလိုမင်းထက် အဓမ္မ အုပ်စိုးမှုကို လွတ်လပ်မှုက အောင်ပွဲခံလိုက်တဲ့နေ့ပါပဲ” ဟူ၍ ပြောဆိုသွားခဲ့ပါသည်။

ပူတင် မိန့်ခွန်းပြောကြားအပြီးတွင် စစ်ရေးပြအခမ်းအနားကို စတင်ပါသည်။ ထိုအခမ်း အနားကို နှစ်ပိုင်းခွဲထားပါသည်။ ပထမပိုင်းမှာ ခေတ်ဟောင်း စစ်တပ်ပုံစံ၊ ၁၉၄၅ ခုနှစ်၊ စစ်ကြီးအပြီး ရင်ပြင်နီတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် အောင်ပွဲအခမ်းအနား ပုံစံအတိုင်း ထိုခေတ်ဝတ်စုံများနှင့် ချီတက် အလေးပြုကြပါသည်။ ရင်ဘတ်အပြည့် ဆုတံဆိပ်များ တပ်ဆင်ထားသည့် တခေါင်းလုံး ဆံပင်တွေ ပေးနေအောင် ဖြူပြီဖြစ်သော အသက်(၇၀) ကျော် (၈၀) တန်း စစ်ပြန်ရဲဘော်ဟောင်းကြီးများ (အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများ) ထရပ်ကားကြီးများပေါ်ကနေ အလေးပြုစင်မြင့်ကို ဖြတ်သွားတဲ့အခါ မှာတော့ လူအားလုံး မတ်တတ်ထရပ်ကြပြီး အလေးပြု

လက်ခုပ်တီး သြဘာပေးကြပါသည်။ ဤမြင်ကွင်းသည် အခမ်းအနား၏ အထွတ်အထိပ်မြင်ကွင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

စစ်ရေးပြအခမ်းအနား၏ဒုတိယပိုင်းတွင်မူ ခေတ်သစ် ခေတ်မီ စစ်တပ်၏ပုံစံဖြင့် ခပ်သွက်သွက်၊ ခပ်မြန်မြန်အလေးပြုသွားပြီး၊ နောက်ဆုံးတွင် ကောင်းကင်ယံမှ တိုက်လေယာဉ်များ ပျံဝဲကာ အမြောက်အချက် (၃၀) ပစ်ဖောက်၍ အခမ်းအနားကို ရုပ်သိမ်းခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက် ထိုခေါင်းဆောင်များ အားလုံး အညတရ ရဲဘော်များ ကျောက်တိုင်ရှေ့တွင် လွှမ်းသွ့ပန်းခွေများ ချကြပါသည်။

ရုရှားက ယခုကဲ့သို့ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ပွဲကြီး ပြီးဆုံးသည့် အောင်ပွဲရအခမ်းအနားကို နိုင်ငံတကာ လက္ခဏာဆောင်သည့်ပွဲဖြစ်အောင် ကျင်းပပြုလုပ်လိုက်ခြင်းသည် ဤတကြိမ် ပထမဆုံးအကြိမ်ဖြစ်ပြီး၊ ရုရှား၏ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း ကောင်းမှုပြုချက်များကိုလည်း နိုင်ငံတကာက အထူးသဖြင့် အနောက်နိုင်ငံများက ပထမဆုံးအကြိမ် အသိအမှတ် ပြုလာခြင်းလည်း ဖြစ်ပေသည်။

ထိုအခမ်းအနားကို တက်ရောက်ခဲ့သည့် အမေရိကန်သမ္မတ ဘုရှ်ကပင် “ဤအချိန်အခါ သမယတွင် နာဇီဝါဒကို ကျဆုံးစေခဲ့သည့် ရုရှားတို့၏ ကြီးမြတ်လှသည့်သူရသတ္တိနှင့် စွန့်လွှတ်အနစ်နာ ခံမှုများကို ကမ္ဘာက သတိတရ-အသိအမှတ် ပြုကြရပါမည်။ ရုရှားလူမျိုးများသည် မယုံကြည်နိုင်လောက်ဖွယ် အခက်အခဲများကို ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသော်လည်း ရုရှားစိတ်ဓာတ်ကို မကျဆုံးစေခဲ့ပါ” ဟူ၍ ချီးမွမ်းစကား ပြောခဲ့ပါသည်။

သည်လို လူမျိုးကပင် ချီးကျူးအသိအမှတ် ပြုရသည့် ရုရှားစိတ်ဓာတ်ဆိုတာ ဘာပါလဲ။

ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း မိမိတိုင်းပြည်၏လူဦးရေ ၁၄ ရာခိုင်နှုန်း (၂၇-သန်း) သေကျေ အဆုံးရှုံးခံလျက် ရဲစွမ်းသတ္တိအပြည့်နှင့် တိုက်ခိုက်ခဲ့ပြီး၊ ကမ္ဘာကြီးတခုလုံးကို နာဇီဝါဒ၊ ဖက်ဆစ်ဝါဒတို့မှ ကယ်တင်ကာကွယ်ပေးခဲ့သည့် ဆိုဗီယက်ပြည်သူ လူထုနှင့် ဆိုဗီယက်တပ်နီတော်တို့၏ ဘော်ရီဗစ်စိတ်ဓာတ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ရုရှားပြည်သူဆယ်ယောက်မှာ ရှစ်ယောက်သည် ဤစစ်ပွဲနှင့် တနည်းမဟုတ် တနည်း ပတ်သက် ဆက်

စပ်ခဲ့ရပါသည်။

၁၉၄၁-ခု ဇွန်လတွင် ဟစ်တလာသည် ဆိုဗီယက်ယူနီယံကို စတင်တိုက်ခိုက်ပါတော့သည်။ အနောက်နိုင်ငံများကလည်း ဂျာမန်၏လေကြောင်း တိုက်ခိုက်မှုအပါအဝင် ပြင်းထန်သောထိုးစစ်ကို ဆိုဗီယက်ယူနီယံအနေဖြင့် သုံးလထက် ပိုမခံနိုင်ဟု တွက်ချက်ခဲ့ကြပါသည်။ ရုတ်တရက် အငိုက်မိသွားသည့် ဆိုဗီယက်တပ်နီများသည် အစပိုင်းတွင် အထိနာသွားသော်လည်း မကြာမီအတွင်း ပြန်လည်စုစည်းပြီး ခုခံရေးစစ်ကို စတင်ခဲ့ပါတော့သည်။ ဇွန်လအတွင်း စခဲ့သည့် ဂျာမန်ထိုးစစ်သည် တရိုက်တိုး ဆိုဗီယက်ယူနီယံတွင်း ထိုးဝင်လာရာမှ နိုဝင်ဘာလအရောက်တွင် ယူကရိန်းကိုသိမ်းမိပြီး လီနင်ဂရက်ကို ပိုင်းထားနိုင်ရုံသာမက မော်စကို-ကိုလည်း ခြိမ်းခြောက်နိုင်သည့် အနေအထားသို့ပင် ရောက်ရှိနေပါသည်။

ထိုးစစ်လမ်းတလျှောက်ရှိ အရှေ့ဥရောပ နိုင်ငံများ ရက်သတ္တပတ်အချို့အတွင်းမှာပင် ဂျာမန်လက်အောက် ကျရောက်သွားခဲ့သော်လည်း ဆိုဗီယက်ယူနီယံအတွင်း ချဉ်းနင်းဝင်ရောက်လာချိန်တွင်မူ ဂျာမန်တပ်များသည် ပြင်းထန်သည့် ခုခံမှုနှင့် စတင်ရင်ဆိုင်လာရပါတော့သည်။ ဤသည်မှာ ဆိုဗီယက် ပြည်သူများအနေဖြင့် ဆိုဗီယက်အစိုးရ၏နောက်တွင် မားမားရပ်ပြီး ထောက်ခံနေကြသည်ကို ပြသခြင်းလည်း ဖြစ်ပေသည်။

ထိုအချိန်က ရဲဘော်စတာလင်သည် ဆိုဗီယက်ယူနီယံအစိုးရကို ခေါင်းဆောင်လျက် ရှိပြီး ဤဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကို အောင်မြင်အောင် တိုက်ပြုလိုက်ခြင်းဖြင့် ကမ္ဘာ့သမိုင်း၏ ထူးချွန်သည့် ခေါင်းဆောင် တယောက် ဖြစ်ကြောင်း သက်သေပြသနိုင်လိုက်ပါသည်။

စတာလင်သည် လူထုကို မှီခိုပြီး လူထုစစ်ပွဲဆင်နွှဲကာ ဂျာမန်နာဇီများကို တိုက်ခိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တတိုင်းပြည်လုံးကို အမျိုးသား ရေးစိတ်ဓာတ်သွင်းကာ အရာရာ စစ်နိုင်ရေးအတွက် ပုံအော့ခဲ့ပါသည်။ တပ်နီတော်ကို စိတ်ဓာတ်အရရော၊ ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းများ အရပါ အဆင့်မြင့်တင်ဖြစ်အောင် မြှင့်တင်တည်ဆောက်ရုံမျှမက ပြောက်ကျားတပ်ဖွဲ့ အမြောက်အမြားကို လည်း ရန်သူ့နောက်ပိုင်း တိုက်ခိုက်ရေးများအတွက် တည်

ဆောက်ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့ပါသည်။ ဤပြောက်ကျားတပ်များ၏ စွမ်းစွမ်းတံ တိုက်ခိုက်မှုများကလည်း တပ်နီတော်၏ စစ်ရေးဆောင်ရွက်ချက်များကို အလွန်ပင်အကျိုးပြုခဲ့ပါသည်။ ဤပြောက်ကျားတပ်ဖွဲ့များက ဂျာမန်တပ်သား (၁ . ၆) သန်းကို ချေမှုန်းနိုင်ခဲ့သည်။

ကို ပုံအောထုတ်လုပ်နေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဆိုဗီယက်တပ်နီတော်သည် လက်နက်ပစ္စည်းများအရသာ ပြည့်စုံသာလွန်ရုံမက စစ်ရေးအတတ်ပညာ အရလည်း ဂျာမန်တို့ထက် အများကြီးသာလွန်ကြောင်းကို ပြသနိုင်ခဲ့ပါသည်။ လီနင်ဂရက်

ရန်သူ့ထိုးစစ်လမ်းကြောင်းတွင်ရှိသည့် စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံ အားလုံးကို စစ်လမ်းကြောင်းနှင့်ဝေးသည့် ယူရဲလ် တောင်တန်းများရှိရာသို့ အကုန်ရွှေ့ပြောင်းပစ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ရွှေ့ပြောင်းရာတွင် သယ်ယူပို့ဆောင်ရသည့် ကားများ မလုံမလောက်ဖြစ်မှုကြောင့် စက်ပစ္စည်းများကို ပထမဦးစားပေး၊

တကယ်တော့ ယခု ရေကြည်သောက် နေရသူများသည် ရေတွင်းတူးပေးခဲ့သူများကို မမေ့သင့်ပါ။
ကမ္ဘာကြီးကို အနောက်ဘက်တွင် ဂျာမန်နာဇီများလက်အောက် မှလည်းကောင်း၊ အရှေ့ဘက်တွင် ဂျပန် ဖက်ဆစ်များလက်အောက် မှလည်းကောင်း ကယ်တင်ရာတွင် အကြီးဆုံးကောင်းမှုပြုခဲ့သည့် “ဆိုဗီယက်ပြည်သူနှင့် ဆိုဗီယက်တပ်နီတော်၏ ဘော်လ်ရှီဗစ် စိတ်ဓာတ်” အခွန်ရှည်ပါစေ။

ထိုစက်များကို ကိုင်တွယ် နိုင်သည့် ကျွမ်းကျင်သူများကို ဒုတိယဦးစားပေးအဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး သယ်ဆောင်သွားကာ ကျန်လူများ အားလုံးကိုတော့ စစ်တလင်းတွင် ပစ်ထားခဲ့ရပါသည်။ ထို ကျန်ခဲ့သူများသည် တချို့ရရာလက်နက်စွဲကိုင်ပြီး ပြောက်ကျားတိုက်ရင်း ကျဆုံး၊ တချို့ငတ်ပြတ်ကျဆုံး၊ တချို့ရောဂါဘယနဲ့ ကျဆုံးစသဖြင့် အသက်စွန့်လွှတ်သွားခဲ့ရပါသည်။ ဤသို့ ကျဆုံးခြင်းသည် လက်နက်ချသွားခြင်းထက်တော့ သာပါသည်။ အချိန်အခါ ရောက်လာလျှင် အသိအမှတ်ပြုခြင်းခံရပြီး ကျန်ရစ်သူများအတွက်လည်း အလွန်အားရှိစေသော စိတ်ဓာတ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။

တိုက်ပွဲ၊ စတာလင်ဂရက်တိုက်ပွဲ၊ မော်စကိုတိုက်ပွဲ စသည့်တိုက်ပွဲများအတွင်း ကျင့်သုံးခဲ့သည့် ဆိုဗီယက်တပ်နီတော်၏ ဤစစ်သေနင်္ဂဗျူဟာနှင့် နည်းပရိယာယ်များသည် ခေတ်သစ်သမိုင်း စစ်ပွဲများ အတွင်း ဂန္ထဝင်မြောက်တိုက်ပွဲများအဖြစ် စစ်သုတေသနပြုသူများ၏ သတ်မှတ်ခြင်းကို ခံရပါသည်။ ယခုအချိန် အထိလည်း သုတေသနလုပ်၍ မဆုံးနိုင်အောင် ရှိနေပေသည်။

ထိုသို့ပြောင်းရွှေ့သွားသည့်စက်ရုံများက စစ်လက်နက်ပစ္စည်းများကို အားသွန်ခွန်စိုက် ထုတ်လုပ်ခဲ့ကြပါသည်။ ဂျာမန်စစ်တပ်ထက် အရည်အချင်းအရရော၊ အရေအတွက် အရပါ အဆပေါင်းများစွာ ပိုမိုထုတ်လုပ်ခဲ့ကြပါသည်။ စစ်လက်နက်ပစ္စည်း အဆန်းအပြားများစွာကိုလည်း ဆိုဗီယက် စစ်ဘက်ပါရဂူများက ထုတ်လုပ်ပြီး ရှေ့တန်းသို့ အဆက်မပြတ် ပေးပို့ခဲ့ကြပါသည်။ ဆိုရှယ်လစ်စနစ် တည်ဆောက်ပြီး စုဆောင်းထားသည့် အမျိုးသား အရင်းအမြစ် အားလုံး

သိမ်းပိုက်ခံ နယ်မြေများရှိ လူထုအပေါ် ဂျာမန်နာဇီတို့၏ ပြင်းထန်ရက်စက်သည့် အုပ်ချုပ်မှုများကလည်း စတာလင်ကို ကူညီခဲ့ပါသည်။ ဂျာမန်နာဇီ များသည် မိမိတို့သိမ်းပိုက်ထားသည့် နယ်မြေမှ ပြည်သူလူထုများကို သိမ်းကျုံးဖမ်းဆီးပြီး ဂျာမနီသို့ ပို့ကာ ယောက်ျားလေးများကို စက်ရုံများသို့ပို့၊ အလုပ်လုပ်ခိုင်း၊ အမျိုးသမီးများကို အိမ်ဖော်အဖြစ် ခိုင်းစေ၊ ဂျူးများကိုတော့ အကျဉ်းစခန်းများသို့ပို့၊ သတ်၊ လုပ်လာကြပါသည်။ ဤသည်များကြောင့် လူထု ကလည်း နေမထူး-သေမထူး ဖြစ်လာကာ တိုက်ရင်းသေမည် ဆိုသော စိတ်ဓာတ် ဝင်လာကြပါတော့သည်။

ထို့ကြောင့်ပင် ဂျာမန်လက်အောက် ရောက်သွားသည့် အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံ အမြောက်အမြား၌

ပြောက်ကျား တပ်ဖွဲ့များပေါ်လာကာ ဂျာမန် အုပ်ချုပ်မှုကို တိုက်ခိုက်လာပါတော့သည်။ ဆိုဗီယက်တပ်နီများ ရောက်လာသည့်အခါမှာတော့ ထိုပြောက်ကျားတပ်များနှင့်ပေါင်းပြီး အရှေ့ဥရောပ နိုင်ငံအတော်များများ အတော်အသင့် လွယ်ကူစွာ လွတ်မြောက်စေနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ထိုနိုင်ငံများရှိ အကျဉ်းစခန်းမှ အကျဉ်းသားများကိုလည်း လွတ်မြောက်စေခဲ့ပါသည်။

စတာလင်က ဤသို့ ဘက်စုံစုစည်းပြီး ဂျာမန်ခုခံရေးကို စတင်လိုက်နိုင်သည့်အတွက် ၁၉၄၃ ခုနှစ်၊ စတာလင်ဂရက်တိုက်ပွဲမှစ၍ ဂျာမန်တို့၏ ထိုးစစ်ကို ရိုက်ချိုးလိုက်နိုင်ပြီး အဓိက အလှည့်အပြောင်း ဖြစ်သွားစေခဲ့ပါသည်။ စစ်ပွဲ၏လက်ဦးမှုကို ဆိုဗီယက် ယူနီယံက ရရှိလိုက်ပါတော့သည်။

ဟစ်တလာကလည်း ဆိုဗီယက်ယူနီယံကို အတော်အထင်သေးခဲ့သည်။ ၁၉၃၀ ခုနှစ်များအတွင်း စတာလင်က ဆိုဗီယက်ကွန်မြူနစ် ပါတီတွင်း သန်စင်မှုများ ပြုလုပ်လိုက်မှုကြောင့် အားနည်းသွားသည်ဟု တွက်ဆခဲ့သည်။ စတာလင်၏ သမဝါယမဘုံအဖွဲ့- ဖွဲ့စည်းမှုများအပေါ် လူထု၏ တစ်စုံတစ်ရာ မကျေနပ် ဖြစ်မှုများကို သူက အမြတ်ထုတ်နိုင်သည်ဟု တွက်ဆခဲ့သည်။ ကွန်မြူနစ် ဆိုဗီယက်ယူနီယံကို မိမိတိုက်လျှင် အနောက်နိုင်ငံများက လက်ပိုက်ကြည့်နေ လိမ့်မည် ဟူ၍လည်း ယုံကြည်ခဲ့သည်။

သို့ကြောင့်ပင် ဆိုဗီယက်ကို ချီတက်တိုက်ခိုက်စေခဲ့သည့် ဂျာမန်စစ်တပ်တွင် ဆောင်းတွင်းအဝတ် အလုံအလောက်မပါခဲ့။ (ဆောင်းတွင်း မရောက်မီ မော်စကို - ကို သိမ်းနိုင်မည်ဟု တွက်ခဲ့သည်) ရုရှား၏ ပြင်းထန်လှသည့် ဆောင်းရာသီအတွင်း ဂျာမန်တပ်များသည် စစ်မတိုက်ရဘဲ ဖျားနာကြ၊ သေဆုံးကြ ဖြစ်ကုန်သည်။ ထောက်ပံ့ရေးလမ်းကလည်း အလွန်ရှည်ပြီး ခက်ခဲလှသဖြင့် အစစ အရာရာ ချို့တဲ့လာကြသည်။ အဆိုးဆုံးကတော့ ဆိုဗီယက် ယူနီယံတစ်ခုလုံးက ပြည်သူများ အုံကြွဆန့်ကျင်ပြီး ရောက်လေရာအရပ်တွင် ပြည်သူ့ပြောက်ကျားများ၏ တိုက်ခိုက်ခြင်းကို ခံလာရမှုပင် ဖြစ်လေသည်။

၁၉၄၃ ခုနှစ်၊ ဆိုဗီယက်ယူနီယံက စစ်ရေးလက်ဦးမှု ပြန်ရပြီးနောက် ဆိုဗီယက်တပ်နီများသည်

ဆက်တိုက်ဂျာမန်တပ်များကို တွန်းထုတ်ကာ ၁၉၄၄ ခုနှစ်တွင် အရှေ့ဥရောပမှ နိုင်ငံ(၁၁)နိုင်ငံကို လွတ်မြောက်စေခဲ့ပါသည်။ ထိုအချိန်ကျမှ မဟာမိတ်တပ်များက နော်မန်ဒီကမ်းခြေသို့ တက်၍ ဂျာမန်များကို စစ်မျက်နှာတရပ်ဖွင့်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဂျာမန်၏စစ်အရှိန်မှာ ဆိုဗီယက် တပ်နီတော်၏ တိုက်ခိုက်မှုကြောင့် ညှိုးကျနေပါပြီ။ ထိုကြောင့်ပင် ထိုစဉ်က ဗြိတိသျှနန်းရင်းဝန် ချာချီက “ ဂျာမန်စစ်ယန္တရား၏ ဝမ်းဗိုက်ကို ဆိုဗီယက်တပ်နီတော်က ဖောက်ပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်” ဟု ဝန်ခံစကား ပြောခဲ့ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တကယ်တော့လည်း ဂျာမန်စစ်တပ်၏ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းကို ဆိုဗီယက်တပ်နီတော်က ချေမှုန်းပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ယခုကဲ့သို့ ဆိုဗီယက်တပ်နီများက ဂျာမန်နာဇီများကို အချိန်ဆွဲ တိုက်ပေးခဲ့သည့်အတွက် မဟာမိတ်တပ်များအနေဖြင့် ဂျာမန်ကို တိုက်ဖို့ ပြင်ဆင်ချိန် အလုံအလောက်ရခဲ့ခြင်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့ တပ်နီတော်က ဂျာမန်များကို တိုက်နေစဉ် မဟာမိတ်တပ်များက နောက်ပိုင်း ထောက်ပံ့ရေး ပစ္စည်း များကိုလည်း အတော်များများပို့ပေးခဲ့ရာ အမေရိကန် တနိုင်ငံတည်းကပင် စစ်လက်နက်ပစ္စည်း အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၁၁ (ဆယ့်တစ်) ဘီလီယံ ရှိခဲ့သည်ဟု စာရင်း ဇယားများက ဆိုပါသည်။ (ထို့ကြောင့် အနှစ် ၆၀-မြောက် အောင်ပွဲနေ့အခမ်းအနားတွင် ပြောကြားသည့် သမ္မတပူတင်၏ မိန့်ခွန်းတွင် “ဤကဲ့သို့ ဖက်ဆစ် နာဇီများကို တိုက်ရာတွင် မိမိတို့အား ကူညီခဲ့သည့်အနောက်တိုင်းနိုင်ငံများ အထူးသဖြင့် အမေရိကန်တို့၏ ကျေးဇူးကို မမေ့ပါ”ဟု တစ်ခတ်တရ ထည့်သွင်းပြောကြားသွားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)

၁၉၄၅ ခု၊ မေလတွင် ဆိုဗီယက်တပ်နီများနှင့် မဟာမိတ်များ ဂျာမန်ကို သိမ်းပိုက်ကြပြီး ဂျာမန်က မေလ ၈ ရက်နှင့် ၉ ရက်တွင် လက်နက်ချရပါတော့သည်။ ၁၉၃၉ခုနှစ်မှ စ၍ ၁၉၄၅ ခုနှစ်အထိ ၆ နှစ်ကျော် တိုက်ခဲ့ရသည့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်သည် နိုင်ငံပေါင်း (၆၀) ကမ္ဘာ့လူဦးရေ၏ ၈၀ ရာနှုန်းကို ထိခိုက်စေခဲ့ပြီး စစ်သားပေါင်း သန်း(၅၀) ပါဝင် တိုက်ခိုက်ခဲ့ရကာ လူပေါင်း (စစ်သား+အရပ်သား) သန်း(၆၀) သေကျခဲ့ရပြီး

နောက် ပြီးဆုံးသွားခဲ့ပေပြီ။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း တကမ္ဘာလုံး သေဆုံးသူစုစုပေါင်း၏ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်း ပါဝင် သေဆုံးခဲ့ရသည့် ဆိုဗီယက်ပြည် သူလူထုနှင့် ဆိုဗီယက် တပ်နီတော်၏ကျေးဇူးကား ကြီးမားလှပါသည်။ (ထို့ ကြောင့်ပင် မော်စကို၌ ကျင်းပသည့်အခမ်းအနားကို တိုင်းပြည် အတော်များများမှ ခေါင်းဆောင်များ တက် ရောက် ဂုဏ်ပြုကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)

ထိုခေတ် ထိုအချိန်ကာလက ဘာလင်မြို့က ဂျာမန်လွတ်တော် ရိုက်စတက်အမိုးပေါ်တက်၍ တူတံ စဉ်အလံကို လွှင့်ထူနေသည့် ဆိုဗီယက်တပ်နီတော် သားတဦး၏ပုံရိပ်သည် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း ပျံ့နှံ့ခဲ့ပါသည်။

ထိုစစ်ပွဲကိုအောင်မြင်အောင် ဦးဆောင် တိုက်ခိုက်ပေးသည့် စတာလင်ကိုလည်း မမေ့သင့်ကြပါ။ ပူတင်ကပင် “စတာလင်နှင့် စတာလင်ခေတ်ကို ရုရှား သမိုင်းနှင့် ခွဲခွာ၍ မရပါ” ဟု ဆိုလာပါသည်။ စတာ လင်ဂရက်ကို ဗောလ်စိုဂရက်ဟု အမည်ပြောင်းထား သည့်မြို့၌ ယခုအခါ စတာလင်၏ရုပ်တုကို ပြန်လည် တည်ဆောက်ထားလိုက်ပါပြီ။ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်အတွင်း စစ်ဒဏ်အကြီးအကျယ်ခံခဲ့ရသည့် မြို့ရွာအချို့သည် ယခုအခါ စတာလင်ဂရက် ဟု အမည်ပြောင်း ထားကြ ပါပြီ။

ဆိုဗီယက်တပ်နီများ ဂျာမနီကို အမြန် သိမ်း ပိုက်လိုက်နိုင်မှုကြောင့် ဥရောပတိုက်ကို အနုမြူစစ်ပွဲ ဘေးမှ ကယ်တင်နိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည် ဟု တချို့ သူတေ သီများကလည်း သုံးသပ်ပြကြပါသည်။ ထိုစဉ်က ဂျာ

မန်နာဇီများက အနုမြူလက်နက်များ စမ်းသပ် ထုတ် လုပ်နေရာ ၁၉၄၅ခုနှစ်အကုန်တွင် ရရှိတော့မည်ဟု ထောက်လှမ်းရေးသတင်းဌာနများက ဆိုထားပါသည်။ ဟီရိုရှီးမား၊ နာဂါစကီးတို့တွင် အမေရိကန်တို့ ကြံချခဲ့ သည့် အနုမြူပုံးများသည် စတင်ထုတ်လုပ်စဉ်က ဂျာ မနီတွင်သုံးရန် ရည်မှန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်ရာ ဆိုဗီယက်များ ဂျာမနီကို အမြန်မသိမ်းနိုင်ခဲ့ပါက ဥရောပတွင် အနုမြူ စစ်ပွဲဖြစ်ရန် အလားအလာ အတော်များပါသည်။

ထိုကဲ့သို့ ဂျာမနီ မြန်မြန်ကျသွားရန် တပ် ပေါင်းစုဖွဲ့ရာတွင် စတာလင်၏ သံခင်းတမန်ခင်း အောင် မြင်မှုကိုလည်း ထည့်သွင်းဖော် ပြပါမှ တရားပါမည်ဟု တချို့သူတေသီများက ရေးသားလာနေကြပါပြီ။

တကယ်တော့ ယခု ရေကြည်သောက် နေရ သူများသည် ရေတွင်းတူး ပေးခဲ့သူများကို မမေ့သင့်ပါ။

ကမ္ဘာကြီးကို အနောက်ဘက်တွင် ဂျာမန် နာဇီများလက်အောက်မှလည်းကောင်း၊ အရှေ့ဘက် တွင် ဂျပန်ဖက်ဆစ်များလက်အောက်မှလည်းကောင်း ကယ်တင်ရာတွင် အကြီးဆုံးကောင်းမှုပြုခဲ့သည့် “ဆိုဗီ ယက်ပြည်သူနှင့် ဆိုဗီယက်တပ်နီတော်၏ ဘော်လ်ရှီဗစ် စိတ်ဓာတ်” အခွန်ရှည်ပါစေ။

(ကိုးကား။ ။မေလတလလုံး သတင်းကွန် ယက်များတွင် ဖော်ပြနေသည့် နိုင်ငံတကာမှ အနှစ် ၆၀-မြောက် အောင်ပွဲနေ့နှင့် ပတ်သက်သည့် ဆောင်း ပါးများ)

ဘကြောင်းများ
လက်ဖက်ရည်လေးတောင်မတည်-
စာနာမှုတောင် မပြ
မြစ်နေရတကလ်

နေထွန်းအောင်

၂၀၀၅ခု၊ ဩဂုတ်လ ၁၀-ရက်နေ့ထုတ် နယူး
ယော့ခ်တိုင်းမ် သတင်းစာမှာ ဆောင်းပါးတပုဒ် ပါ
လာပါတယ်။ ရေးသူက **Maureen Dowd** ဖြစ် တယ်။
အကြောင်းအရာက အီရတ်စစ်ထဲ မြုပ်နေပြီ
ဖြစ်တဲ့ သမ္မတဘုရ် အကြံအိုက်နေတာကို ပုံဖော်ထား
တာပါ။

မနှစ်က အီရတ်မှာ ကျဆုံးသွားတဲ့ စစ်သား
တယောက်ရဲ့ မိခင်က ဘုရ်ကို ကျားပိန်တွယ်-တွယ်ပြီး
ဆန္ဒပြနေပါတယ်။ သူမနာမည်က **Cindy Sheehan**
။ ဒေါသထွက်နေတဲ့မျက်နှာနဲ့ ဘုရ်ကို စွဲချက်တင်နေပါ
တယ်။ ဘုရ်ရောက်နေတဲ့ သူပိုင် မွေးမြူရေးခြံ အပြင်မှာ
ရွက်ထည်တဲကလေး တလုံး ထိုးပြီး ဇွဲကောင်း ကောင်းနဲ့
စောင့်နေခဲ့တယ်။

“သမ္မတ ဆိုတဲ့သူနဲ့ တွေ့ချင်တယ်”...တဲ့။

ခြံကြီးထဲမှာတော့ သမ္မတဘုရ် ချွေးပြန်
နေပါတယ်။ စာနာမှုလေးလောက်ဖြင့် ပြမှ ကောင်းမှာပဲ။
ဘယ်လို ပြရမလဲ။ ဥဏ်နီ ဥဏ်နက်တွေ ထုတ်နေ
ရပါပြီ။

ဒီကာလဟာ **CNN, USA TODAY**
တို့က အီရတ်ကို အမေရိကန် ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်တာ

မှန်-မမှန်၊ လူထုသဘောထား ကောက်ယူနေချိန် ဖြစ်
တယ်။ စာရင်းဇယားတွေရဲ့ ဖော်ပြချက်အရ အမေ
ရိကန်ပြည်သူ အများစုက စစ်ကိုဆန့်ကျင်ကြတာ တွေ
ရတယ်။ “စစ်သွားတိုက်တာ မှားရုံမက ခြိမ်းခြောက်
အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုကို လက်ယပ် ခေါ်လိုက်သလို
ဖြစ်သွားတယ်”လို့ ဖော်ပြကြတယ်။ မတိုက်သင့်ဘဲ
သွားတိုက်တာလို့ ယူဆလာ ကြတယ်။

Rolling Stoneတီးဝိုင်းဟာ ယေဘုယျ
အားဖြင့် လိင်နဲ့ပတ်သက်တာတွေလောက်သာ သီဆို
တီးမှုတ်ခဲ့ကြတာပါ။ ခုတော့ ဒါတွေ ခဏခေါက်ထား
လိုက်ပြီး ချစ်စရာကွန်ဆာပေးတစ်လက်သစ် (**sweet
neo con**) ဆိုတဲ့ စစ်ဆန့်ကျင်ရေး တေးတပုဒ် ဟစ်
ကြွေးလာတယ်။ ဘုရ်နဲ့ ရိုက်စ်(**Rice**) တို့ကို ရှုတ်ချတာ
လုပ်ခဲ့တယ်။ တယောက်က-

“မင်းကိုယ်မင်းတော့ ခရစ်ယာန်တဲ့။ ငါက
တော့ မင်းကို ကဝိယောင်ဆောင်တဲ့ လူယုတ်မာ
(ကြောင်သူတော်)”လို့ သီဆိုကာ ကန့်ကွက်ဖွင့်ချ လိုက်
တယ်။

ဒီနေရာမှာ အပြောင်းအလဲတခုကို သတိ
ထားလိုက်မိကြတယ်။ အရင်ကဆိုရင် အိမ်ဖြူတော်

အနေနဲ့ ဒီလိုဝေဖန်သံမျိုးတွေဟာ ငါတို့ရဲ့ တပ်မတော်ကို ထိခိုက်တယ်ဆိုပြီး တားမြစ်ခဲ့ကြတယ်။ ခုတော့ လူတွေက “ငါတို့တပ်မတော်သားတွေ ထိခိုက် ကျဆုံးမှုကို ကာကွယ်ရေးအတွက် အိမ်ဖြူတော်ရဲ့ စီမံ ကိန်းကို သိချင်တယ်။ ရှင်းပြပါ”...လို့ တောင်းဆိုလာ ပါပြီ။ အိမ်ဖြူတော်က တုတ်တုတ်မှ မလှုပ်။

စင်ဒီ(Cindy) ဟာ အသက် ၄၈ နှစ် ရှိခဲ့ပြီ။ ကျဆုံးသွားတဲ့ သား နာမည်က Casey ပါ။ ခုတော့ သားအတွက်သာမက “အီရတ်ကစစ်တပ်တွေအားလုံး ဆုတ်ပေးပါ” လို့ သူမက တောင်းဆိုလိုက်တယ်။ အမေရိကန်မိခင်အားလုံးကိုယ်စား တောင်းဆိုချက် ဖြစ်တယ်။

လူတွေ ဖြစ်စေချင်တာက-

“-အိမ်ဖြူတော်အနေနဲ့ လိုရင်းလောက် လေးပဲဖြစ်ဖြစ် ရှင်းပြချက်ကလေး လုပ်ပေးဖို့။

တခြားသမ္မတတွေလည်း ဒီလိုပဲလား။ မဟုတ်ဘူး ထင်တယ်။ တခုရှိတာက အခြေအနေ တခုလုံးက ကျဉ်းထဲကျပ်ထဲ ရောက်နေတယ်။ စဉ်းစား ချိန်ဆရတာတွေများလွန်းလို့ (ဒီအထဲမှာ အချိန်တွေ ပေးထားရလို့) အမြင်မတူသူတွေနဲ့ စကားပြောဖို့ အချိန်မပေးနိုင်ဘူးနဲ့ တူပါတယ်။ လက်ညှိုး ဝေါက်ဝေါက် ထိုးနေတာတွေကို ခုခံကာကွယ် ပြောဆိုဖို့ကလည်း သူ့အတွက် လိုအပ်တာမှ မဟုတ်ပဲ။ အကျိုးမရှိတဲ့ အလုပ်ပဲလို့ သဘောထားပုံရတယ်။ သူဟာ လူထုနဲ့ တွေ့ဆုံလေ့မရှိတဲ့သူ...ပြည်သူကို အလေးမထားသူ တယောက်ပါ။

အီရတ်မှာကျဆုံးသွားတဲ့ အမေရိကန် စစ်သားက ၁,၈၃၅-ယောက်။ ဒဏ်ရာရတာက ၁၃,၀၀၀-ရှိတယ်။ (အောက်တိုဘာလမှာကျတော့

မနှစ်က အီရတ်မှာ ကျဆုံးသွားတဲ့ စစ်သား တယောက်ရဲ့ မိခင်က ဘုရားကို ကျားပိန်တွယ်-တွယ်ပြီး ဆန္ဒပြနေပါတယ်။

- ကားနဲ့ ဘုရား အပြင်ထွက်လာတဲ့ အခါ ဒီအမျိုးသမီးကြီး ပြောတာကို တချက်ကလေးဖြစ်ဖြစ် ငဲ့စောင်းနားထောင်ပေးဖို့။

-ဒါမှမဟုတ် အိမ်ထဲကနေပြီး ရေနှေးကြမ်းလေး သောက်ပါဦးလို့ ပြောဖို့...သင့်တာပေါ့”တဲ့။

ဒါပေမဲ့ အံ့ဩစရာပါပဲ။ သူဟာ သမ္မတ သက်တမ်းတလျှောက် အချိန်အားလုံးရဲ့ ၂၀% လောက်ကို သူ့ပုဂ္ဂလိကပိုင် မွေးမြူရေးခြံကြီး ထဲမှာပဲ အချိန်ဖြုန်းလေ့ရှိတယ်။ အခုတောင် အနားယူ ဖိမိခံနေတာ သီတင်း ၅ ပတ်လောက်ရှိပြီ။ (ကက်ထရီနာ မုန်တိုင်း ကျပြီး နယူးအင်္ဂလန်မြို့ ရေမြုပ်သွားမှ ဒီဒဏ်ကို သူခံရတော့တာ ဖြစ်တယ်။)

လူတွေက မှတ်ချက်ချတယ်။ “သူ့အခြေအနေက မဆိုးလှဘူး။ ဒါပေမဲ့ အီရတ်အခြေ အနေက ဒီလို မဟုတ်တာ ခက်တယ်။”...တဲ့။

ကျဆုံးသူ ၂,၀၀၀- ရောက်သွားပါပြီ။) အသတ်ခံလိုက်ရတဲ့ အီရတ်အရပ် သားက ၂၅,၀၀၀-လောက် ရှိတယ်။ (ဒါထက်မက ၂ ဆ ၃ ဆ လောက် ပိုနိုင် သေးတယ်။) ဒါတွေကို ကြာလေ ဖုံးမနိုင်-ဖိမနိုင် ဖြစ်လာတယ်။ ဒါပေမဲ့ လိမ်ညာဖုံး ကွယ်နေရတယ်။ လူတွေရဲ့ ဒီစစ်ပွဲအပေါ် မကျေနပ်တဲ့ စိတ်ခံစားချက်တွေကို လိုက်လံ နှိပ်ကွပ်နေရတော့တယ်။

ဘုရားဟာ အကြင်နာတရားရှိလေဟန် ဝိုက်ဖမ်းပြီး စက်တင်ဘာ ၁၁-အဖြစ်အပျက်ရဲ့ ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုတွေကို အလေးတင်းကာ အီရတ် စစ်ပွဲဟာ တိုက်သင့်လို့ တိုက်ရတဲ့စစ်လို့ သက်သေပြပါလိမ့် မယ်။ သူ ကျယ်ကျယ်လောင်လောင် ပြောခဲ့တဲ့ “လူအများအပြား သေကျေစေနိုင်တဲ့လက်နက်” ကိစ္စလည်း ယုတ္တိမဲ့ အကြောင်းပြချက်ဆိုတာ ဘောလောကြီး ပေါ်သွားခဲ့ပြီမို့ အီရတ်လူထုရဲ့ လွတ်လပ်ရေးတောင့်တမှုဆို

တာကို ဗန်းတင် ပြောပါလိမ့်မယ်။...လို့ ဆောင်းပါး ရှင်က ကြိုတင်ခန့်မှန်းလိုက်ပါတယ်။

ဩဂုတ်လ ၁၃ ရက် အမေရိကန်ကလာတဲ့ ကြေးနန်းသတင်းတခုမှာတော့ Cindy က...

“ယနေ့ပဲ စစ်သားတွေကျဆုံးသွားတာ ဟာ ‘မွန်မြတ်တဲ့ ဖော်ပြချက်’ လို့ ချီးမွမ်းတာကို ကြား လိုက်ရတော့ ‘ငါ့သားဟာ ဘယ်လောက်များ မွန် မြတ်တဲ့ အရေးအတွက် သေရတာလဲ’ - ‘တကယ့်ကို ဒီအရေးဟာ ဒါလောက်တောင် မွန်မြတ်တယ်ဆိုရင် ဘာဖြစ်လို့ သူ့သမီးနှစ်ယောက်ကို တပ်ထဲဝင်ဖို့ အားမပေးတာလဲ’ လို့ ဘုရားကို မေးလိုက်စမ်းချင် တယ်” ...လို့ ပြောကြောင်း ဖော်ပြပါ တယ်။

ဒါနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဘုရားက “သူမဟာ သူ့ စဉ်းစားချက် သူ ပြောပိုင်ခွင့်ရှိပါတယ်။ ဒါဟာ အမေရိ ကန်ပါ။ သူ့ရပ်တည်ချက်ကို ပြတ်ပြတ်သားသား ရပ်ခံ ခွင့်ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူမရဲ့ အီရတ်ပြဿနာအပေါ် သဘောထားကတော့ မှားနေတယ်ဗျ” ...လို့ သတင်း ထောက် တဦးကို ပြောပါတယ်။ တခါ ဆက်ပြီး-

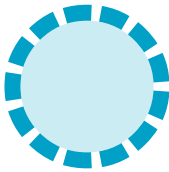
“သူမရဲ့ ရပ်တည်ချက်အပေါ် ကျုပ် အချိန်

တော်တော်များများ သေသေချာချာ စဉ်းစားကြည့် ပါတယ်။ သူမပြောတဲ့အတိုင်းသာ အီရတ်က ချက်ချင်း တပ်ဆုတ်လိုက်ရင်...ရေရှည်အမြင်နဲ့ ကြည့်ပါ။ ဒါဟာ ကျုပ်တို့နိုင်ငံ လုံခြုံရေးနဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် လုပ်ထား တာတွေ အမှားချည်း ဖြစ်ကုန်လိမ့်မယ်” ...လို့ ပြော သွားပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ တွေ့ရတာက ဘုရားဟာ အီရတ် ကို ဝင်စက အကြောင်းပြချက် (အစုလိုက် အပြုံလိုက် သေစေနိုင်တဲ့ လက်နက်ကိစ္စ) ကို ဖျောက်ထားလိုက် တယ်။ နောက်ကွယ်က ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်တဲ့ ‘ရေနံ ကြောင့် ဝင်တယ်’ ဆိုတာကိုတော့ ‘ယောင်’ လို့မှ ဝန်မ ခံ...အချိန်နဲ့ ဆက်လိမ့်နေဦးမယ်...ဆိုတာ ဖော်ပြနေ တယ်။

နိုင်ငံချင်းဖြစ်တဲ့ စစ်ဆိုတာ နိုင်ရင်နိုင်... ရှုံး ရင်ရှုံးပဲ။ ရပ်မပစ်ဘဲ ရေစုန်မျောနေ လို့ကတော့ ၂ ဘက် ပွဲ၊ ၂ ဘက်နာ ဖြစ်ကြမှာပါ။ ဒါကို အမေရိကန် ပြည် သူတွေက ကြာရှည် လွှတ်ထားမှာ မဟုတ်ပါ ဘူး။ ။

ရည်ညွှန်း-၁၅၊ ၈၊ ၈၅ ကိုးကားသတင်း။

“...‘တကယ့်ကို ဒီအရေးဟာ ဒါလောက်တောင် မွန်မြတ်တယ်ဆိုရင် ဘာဖြစ်လို့ သူ့သမီးနှစ်ယောက်ကို တပ်ထဲဝင်ဖို့ အားမပေး တာလဲ’ လို့ ဘုရားကို မေးလိုက်စမ်းချင်တယ်”

တရုတ်-ဂျပန် အင်အားပြိုင်ပွဲ

စိုးလှဘော်

ကမ္ဘာ့အခင်းအကျင်း ပြောင်းလဲနေတဲ့ အချိန်မှာ အပူကွက်အသစ်တွေ ပေါ်နေသလို အင်အားကြီး နိုင်ငံများ အကြား အားပြိုင်မှုတွေကိုလည်း တွေ့မြင်နေကြရပါတယ်။ ဥရောပတိုက်နဲ့ အာရှတိုက်တို့မှာပါ။

အာရှတိုက်က အားပြိုင်မှုထဲက အထင်ရှားဆုံးတခုက တရုတ်နဲ့ ဂျပန်တို့ရဲ့ ပခုံးချင်းတိုက် မာန်စောင်နေမှုများပါ။ ဂုဏ်သိက္ခာအတွက် လို့ ထင်ရတဲ့ ဒီအားပြိုင်ပွဲမှာ ပိုအဓိက ကျတဲ့ ဒေသမှာ ခေါင်းဆောင်မှုအခန်းကဏ္ဍနဲ့ တိုက်ရိုက်ပတ်သက်နေပါတယ်။ ဒါကို နောက်ခံသမိုင်းနဲ့ ယှဉ်ကြည့် ရင် ပိုမြင်သာပါလိမ့်မယ်။

ဂျပန်ဟာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မှာ တရုတ်ကို ကျူးကျော်ခဲ့တယ်။ အရပ်သူ အရပ်သား အများအပြားကို သတ်ဖြတ်ခဲ့တယ်ဆိုတာကိုတော့ အားလုံးသိပြီးသားပါ။ ယာဆူကူနီ နတ်ဘုရားကျောင်းဆိုတဲ့ နေရာကို နှစ်စဉ် ဂျပန်ခေါင်းဆောင်တွေသွားပြီး ဝတ်ပြုတိုင်း တရုတ်ဘက်က အင်မတန်မကျေနပ်နဲ့ ကန့်ကွက် နေတာကိုလည်း သတ်ပြုမိကြပါလိမ့်မယ်။ ဒီနေရာ မှာက ခေတ်သစ်ဂျပန်နိုင်ငံတော် တည်ထောင်ရေးအတွက် အသက်ပေးခဲ့တဲ့ ဂျပန်စစ်သားပေါင်း နှစ်သန်းတို့ရဲ့ ဝိညာဉ်တွေ ထားရှိပါသတဲ့။ အဲဒီအထဲမှာ အေအဆင့် စစ်တရားခံတွေလို့ သတ်မှတ်ခံရတဲ့ စစ်ဗိုလ်ချုပ် ၁၄ ဦးလည်း ပါ ဝင်နေပါတယ်။ တခြား ဂျပန်နဲ့ တရုတ်တို့ အကြား မပြီးပြတ်သေးတဲ့ ပြဿနာတွေ ထဲမှာ စပရင်

လေကျွန်းစုပြဿနာ၊ ကျောင်းသုံးစာအုပ်ပြဿနာ၊ စတာတွေ ပါဝင်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဆိုဗီယက်ကနေ ရေနံလိုင်းသွယ်ရေးလို ကြီးကြီးလည်းမဟုတ် သေးသေးလည်း မကတဲ့ ပြဿနာတွေ ရှိပါ သေးတယ်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးတော့ ဂျပန်နိုင်ငံရဲ့ စစ်ယန္တရားဟာ ဂျာမနီနိုင်ငံလို အကုန်ဖျက်သိမ်းခြင်း မခံခဲ့ရပါဘူး။ မနည်းတဲ့ စစ်တရားခံတွေကိုလည်း အမေရိကန်ဟာ သူ့အကျိုးအတွက် အပြစ်က ဘေးမဲ့ပေး၊ အကာအကွယ်ပေးခဲ့ပါတယ်။ သူတို့နဲ့သူတို့ရဲ့ သားစဉ်မြေးဆက်တွေဟာ နောက်ပိုင်း ဂျပန် နိုင်ငံ အစိုးရပိုင်းမှာ ထိပ်တန်းတာဝန်တွေ ယူနေကြတာပါ။ ဂျပန်နိုင်ငံရဲ့ အာဏာရပါတီဖြစ်တဲ့ အယ်လ်ဒီပီ (လစ်ဘရယ် ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ)မှာ အဓိကကျတဲ့ အစုကြီးနှစ်ခု ပါဝင်ပါတယ်။ တခုက ဟာရီမိုတိုအစုနဲ့ နောက်တခုက မိုရိုအစုတို့ ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်ပြီး ယာမာဆာကီ ဆိုတဲ့ အစုငယ်ကလေးလည်း ရှိပါသေး တယ်။ ဟာရီမိုတို အစုဟာလုံခြုံရေးပြဿနာထက် တိုင်းပြည် စီးပွား ရေးကဏ္ဍကို ပိုပြီး အလေးထားပါတယ်။ လက်ရှိ ဝန်ကြီးချုပ်ကိုအီဇူမိတို့ရဲ့ မိုရိုအစု(ယာမာဆာကီ အစုအပါ) ကတော့ စစ်အင်အားတည်ဆောက်ရေးကို ပိုစိတ်ဝင်စားပါတယ်။ ဒီလိုအခြေခံပေါ်ကနေ တရုတ်နိုင်ငံအပေါ် သဘောထားတွေလည်း အစိုးရတခုနဲ့တခု မတူကွဲပြားနေတာပါ။ တရုတ်နဲ့ ရွှေ့လမ်း ငွေလမ်း

ဖောက်ခွဲတဲ့ ဝန်ကြီးချုပ် တာနာကာတို့ရဲ့ မိုရီအစုက ပီကင်းနဲ့ နီးစပ်ပြီး ဟာရီမိုတို့အစုက ထိုင်ဝမ်နဲ့ နီးစပ် တယ်လို့ အဆိုရှိပါတယ်။

လာမယ့်ရွေးကောက်ပွဲမှာ ကိုအီဇူမီရဲ့ အဓိက ပြိုင်ဘက်ဖြစ်လာမယ်လို့ သတ်မှတ်ထားကြတဲ့ ဒီမိုကရက်တစ် ဂျပန်ပါတီက အသက် ၅၁ နှစ်အရွယ် အိုကာဒါက တရုတ်နဲ့ ဆက်ဆံရေးကိစ္စကို ကိုအီဇူမီ ကိုင်တွယ်ပုံဟာ သံတမန်ပိုင်းဆိုင်ရာ ညက်ညောမှု ကင်း မဲ့တယ်။ လူမျိုးစွဲ အမျိုးသားရေးဝါဒဖြစ်တယ်လို့ အပြစ် တင်လိုက်ပါတယ်။ အိုကာဒါက အမေရိကန်ကို မှီခိုနေ ရတာကို မကျေနပ်သူတဦးပါ။ အိုကီနာဝါက အမေရိ ကန်စစ်စခန်းတွေကိုလည်း ဖျက်သိမ်းစေချင်သူ ဖြစ်ပါ တယ်။ ဒါပေမဲ့ သူက အဲဒီလို အမေရိကန်ရဲ့ လက် အောက်က လွတ်ကင်းစွာ ဆိုင် ကိုယ့်နိုင်ငံကိုယ် ကောင်း စွာ ကာကွယ်နိုင်အောင်လုပ်ရမယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒီလို ဆိုတော့လည်း တရုတ်အပါ တခြားအိမ်နီးချင်းနိုင်ငံ တွေက လက်ခံနိုင်စရာရှိမယ် မထင်ပါဘူး။

တရုတ်နဲ့ ဂျပန်အကြောင်း ပြောမယ်ဆိုရင် အမေရိကန်ရဲ့ အခန်းကို ချန်လှဲမရဘူးဆိုတာ လူတိုင်း သိပါတယ်။ စစ်ရှုံးဂျပန်နိုင်ငံဟာ အမေရိကန်ရဲ့ အစောင့် အရှောက်အောက်မှာ ပြန်နာလံထူရတာပါ။ အဲသလို ကနေ ဂျပန်ရဲ့ စီးပွားရေး တဟုန်ထိုးတက်လာ ပါတယ်။ ဒီလို အခြေအနေတွေကြောင့် ၁၉၈၀ စုနှစ်များတုန်းက အမေရိကန်လူထုအကြားမှာ ဆန္ဒခံယူကြည့်တော့ အ များစုက ဂျပန်ဟာ ဆိုဗီယက်ယူနီယံထက် အမေရိ ကန်နိုင်ငံအတွက် အန္တရာယ်ရှိတယ်လို့ မြင်ကြ ပါ တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဂျပန်ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း နာကာ ဆိုနိုပြောသလို “စစ်အေး ခေတ်ကာလ များတုန်းက ဂျပန်ရဲ့ စီးပွားရေးအင်အားနဲ့ အရေးပါမှုကို အမေရိ ကန် က သည်းညည်း ခံနေခဲ့တဲ့အကြောင်း ရင်းဟာ ကွန်မြူ နစ်ဝါဒဆန့်ကျင်ရေးမှာ ဂျပန်ဟာ မနှစ်မြုပ်နိုင်တဲ့ လေ ယာဉ်တင်သင်္ဘောအဖြစ် အသုံးတော်ခံနေလို့ ဖြစ်ပါ တယ်” ဒါပေမဲ့ အခု စစ်အေးပြီးသွားပါပြီ။ ဂျပန်နဲ့ အမေရိကန်ဆက် ဆံရေးဟာ အရင်လိုပဲ စောင့်ရှောက် သူနဲ့အစောင့်ရှောက်ခံအဖြစ် တည်ရှိနေမှာလား။ မ ဟုတ်ဘူး ထင်ပါတယ်။ ဂျပန်အနေနဲ့ ကုလသမဂ္ဂလုံ ခြုံရေးကောင်စီမှာ နေရာတောင်း လာတာဟာ

သူ့အင်အားကို ကမ္ဘာက အသိအမှတ်ပြုခိုင်းတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အမေရိကန်ကို ပခုံးချင်းတိုင်းတာ ဖြစ် ပါတယ်။ တရုတ်ကလည်း ဒီဒေသမှာ ခြင်္သေ့နှစ် ကောင် မရှိစေချင်ပါဘူး။ သူ့သာလျှင် ဒီဒေသကို ကိုယ်စားပြုတဲ့ တဦးတည်းသော လုံခြုံရေး ကောင်စီဝင် ဖြစ်ချင်ပါတယ်။ အမေရိကန်ဘက်က ကြည့်ပြန်တော့ ဂျပန်၊ တရုတ်နဲ့ ကိုရီးယား ၂ နိုင်ငံ လက်တွဲမိသွားမှာကို အစိုးရိမ်ဆုံး

တရုတ်ပြည်ကို အနောက်ဘက်ကနေ ဝင် တိုက်ရေးအတွက် ဂျပန်တွေဝင်လာလို့ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ် မီးဒဏ်ခံခဲ့ရတဲ့ ဗမာပြည် ပြည်သူ တွေကတော့ ဒီပြဿနာကို အလေးထား စိတ် ဝင်စားရမှာ အမှန်ပါပဲ။

ဖြစ်နေပါတယ်။

အခုအခါ ဂျပန် ဗိုင်းယက်လွှတ်တော်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဖို့ ဆွေးနွေးနေကြပါတယ်။ ဒီအထဲမှာ ဂျပန်ရဲ့ ကာကွယ်ရေး အင်အားကိစ္စဟာ အရေးကြီးတဲ့အခန်းက ပါဝင်ပါတယ်။ ဒါကို သူ့အိမ်နီး နားချင်းနဲ့ သူ့အကျူးကျော်ခံရဖူးတဲ့ နိုင်ငံအားလုံးက မျက်စိဒေါက်ထောက် ကြည့် နေကြပါတယ်။ လော လောဆယ်ဆယ်တော့ ဂျပန်လူထုဟာ ဒီကိစ္စကို အလောတကြီး မလုပ်သင့်သေးဘူးလို့ ယူဆထားကြ ပါသေးတယ်။

နောက်တခု ထောက်ပြဖို့ လိုတာက ဂျပန် နိုင်ငံရဲ့ ရှေးရိုးစွဲဝါဒီဆိုသူတွေထဲမှာလည်း အမေရိကန်ကို လိုလားသူနဲ့ ဆန့်ကျင်သူဆိုပြီး နှစ်မျိုးကွဲ တယ်ဆိုတာ ပါ။ လက်ရှိဝန်ကြီးချုပ် ကိုအီဇူမီကတော့ ပထမ အမျိုးအစားထဲမှာ ပါဝင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီအုပ်စု အာဏာရနေသရွေ့ တရုတ်နဲ့ ရော အာရှတိုက် တခြား နိုင်ငံတွေနဲ့ပါ ဆက်ဆံမှုတွေမှာ အဖုအထစ်တွေ ရှိနေ မယ်လို့ တွက်ဆရပါတယ်။

တကယ်က ဂျပန်ဟာ စီးပွားရေးအရ အ လျင်အမြန်ကြီးထွားလာနေတဲ့ တရုတ်ကို ရင်ဆိုင် နေ ရတာပါ။ ဒီတကယ့် ဖြစ်ရပ်မှန်ကို ရင်ဆိုင်ဖို့ဆိုရင်

သူတို့အနေနဲ့ အခြေအနေသစ်ကို တကယ်တန်း ဆုပ်ကိုင်မိဖို့ လိုပါတယ်။ ဂျပန် အတော်များများဟာ အရင်မာနတွေနဲ့ ဒီအချက်ကို လက်မခံနိုင်သေးဘဲ ရှိနေပါတယ်။ သူတို့က ဂျီဒီပီနဲ့ကြည့်ပြီး တရုတ်ကို အထင်သေးနေကြတာပါ။ ဟုတ်ပါတယ်။ တဦးချင်း ဂျီဒီပီနဲ့ တွက်မယ်ဆိုရင် ဂျပန်ဟာ တရုတ်ထက် အဆ ၂၀ လောက်သာပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တနိုင်လုံးအနေနဲ့ တွက်မယ်ဆိုရင်တော့ ပြဿနာဟာ တမျိုးစဉ်းစားရမလို ဖြစ်ပါတယ်။ တရုတ်ရဲ့ စီးပွားရေးဟာ အခုအတိုင်းသာ ဆက်သွားနေရင် နောင် ၁၅ နှစ်မှာ ဝယ်နိုင်အား နှုန်းအနေနဲ့ အမေရိကန်ကိုတောင် ကျော်တက်နိုင်တယ်လို့ တွက်နေကြတာပါ။ ဂျပန်ခေါင်းဆောင်တွေဟာ ဒီအချက်ကို လက်တွေ့ကျကျ ချဉ်းကပ်ဖို့ လိုပါတယ်။

အခုဆိုရင် ဂျပန်နိုင်ငံအတွင်းမှာ ဂျပန်အစိုးရခေါင်းဆောင်တွေ ယာဆူကူနီ ဘုရားကျောင်းကို သွားတာဟာ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံဥပဒေနဲ့မညီဘူးလို့ ကန့်ကွက်သံတွေတောင် ပေါ်နေပါတယ်။ အရင်က သူ ကိုယ်တိုင်သွားခဲ့တဲ့ ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း နာကာဆိုနီ ကတောင် ဒီအတိုင်းပြောနေတာ ပါ။

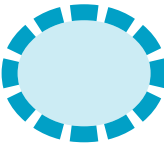
တဘက်မှာ တရုတ်အနေနဲ့လည်း ဂျပန်ကို ပြတ်ပြတ်တောင်းတောင်း လုပ်လို့ မဖြစ်ပါဘူး။ သူ့စီး

ပွားရေးဟာ ဘာပဲပြောပြော ပြည်ပကို အားကိုးနေရတုန်းပါ။ ဂျပန်ဆီက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေနဲ့ နည်းပညာစီးဝင်မှုတွေကို အားထားရတုန်း ဖြစ်ပါတယ်။

တဘက်မှာကတော့ ထောင်စုနှစ်နဲ့ ချီရိုခဲ့တဲ့ အမျိုးသားနှစ်ရပ်အကြားက ဂုဏ်ပြိုင်မှုနဲ့ မာနတွေ အာဇာတတွေ တည်ရှိနေပါတယ်။ ဒါတွေဟာ ဒီသမိုင်းအကွေ့အချိုးမှာ ကိုယ့်အမျိုးသားတွေရဲ့ အဆင့်နေရာ ပြဿနာဖြစ်လာတဲ့အခါ ထိပ်တိုက်တွေ့တာတွေ ဖြစ်လာပါတော့တယ်။ ဒါတွေကနေ ဆက်ပြီး ဂျပန်ရဲ့ ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီမှာ အမြဲတမ်း နေရာရရေးဆိုတာကို တရုတ်က ကန့်ကွက်နေတာပါ။ ဒီနိုင်ငံကြီး နှစ်ခုအကြားက တင်းမာမှုဟာ တော်တော်နဲ့တော့ လျော့သွားမယ့်ပုံ မမြင်ရသေးပါဘူး။ တခြား အခြေအနေတွေက တွန်းပို့လာရင် ပိုဆိုးစရာ ရှိပါတယ်။

ဒါကို ဒီနှစ်နိုင်ငံလုံးဆီက အကူအညီတွေ နို့သက်ခံဖို့နေတဲ့ နအဖအစိုးရဟာ မသိကျိုးကျွံ ပြုနေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တရုတ်ပြည်ကို အနောက်ဘက်ကနေ ဝင်တိုက်ရေးအတွက် ဂျပန်တွေဝင်လာလို့ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မီးဒဏ်ခံခဲ့ရတဲ့ ဗမာပြည် ပြည်သူ တွေကတော့ ဒီပြဿနာကို အလေးထား စိတ်ဝင်စားရမှာ အမှန်ပါပဲ။

။

တဘက်မှာကတော့ ထောင်စုနှစ်နဲ့ ချီရိုခဲ့တဲ့ အမျိုးသားနှစ်ရပ်အကြားက ဂုဏ်ပြိုင်မှုနဲ့ မာနတွေ အာဇာတတွေ တည်ရှိနေပါတယ်။ ဒါတွေဟာ ဒီသမိုင်း အကွေ့အချိုးမှာ ကိုယ့်အမျိုးသားတွေရဲ့ အဆင့်နေရာ ပြဿနာဖြစ်လာတဲ့အခါ ထိပ်တိုက်တွေ့တာတွေ ဖြစ် လာပါတော့တယ်။

နီယိုကွန်တွေလာနေပြီ

အောင်မြင်

နီယိုကွန်တွေ

၁၉၇၀ ခုနှစ်ခန့်က ‘ရုရှားတွေလာနေပြီ’ ဟူသော ရုပ်ရှင်ကား ကြည့်ရဖူးသည်။ ဇာတ်လမ်းမှာ စစ်အေးတိုက်ပွဲပြင်းထန်နေစဉ်က ရုရှားရေငုပ် သင်္ဘော တစ်စင်း ရေကြောင်းလမ်းမှားပြီး စက်ချွတ်ယွင်းခါ အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ ချောင်ကျသောကမ်းခြေတွင် သောင်တင် သွားသည်။ စက်ပြင်ရန်လိုသောပစ္စည်းများ ရှာဖွေရန် ရုရှားသင်္ဘောသားများ အုပ်စုတွေခွဲပြီး ကမ်းပေါ်တက် ကြသည်။ အမေရိကန် ကျေးလက်ပြည်သူများက တွေ့ ရှိသွားရာ ရုရှားများ အမေရိကန်ကို လာတိုက်ပြီဟု ထင်မှတ်သွားပြီး အထိတ်တလန့်ဖြင့် ‘ရုရှားတွေ လာ နေပြီ’ ဟု ရွာစဉ်ဆက် သတင်းပို့ ကြသည်။

ယခုတော့မူ ‘နီယိုကွန်တွေလာနေပြီ’ ဟု ဆို ရတော့မည်။

ဘာလဲဟဲ့ ‘နီယိုကွန်’

နီယိုကွန် (ကွန်ဆာပေးတစ်လက်သစ်ဝါဒီ) ဆိုသည်မှာ ဘာလဲ။ နီယိုကွန်အကြောင်းမရေးခင် အမေ ရိကန်ကွန်ဆာပေးတစ်များအကြောင်း အရင်ရေးပါ မည်။ သဘောတရားဆရာကြီး ဖူကူယာမာက အမေရိ ကန်တွင် ဥရောပပုံစံ ကွန်ဆာပေးတစ်သမားတွေ မရှိပါ ဟု ဆိုသည်။ အမေရိကန်တွင် ကွန် ဆာပေးတစ်ဟု

ဆိုသူများမှာ ဥရောပတွင် လစ်ဘရယ်ဟု ခေါ်ကြသူ များနှင့် အတူတူပဲဟု ဆိုပါသည်။ လွတ်လပ် ဈေးကွက်၊ တဦးချင်းရှေ့ဆောင်ရှေ့ရွက်ပြုမှုနှင့် စုပေါင်းအခွင့် အရေး ပေါ်တွင် အခြေမပြုဘဲ တဦးချင်းအခွင့်အရေးပေါ်တွင် အခြေပြုသော ဒီမိုကရေစီအစိုးရပုံစံကို အမေရိကန် ကွန်ဆာပေးတစ်များက အလေးထားကြသော ကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုပါသည်။

၁၉၇၀ ခုနှစ်များတွင် ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ၏ ကာကွယ်ရေးပေါ်လစီများသည် လက်ဝဲဆန်လွန်းသည် ဟုဆိုကာလစ်ဘရယ်ပညာတတ်အစုတစုက ဆန့် ကျင်ခဲ့ ကြသည်။ ယင်းမှာ နီယိုကွန်တို့၏ မူလ အစပင် ဖြစ် သည်။ ထိုသူတို့သည် အစပထမတွင် ဒီမိုကရက် အ မတ်တဦးဖြစ်သူ ဟင်နရီစကူဂျက်ဆန် ထံတွင် စုစည်း ကြသည်။ ထို့နောက်တွင်မူ ဆိုဗီယက်တို့ ၏ချဲ့ထွင် မူဝါဒကို ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်မည်ဟု ကတိပြု ခဲ့သော ရော်နယ်ရီဂင်နှင့် ရီဘတ်ပလီကန်ပါတီတွင် သွားစုမိကြ သည်။

နီယိုကွန်များသည် ပြည်တွင်းရေးတွင် ကွန် ဆာပေးတစ်များထက် ပို၍လစ်ဘရယ် ဆန်ကြသည်ဟု ဆိုသည်။ သို့ရာတွင် သူတို့၏ အဓိက ထူးခြားချက်မှာ နိုင်ငံခြားရေးပေါ်လစီတွင် ဖြစ်သည်။ ဆိုဗီယက်ယူနီ ယံနှင့် တင်းမာမှုလျော့ပါးရေးနှင့် ထိန်းချုပ်ရေးကို

ကွန်ဆာ ပေးတစ်များက ဦးစားပေးကြသော်လည်း နီယိုကွန်များ ကမူ ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင် တွေ့ ရေးကို ဦးစား ပေးကြသည်။ ယင်းသည် နီယိုကွန်တို့၏ တည်ရှိမှု အတွက် အရေး အကြီးဆုံး အကြောင်းအချက်ပင် ဖြစ် သည်။ တနည်းအားဖြင့်ဆိုသော် ကွန်မြူနစ်ဆန့် ကျင်ရေးသည် နီယို ကွန်တို့အတွက် အရေးအကြီးဆုံး အကြောင်း အချက်ပင် ဖြစ်တော့သည်။

နီယိုကွန်တို့သည် နိုင်ငံခြားရေးပေါ်လစီ ဆိုင်ရာ တွေးခေါ်မြော်မြင်မှုတွင် ဝီလ်ဆင်၏စိတ်ကူး စံဝါဒနှင့် ကစ်ဆင်ဂျာ၏ နိုင်ငံရေးလက်တွေ့ဝါဒတို့ကို ပေါင်းစပ်ထားသည်ဟု ဆိုသည်။ ဒီမိုကရေစီနှင့် အမေရိ ကန်တို့၏တန်ဖိုးစံနှုန်းများကို ကမ္ဘာအနှံ့ပြန့်ပွား လက် ခံလာစေခြင်းဖြင့် အမေရိကန်နိုင်ငံအတွက် ရော၊ တကမ္ဘာလုံးအတွက်ပါ ပို၍လုံခြုံ ငြိမ်းချမ်းစေမည်ဟု ဝီလ်ဆင်ကဲ့သို့ပင် နီယိုကွန်များက ခံယူသည်။ သို့ရာ တွင် ဤကဲ့သို့ဖြစ်လာစေရန်အတွက် အမေရိကန် နိုင်ငံသည် နိုင်ငံတကာစာချုပ်များနှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများအပေါ်တွင်သာ အားကိုး နေ၍မဖြစ်ဘဲ များသောအားဖြင့် အင်အားကို အသုံးပြုရန်လိုအပ် သည်ဟု နီယိုကွန်များက ခံယူကြသည်။ ယင်းမှာ နိုင်ငံ ပေါင်းချုပ်အသင်းကြီးကို တည်ထောင်ခဲ့သူတဦးဖြစ်သော ဝီလ်ဆင်နှင့် ကွဲလွဲချက်ပင် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့ အစည်း များသည် အမေရိကန်နိုင်ငံအတွက် မလိုလား အပ်သော အဟန့်အတားများကို ဖြစ်စေသည်။ ယင်း နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများက ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လုံ ခြုံမှု အပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ထိရောက်စွာ မချေ ဖျက်နိုင်ဟု နီယိုကွန်များက ယူဆသည်။

ကမ္ဘာတလွှားတွင် အမေရိကန်တို့၏ စံတန် ဖိုးများ ပြန့်ပွားစေရန်အတွက် သူ၏ပြိုင်ဘက်ကင်း သော အင်အားကို အသုံးပြုရန်အတွက် အမေရိကန် အနေဖြင့် နောက်တွန့်နေစရာမလိုဟု နီယိုကွန်များက ယူဆ သည်။ မျက်မှောက်ခေတ်၏ ခြိမ်းခြောက်မှု အန္တရာယ် များကို ထိန်းချုပ်ထားရုံမျှဖြင့် လုံခြုံမှုမရနိုင်။ ကြိုတင် ဟန့်တားရမည်။ တခါတရံ ကြိုတင်ဟန့်တားသော စစ်ရေးတိုက်ခိုက်မှုများကို ဆင်နွှဲရမည်ဟု နီယိုကွန် များက ခံယူသည်။

ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ်ကို လုံလောက် စွာမသုံးမှုနှင့် အန္တရာယ်များကို ထိထိရောက်ရောက် မရင်ဆိုင်သောကြောင့် အန္တရာယ်တွေ စုပုံလာခြင်း ဖြစ်သည်ဟု နီယိုကွန်အများစုက ယုံကြည်ကြသည်။ ဆက်ဒမ်ဟူစိန်ကို သူတို့က ဥပမာပေးကြသည်။ ၁၉၉၁ ခုနှစ် ပင်လယ်ကွေ့စစ်ပွဲကာလကတည်းက ဟူစိန်ဖြုတ် ချရေးကို သူတို့က လိုလားထောက်ခံခဲ့ကြသည်။

နီယိုကွန်တို့သည် အစွရေးလ်နိုင်ငံကို မ ယိမ်းမယိုင် ထောက်ခံကြသည်။ မတည်ငြိမ်သော ထိုဒေသအတွင်း အမေရိကန်တို့၏ စစ်ရေးအတွက် အစွရေးလ်သည် အလွန်အရေးပါသော ဖြည့်ဆည်းပေး မှုဟု သူတို့က ယူဆကြသည်။ အာဏာရှင်များ အုပ်စိုး နေသော ဒေသအတွင်းတွင် အစွရေးလ်သည် ဒီမိုက ရေစီ၏ရှေ့တန်းစခန်းဖြစ်သည်ဟု သူတို့က ရှုမြင်ကြ သည်။ အာဏာရှင်အစိုးရများနှင့် ဘာသာ ရေးအစိုးရ များသည် အရှေ့အလယ်ပိုင်းတွင် အမေရိကန် ဆန့် ကျင်ရေးကို ပေါက်ဖွားစေစေသည်ဟု ယုံကြည် ကြသော နီယိုကွန်များသည် ဒေသအတွင်း ဒီမိုကရေ စီအသွင်ပြောင်းလဲရေးကို ထောက်ခံကြသည်။ အီရတ် နိုင်ငံမှ စရမည်ဟု ဆိုသည်။

ယနေ့ကာလတွင် ကွန်ဆာပေးတစ်များ ရော၊ နီယိုကွန်များကပါ အမေရိကန် စစ်အင်အား တောင့်တင်းမှုကို လိုလားကြသည်။ သို့ရာတွင် ကွန်ဆာ ပေးတစ်အများစုက စစ်ရေးအရဝင်စွက်မှုနှင့် နိုင်ငံ တည်ဆောက်ရေးဆိုသည်တို့ကို အတတ်နိုင်ဆုံး ရှောင် လိုကြသည်။ နီယိုကွန်တို့ကမူ ယင်းကိစ္စမျိုးတွင် အ နှောင့်အနှေးမရှိ။ ၉၁၁ နောက်ပိုင်းတွင် အာဖဂန်နှင့် အီရတ်တို့ကို ဝင်တိုက်ခဲ့ခြင်းတို့က အစိုးရပြောင်းလဲရေး (regime change) နှင့်ရန်လိုသည်ဟု အမေရိကန်က ယူဆသော နိုင်ငံများကို ပုံပြန်သွင်းရေးတို့အတွက် နီယို ကွန်တို့သည် နောက်တွန့်ကြောက်ရွံ့ခြင်းမရှိကြောင်း ကို ပြနေသည်။ အစိုးရထောက်ခံသော အကြမ်းဖက် ဝါဒကို အဆုံးသတ်ပစ်ရန်အတွက် အမေရိကန်သည် ဘာမဆို လုပ်ရမည်ဟု နီယိုကွန်တို့က ယုံကြည်ကြ သည်။ အထူးသဖြင့် အရှေ့အလယ်ပိုင်းတွင် ဒီမိုက ရေစီရေးကို အားမာန်ရှိရှိ တွန်းတင်ရမည်ဟု နီယို

ကွန်အများစုက ခံယူသည်။

အမေရိကန်နိုင်ငံခြားရေးဝါဒအပေါ် နီယိုကွန်တို့၏ဩဇာ

သမ္မတရိုဂင်လက်ထက် ၁၉၈၀ ခုနှစ်များတွင် အမေရိကန်နိုင်ငံခြားရေးပေါ်လစီအပေါ် နီယိုကွန်တို့ဩဇာ များစွာသက်ရောက်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ၁၉၉၀ ခုနှစ်များတွင် နီယိုကွန်တို့၏ဩဇာ ကျခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် ထိုကာလများတွင် နီယိုကွန်တို့သည် သူတို့၏အယူအဆများပြန့်ပွားရေးကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြပြီး အမေရိကန်ပါဝါအတွက် ပုံစံပြာကို ထုဆစ်ခဲ့ကြသည်။ သူတို့၏ရှေ့ပြေးသော အတွေးအမြင်များနှင့် ရီဘတ်ပလီကန်ပါတီအစုများနှင့် ရေရှည် ဆက်စပ်မှုရှိခဲ့ခြင်းတို့ကြောင့် ဘုရားအစိုးရ ယန္တရားတွင် နီယိုကွန်တို့သည် အရေးပါသော ရာထူးနေရာများကို ရရှိခဲ့ကြသည်။ ချေနီ၊ ရမ်းစဖဲလ်၊ ဝိုလ်ပိုဝစ်၊ ကွန်ဒိုလီဇာရိုက်စ် စသူများ။

များ အလွန်အကျွံများပြားနေမှု တို့ကို ဆန့်ကျင် ဟောပြောခဲ့သော ဘုရားသည် အီရတ်တွင် အစိုးရ အပြောင်းအလဲလုပ်ရန် စတင်ဆော်ကြွလာတော့သည်။ ၂၀၀၃ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် သမ္မတဘုရားသည် အရေးကြီးမိန့်ခွန်းတရပ် ပြော ကြားရန်အတွက် အမေရိကန်အင်တာပရိုက်စ် အင်စတီကျု (AEI) နေရာကို ရွေးချယ်လိုက်ခြင်းသည် နီယိုကွန်တို့ဩဇာ သက်ရောက်မှုကို အရေးပါဆုံးပြသလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထိုမိန့်ခွန်းတွင် အီရတ်မှာ အမေရိကန်တို့အောင်ပွဲခံခြင်းသည် “အရှေ့အလယ်ပိုင်း ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အဆင့်သစ်တရပ်ကို စတင်လိုက်နိုင်သည်” ဟု ဘုရားကြေညာခဲ့သည်။ AEIသည် လက်တွေ့ အားဖြင့် နီယိုကွန် ပေါ်လစီချမှတ်ရာဌာနချုပ်ပင် ဖြစ်သည်။ အာရပ်ကမ္ဘာကို ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများ ဖြစ်လာစေရေး လုပ်ဆောင်ရန် ယင်းက ဆော်ကြွနေသည်မှာ ဆယ်စုနှစ်တစ်ကျော် ကြာမြင့်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။

‘နီယိုကွန်တွေလာနေပြီ’ မှာ မည်သည့်ဇာတ်ဖြစ်မည်နည်း။ ယင်း၏ ဇာတ်ကားတွဲများ ဖြစ်သော အာဖဂန်အက်ပီဆုတ် (episode) နှင့် အီရတ်အက်ပီဆုတ် တို့ကို ရှုမြင် နေရပြီဖြစ်ရာ အပျော်ဇာတ်တော့မဟုတ်ချေ။ ‘ဝေသာလီဇာတ်’ ဟုဆိုသော် ရတန်ကောင်း၏။

၉၁၁ အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုကြောင့် ဘုရားအစိုးရ၏ နိုင်ငံခြားရေးပေါ်လစီသည် နီယိုကွန်တို့နှင့် ပို၍နီးစပ်ခဲ့သည်။ ၉၁၁ဖြစ်ပြီးနောက် ရက် အနည်းငယ်အကြာတွင် ဝါရှင်တန်ရှိ ထိပ်တန်း နီယိုကွန်တို့၏ ပညာရှင်အဖွဲ့ အစည်းတခုဖြစ်သော ‘အမေရိကန်ရာစုသစ်အတွက်ပရောဂျက်’ က သမ္မတဘုရားထံ အိတ်ဖွင့်ပေးစာတစောင်ပေးပို့ခဲ့ပြီး အီရတ် အစိုးရအဖွဲ့ကို ပြောင်းလဲစစ်ရန် တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ ၂၀၀၀ ခုနှစ် သမ္မတရွေးကောက်ပွဲဝင်စဉ်က ပြည်ပနိုင်ငံများ ပြောင်းလဲတည်ဆောက်ရေးနှင့် ပြည်ပတွင် စစ်ရေးအရင် စွက်မှု

နီယိုကွန်တို့၏ကူးကမ္ဘာ
အမေရိကန်က အန္တရာယ်များကို ကာကွယ်နိုင်သော ပြိုင်ဘက်ကင်း မဟာအင်အားကြီး နိုင်ငံဖြစ်နေသော ကမ္ဘာကြီးကို နီယိုကွန်တို့က မျှော်မှန်းကြသည်။ ‘စေတနာ့ရှင် ကမ္ဘာကို လွှမ်းမိုးအုပ်ချုပ်သူ’ အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် တာဝန်ရှိသည်ဟု နီယိုကွန်တို့က ယုံကြည်ကြသည်။ ဤသို့သော စွမ်းရည်များရှိနေသော အမေရိကန်သည် အမေရိကန်နိုင်ငံ သို့မဟုတ် အမေရိကန်၏ အကျိုးစီးပွားများအတွက် အန္တရာယ်ရှိသည်ဟုယူဆသော “ကျ

ရှုံး နိုင်ငံများ” သို့မဟုတ် ဖိနှိပ်သောအစိုးရများကို ဒီမိုကရေစီရှိသော၊ စီးပွားရေးအရ လွတ်လပ်သော အစိုးရများအဖြစ် ဖန်တီးပေးပြီး အင်ပါယာကြီးတရပ်ကို ထူထောင်ထိန်းထားနိုင်မည်ဟု မြော်မြင်သည်။ သူတို့၏စိတ်ကူးကမ္ဘာတွင် အရှေ့ အလယ်ပိုင်းဒေသ တခုလုံးတွင် ဒီမိုကရေစီအစိုးရများ ဖြစ်လာကြမည်။ ယင်းသည် အကြမ်းဖက်သမားများကို မွေးမြူပေးနေသော ရေခဲမြေခံကို ဖယ်ရှားလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ဖယ်ရှားလိုက်နိုင်ခြင်းသည် အမေရိကန်အတွက် သာမက ကမ္ဘာကြီးတခုလုံးအတွက်ပါ အကောင်းဆုံးဖြစ်စေမည်။ သူတို့၏အမြင်တွင် အားထားရသော အင်အားရှိသည့် တောင့်တင်းသောအမေရိကန်၏ ခေါင်းဆောင် မှုဖြင့်သာ ကမ္ဘာကြီးသည် ငြိမ်းချမ်းမှုကို ရရှိနိုင်သည်။ အာဏာရှင်များက မလေးစားသော၊ ချညှိနဲ့သော စာချုပ် များသည် အလုပ်မဖြစ်ဟု ဆိုသည်။

အမေရိကန်အပေါ် သိသိသာသာရန်လိုပြီး အန္တရာယ်တရပ်အသွင်ဖြစ်နေသော မည်သည့်အစိုးရကိုမဆို ချော့မြူခြင်း သို့မဟုတ် ဟန့်တားထိန်းချုပ်ထားခြင်းများကို မပြုလုပ်ရ။ ၎င်းတို့ကို အားမာန်ပါပါ ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်ပစ်ရမည်။ ကမ္ဘာ့အမေရိကန်စစ်ရေးကို ပြန်လည်ထိန်းညှိပြုပြင်ရမည်။ သို့မှသာ ပို၍ပြုလွယ်ပြင်လွယ်ဖြစ်ပြီး အရှေ့အလယ်ပိုင်း၊ ဗဟိုအာရှနှင့် အရှေ့တောင်အာရှမှ အပူကွက်များသို့ ပို၍လျင်မြန်စွာ စစ်ချီနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

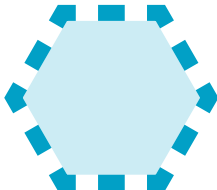
အမေရိကန်သည် ကာကွယ်ရေးအသုံး စရိတ်ကို တိုးမြှင့်ရမည်။ အထူးသဖြင့် လက်ဦးမှုယူ တိုက်

ခိုက်မှုများအတွက် အသုံးဝင်သော နည်းပညာမြင့်၊ ပစ်မှတ်တိကျသော လက်နက်စနစ်များအတွက် ပိုသုံးမည်။ ဖြစ်နိုင်ပါက ကုလသမဂ္ဂအစရှိသော နိုင်ငံစုံ အဖွဲ့များမှတစ်ဆင့် အလုပ်လုပ်မည်။ သို့ရာတွင် အမေရိကန်၏ အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားများအတွက် လုပ်ဆောင်ရန်လိုအပ်ပါက ထိုအဖွဲ့အစည်းများ၏ ထိန်းချုပ်ဟန့်တားမှုကို မည်သည့်အခါမျှ ခံလိမ့်မည်မဟုတ်။ ယင်းတို့ကား နီယိုကွန်တို့၏ စိတ်ကူးကမ္ဘာပင် ဖြစ်သည်။

ဘာဇာတ်ဖြစ်မလဲ

ဆိုခဲ့ပါ ‘ရုရှားတွေလာနေပြီ’ ဆိုသော ရုပ်ရှင်တွင် ရုရှားသင်္ဘောသားများနှင့် အမေရိကန်ကျေးလက်ပြည်သူများအကြား ကမောက်ကမ ဖြစ်ရပ်များကို ရယ်ရှင်ဖွယ်အဖြစ် ဇာတ်လမ်းဆင် ရိုက်ကူးထားသည်။ အဆုံးတွင် အဖြစ်မှန်ကို သိရှိလွှားပြီး နှစ်ဘက်အပြန်အလှန် နားလည်မှုရသွားကြသည်။ အမေရိကန်ပြည်သူတို့က ရုရှားရေငုပ်သင်္ဘော ပြန် ထွက်နိုင်ရန် ကူညီပေးလိုက်ကြသည်။ ရုရှားတို့လည်း ပျော်ရွှင်စွာနှုတ်ဆက်ပြီး ပြန်ထွက်ခွာသွားကြသည်။ ဇာတ်မှာ အပျော်ဇာတ် (comedy) ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်လျှင် ယခု ‘နီယိုကွန်တွေလာနေပြီ’ မှာ မည်သည့်ဇာတ်ဖြစ်မည်နည်း။ ယင်း၏ ဇာတ် ကား တွဲများဖြစ်သော အာဖဂန်အက်ပီဆုတ် (episode) နှင့် အီရတ်အက်ပီဆုတ်တို့ကို ရှုမြင် နေရပြီဖြစ်ရာ အပျော်ဇာတ်တော့ မဟုတ်ချေ။ ‘ဝေသာလီ ဇာတ်’ ဟုဆိုသော် ရတနကောင်း၏။

အမေရိကန်နိုင်ငံ

ဆင်းရဲမွဲတေများ ပြဿနာ

ထွန်းဝင်းစော

အမေရိကန်သမ္မတတယောက်ကနေ ဆင်းရဲမှုကိုတိုက်ဖျက်မယ်လို့ စစ်ကြေညာလိုက်ပြီးနောက် ဆယ်စုနှစ်လေးခုအလွန်၊ ဒီနေ့ အခါမှာဒီကမ္ဘာ့အချမ်းသာဆုံး တိုင်းပြည်ကြီးရှိ လူဦးရေ ၃၇သန်းဟာ ဆင်းရဲသူ အဆင့်ရောက်နေတယ်လို့ တရားဝင်ကြေညာနေရပါတယ်။ နောက်ပြီး ဒီကိန်းဂဏန်းဟာ တိုးလို့သာလာ နေပါတယ်။

အမေရိကန်အစိုးရက ထုတ်ပြန်တဲ့ စာရင်းအရဆိုရင် ပြီးခဲ့တဲ့နှစ်တနှစ်အတွင်းမှာ အမေရိကန်နိုင်ငံသား ၁.၁သန်းဟာ လူဆင်းရဲစာရင်း ဝင်လာပါသတဲ့။ ဒီအရေအတွက်ဟာ ဒါလတ်စ်လို့ ပရဂ်လို့ ကမ္ဘာ့မြို့ကြီးတမြို့စာရိပါတယ်။ သက္ကရာဇ် ၂၀၀၀ ခုနှစ်ကနေ အခုအထိဆိုရင် ဆင်းရဲသားဖြစ်ခဲ့သူ ဦးရေဟာ ၅သန်းကျော်နေပါပြီ။ နောက်ပြီး ဒီရေစီးကြောင်းကို ပြောင်းနိုင်မယ့် အလားအလာလည်း မတွေ့ကြရသေး ပါတူးတဲ့။

ဆင်းရဲမွဲတေမှုကို စစ်ကြေညာခဲ့ပါတယ်ဆိုတဲ့ လန်ဒန်ဂျာနယ်ဆိုင်က “ကံအကြောင်းမလှလို့ အမေရိကန်လူမျိုးအမြောက်အမြားဟာ မျှော်လင့်ချက်မိုးကုပ်စက်ဝိုင်းရဲ့ ပြင်ပမှာရောက်နေကြတယ်။ ဒီလိုဖြစ် ရတာဟာ တချို့ကတော့ဆင်းရဲလို့၊ တချို့ကတော့ အသားအရောင်ကြောင့်မို့၊ တချို့ကတော့ နှစ်ခုလုံး ကြောင့်မို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအစိုးရအနေနဲ့ အမေရိကန် နိုင်ငံရဲ့ ဆင်းရဲမွဲတေမှုကို အကန့်အသတ်မထားဘဲ တိုက်ပွဲဝင်ဖို့ အခုစစ်ကြေညာလိုက်ပါပြီ” လို့ မိန့်ကြားခဲ့ပါတယ်။ အဲဒါက ဝီယက်နမ်စစ်ပွဲမှာ အမေရိကန် ပါဝင်မှုများလာတဲ့ ၁၉၆၄ခုနှစ်ပါ။ အဲဒီတုန်းက အမေရိကန်လူမျိုး ၁၉ရာနှုန်းဟာ ဆင်းရဲမွဲတေတဲ့ အဆင့်မှာ နေခဲ့ရပါတယ်။ အဲဒီနောက် လေးနှစ်အကြာမှာ ဒီနှုန်းဟာ

လျော့ကျလာပြီး ၁၉၆၈ခုနှစ်မှာ ၁၂.၈ရာနှုန်း ပဲ ဖြစ်လာပါတယ်။ ပြီးခဲ့တဲ့နှစ်မှာတော့ ဒီနှုန်းဟာ ၁၂.၇ဖြစ်တဲ့အတွက် အမေရိကန်အဖို့ ဒီပြဿနာကို မကျော်လွှားနိုင်တာ ပေါ်လွင်နေပါတယ်။ ဒါတွေဟာ အလုပ်သမား ၄၀ရာနှုန်းကို အလုပ်လက်မဲ့ ဖြစ်စေခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ ကက်တရီနာလေဘေး မတိုင်မီက စာရင်းပါ။

ပိုဆိုးတာက လူမည်းတွေပါ။ ဆင်းရဲမွဲတေမှု အဆင့်အောက်မှာအသက်ရှင်နေတဲ့ လူမည်းဦးရေဟာ ၂၄.၇ရာနှုန်းဖြစ်ပါတယ်။ အားလုံးရဲ့နှစ်ဆလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ ဒီလို နေထိုင်မှုအဆင့်အတန်း ကွဲပြားမှုတွေဟာ မြို့တော်တော်များများမှာ အထင်အရှား မြင်တွေ့နေရတာပါ။ ဝါရှင်တန်မှာ အိမ်ဖြူတော် ကနေကားနဲ့ ၁၀မိနစ်လောက်မောင်းသွားရင် အနာ ကော့စ်ရှားဆိုတဲ့ အဆင်းရဲဆုံးလူနေ ရပ်ကွက်ကို ရောက်ပါတယ်။ လူမည်းတွေရဲ့ ဆင်းရဲမှုနှုန်းက လူဖြူ တွေထက်ပိုတယ်လို့ဆိုပေမယ့် တပြည်လုံး လူဦးရေအရပြောရ ရင်တော့ ဆင်းရဲတဲ့လူဖြူ အရေအတွက်က လူမည်းတွေထက် ပိုပါတယ်။ ပိုဆိုးတာ လူဖြူတွေ လူဆင်းရဲစာရင်းထဲကို ကျဆင်းနေတဲ့ နှုန်းကအရမ်း မြန်ပါတယ်။ တခြားလူမျိုးတွေထက် မြန်နေပါတယ်။

ဆင်းရဲမွဲတေခြင်းကို အထူးသုတေသနပြုနေတဲ့ ဂျွန်တက္ကသိုလ်ကပါမောက္ခ ဒေးစစ်တရေဒီက “အမေရိကန်အစိုးရဟာ ကျုပ်တို့ကိုလိမ်နေတယ်။ အစိုးရဟာ သူတို့ရဲ့ဆင်းရဲမွဲတေမှုတိုက်ဖျက်ရေး အောင်မြင်နေကြောင်းပြချင်တာနဲ့ စာရင်းတွေကို လျော့ပြနေတယ်။ အချက်အလက်အားလုံးကိုသာ ထည့်တွက်လိုက်ရင် ဆင်းရဲမွဲတေစာရင်းဝင်ရမှာက ၄၈သန်း၊ ၁၈ရာနှုန်းလောက် ဖြစ်တယ်။ ဒီနိုင်ငံရဲ့နှုန်းဟာ တခြားစက်

မှုနိုင်ငံတွေထက်မြင့်တယ်”လို့ ထောက်ပြပါတယ်။
တကယ်ကဆင်းရဲမွဲတေမှုနဲ့ လူနေမှု အဆင့်ခြား
နားမှုဟာ တကမ္ဘာလုံးနဲ့ချီတဲ့ ပြဿနာပါ။ ကုလ
သမဂ္ဂရဲ့ကိန်းဂဏန်းများအရဆိုရင် ကမ္ဘာပေါ်မှာ
အချမ်းသာဆုံးလူ ၅၀၀ရဲ့ဝင်ငွေဟာ ကမ္ဘာ့အဆင်းရဲဆုံး
လူ ၄၁၆သန်းတို့ရဲ့ဝင်ငွေနဲ့ ညီမျှပါတယ်။ သက္ကရာဇ်
၂၀၀၁ခုနှစ်ကစပြီး ဒီကနေ့အထိဆိုရင် ထုတ်လုပ်ရေး

လုပ်ငန်းတွေက အလုပ်ပေါင်း ၂.၇သန်းဟာ ဖွံ့ဖြိုး
ဆဲနိုင်ငံတွေဆီကို မျောပါသွား ပါတယ်။ ၁၉၈၈ခုနှစ်
ဆီတုန်းက ကွယ်လွန်သူသမ္မတရီဂင်ပြောခဲ့တဲ့
စကားတစ်ခွန်းဟာ မှန်ပါတယ်။ သူက “အမေရိကန်
နိုင်ငံဟာ ဆင်းရဲမွဲတေမှုကို စစ်ဆင်ခဲ့တယ်။ ဆင်း
ရဲမွဲတေမှုက နိုင်ငံသွားတယ်”တဲ့။

“အမေရိကန် နိုင်ငံဟာ ဆင်း
ရဲမွဲတေမှုကို စစ်ဆင်ခဲ့တယ်။
ဆင်းရဲမွဲတေမှုကနိုင်ငံသွားတယ်”

စစ်အေးတိုက်ပွဲအတွင်းက အားပြိုင်ခွဲစာရ

ဇော်မင်း

(၁)

စစ်အေးတိုက်ပွဲကာလအတွင်းက တောင်အာရှဒေသမှာ ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ အင်အားကြီးနိုင်ငံတွေရဲ့ အားပြိုင်ပွဲတစ်ခုအကြောင်း တင်ပြလိုပါတယ်။ ၁၉၇၀ ခုနှစ်တုန်းက အရင် အရှေ့ပါကစ္စတန် အခု ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်မှာ ပေါ်ပေါက်ခဲ့တဲ့ နိုင်ငံရေးအကျပ်အတည်းပေါ် မူတည်ပြီး အမေရိကန်၊ ရုရှား၊ အိန္ဒိယ၊ တရုတ်စတဲ့ နိုင်ငံတွေ ဘယ်လိုစဉ်းစားကြတယ်၊ ဘယ်လိုလှုပ်ရှားတုံ့ပြန်ခဲ့ကြတယ် ဆိုတဲ့အကြောင်း ဖြစ်ပါတယ်။ သင်ခန်းစာယူစရာလည်း ကောင်းပါတယ်။ အဲဒီကာလက ဖြစ်ရပ်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ စာရွက်စာတမ်းတချို့ကို လျှို့ဝှက်အဆင့်က ပယ်ဖျက်လိုက်ပြီဖြစ်လို့ ပညာရှင်တချို့က ဒီစာတမ်းတွေ ဖတ်ရှုကြပြီး သူတို့ရဲ့သုံးသပ်ချက်တွေ ရေးသားထုတ်ဝေလာတာကို တွေ့ရပါတယ်။

(၂)

၁၉၇၀ ခုနှစ် အရှေ့ပါကစ္စတန်ရွေးကောက်ပွဲမှာ ရှိတ်မူဂျီဘာရာမန်ရဲ့ အဝါမီလိပီတီက အပြတ်အသတ် အနိုင်ရပါတယ်။ ရှိတ်မူဂျီဘာဟာ ခွဲထွက်ရေးကို လိုလားသူလို့ အဲဒီအချိန်တုန်းက ပါကစ္စတန်သမ္မတ ယာယာခန်က ယူဆပါတယ်။ ဒါကြောင့် လွှတ်တော် ခေါ်မပေးဘဲ ၁၉၇၀ ခုနှစ် မတ်လမှာ အချိန်အကန့်အသတ်မရှိ ရွှေ့ဆင်းလိုက်ပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ နိုင်ငံရေး မငြိမ်မသက်မှုတွေ ပေါ်ပေါက်လာပြီး ပါကစ္စတန်စစ်တပ်က အုံကြွနေတဲ့လူထုကို အကြမ်းဖက်နှိမ်နင်းပါတော့တယ်။ အရပ်သားဒုက္ခသည်တွေ အုံနဲ့ကျင်းနဲ့ အိန္ဒိယနိုင်ငံထဲ ပြေးဝင်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဒုက္ခသည် ၁၀ သန်းလောက်ရှိတယ်လို့ အိန္ဒိယနိုင်ငံက ဆိုပါတယ်။ အိန္ဒိယဝန်ကြီးချုပ် အင်ဒီယာ ဂန္ဒီက အမေရိကန်သမ္မတ နစ်ဆင်ဆီကို အရှေ့ပါကစ္စတန်မှာ လူတွေအသတ်ခံနေရပုံနဲ့ အိန္ဒိယပြည်ထဲ ဒုက္ခသည် တွေအုံနဲ့ကျင်းနဲ့ ဝင်လာနေကြတဲ့အကြောင်း စာတစောင်ရေးပို့ပါတယ်။ ဒီစာရပြီးနောက် ရက်အနည်းငယ်ကြာတော့ နစ်ဆင်က ကစ်ဆင်းဂျာကို “ဒီကလားကောင်တွေက စစ်ပွဲတစ်ပွဲတိုက်ဖို့ ပြင်နေကြတယ်” လို့ ပြောပါတယ်။ ကစ်ဆင်းဂျာကလည်း “ဒီကောင်တွေဟာ ကမ္ဘာမှာ စစ်အလိုလားဆုံးကောင်တွေပဲ” လို့ ပြန်ပြောပါတယ်။

ဒီအချိန်မှာ တိုက်ဆိုင်နေတာက အမေရိကန်နဲ့ တရုတ်ပြည်ဟာ ဆက်ဆံမှုအသစ်တစ်ခုထူထောင်ဖို့ လျှို့ဝှက်ဆက်သွယ်နေကြတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ကြားခံဆက်သွယ်ပေးသူက ပါကစ္စတန်သမ္မတ ယာယာခန် ဖြစ်ပါတယ်။ ကစ်ဆင်းဂျာဟာ ဇူလိုင်လထဲမှာ ပါကစ္စတန်ကို ရောက်လာခဲ့ပြီးနောက် ကိုယ်ရောင်ဖျောက်ပြီး ပီကင်းကို

လျှို့ဝှက်ခရီးထွက်ခဲ့ပါတယ်။ သမ္မတနှစ်ဆင့်ရဲ့ ပီကင်းခရီးစဉ်အတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ဖို့ သွားတာဖြစ်ပါတယ်။ ပီကင်းမှာ ချိုအင်လိုင်းက “သူတို့ (အိန္ဒိယ) ဟာ ဒီအခြေအနေမျိုး ဖန်တီးဖို့ ဒီလောက်တောင် အဖြစ်သည်းနေရင် ကျွန်တော်တို့ လက်ပိုက်ကြည့်မနေသင့်ဘူး” လို့ ပြောတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ကစ်ဆင်းဂျာက သူတို့အမေရိကန် ကလည်း ပါကစ္စတန်ဘက်ကိုပဲ ထောက်ခံကြောင်း ချိုအင်လိုင်းသိစေချင်ပါတယ်လို့ ပြန်ပြောခဲ့တယ်။

ကစ်ဆင်းဂျာဟာ ပါရှင်တန်ကို အပြန်မှာတော့ တရုတ်ပြည်ဟာ ပါကစ္စတန်ကို ထောက်ခံမှာပဲလို့ ယုံကြည်လာခဲ့ပါတယ်။ ဇူလိုင် ၁၇ ရက်နေ့မှာ အမေရိကန်နိုင်ငံဆိုင်ရာ အိန္ဒိယသံအမတ် အဲလ်ကေဂျားကို အိန္ဒိယနဲ့ပါကစ္စတန်နိုင်ငံတို့ စစ်ဖြစ်ခဲ့ရင် တရုတ်ပြည်က ပါကစ္စတန်ဘက် ဝင်ပါခဲ့ရင် အမေရိကန်နိုင်ငံအနေနဲ့ အိန္ဒိယနိုင်ငံကို ကူနိုင်မှာမဟုတ်ဘူးလို့ သတိပေးခဲ့ပါတယ်။ ဒီလိုခေါ်သတိပေးတာနဲ့ ပတ်သက်လို့ ကစ်ဆင်းဂျားက ဘာမှတ်တမ်းမှ မထားခဲ့ပေမယ့် ဂျားကတော့ ဒါကို အိန္ဒိယအစိုးရဆီ ပြန်အစီရင်ခံခဲ့ပါတယ်။

ပါကစ္စတန်မှာရှိစဉ်က ကစ်ဆင်းဂျာဟာ သမ္မတယာယာခန်၊ ပါကစ္စတန်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ဆူလ တန်ခန်နဲ့ ပါကစ္စတန်သံအမတ်ဟီလာလီတို့ကို ဇူလိုင်လ ၇ ရက်နေ့မှာ တွေ့ဆုံခဲ့ပါတယ်။ ဆူလတန်ခန်နဲ့ ဟီလာလီတို့ကို သူဟာ “အိန္ဒိယတို့ရဲ့ ရန်လိုမှု၊ ခါးသီးမှုနဲ့ စစ်လိုလားမှု” တို့ကြောင့် အံ့ဩထိတ်လန့်ခဲ့ရတယ်လို့ ကစ်ဆင်းဂျာက ပြောပါတယ်။ ယာယာခန်ကိုတော့ နိုင်ငံရေးအရအဖြေရှာဖို့ အရေးတကြီးလိုအပ်တယ်လို့ အလေးထား ပြောခဲ့တယ်။ နောက်ပြီး အရှေ့ပါကစ္စတန်မှာ အရပ်သား အုပ်ချုပ်ရေးမှူးခန့်အပ်ဖို့ အကြံပေးခဲ့တယ်။ ယာယာခန် တို့နဲ့ပတ်သက်လို့ ကစ်ဆင်းဂျားက အခုလို မှတ်ချက်ချပါတယ်။ “အခြေခံအားဖြင့် သူ (ယာယာ) ဟာ အန္တရာယ်တွေကို သတိမမူဘူး။ လိုအပ်မှုတွေကို ရင်ဆိုင်ဖို့လည်း ပြင်ဆင်မှုမရှိဘူး။ သူနဲ့သူ့ လုပ် ဖော်ကိုင်ဘက်တွေက အိန္ဒိယဟာ စစ်ပြင်နေတယ်လို့ မထင်ကြဘူး။ တကယ်ဖြစ်လာရင်လည်း သူတို့နိုင်မယ်လို့ ယုံနေကြတယ်။ အရေအတွက်နဲ့ စစ်လက်နက်ပစ္စည်းတွေ အိန္ဒိယက အသာစီးရနေတာတွေကို ကျွန်တော် တတ်နိုင်သလောက် ပါးပါးနပ်နပ်နဲ့ သူတို့ ကို မေးခွန်းတွေထုတ်တော့လည်း မှုဆလင်တိုက်ခိုက်ရေးသမားတွေရဲ့ သမိုင်းဝင်သာလွန်ကြီးမြတ်မှုတွေကိုပဲ သူတို့က ဂုဏ်ယူဝံ့ကြားစွာနဲ့ ပြန်ပြောကြတယ်။”

(၃)

အိန္ဒိယနိုင်ငံဟာ စစ်ပြေးဒုက္ခသည်တွေကို အကြောင်းပြုပြီး စစ်ပွဲဖန်တီးမယ်၊ အရှေ့ပါကစ္စတန်ကို ခွဲထုတ်မယ်လို့ နစ်ဆင်နဲ့ ကစ်ဆင်းဂျာတို့က ယုံကြည်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကစ်ဆင်းဂျာက အရှေ့ ပါကစ္စတန်နဲ့ အိန္ဒိယနယ်စပ်မှာ ကုလသမဂ္ဂကိုယ်စားလှယ်တွေ ထားရှိဖို့ ကြိုးစားပါတယ်။ ဒါကို အိန္ဒိယအစိုးရက အပြင်းအထန် ကန့်ကွက်ပါတယ်။ ဒါနဲ့ပတ်သက်ပြီး လန်ဒန်အခြေစိုက် သတင်းထောက်တယောက်က အင်ဒီယာဂန္တီကို မေးတဲ့အခါမှာ နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်းကြီးက ကြီးကြပ်သူတွေဟာ ဟစ်တလာကို ဟန့်တားနိုင်ခဲ့လို့လားဆိုပြီး ဒေါသ တကြီးနဲ့ ပြန်မေးခွန်းထုတ်ခဲ့ပါတယ်။

ပါကစ္စတန်က ဒုက္ခသည်တွေပြသနာကို ဖြေရှင်းဖို့ အင်ဒီယာဂန္တီဟာ တောက်လျှောက်ကြိုးပမ်းခဲ့ပါ တယ်။ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးက ခေါင်းဆောင်တွေဆီ ဒီကိစ္စအကြောင်း စာရေးခဲ့တယ်။ ဒီကြားထဲ ဩဂုတ်လ ၉ ရက်နေ့ မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံဟာ ဆိုဗီယက်ယူနီယံနဲ့ ချစ်ကြည်ရေးစာချုပ် လက်မှတ်ရေးထိုးလိုက်တယ်။ စာချုပ်မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံသာ အတိုက်ခံခဲ့ရရင် ဆိုဗီယက်က ကူညီမယ်လို့ အာမခံထားတယ်။ ဒါဟာ အိန္ဒိယနဲ့ပါကစ္စတန် စစ်ရေးပဋိပက္ခဖြစ်ခဲ့ရင် တရုတ်ပြည်က ဝင်ပါလာနိုင်တာကို ရည်စူးတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီစာချုပ်ကြောင့် အမေရိကန်နိုင်ငံဟာ အတော်လေး လှုပ်လှုပ်ရှားရှား ဖြစ်သွားတယ်။ အင်ဒီယာဂန္တီဟာ ဘာကြောင့် ဒီလိုစာချုပ်မျိုးကို လက်မှတ်ရေးထိုးရတာလဲလို့ ကစ်ဆင်းဂျာက အမေရိကန်နိုင်ငံဆိုင်ရာ အိန္ဒိယသံ အမတ်ကြီးဂျားကို ခေါ်မေးခဲ့တယ်။ အင်ဒီယာဂန္တီဟာ ဆိုဗီယက်လိုလားသူ မဟုတ်ပါဘူးလို့ ကစ်ဆင်းဂျာကို ဂျားက ပြောပါတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်အတော်ကြာကြာကတည်းက ဒီလိုစာချုပ်မျိုးချုပ်ဖို့ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဟောင်း ဒိုင်နစ်ဆင်းက စိတ်ကူးရခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ အင်ဒီယာဂန္တီက လက်မခံခဲ့ဘူး။ ဒိုင်နစ်ဆင်းဟာ ဆိုဗီယက်ဆီက

ငွေတွေတောင်လက်ခံနေတာ ဖြစ်နိုင်တယ်ဆိုတဲ့အထိ သူက ပြောပါတယ်။ နောက်ပြီး အိန္ဒိယနိုင်ငံခြား ရေးဝန်ကြီး ဌာနထဲမှာ ဆိုစီယက်လိုလားသူတွေ အတော်များများရှိနေတဲ့အကြောင်းနဲ့ သူတို့တတွေရဲ့ဖိအားကြောင့် အခုလို စာချုပ်လက်မှတ်ထိုးဖြစ်သွားတာလို့ အကြောင်းပြပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ မော်စကိုရှိ အိန္ဒိယသံအရာရှိကြီးတဦးဖြစ်သူ အေကေဒါမိုဒရန်းက အဲဒီမှာရှိတဲ့ ဗြိတိ သျှလံအရာရှိတွေကို ရှင်းပြတာကတော့ တမျိုးဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၇၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလမှာ ပြောပြခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ “ဒီစာချုပ်ရဲ့မူလဇာစ်မြစ်က ၁၉၆၈ ခုနှစ်က စတာပါ။ အဲဒီအချိန်တုန်းက ဆိုစီယက်က ပါကစ္စတန်နိုင်ငံကို လက် နက်တွေ ထောက်ပံ့ပေးနေပါတယ်။ ဒါကို အိန္ဒိယနိုင်ငံက ကန့်ကွက်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါကို ဆိုစီယက်က အခုလိုပြန်ပြီး အကြောင်းပြပါတယ်။ သူတို့အနေနဲ့ ပါကစ္စတန်ကို ဒီလိုနည်းနဲ့ ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှုကို မပြဘူးဆိုရင် တရုတ် ပြည်ရဲ့ဩဇာ ထိုးဖောက်ဝင်သွားဖို့ လမ်းပွင့်ပေးသလို ဖြစ်သွားမယ်။ အဲဒီလိုဖြစ်ခဲ့ရင် အိန္ဒိယအတွက် အကျိုး ယုတ်စေမှာဖြစ်တယ်လို့ အကြောင်းပြပါတယ်။ ဒီအကြောင်းပြချက်ကို အိန္ဒိယက သိပ်တဝင်မကျ တဲ့အတွက် အခုလိုစာချုပ်မျိုးချုပ်ဖို့ ဆိုစီယက်က ကမ်းလှမ်းလာတာဖြစ်ပါတယ်” ၁၉၆၉ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂ ရက်နေ့မှာ နယူးဒေလီကို မာဂျယ်ဂရက်ချ်ကို လာရောက်စဉ်မှာ ဒီစာချုပ်မူကြမ်းကို ယူလာခဲ့တယ်။ (အဲဒီနေ့မှာပဲ အူဆူရီမှာ ဆိုစီယက်နဲ့ တရုတ်ပြည်တို့ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ စဖြစ်ကြပါတယ်) စာချုပ်ထဲမှာ လုံခြုံရေးနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အပိုဒ်တွေကိုတော့ ၁၉၇၁ ခုနှစ်ကျမှ ဖြည့်ထည့်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ အခုလို သံအရာရှိနှစ်ဦးရဲ့ရှင်းပြချက် နှစ်မျိုးမှာ ဒါမိုဒရန်းရဲ့ ရှင်းပြချက်က ပိုပြီးကျိုးကြောင်းဆီလျော်ပါတယ်။ ဂျားရဲ့ရှင်းပြချက်ကတော့ ကြံဖန်ပြီး လင်္ကာချော ထားတာ ဖြစ်မှာပါ။

၁၉၇၁ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၃၀ ရက်နေ့မှာတော့ ကစ်ဆင်းဂျာက ဂျားကို “ကျွန်တော်တို့တတွေရဲ့ အကျိုး စီးပွားတွေဟာ ရေရှည်တထပ်တည်း ဖြစ်ပါတယ်” လို့ ပြောပါတယ်။ စက်တင်ဘာလထဲမှာတော့ “အိန္ဒိယပြည် အပေါ် တရုတ်ပြည်က စစ်ရေးစွန့်စားမှုတွေ လုပ်လာမယ်ဆိုရင် အမေရိကန်က လုံးလုံးထောက်ခံမှာ မဟုတ်ဘူး” လို့ ဂျားကို ကစ်ဆင်းဂျာက အာမခံခဲ့ပြန်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီဇင်ဘာလထဲမှာတော့ ကုလသမဂ္ဂဆိုင်ရာ တရုတ်ပြည် ရဲ့သံအမတ်ဟွမ်ဟွာကို အိန္ဒိယကိုတိုက်ဖို့ ကစ်ဆင်းဂျာက တိုက်တွန်းပြန်ပါတယ်။ (အိန္ဒိယ - ပါကစ္စတန် စစ်ပွဲက ဒီဇင်ဘာ ၃ ရက်နေ့က စဖြစ်ပါတယ်)

စက်တင်ဘာ ၂၉ ရက်နေ့မှာ နစ်ဆင်ဟာ ဆိုစီယက်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ဂရိုမီကိုနဲ့ ဝါရှင်တန်မှာ တွေ့တဲ့ အခါ အိန္ဒိယကို စစ်ပွဲမဖန်တီးအောင် နားချဖို့ ပြောပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဂရိုမီကိုရဲ့အမြင်က နားချသင့်တာ ပါကစ္စ တန်ပါ။ နောက်ပိုင်းမှာ အခြေအနေတွေ ပိုဆိုးလာပြီး ဒုက္ခသည်တွေ အိန္ဒိယနိုင်ငံထဲ လှိမ့်ဝင်လာပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ အိန္ဒိယဝန်ကြီးချုပ်ဟာ အနောက်နိုင်ငံတွေကို ခရီးထွက်ဖို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်ပါတယ်။

(၄)

နိုဝင်ဘာလထဲမှာ အင်ဒီယာဂန္ဓိဟာ အနောက်နိုင်ငံတွေကို ခရီးလှည့်ပါတယ်။ ဝါရှင်တန်မှာ ခရီး အဆုံးသတ်ပါတယ်။ နစ်ဆင်က တရားတန်းကြိုခဲ့ပါတယ်။ တရုတ်ပြည်နဲ့ထူထောင်ထားတဲ့ ဆက်ဆံရေး အသစ် အကြောင်း အင်ဒီယာဂန္ဓိကို နစ်ဆင်က ပြောပြပါတယ်။ အင်ဒီယာက ချက်ချင်းပဲ ဒီလိုလုပ်ဖို့ သူ့အဖေက အကြံပြုခဲ့တာ ကြာလှပြီဖြစ်ကြောင်း ပြောလိုက်ပါတယ်။ စစ်မတိုက်ဖို့နဲ့ ပါကစ္စတန်ပြဿနာကို ဖြေရှင်းဖို့ အချိန် တချို့ပေးဖို့ နစ်ဆင်က အကြံပေးပြန်ပါတယ်။ အင်ဒီယာက ဒါကို တိုက်ရိုက် တုံ့ပြန်မပြောဆိုဘဲ ခွဲခြမ်းရေးသမိုင်း (အင်္ဂလိပ်ကိုလိုနီလက်အောက်မှ လွတ်မြောက်စဉ်က အိန္ဒိယ၊ ပါကစ္စတန်၊ ကက်ရှ်မီးယားစသည် ခွဲစိတ်ခွဲပုံ) ကို ဇာတ်ကြောင်းပြန်ပါတယ်။ ဘလူချီစတန်ဟာ ပါကစ္စတန်ရဲ့အစိတ်အပိုင်းတရပ် ဘယ်တုန်းကမှ မဖြစ်သင့်ခဲ့ဘဲ သီးခြားတည်ရှိခွင့်ရှိသင့်ကြောင်း ပြောပါတယ်။ နစ်ဆင်ရဲ့ အရှေ့ပါကစ္စတန်ပြဿနာဖြေရှင်းရေး အခြားအကြံ ပေးချက်တွေကိုလည်း အင်ဒီယာက ဘာမှမတုံ့ပြန်ပါဘူး။ ယာယာကို မူဂျစ်နဲ့ ဆွေးနွေးဖို့ တွန်းဆော်ရေးနဲ့

ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ပေးဖို့တောင်းဆိုချက်ကို လိုက်လျောဖို့တို့ကို ထည့်စဉ်းစားဖို့ နှစ်ဆင်က လက်မခံတဲ့အတွက် သူ့ရဲ့တခြားအကြံပေးချက်တွေကို ဆွေးနွေးတာဟာ အလကားပဲလို့ အင်ဒီယာက ယူဆပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ ဒီဆွေးနွေးပွဲကို ကစ်ဆင်းဂျာက အခုလို သုံးသပ်ပါတယ်။ “ဒီကုလားတွေကတော့ မျိုးမစစ် ကောင် တွေပဲ။ အဲဒီမှာ သူတို့ဟာ စစ်ပွဲကို စနေကြပြီ။ အရှေ့ပါကစ္စတန်ဟာ သူတို့အတွက် ဖြေရှင်းရမယ့် ပြ သာနာတရပ် မဟုတ်တော့ဘူး။ မနေ့က သမ္မတကြီးကို အင်ဒီယာက အနောက်ပါကစ္စတန်နိုင်ငံအကြောင်း ဆက်ပြီး ဆွေးနွေး တာကို ကျွန်တော်တော့ အတော့်ကို စိတ်ဝင်စားမိတယ်” ဒါပေမဲ့ နှစ်ဆင်ဟာ သူ့ရည်မှန်းချက်ကိုရအောင် လုပ်နိုင်ခဲ့ တယ်လို့ ကစ်ဆင်းဂျာက ယူဆပါတယ်။ “သူ (အင်ဒီယာ) ကတော့ မြေခွေးမကြီးပဲ။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့ လိုချင်တာကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ရလိုက်တယ်။ အိမ်ပြန်ရောက်တဲ့အခါမှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက နွေးနွေး ထွေးထွေး ဧည့်မခံတဲ့အတွက် စိတ်ပျက်ရတာကြောင့် စစ်ပွဲနဲ့ရတော့တယ်ဆိုပြီး သူ့အနေနဲ့ မပြောနိုင်တော့ဘူး” အင်ဒီယာ ဂန္ဓီရဲ့ရည်မှန်းချက်တွေကို ဟန့်တားလိုက်နိုင်တယ်လို့ ကစ်ဆင်းဂျာက ယူဆပါတယ်။

နှစ်ဆင်ကလည်း ဒါကို သဘောတူပါတယ်။ “ကျုပ်တို့ ဒီစုန်းမအိုကြီးကို တကယ်ပဲ အငမ်းမရဖြစ်အောင် လုပ်လိုက်နိုင်တယ်” လို့ ပြောပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အရေးမပါတာတွေပဲ သူ့ကိုပေးလိုက်ရပြီး အရေးပါတဲ့ကိစ္စမှန်သမျှ တခုမှအလျှော့မပေးလိုက်ရဘူးလို့ ကစ်ဆင်းဂျားက ယူဆပါတယ်။

အိမ်အပြန်ခရီးမှာ အနောက်နိုင်ငံတွေ အထူးသဖြင့် အမေရိကန်ဟာ ယာယာနဲ့သူ့အစိုးရကို ထိန်းချုပ်ဖို့၊ အရှေ့ပါကစ္စတန်ပြည်သူတွေကို တရားမျှတမှု ကိုပေးဖို့ စိတ်ဝင်စားမှုမရှိကြဘူးဆိုပြီး အင်ဒီယာကတော့ စိတ်နှလုံး တုံးတုံးချလိုက်ပါတော့တယ်။

နိုင်ငံတိုင်းဟာ ကိုယ့်နိုင်ငံ အ ကျိုး စီးပွားအခြေခံပေါ်ကပဲ တွက်ချက်စဉ်းစား လုပ်ဆောင်နေကြမှာပဲဖြစ်ပါတယ်။ ကစား ကွက် ပြောင်းပေမယ့် ဒီအခြေခံတရားကတော့ ပြောင်းလဲသွားမှာမဟုတ်ပါ။ မိမိတို့အနေနဲ့လည်း ကိုယ့်တိုင်းပြည် အကျိုးစီးပွားကိုပဲ ဦးထိပ်ထားကြ ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ စစ်အာဏာရှင်စနစ် တိုက်ဖျက်ရေးအတွက် ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုး လုံးပန်းကြဲရမှာပါ။ စစ်အစိုးရလက်အောက်က လွတ်မြောက်အောင် နိုင်ငံကြီးတွေကလာပြီး ကယ်တင်ပေးလိမ့်မယ်လို့ စိတ်ကူးယဉ် မျှော်လင့် နေလို့မဖြစ်ပါဘူး။

(၅)

ဒီလိုနဲ့ ဒီဇင်ဘာ ၃ ရက်နေ့မှာ အိန္ဒိယနဲ့ပါကစ္စတန် စစ်ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်တရက်မှာ ကုလ သမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီမှာ အမေရိကန်သံအမတ်ဂျော့ဘုရ် (အကြီး) က စစ်ရပ်စဲပြီး နှစ်ဘက်စလုံးကတပ်တွေ ပြန်ရုပ်သိမ်းရေး ဆုံးဖြတ်ချက်ချဖို့ အဆိုတင်ပါတယ်။ ဆိုဗီယက်က ဝီတိုအာဏာသုံးပြီး ပယ်ချပါတယ်။

နောက်ဆုံး ဒီဇင်ဘာ ၁၆ ရက်နေ့မှာ ပါကစ္စတန် ဒုဗိုလ်ချုပ်ကြီးအက်စ်ဂေနီယာဒီဟာ အိန္ဒိယ ကြည်း တပ် စစ်ဦးစီးချုပ် ဒုဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဂျန်ဂစ်ဆင်းဆီမှာ လက်နက်ချလိုက်ပါတယ်။

နှစ်ဆင်နဲ့ ကစ်ဆင်းဂျာတို့ကလည်း သူတို့ရဲ့အဓိကရည်မှန်းချက်ဖြစ်တဲ့ အနောက်ပါကစ္စတန်ကို ထိန်းထား နိုင်တဲ့အတွက် သူတို့အောင်မြင်တယ်လို့ ယူဆကြပါတယ်။

ဒီလိုနဲ့ ကမ္ဘာ့မြေပုံထဲမှာ အရှေ့ပါကစ္စတန်ဆိုတာ ပျောက်ကွယ်သွားပြီး ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ ပေါ် ပေါက်လာခဲ့ပါတော့တယ်။

(၆)

အထက်မှာ ဆိုခဲ့သလိုပါပဲ။ အခုအခါမှာ တချို့စာရွက်စာတမ်းတွေ လျှို့ဝှက်အဆင့်အတန်းက ပယ်ဖျက် လိုက်တဲ့အတွက် ဒီပြဿနာနဲ့ပတ်သက်တဲ့ အချက်အလက်တချို့ကို သိရှိလာရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကွင်းဆက် တချို့တော့ ကျန်နေသေးပေမယ့် အတော်လေး ရုပ်လုံးပေါ်လာတယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

ဘာပဲပြောပြော နိုင်ငံကြီးတွေရဲ့ ဒီပြဿနာအပေါ် စဉ်းစားလုပ်ဆောင်ချက်တွေကို အတော်လေး တွေ့မြင်နိုင်ပါတယ်။ သူတို့စဉ်းစားချက်တွေဟာ သူတို့နိုင်ငံရဲ့အကျိုးစီးပွားအပေါ်မှာပဲ အခြေခံပါတယ်။ စစ်အေး ကာလရဲ့ မဟာအင်အားကြီးနိုင်ငံ ၂ နိုင်ငံဖြစ်တဲ့ အမေရိကန်နဲ့ဆိုဗီယက်တို့ဟာ သြဇာနယ်ပယ်ချဲ့ထွင်နိုင်ဖို့ လုံးပန်းနေကြတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ကိုယ့်သြဇာနယ်ပယ်ကို ချဲ့ထွင်ဖို့၊ ကိုယ့်ပြိုင်ဘက်ရဲ့သြဇာနယ်ပယ်ကို ဟန့်တား နိုင်ဖို့အတွက် လုံးပန်းနေကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အခုပြဿနာမှာလည်း ဒီနှစ်နိုင်ငံဟာ ဒီအခြေခံပေါ်မှာ လှုပ်ရှား ကစားသွားတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အရှေ့ပါကစ္စတန်မှာ လူတွေဘယ်လိုဒုက္ခရောက်နေတယ်၊ ဘယ်လို ကူညီရမယ် ဆိုတာတွေဟာ သူတို့အတွက် အရေးပါတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ထည့်စဉ်းစားတာလည်း မတွေ့ရပါဘူး။

အိန္ဒိယနိုင်ငံက စစ်ဖြစ်တဲ့အထိ ဝင်ပတ်သက်ခဲ့တာဟာလည်း သူ့နိုင်ငံထဲ ဒုက္ခသည်တွေ အလုံးအရင်းနဲ့ ဝင်နေတာကြောင့်နဲ့ အရှေ့ပါကစ္စတန်ကို အိန္ဒိယနဲ့အဆင်မပြေတဲ့ ယာယာခန်ရဲ့ထိန်းချုပ်မှုအောက်က လွတ် သွားစေချင်တာကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။ ယာယာခန်အစိုးရ အားနည်းသွားစေချင်တာကြောင့်ပါ။

တရုတ်ကလည်း ဒီစစ်ပွဲမှာ ဝင်တိုက်တာ မလုပ်ပါဘူး။ တရုတ်ပြည်အနေနဲ့ စစ်တိုက်နိုင်တဲ့ အခြေ အနေမရှိသလို (ကိုးရီးယားစစ်၊ အိန္ဒိယစစ်နဲ့ ဆိုဗီယက်စစ်တွေ တိုက်ခဲ့ပြီးဖြစ်) ယာယာခန်ရဲ့ အရှေ့ပါကစ္စတန် ဆိုင်ရာပေါ်လစီတွေကို မနှစ်မြို့တာကြောင့်လည်း ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်ပြီး တရုတ်ပြည်အတွက် အရှေ့ ပါကစ္စ တန်ဟာ နယ်မြေချင်းဆက်စပ်နေတာလည်း မဟုတ်တော့ ပထဝီအရ အရေးပါလှတယ်လို့ မဆိုနိုင်ပါဘူး။

အခုတော့ စစ်အေးကာလလည်း ကုန်ဆုံးသွားပြီ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ နိုင်ငံတိုင်းဟာ ကိုယ့်နိုင်ငံ အကျိုးစီးပွား အခြေခံပေါ်ကပဲ တွက်ချက်စဉ်းစား လုပ်ဆောင်နေကြမှာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ကစားကွက်ပြောင်းပေမယ့် ဒီအခြေခံ တရားကတော့ ပြောင်းလဲသွားမှာမဟုတ်ပါ။ မိမိတို့အနေနဲ့လည်း ကိုယ့်တိုင်းပြည်အကျိုးစီးပွားကိုပဲ ဦးထိပ် ထားကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ စစ်အာဏာရှင်စနစ် တိုက်ဖျက်ရေးအတွက် ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုး လုံးပန်း ကြရမှာပါ။ စစ်အစိုးရလက်အောက်က လွတ်မြောက်အောင် နိုင်ငံကြီးတွေကလာပြီး ကယ်တင်ပေးလိမ့်မယ်လို့ စိတ်ကူးယဉ် မျှော်လင့်နေလို့ မဖြစ်ပါဘူး။ အခြေအနေတရပ်ရပ်ကြောင့် သူတို့ရဲ့ကစားကွက်ထဲ ကျသွားရင်လည်း တိုင်းပြည် သက်သာမှာ မဟုတ်ဘူးဆိုတာကို ကောင်းကောင်းသတိချပ်သင့်ပါတယ်။ ။

အိန္ဒိယ-အမေရိကန် ဆက်သွယ်ရေး လက်တလော အခြေအနေ

ကြည့်ဝင်း

(၁)

စစ်အေးခေတ်ကုန်ဆုံးပြီးနောက် ကမ္ဘာကြီးမှာ အပြောင်းအလဲတွေအများကြီး ပေါ်ပေါက်ခဲ့တယ်။ ဒီအထဲက တခုကတော့ အမေရိကန်နဲ့အိန္ဒိယဆက်ဆံရေးပါ။ စစ်အေးခေတ်တုန်းက အိန္ဒိယဟာ ဆိုဗီယက်ယူနီယံနဲ့ ဆက်ဆံရေးကောင်းပြီး အမေရိကန်နဲ့တော့ သိပ်အဆင်ပြေတာ မဟုတ်ပါ။ စစ်အေးခေတ်နောက်ပိုင်းမှာတော့ အမေရိကန်နဲ့ ဆက်ဆံရေးကောင်းမွန်အောင် လုပ်လာပါတယ်။ ဆက်ဆံရေး ပြန်ကောင်းလာတာကိုလည်း တွေ့ရပါတယ်။ မကြာသေးခင်ကပဲ အိန္ဒိယရဲ့လက်ရှိ UPA အစိုးရဟာ အမေရိကန်နဲ့ သဘောတူစာချုပ် ၂ ခု ချုပ်ဆိုခဲ့ပါတယ်။ ဒီစာချုပ်နှစ်ခုဟာလည်း ဒီဆက်ဆံရေးရဲ့ အဆင့်တဆင့်ကို ဖော်ပြလိုက်တာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီနှစ် ဇွန်လအတွင်းက အိန္ဒိယကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဟာ အမေရိကန်ကို အလည်အပတ်ခရီးထွက် ခဲ့ပါတယ်။ သူ့ခရီးစဉ်အတွင်းမှာ အမေရိကန်နဲ့ အိန္ဒိယတို့ဟာ ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်တရပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့တယ်။ ဒီစာချုပ်အကြောင်းမရေးခင်မှာ အမေရိကန်နဲ့ အိန္ဒိယတို့ရဲ့ စစ်ရေးပူးတွဲ ဆောင်ရွက် မှုသမိုင်းကြောင်းကို အနည်းငယ်တင်ပြလိုပါတယ်။ အမေရိကန်- အိန္ဒိယ စစ်ရေးပူးတွဲဆောင်ရွက်မှုဟာ နာရာဆင်ဟာရောင်းအစိုးရလက်ထက် ၁၉၉၂ ခုနှစ်က စတင်ခဲ့တယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ အမေရိကန်- အိန္ဒိယ တပ်မတော်ပူးတွဲကြိုးကိုင်ကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းခဲ့တယ်။ ဒီနောက်မှာ ရေတပ်ပူးတွဲကြိုးကိုင်ကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းတယ်။ ၁၉၉၂ ခုနှစ်မှာ ရေတပ်ပူးတွဲစစ်ရေးလေ့ကျင့်မှုကို ပြုလုပ်တယ်။ ၁၉၉၄ ခုနှစ်မှာ လေတပ်ပူးတွဲကြိုးကိုင် ကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းတယ်။

၁၉၉၅ ခုနှစ်မှာ အမေရိကန်- အိန္ဒိယ စစ်ရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသဘောတူညီချက်တရပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့တယ်။ ဒါဟာ ပထမဆုံးရေးထိုးတဲ့ စစ်ရေးစာချုပ်လို့ ပြောနိုင်ပါတယ်။ ဒီစာချုပ်အရ အိန္ဒိယစစ်တပ်အရာရှိတွေ အမေရိကန်နိုင်ငံသွားပြီး စစ်လေ့ကျင့်ရေးသင်တန်းတွေ တက်နိုင်တယ်။ အရာရှိလဲ လှယ်ရေးနဲ့ ပူးတွဲလေ့ကျင့်မှုတွေ ပြုလုပ်နိုင်တယ်။

ဘီဂျေဒီအစိုးရလက်ထက်မှာ စစ်ရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို မဟာဗျူဟာမဟာမိတ်အဆင့်အထိ မြှင့်တင်ဖို့ လုံးပန်းခဲ့တယ်။ အိန္ဒိယဟာ အမေရိကန်ရဲ့ သဘာဝမဟာမိတ်ဖြစ်တယ်လို့ ဗုဒ္ဓါပရီးအစိုးရက ကြေညာခဲ့တယ်။

၁၉၉၈ ခုနှစ် ပိုဒရမ်အနုမြူစမ်းသပ်ဖောက်ခွဲမှုကြောင့် အမေရိကန်က အိန္ဒိယအပေါ် အရေးယူ ပိတ်ဆို့မှုတွေ လုပ်ခဲ့တဲ့အတွက် ဘီဂျေပီအစိုးရရဲ့ လုံးပန်းမှုတွေ အရှိန်သေခဲ့ရတယ်။ ၉၁၁ အရေးအခင်းပြီးနောက် အမေရိကန်က အာဖဂန်နစ္စတန်ကို ထိုးစစ်ဆင်တဲ့အခါမှာ ဗာချ်ပါရီးအစိုးရက အိန္ဒိယရဲ့ဆိပ်ကမ်းနဲ့ လေဆိပ်တွေ အသုံးပြုနိုင်ကြောင်း ကမ်းလှမ်းခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ အမေရိကန်က ပါကစ္စတန်ကို ရှေ့တန်းစခန်းနဲ့ မဟာမိတ်အဖြစ် ရွေးမြယ်ဆုံးဖြတ်ခဲ့လို့ ဗာချ်ပါရီးအစိုးရဟာ စိတ်ပျက်ခဲ့ရတယ်။

ဒေသအတွင်းမှာ အမေရိကန်ရဲ့ ဂျူနီယာပါတနာအဖြစ် လုပ်ဆောင်ဖို့ ဗာချ်ပါရီးအစိုးရဟာ ဆတက်ထမ်းပိုးကြိုးပမ်းပါတယ်။ ဒီကာလအတွင်းမှာပဲ ဒေလီမှာ အမေရိကန်ရဲ့ အက်စ်ဘီအိုင် (FBI) ရုံးခန်းဖွင့်ခွင့် ပေးခဲ့တယ်။ အိန္ဒိယဟာ သမ္မတဘုရင်ကြံညာခဲ့တဲ့ အမျိုးသားဒုံးပျံကာကွယ်ရေးအစီအစဉ်ကို ကြိုဆိုကြောင်း ကြေညာတဲ့ ပထမဆုံးသောနိုင်ငံ ဖြစ်ခဲ့တယ်။ မလက္ကာရေလက်ကြားမှာ အမေရိကန်သင်္ဘောတွေ လုံခြုံရေးအတွက် အိန္ဒိယရေတပ်သင်္ဘောတွေသုံးဖို့ အိန္ဒိယက သဘောတူခဲ့တယ်။

(၂)

အခုချုပ်ဆိုလိုက်တဲ့စာချုပ်က မဟာဗျူဟာနဲ့ စစ်ရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတွေကို ရှေ့တဆင့်တိုးစေလိုက်တာ ဖြစ်တယ်။ ဒီစာချုပ်မှာ အရေးကြီးတဲ့အချက် လေးချက်ပါတယ်။

ပထမအားဖြင့် ဒီသဘောတူညီချက်က နှစ်နိုင်ငံရဲ့ တပ်မတော်တွေဟာ သူတို့ရဲ့ဘုံအကျိုးစီးပွားနဲ့ ကိုက်ညီပါက နိုင်ငံစုံပါဝင်တဲ့ စစ်ဆင်ရေးတွေမှာ ပူးတွဲဆောင်ရွက်မယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒီလိုစစ်ဆင်ရေးမျိုးကို ကုလသမဂ္ဂက- ကမကထပြုရမယ်ဆိုတဲ့ ဖော်ပြချက် မပါရှိပါ။ ဒီစာပိုဒ်အရ ကုလသမဂ္ဂရဲ့အခွင့်အာဏာမရဘဲ တတိယနိုင်ငံတွေမှာ စစ်ဆင်နှံ့နိုင်တယ်ဆိုတဲ့ အမေရိကန်နိုင်ငံရဲ့ခံယူချက်ကို အိန္ဒိယက လက်ခံလိုက်တာပဲ ဖြစ်တယ်။ အားလုံးသိကြတဲ့အတိုင်း ဒီလိုစစ်ဆင်ရေးမျိုးကို (အီရတ်မှာဝင်တိုက်တဲ့ နိုင်ငံစုံတပ်လိုပဲ) စစ်ရေးအရ အမေရိကန်တနိုင်ငံတည်းကပဲ အမိန့်ပေးတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒုတိယအားဖြင့် နှစ်နိုင်ငံလုံးဟာ စစ်ရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ဒုံးပျံကာကွယ်ရေးအစီအစဉ်အထိ တိုးချဲ့သွားကြမယ်လို့ သဘောတူညီချက်က ဆိုပါတယ်။ အမေရိကန်ဟာ အမျိုးသားဒုံးကာကွယ်ရေးစနစ်ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် အာရှနိုင်ငံတွေ ပါဝင်လာဖို့ တက်တက်ကြွကြွလုံးပန်းနေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစနစ်ထဲမှာ ပါဝင်ဖို့ ဂျပန်နိုင်ငံက သဘောတူထားပြီးဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဒုံးစနစ်ထဲ အိန္ဒိယနိုင်ငံဟာ ပါဝင်လာမယ်လို့ မျှော်လင့်ချက်မရှိခဲ့ရင် အမေရိကန်က သူ့ရဲ့ပက်ထရစ်ရော့ဒုံးစနစ်ကို ပေးမှာမဟုတ်တာ သေချာပါတယ်။

တတိယအားဖြင့် ကုန်းရေလေ လမ်းကြောင်းတွေမှာ ကုန်စည်တွေ လွတ်လပ်စွာစီးဆင်းရေးကို ကာကွယ်ပေးဖို့ သဘောတူကြတယ်။ တပြိုင်တည်းမှာပဲ ဖျက်အားပြင်းလက်နက်တွေနဲ့ ၎င်းနဲ့သက်ဆိုင်တဲ့ ပစ္စည်းတွေ၊ အချက်အလက်တွေနဲ့ နည်းပညာတွေ ပြန့်ပွားမှုကို ဟန့်တားဖို့လည်း သဘောတူကြတယ်။ ဒီလိုပြန့်ပွားမှုတွေကို ကာကွယ်ဖို့ဆိုပြီး အမေရိကန်ဟာ ဒေသတွင်းပင်လယ်ပြင်လုံခြုံရေး ရှေ့ဦးဆောင်ရွက်ရေးဆိုတဲ့အဖွဲ့ (RMSI) ကို ထူထောင်ထားပါတယ်။ ဒီအဖွဲ့မှာ စင်ကာပူနဲ့ သြစတြေးလျတို့ ပါဝင်ကြတယ်။ အမေရိကန်က ဒီအဖွဲ့ထဲမှာ အိန္ဒိယကို ပါဝင်စေချင်ဟန် ရှိပါတယ်။

မလက္ကာရေလက်ကြားလုံခြုံရေးကိစ္စမှာဆိုရင် အဲဒီဒေသတွင်းမှာရှိတဲ့ နိုင်ငံတွေကြားမှာ သဘောထားတွေ ကွဲနေကြပါတယ်။ မလေးရှားနဲ့ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတို့က ရေလက်ကြားလုံခြုံရေးကို သူတို့နှစ်နိုင်ငံနဲ့ စင်ကာပူတို့ ပူးပေါင်းပြီး ဆောင်ရွက်နိုင်တယ်လို့ ယူဆပါတယ်။ အမေရိကန်အပါအဝင် ပြင်ပနိုင်ငံတွေ ပါဝင်ပတ်သက်မှုကို ဆန့်ကျင်ပါတယ်။ စင်ကာပူကတော့ အမေရိကန်နိုင်ငံ ပါဝင်ရေးကို လိုလားပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ အိန္ဒိယအစိုးရ အနေနဲ့ အာရှတိုက်အတွင်း လုံခြုံရေးပြဿနာကို ဒေသတွင်းရှိ နိုင်ငံတွေနဲ့ပဲ ပူးတွဲဖြေရှင်းသင့်ပါတယ်။

နောက်ပြီး ဒီ-မလတ္တာရေလက်ကြားဟာ ပင်လယ်ကွေ့နဲ့ ဟော်မိုစ်ရေလက်ကြားလို အိန္ဒိယအတွက် အရေးပါတာ မဟုတ်ပါ။ အဲဒီလမ်းကြောင်း လုံခြုံရေးကိစ္စမှာ အိန္ဒိယပါဝင်ဖို့တော့ အမေရိကန်က မဆွေးနွေးပါဘူး။ တရုတ်၊ ဂျပန်နဲ့ တောင်ကိုးရီးယားစတဲ့ နိုင်ငံတွေအတွက်တော့ မလတ္တာရေလက်ကြားဟာ အရေးကြီးပါတယ်။ အဲဒီနိုင်ငံတွေကို တင်သွင်းတဲ့ ရေနံစွမ်းအင်စုစုပေါင်းရဲ့ ၈၀%ဟာ ဒီရေကြောင်းလမ်းကလာတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီရေလက်ကြားမှာ အမေရိကန်က ကြီးစိုးမှုကို တရုတ်နိုင်ငံကလည်း သဘောတူမှုမှာ မဟုတ်ပါ။ ဒီကိစ္စမှာ အမေရိကန်ရဲ့ရည်ရွယ်ချက်ကလည်း သတိပြုစရာပါ။

စတုတ္ထအားဖြင့် စစ်လက်နက်ပစ္စည်းတွေ ပူးတွဲထုတ်လုပ်ဖို့ အလားအလာကို ဖော်ပြထားပါတယ်။ ဒါကတော့ အမေရိကန်ရဲ့ အက်ဖ် ၁၆ လေယာဉ်တွေနဲ့ အခြားလက်နက်တွေ ဝယ်ယူဖို့ အိန္ဒိယကို မြှူဆွယ် လိုက်တာ ထင်ရှားပါတယ်။ ဒီနေရာမှာလည်း အိန္ဒိယအစိုးရအနေနဲ့ အမေရိကန်ဟာ လက်နက်ထောက်ပံ့မှုကို နိုင်ငံရေးလက်နက်အဖြစ် အသုံးချတဲ့အစဉ်အလာကို ဂရုပြုသင့်ပါတယ်။ သူတို့ရဲ့ ပေါ်လစီတွေနဲ့ မဟာဗျူဟာ ရည်မှန်းချက်တွေကို နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံက လက်မခံလိုဘူးလို့ ယူဆရင် အပိုပစ္စည်းထောက်ပံ့မှုကို ဖြတ်ပစ်တာ၊ ပိတ်ဆို့မှုတွေ ချမှတ်တာတွေ အမေရိကန်က လုပ်လေ့ရှိပါတယ်။

အမေရိကန်နိုင်ငံဟာ အိန္ဒိယကို ဂျပန်၊ တောင်ကိုးရီးယားနဲ့ ဖိလစ်ပိုင်တို့လို အားထားရတဲ့ မဟာမိတ်နိုင်ငံအဖြစ် မြင်တွေ့လိုနေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ပစ်ဖိတ်ဒေသစစ်ဌာနချုပ်နဲ့ ဗဟို ဒေသစစ်ဌာနချုပ်တို့မှာ အိန္ဒိယအရာရှိကို နေရာပေးနေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဗဟိုဒေသစစ်ဌာနချုပ်မှာ ပါဝင် ခွင့်ရသင့်တယ်လို့ ဗာချ်ပါရီးအစိုးရလက်ထက်က တောင်းဆိုခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

အခုလို အိန္ဒိယကို အမေရိကန်က အရေးပေးလာတာဟာ ကြီးထွားလာနေတဲ့ တရုတ်နိုင်ငံကို တန်ပြန်ထိန်းညှိတဲ့အားအဖြစ် သုံးချင်တာကြောင့်ဖြစ်တယ်လို့ အများက သုံးသပ်နေကြပါတယ်။

(၃)

ဒီနောက် ဇူလိုင်လအတွင်းမှာ အိန္ဒိယဝန်ကြီးချုပ် မန်မိုဟန်ဆင်းဟာ အမေရိကန်သို့ ခရီးထွက်ခဲ့တယ်။ အမေရိကန်က လှိုက်လှဲနွေးထွေးစွာ ကြိုဆိုညှိနှိုင်းခဲ့ပါတယ်။ အမေရိကန်ကို အလည်အပတ်ရောက်တဲ့ နိုင်ငံခေါင်း ဆောင်တိုင်း မရရှိတဲ့ ကွန်ဂရက်မှာ စကားပြောခွင့်ကို ရရှိခဲ့တယ်။ အိန္ဒိယအကဲခတ်သူတစ်ဦးကတော့ ဒီခရီးစဉ်ကို အခုလို သုံးသပ်ခဲ့ပါတယ်။

“ဇူလိုင် ၁၈ ရက်နေ့က ပြုလုပ်ခဲ့တဲ့ သမ္မတဘုရားနဲ့ ဝန်ကြီးချုပ်မန်မိုဟန်ဆင်းတို့ရဲ့ ထိပ်သီးဆွေးနွေးပွဲက အောက်ပါတို့ကို ထပ်လောင်းအတည်ပြုလိုက်တာ ဖြစ်တယ်။

(၁) ၂၀၀၁ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတုန်းက သမ္မတဘုရားနဲ့ အဲဒီအချိန်က ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်သူဗာချ်ပါရီးတို့ သဘောတူခဲ့တဲ့ အမေရိကန် - အိန္ဒိယ မဟာဗျူဟာအပေါင်းအဖော်ဖွဲ့ရေး ကတိကဝတ်။

(၂) ၂၀၀၅ ခုနှစ် မတ်လအတွင်းက ‘ပိုင်းဖြတ်ချက်ရှိရှိ ပိုမိုကျယ်ပြန့်တဲ့ မဟာဗျူဟာအပေါင်းအဖော်ဖွဲ့ရေး’ နဲ့ ‘၂၁ ရာစုအတွင်းမှာ အိန္ဒိယဟာ အရေးပါတဲ့ကမ္ဘာ့ပါဝါတရပ် ဖြစ်လာအောင် ကူညီရေး’ တို့ဟာ အမေရိကန်ရဲ့ပေါ်လစီ ဖြစ်တယ်လို့ အမေရိကန်သမ္မတဘုရားကိုယ်စား ပေးခဲ့တဲ့ ကတိကဝတ်။”

အခုခရီးစဉ်မှာ အရေးကြီးဆုံးသဘောတူညီချက်တရပ်ကတော့ အရပ်ဘက်သုံးအတွက် အမေရိကန်ရဲ့ နျူကလီယားနည်းပညာတွေ ပံ့ပိုးပေးမယ်ဆိုတာပါပဲ။ ဒီအချက်ကိုကြည့်ရင် အမေရိကန်ဟာ အိန္ဒိယနဲ့ အထူး ဆက်ဆံရေးထားရှိကြောင်း အတည်ပြုပေးလိုက်တာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီလို သဘောတူညီချက်တွေအပြင် ပင်တာဂွန်က ထွက်လာတဲ့သတင်းတွေအရ အမေရိကန် ကွန်ဂရက်က အတည်ပြုပြီးရင် အိန္ဒိယဟာ အမေရိကန်ဆီက သမရိုးကျလက်နက်တွေ ဒေါ်လာ ၅ ဘီလီယံပို

ဝယ်ယူခွင့်ရမယ် ဆိုတာပါပဲ။ လက်ရှိ အမေရိကန်ရဲ့ နျူကလီယားမပြန့်ပွားရေး ဥပဒေက နျူကလီယားလက်နက် ပိုင်ဆိုင်ထားတဲ့နိုင်ငံတွေကို စစ်ရေးနည်းပညာတွေ ရောင်းချမှုကို ပိတ်ပင်ထားပါတယ်။ အထူးသဖြင့် နျူကလီယားလက်နက်တွေအတွက် အသုံးဝင်မယ့် နည်းပညာတွေကို ပိတ်ပင်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီလိုစစ်ရေးနည်းပညာတွေ ရောင်းချဖို့ ကွန်ဂရက်ရဲ့ အတည်ပြုချက်ကို လိုအပ်တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကွန်ဂရက်ကသာ အတည်ပြုပေးခဲ့ရင် အိန္ဒိယဟာ အစွရေးလီနဲ့ တန်းတူအနေအထားမျိုး ဖြစ်လာပါမယ်။ ဒါပေမဲ့ အစွရေးကတော့ နျူကလီယားလက်နက် ပိုင်ဆိုင်တယ်လို့ အတည်ပြု မပြောဆိုထားပါဘူး။

ရောင်းချပေးမယ့် အမျိုးအစားတွေက စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းပါတယ်။ ဥပမာ အီဂျစ် (aegis) နည်းပညာဟာဆိုရင် သင်္ဘောဖျက်ခိုးလက်နက်တွေဘေးကနေ ရေတပ်သင်္ဘောတွေကို ကာကွယ်ပေးတဲ့စနစ် ဖြစ်ပါတယ်။ အခုအချိန်အထိတော့ ဒီနည်းပညာကို ဂျပန်နိုင်ငံပဲ ရရှိထားတာ ဖြစ်တယ်။ ဒါ့အပြင် ရေတပ်သင်္ဘောဖျက် ကင်းလှည့်လေယာဉ်တွေလည်း အိန္ဒိယဟာ ဝယ်ယူခွင့်ရရှိမှာ ဖြစ်တယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်အနည်း ငယ်တုန်းကဆိုရင် ဆိုဗီယက်နည်းပညာနဲ့ အိန္ဒိယရဲ့ ရေတပ်တည်ဆောက်မှုကို အမေရိကန်ဟာ ပစ်ဖိတ် သမုဒ္ဒရာအတွင်း ရေကြောင်းလမ်းတွေအပေါ် သူ့ရဲ့ထိန်းချုပ်မှုအတွက် အန္တရာယ်တရပ်အဖြစ် ရှုမြင်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ အခုတော့ လုံးလုံးပြောင်းပြန် ဖြစ်သွားပါပြီ။ အိန္ဒိယနဲ့ အလွန်ကျယ်ပြန့်တဲ့ မဟာဗျူဟာ ဆိုင်ရာသဘောတူညီချက်တွေ မရရှိဘဲနဲ့တော့ အမေရိကန်ဟာ ဒီနည်းပညာတွေပေးမှာ မဟုတ်တာ သေချာ ပါတယ်။

ဒီလိုအခွင့်အရေးတွေ ရရှိခဲ့ပေမယ့် အိန္ဒိယက အလွန်လိုချင်နေတဲ့ကိစ္စတခုကိုတော့ မရရှိခဲ့ပါဘူး။ ဒါကတော့ ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီမှာ အမြဲတမ်းအဖွဲ့ဝင်နေရာရရှိရေး အိန္ဒိယရဲ့မျှော်မှန်းချက်ပဲ ဖြစ်တယ်။ ဒါနဲ့ပတ်သက်ပြီး အခိုင်အမာ ထောက်ခံပြောဆိုတာတွေ အမေရိကန်ဆီက မရရှိခဲ့ပါ။

(၄)

အမေရိကန်နဲ့အိန္ဒိယဆက်ဆံရေးရဲ့ အခုဖြစ်ထွန်းမှုတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး ပါကစ္စတန်က အခုလို တရားဝင်တုံ့ပြန်ခဲ့ပါတယ်။

- ဒီဖြစ်ထွန်းမှုတွေက တောင်အာရှဒေသအတွင်း မဟာဗျူဟာအင်အားချိန်ခွင်လျှာ ညီမျှနေမှုကို အခြေပျက်စေသဖြင့် ပါကစ္စတန်က လွန်မင်းစွာ စိုးရိမ်ပူပန်တယ်။
- ခုံးကာကွယ်ရေးစနစ်စတဲ့ အဆင့်မြင့်လက်နက်နည်းပညာတွေ ပွားများစေတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အမေရိကန်ကို ပါကစ္စတန်က စိုးရိမ်ပူပန်ကြောင်း ပြောကြားတယ်။
- သမရိုးကျရော သမရိုးကျမဟုတ်တဲ့ လက်နက်နည်းပညာတွေနဲ့ ယုံကြည်အားထားရတဲ့ ဟန့်တား ရေးစနစ်ကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားဖို့ ပါကစ္စတန်က ပိုင်းဖြတ်တယ်။
- အင်အားမျှခြေပျက်ယွင်းမှုတွေကို ပြန်လည်ထိန်းညှိဖို့ ပါကစ္စတန်က သင့်တော်စွာ တုံ့ပြန်လုပ် ဆောင်သွားမယ်။

ဒါတွေက ပါကစ္စတန်ရဲ့ တရားဝင်တုံ့ပြန်ချက် ဖြစ်ပါတယ်။ တရားဝင်လို့ မပြောနိုင်တဲ့ ဆောင်းပါး စတာတွေနဲ့လည်း တုံ့ပြန်ပါတယ်။

ပါကစ္စတန်နိုင်ငံနဲ့ အိန္ဒိယဆက်ဆံရေးဟာ သိကြတဲ့အတိုင်း ခုတမျိုး တော်ကြာတမျိုး ဖြစ်နေတာပါ။ နှစ်နိုင်ငံကြားက အပူအထစ်တွေဟာ အခုအထိ ပြေလည်သေးတာ မဟုတ်ပါ။ UPA အစိုးရတက်လာပြီးနောက်မှာ နှစ်နိုင်ငံဆက်ဆံရေးတွေ ကောင်းမွန်စေဖို့ နှစ်နိုင်ငံလုံးက ကြိုးပမ်းတာ တွေ့ရပါတယ်။ နှစ်နိုင်ငံခေါင်းဆောင်တွေ အပြန်အလှန် လည်ပတ်ကြတာ၊ နှစ်နိုင်ငံကြား တိုက်ရိုက်ဘတ်စ်ကားပြေးဆွဲတာ စတာတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အခုတော့ ပြန်ပြီးတင်းမာလာမယ့် အလားအလာတွေ တွေ့နေရပါပြီ။ ဒီဆောင်းပါးရေးနေတုန်းမှာပဲ ပါကစ္စတန်က ခုံးလက်နက်စမ်းသပ်ပစ်လွှတ်လိုက်တာ ကြားရပါတယ်။

(၅)

နိုင်ငံတိုင်းဟာ ကိုယ့်နိုင်ငံတိုးတက်ရာ တိုးတက်ကြောင်းအတွက် လမ်းကြောင်းအမျိုးမျိုးတွင်ပြီး ကြိုးစားလုပ်ဆောင်ကြစမြဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံကတော့ အာရှရဲ့နိုင်ငံကြီးတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်ပါတယ်။ အိန္ဒိယ နဲ့တရုတ်ဟာဆိုရင် အာရှမှာသာမက ကမ္ဘာမှာပါ အင်အားနိုင်ငံကြီးနှစ်ခုဖြစ်ဖွယ် အလားအလာရှိတယ်လို့ အများက ရှုမြင်ကြပါတယ်။ နှစ်နိုင်ငံလုံးရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးမှုနှုန်းတွေဟာလည်း အားရဖွယ် မြင့်မားကြပါတယ်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်ဖို့အတွက် ရှေ့တန်းရောက်နည်းပညာသစ်တွေ၊ အရင်းအနှီးတွေ၊ ပို့ကုန်ဈေးကွက်စတာတွေ ရရှိဖို့ဟာ အရေးပါလှပါတယ်။ ဒီအတွက် ရှေ့တန်းရောက် မဟာအင်အားကြီး အမေရိကန်နိုင်ငံနဲ့ ဆက်ဆံရေးကောင်း မွန်အောင် တည်ထောင်တာဟာ သဘာဝကျပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဟိုက်ပါပါဝါအမေရိကန်နဲ့ ဆက်ဆံရာမှာ သတိ ပေါ့လို့တော့ မဖြစ်ပါ။ သူ့ရဲ့တဦးတည်းသော ကမ္ဘာ့ဗိုလ်ဖြစ်ရေးဆိုတဲ့ ရည်မှန်းချက်ကို လျစ်လျူရှုထားလို့ မဖြစ်ပါ။

အမေရိကန်ဟာ အဲဒီရည်မှန်းချက်အတွက် ဘာမဆို လုပ်လို့ရသမျှ လုပ်မယ့်နိုင်ငံပါ။ သူ့ရဲ့လုပ်ရပ် တွေဟာလည်း သံသယဖြစ်စရာတွေ အများကြီး ရှိပါတယ်။ ဥပမာ ဂျပန်နဲ့အမေရိကန်သဘောတူညီချက်မှာ မဆီမဆိုင် ထိုင်ဝမ်ပြဿနာကို ဆွဲထည့်တာမျိုးပါ။ ဒီလိုနဲ့ တရုတ်နဲ့ဂျပန်တို့ဟာ ဆက်ဆံရေးတင်းမာမှုတွေ ဖြစ်ခဲ့တယ်။ အခုလည်း အိန္ဒိယနဲ့အမေရိကန် သဘောတူညီချက်တွေဟာ ပါကစ္စတန်ရဲ့ စိုးရိမ်ပူပန်မှုကို ဖြစ်စေပြန်ပါပြီ။ စိုးရိမ်ပူပန်မှုကို တရားဝင်ထုတ်ဖော် မပြောဆိုတဲ့ နိုင်ငံတွေလည်း ရှိနိုင်ပါတယ်။ ဒေသတွင်း တည်ငြိမ်မှု၊ ဒေသတွင်းနိုင်ငံတွေအချင်းချင်းကြား အပြန်အလှန်သံသယစိတ်တွေ ပွားများစေတာဟာ မကောင်းတဲ့ အကျိုး ဆက်ကိုပဲ ဖြစ်စေမှာပါ။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ဖို့ဆိုရင် အဲဒီနိုင်ငံအတွင်း တည်ငြိမ်မှုသာမက ဒေသတွင်းတည်ငြိမ်မှုရှိဖို့လည်း လိုပါတယ်။ အမေရိကန်ရဲ့လုပ်ရပ်တွေက နိုင်ငံတွေအကြားသံသယတွေဖြစ်စေ၊ တည်ငြိမ်မှုကို ထိခိုက်စေနေ တာဟာ ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ လုပ်နေတာလို့ ယူဆစရာ ဖြစ်နေပါတယ်။ အဲဒီလို နိုင်ငံတွေကြား သံသယတွေပွား၊ ပဋိပက္ခတွေများနေကြရင် မတည်မငြိမ်ဖြစ်ပြီး ကိုယ့်နိုင်ငံရဲ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဖော်ဆောင်နိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ အဲဒီလိုဖြစ်နေကြရင် ဟိုက်ပါပါဝါအမေရိကန်အနေနဲ့ ရှေ့ကနေ ပြိုင်ဘက်မရှိ လွတ်လွတ်ကျွတ်ကျွတ် ဆက်ပြေး နေနိုင်မယ် မဟုတ်လား။

ဟိုက်ပါပါဝါအမေရိကန်နဲ့ ဆက်ဆံရာမှာ သတိ ပေါ့လို့တော့ မဖြစ်ပါ။
သူ့ရဲ့တဦးတည်းသော ကမ္ဘာ့ဗိုလ်ဖြစ်ရေးဆိုတဲ့ ရည်မှန်းချက်ကို
လျစ်လျူရှုထားလို့ မဖြစ်ပါ။
အမေရိကန်ဟာ အဲဒီရည်မှန်းချက်အတွက်
ဘာမဆို လုပ်လို့ရသမျှ လုပ်မယ့်နိုင်ငံပါ။ သူ့ရဲ့လုပ်ရပ် တွေဟာလည်း
သံသယဖြစ်စရာတွေ အများကြီး ရှိပါတယ်။

ရဲဘော်သိန်းဝင်း

ရိုဇာလူဇင်ဘတ်(၁၈၇၁-၁၉၁၉)ဟာ ပိုလန်၊ ဂျာမနီနဲ့ နိုင်ငံတကာ ကွန်မြူနစ် လှုပ်ရှားမှုအတွင်းက ထူးချွန်တဲ့ အမျိုးသမီးတော်လှန် ရေးသမား တဦး ဖြစ် တယ်။ တချိန်တည်းမှာ သူဟာ မာ့က်စ်ဝါဒသဘော တ ရား ဆရာတဦးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဂျာမနီက ဆိုရှယ် ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီနဲ့ ဒုတိယအင်တာနေရှင်နယ် အ တွင်း ကျော်ကြားလှတဲ့ လက်ဝဲရိုဇာလ် ခေါင်းဆောင်တဦး လည်း ဖြစ်ပြန်တယ်။ သူဟာ ဂျာမန်ကွန်မြူနစ်ပါတီကို ထူထောင်ခဲ့တဲ့ ခေါင်းဆောင်တဦးပါ။ ၁၉၁၉ ခုနှစ် တုန်း က ဖောက်ပြန်ရေးသမားများရဲ့ ရက်ရက်စက်စက် သတ်ဖြတ်မှုကို ခံလိုက်ရပါတယ်။ သူဟာ ယုံကြည် ချက် ခိုင်မာ ပြတ်သားပြီး ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာ မွန်မြတ်သူ ဖြစ်တယ်။ ဉာဏ်ပညာထက်မြက်ပြီး အသစ်တီထွင် ဖန်တီးပုံသူလို့လည်း ကျော်ကြားပါတယ်။

လီနင်က ရိုဇာလူဇင်ဘတ်ဟာ “တော်လှန် တဲ့ ပစ္စည်းမဲ့လူတန်းစားကို ကိုယ်စားပြုတဲ့ မာ့က်စ်ဝါဒရဲ့ တကယ့်စစ်မှန်တဲ့ ထူးချွန်တဲ့ ကိုယ်စားလှယ်” “နိုင်ငံ တကာ ဆိုရှယ်လစ်တော်လှန်ရေးရဲ့ ထာဝစဉ် ဂုဏ် ပြောင်တဲ့ ခေါင်းဆောင်” “ထာဝရ လင်းယုန်ငှက် ဖြစ် တယ်” လို့ ချီးကျူးခဲ့ပါတယ်။

၎င်းရိုဇာလူဇင်ဘတ်ကို အထိမ်းအမှတ် ပြု တဲ့ “နိုင်ငံတကာ ရိုဇာလူဇင်ဘတ်အသင်း”ကို အသင်း ရဲ့ လက်ရှိဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက် နေတဲ့

ဂျပန် စင်ထရယ်တက္ကသိုလ် ပါမောက္ခအီတိုနဲ့ ဥရောပမှ လက်ဝဲရိုဇာလ်ပညာရှင်တချို့က ၁၉၈၀ခု၊ စက်တင်ဘာ လအတွင်း ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ ဇူးရစ်မြို့မှာ စတင်ထူ ထောင်ခဲ့ကြတာပါ။

အသင်းရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ကတော့ ...

(၁) နိုင်ငံအသီးသီးက ပညာရှင်တွေနဲ့ ဆက် သွယ်ပြီး ရိုဇာလူဇင်ဘတ်နဲ့ပတ်သက်လို့ သုတေသန ပြု စူးစမ်းလေ့လာရေး။

(၂) ရရှိချက်များကို အပြန်အလှန် ဖလှယ် ရေး။

(၃) အရင်းရှင်စနစ်ကို စိစစ်ဝေဖန်ရေး။

(၄) ဆိုရှယ်လစ် စနစ် လက်တွေ့ အကောင် အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရေးနဲ့ ပွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့ကို တိုးမြှင့်တွန်းဆော်ပေးသွားရေး တို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ယခုအခါ အသင်းဟာ (၂၅) နှစ်တာ သက် တမ်း ရှိနေပါပြီ။ ဒီ(၂၅) နှစ်တာ ကာလအတွင်း သတ် မှတ်ချက်အတိုင်း ရိုဇာလူဇင်ဘတ်အသင်းရဲ့ နိုင်ငံတ ကာဆွေးနွေးပွဲများကို ကမ္ဘာ့နေရာအသီးသီးမှာ(၁၄) ကြိမ်တိုင်တိုင် ကျင်းပ ပြီးစီးသွားခဲ့ပါပြီ။ ၎င်းတို့ အနက် သတ္တမအကြိမ်ဆွေးနွေးပွဲ နဲ့နောက်ဆုံးကျင်းပပြီး စီး သွားတဲ့(၁၄)ကြိမ်မြောက်ဆွေးနွေးပွဲကို တရုတ်နိုင်ငံမှာ ကျင်းပခဲ့တာပါ။

၎င်းနောက်ဆုံးဆွေးနွေးပွဲကို တရုတ်ပြည် ဗဟိုဘာသာပြန်နဲ့ စာတည်းဌာန၊ ကမ္ဘာ့ဆိုရှယ်လစ် ဝါဒသုတေသနဌာန၊ နိုင်ငံတကာ ရိုဇာလူဇင်ဘတ် အဖွဲ့ချုပ်နဲ့ ဂျာမဏီပြည် ရိုဇာလူဇင်ဘတ် ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ တို့က ကမကထပြုခဲ့တယ်။ ဟွာနန် လယ်ယာတက္က သိုလ်၊ ဟွာနန်ဆရာအတတ်သင် တက္ကသိုလ်တို့က လည်း တက်ညီလက်ညီ လက်တွဲပါဝင်ဆောင်ရွက် ပေး ခဲ့ကြပါတယ်။ ဆွေးနွေးပွဲကို ၂၀၀၄ ခု၊ နိုဝင်ဘာ ၂၁- ၂၂ နေ့များက ကွမ်ကျိုးပြည်နယ်၊ ဟွာနန်တက္ကသိုလ် မှာ ကျင်းပခဲ့တာပါ။

ဆွေးနွေးပွဲသို့ ဂျပန်၊ ဂျပန်၊ အမေရိကန်၊ ပြင်သစ်၊ ဆွီဒင်၊ ရုရှား၊ အိန္ဒိယ၊ နော်ဝေ့၊ ဩစတြီးယား စတဲ့ နိုင်ငံတွေမှ ပညာရှင် ၃၂ ဦးနဲ့ တရုတ်ပြည် ဗဟို ဘာသာပြန်နဲ့ စာတည်းဌာန၊ တရုတ်ပြည် လူမှုရေး သိပ္ပံကောလိပ်၊ ဟွာနန်လယ်ယာတက္ကသိုလ်၊ ဟွာနန် ဆရာအတတ်သင်တက္ကသိုလ်၊ ဟွာကျိုး ဆရာ အတတ် သင် တက္ကသိုလ်၊ ကွမ်ကျိုးဆိုရှယ်လစ်ဝါဒကောလိပ်၊ ဟန်ကျိုးဆရာ အတတ်သင်ကောလိပ်၊ ဝင်ကျိုးဆရာ အတတ်သင်ကောလိပ်၊ တရုတ်ပြည်အမျိုးသမီး သ တင်းစာတိုက် စသည်တို့မှသုတေသနဌာနများ၊ အ ဆင့် မြင့် ကောလိပ်ကျောင်းများနဲ့ သတင်းဌာနတို့မှ တရုတ် ပညာရှင်(၄၀) ကျော် အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက် ခဲ့ကြပါတယ်။

တက်ရောက်လာကြတဲ့ပညာရှင်တွေက ရို ဇာလူဇင်ဘတ်ရဲ့ (၁) ဒီမိုကရေစီနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အမြင် (၂) အမျိုးသားနိုင်ငံတော်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့အမြင် (၃)ဆို ရှယ်လစ်ဝါဒနဲ့ပတ်သက်တဲ့အမြင်(၄) အရင်းရှင် စနစ် မပေါ်ပေါက်မီ လူ့အဖွဲ့ အစည်းအဆောက်အအုံနဲ့ ပတ် သက်တဲ့ အတွေးအခေါ်တို့ကို စုပေါင်းသုတေသနပြု တက်တက်ကြွကြွ ဆွေးနွေးခဲ့ကြတယ်။

နောက်တကြိမ် ကျင်းပမယ့် (၁၅) ကြိမ် မြောက်ဆွေးနွေးပွဲကို ၂၀၀၇ ခုနှစ် ဂျပန်နိုင်ငံ တိုကျိုမြို့ မှာ ကျင်းပရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြတယ်။

ဒီနေ့ အချိန်ကာလဟာ မှက်စိဝါဒကို လမ်းညွှန်အတွေးအခေါ်အဖြစ်ထားတဲ့ ကမ္ဘာ့ဆိုရှယ် လစ် အရေးတော်ပုံ(ကွန်မြူနစ်အရေး တော်ပုံ)ဟာ ဒီရေခဲမိုးကာလအတွင်း ရုန်းကန် တိုက်ပွဲဝင်နေရဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ကြံ့ခိုင်တဲ့ ကွန်မြူနစ်တွေ၊ မှက်စိဝါဒီတွေ၊ မှက်စိဝါဒကို စိတ်ဝင်စားကြတဲ့ လက်ဝဲရိုဏ်းပညာ ရှင်တွေကတော့ ဓနရှင်လူတန်းစားနဲ့ သူ့နောက်လိုက် ပညာရှင်တွေက ဘယ်လိုပဲ တိုက်ခိုက်ကြပါစေ၊ မိမိတို့ရဲ့ ယုံကြည်ချက်မှ တွေဝေထိမ်းယိုင်မသွားကြပါဘူး။ မှက်စိဝါဒရဲ့ အနာဂတ်ကို ယုံကြည်မြဲ ယုံကြည်လျက် ရှိပါတယ်။ မှက်စိဝါဒ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ ကမ္ဘာ့ ကွန်မြူ နစ်အရေးတော်ပုံကို ရှေ့သို့ တွန်းတင်ရေးအတွက် နည်း သဏ္ဍာန်မျိုးစုံနဲ့ မနားမနေ စူးစမ်း ရှာဖွေနေဆဲပါ။

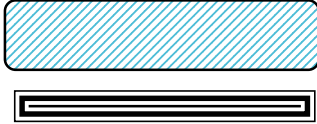
ယခုတင်ပြလိုက်တဲ့ ရိုဇာလူဇင်ဘတ် နိုင်ငံ တကာဆွေးနွေးပွဲဟာလည်း မှက်စိဝါဒ ဖွံ့ဖြိုးတိုး တက် ရေးအတွက် စူးစမ်းရှာဖွေမှုပြုနေကြတဲ့ အလွန်များ ပြားလှတဲ့ ဆွေးနွေးပွဲများထဲက တခုသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဆွေးနွေးပွဲဟာ အတိုင်းအတာအရ မပြောပလောက် ပေမယ့် ရေရှည်ကာလတလျှောက်လုံး တသမတ် တည်း စွဲမြဲကြံ့ခိုင်စွာ ခံယူထိန်းသိမ်းလာခဲ့တဲ့ မှက်စိ ဝါဒအပေါ် သူတို့ရဲ့ ယုံကြည်မှုအတိုင်းအတာဟာ ဘယ်လောက်နက်ရှိုင်းကြီးမားလှတယ်ဆိုတာ ပေါ်လွင် လှပါတယ်။

ဒီလို စူးစမ်းအဖြေရှာမှုတွေဟာ အရေအ တွက်ကနေ တနေ့မှာ အရည်အချင်းအဖြစ်သို့ လက် တွေ့အတွင်း ခုန်ကူးပြောင်းလဲသွားပြီး မှက်စိဝါဒကို အ ဆင့်သစ်တရပ်သို့ တွန်းတင်ပေးနိုင်ပါလိမ့်မယ်။ မှက်စိ ဝါဒဟာ အနာဂတ်ရှိမြဲ ရှိနေတယ်ဆိုတာကိုလည်း သက်သေထူပြနိုင်ပါလိမ့်မယ်။

မှီငြမ်းကိုးကား။ ။ မျက်မှောက်ကမ္ဘာနဲ့ ဆိုရှယ် လစ်ဝါဒ ဂျာနယ် ၂၀၀၄၊ အမှတ်(၆)

တရုတ်-ရုရှား ပူးတွဲစစ်လေ့ကျင့်ရေးက ရိုက်ခတ်လိက်တံ့ ဂယက်များ

ကိုထွေး

တရုတ်-ရုရှား နှစ်နိုင်ငံ ပူးတွဲ စစ်လေ့ကျင့် ရေးကို ဩဂုတ်လ(၁၈) ရက်နေ့က ရုရှားနိုင်ငံအရှေ့ ဖျားက ရုရှားပစ်ဖိတ်ရေတပ်စခန်း အခြေစိုက်တဲ့ ဗလာ ဒီဗော့ စတော့မြို့မှာ စတင် ပြုလုပ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီစစ်လေ့ကျင့် ရေးကို “ Peace Mission 2005 ”လို့ အမည်ပေး ထားပြီး၊ ဩဂုတ်လ (၁၈) ရက်နေ့မှ (၂၅) ရက်နေ့အထိ (၈) ရက်ကြာ ပြုလုပ် သွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ နှစ်နိုင်ငံမှ ကြည်းတပ်၊ ရေတပ်၊ လေတပ်၊ အင်အားစုစုပေါင်း (၁၀,၀၀၀) ခန့် ပါဝင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

စစ်လေ့ကျင့်ရေး စတင် ပြုလုပ်တဲ့နေ့မှာပဲ စစ်လေ့ကျင့်ရေးကို ပူးတွဲဦးစီးခဲ့ကြတဲ့ တရုတ်နဲ့ရုရှား စစ်ဦးစီးချုပ်များက သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲတရပ် ပြု လုပ် ခဲ့ကြပါတယ်။ သူတို့က ဒီပူးတွဲစစ်လေ့ကျင့်ရေးဟာ ဘယ်နိုင်ငံတနိုင်ငံကိုမျှ ရန်စလှုံ့ဆော်တာမဟုတ် ကြောင်း၊ အခြား ဘယ်နိုင်ငံရဲ့အကျိုးစီးပွားကိုမျှ ထိခိုက် စေဖို့ မရည်ရွယ်သလို ခြိမ်းခြောက်မှု ပြုတာလည်း မဟုတ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့ကြပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဒီပူးတွဲ စစ်လေ့ကျင့်မှုရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်များကိုလည်း သူတို့က ထုတ်ဖော်ပြော ကြားခဲ့တယ်။

* နှစ်နိုင်ငံအကြား အပြန်အလှန် ယုံကြည် မှုတည်ဆောက်နိုင်စေဖို့။

* အပြန်အလှန်ချစ်ကြည်မှု မြှင့်တင်နိုင် စေဖို့။

* နှစ်နိုင်ငံ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ အ ကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု တိုးချဲ့နိုင်ဖို့ နဲ့

* ခြိမ်းခြောက်မှုနဲ့ စိန်ခေါ်မှုအသစ်များကို ရင်ဆိုင်နိုင်စွမ်း မြှင့်မားလာစေဖို့...စတဲ့ အချက်များ ဖြစ် ပါတယ်။

ဒီပူးတွဲစစ်လေ့ကျင့်မှုမှာ အဆင့်(၃)ဆင့် ပါဝင်ပြီး၊ ပထမအဆင့်ကို ဗလာဒီ ဗော့စတော့မြို့မှာ ပြုလုပ်မှာပါ။ ဒုတိယအဆင့်နဲ့ တတိယအဆင့်များ ကိုတော့ တရုတ်ပြည် စန်းတုန်းကျွန်းဆွယ်နဲ့ တရုတ် အရှေ့ပင်လယ်ကမ်းခြေတဝိုက်မှာ ပြုလုပ်မှာ ဖြစ်ပါ တယ်။ ဒီလေ့ကျင့်မှုတွေထဲမှာ စစ်ပွဲ စီမံကိန်းရေးဆွဲ ခြင်း၊ စစ်ဆင်ရေးသေနင်္ဂဗျူဟာ ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ခြင်း၊ တပ် ဖွဲ့များ နေရာချထားရေးလေ့ကျင့်ခန်း၊ သယ်ယူပို့ ဆောင် ရေးနဲ့ တိုက်ခိုက်ရေးလေ့ကျင့်ခန်းများ စသည်တို့ ပါဝင် ပါတယ်။ ဒါ့အပြင်...ဒီပူးတွဲ စစ်လေ့ ကျင့်ပွဲမှာ...

-လူမျိုးစုများအကြား သဘောကွဲလဲမှု ကြောင့် ဖြစ်စေ၊ မတူတဲ့ အင်အားစုများအကြား ထိပ် တိုက်တွေ့မှုကြောင့် ဖြစ်စေ၊ ရုန်းရင်းဆန်ခတ်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ရင် အဲဒီရုန်းရင်းဆန်ခတ်ဖြစ်မှုများ မပြန်

ပွားအောင် တားဆီးရေးအတွက် (နှစ်နိုင်ငံ) တပ်ဖွဲ့များ က ဝင်ရောက်အခြေစိုက်ပြီး ပုံမှန်အခြေအနေ ပြန်ရောက်အောင် တည်ဆောက်တဲ့ လေ့ကျင့်မှုများ။

-တရုတ်ပြည် စန်းတုန်းကျွန်း ဆွယ်ပေါ်မှာ ကြည်းကြောင်း ရေကြောင်း လမ်းကြောင်းနှစ် ကြောင်းဖြင့် ချီတက်နိုင်သော တပ်ဖွဲ့များ ကမ်းတက်လေ့ကျင့်မှုများ။

- လေကြောင်းချီတပ်ဖွဲ့များ ချပေးခြင်း၊ ရေငုပ်သင်္ဘောတိုက်ဖျက်ရေး စစ်ဆင်မှု၊ ရုရှားရဲ့ TU-95 “Bear” အမြင့်ပျံ ဖုံးကြဲလေယာဉ်များက ခရစ်စုံးကျည်ပစ်ခတ်မှုများနဲ့ တွဲဖက်ပြုလုပ်တဲ့ စစ်ရေးလေ့ကျင့်မှုများလည်း ပါဝင်မှာ ဖြစ်ကြောင်း သိရှိရပါတယ်။

ဒီလို ပထမဆုံးအကြိမ် တရုတ်-ရုရှား ပူးတွဲစစ်လေ့ကျင့်မှုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး နှစ်ဘက် တပ်မတော်မှ စစ်ဦးစီးချုပ်များက မိမိတို့ နှစ်နိုင်ငံ အနေနဲ့ မည်သည့်ပုံစံနဲ့မျှ စစ်အုပ်စုဖွဲ့ဖို့ မရည်ရွယ်ကြောင်း၊ မည်သည့်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံကိုမျှ ခြိမ်းခြောက်ဖို့ မရည်ရွယ်ကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ကြပေမယ့် နိုင်ငံတကာ သတင်းအစန်းအဝိုင်းကတော့ အမျိုးမျိုး ဝေဖန်သုံးသပ် နေတာတွေ့ရပါတယ်။

တချို့က ဒီအကြိမ် ပူးတွဲစစ်လေ့ကျင့်ရေးဟာ တရုတ်အနေနဲ့ အနာဂတ်မှာ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်တဲ့ ထိုင်ဝမ်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ဘယ်အကျပ် အတည်းမှာမဆို အမေရိကန်အနေနဲ့ ပါဝင်ပတ်သက်ခြင်းမပြုဘဲ ခပ်ဝေးဝေးက နေစေလိုကြောင်း သတိပေးဖို့ရည်ရွယ်တဲ့ တရုတ်ရဲ့ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုကို မော်စကိုက လက်ကမ်းလိုက်တာ ဖြစ်တယ်လို့ သုံးသပ်ပါတယ်။

တချို့ကလည်း ဒီအကြိမ် စစ်ရေးပူးတွဲလေ့ကျင့်မှုဟာ စစ်အင်အားပါ ပေါင်းထည့်ထားတဲ့ နောက်ပြီး အလျင်အမြန် ကြီးထွားလာတဲ့ မဟာမိတ်ဖွဲ့မှုအသစ်ဖြစ်ပြီး ထိုင်ဝမ်ရေလက်ကြားမှသည်အလယ်အာရှနဲ့ အခြားဒေသများမှာ ကျင့်သုံးလာခဲ့တဲ့ သေနင်္ဂီဗျူဟာဟောင်းကို စွန့်ပယ်လိုက်တဲ့လက္ခဏာ ဖြစ်တယ်လို့ ကြည့်မြင်ကြပါတယ်။

ထိုင်ဝမ်နိုင်ငံတကာ့လေ့လာရေးအသင်းရဲ့

အမြဲတမ်းကော်မတီဝင်တဦးကတော့ ဒီတကြိမ် စစ်လေ့ကျင့်မှုဟာ အာရှ-ပစိဖိတ်ဒေသတွင်းမှာ စစ်အေးတိုက်ပွဲသစ်တခုရဲ့ လေထု ပိုမိုပြင်းထန်မြင့်မားလာတာ ဖြစ်တယ်လို့ ကြည့်မြင်နေပါတယ်။ သူ့အမြင်ကတော့ အမေရိကန်ဟာ ဥရောပဘက်မှာ နေတိုးကို ဖြတ်သန်းပြီး ရုရှားနဲ့ တရုတ်ကို ဖိအားပေးနေတယ်။ အရှေ့အာရှဘက်မှာတော့ အမေရိကန်-ဂျပန် မဟာမိတ်ဖွဲ့မှုနဲ့ဖိအားပေးနေတယ်။ ၉/၁၁အဖြစ်အပျက် နောက် ပိုင်းမှာတော့ အမေရိကန်ဟာ အရှေ့အလယ်ပိုင်းမှာပါ ဝင်ရောက်လာပြီး တရုတ်နဲ့ရုရှားကို စစ်ရေးအရ ပိုင်းပတ်ပိတ်ဆို့ထားနိုင်တဲ့ အနေအထားမျိုးနဲ့ ပိုမိုခြိမ်းခြောက်မှု ပြုလာနိုင်တယ်။ ပုံမှန် အမေရိကန်-ဂျပန်၊ အမေရိကန်-တောင်ကိုရီးယား ပူးတွဲ စစ်လေ့ကျင့်မှုများ လုပ်လာပြီးခဲ့တဲ့နောက်ပိုင်းမှာ တရုတ်ကလည်း အကြမ်းဖက်ဝါဒဆန့်ကျင်ရေးနဲ့ ပင်လယ်ပြင်ကယ်ဆယ်ရေး ပူးတွဲလေ့ကျင့်ခန်းများကို အင်္ဂါလန်၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ပြင်သစ်တို့နဲ့ ပူးတွဲပြုလုပ်ခဲ့ပါတယ်။ အခုတခါမှာတော့ အတိုင်းအတာ ကြီးမားတဲ့ ဒီလေ့ကျင့်ရေးကို ရုရှားနဲ့ ပူးတွဲပြီး ပြုလုပ်လိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစစ်အေးတိုက်ပွဲသစ်ဟာ တခါတရံ ပေါ်လွင်ပြီး တခါတရံ ဖုံးကွယ်နေတတ်တယ်လို့ သူက ကြည့်မြင်သုံးသပ်ပါတယ်။ သူက ဒီတကြိမ် ပူးတွဲလေ့ကျင့်မှုဟာ တရုတ်နဲ့ရုရှား နှစ်နိုင်ငံအပြန်အလှန်ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရေးဆီသို့ ရှေးရှုလျက်ရှိပြီး တိုက်ကြီးများရဲ့ မဟာမိတ်ဖွဲ့မှု ဖြစ်လာတယ်လို့လည်း သုံးသပ်ပါတယ်။

တရုတ်ပြည်ဆိုင်ရာ ရုရှားသံအမတ်က ဩဂုတ်လ(၁၈) ရက်နေ့တွင် ရှင်ဟွာသတင်းဌာနနဲ့ တွေ့ဆုံပြီး အထူးသတင်းစာရှင်းလင်းပွဲ ပြုလုပ်ရာမှာ ဒီတကြိမ်ပူးတွဲ စစ်လေ့ကျင့်မှုဟာ ဒီနှစ်နိုင်ငံအနေနဲ့ နိုင်ငံတကာ အကြမ်းဖက်ဝါဒများ၊ အမျိုးသား ခွဲထွက်ရေးသမားများနဲ့ ဘာသာရေးအစွန်းရောက်များကို ပူးတွဲဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်တဲ့အခါမှာ အဆင်သင့်ဖြစ် စေရန် ကူညီဖို့ရည်ရွယ်တာလည်း ဖြစ်ကြောင်း ပြောခဲ့ပါတယ်။ သူက ဒီအကြမ်းဖက်ဝါဒ၊ ခွဲထွက်ရေးဝါဒနဲ့အစွန်းရောက်ဝါဒီများရဲ့ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများဟာ ရုရှား

နဲ့ တရုတ်နှစ်နိုင်ငံမှာသာမက ကျန်တဲ့ ရှန်ဟဲ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများဖြစ်တဲ့ ဥဇဘက်ကစ္စတန်၊ ကာဇတ်စတန်၊ ကာဂျစ္စတန် နဲ့ တာဂျီကစ္စတန်နိုင်ငံများအတွင်းမှာလည်း တိုးပွားလာနေတယ်လို့ ပြောပါတယ်။

အလယ်အာရှဒေသရဲ့အခြေအနေ မတည်မငြိမ် ဖြစ်နေတာ အမှန်ပါပဲ။ ၂၀၀၅ ခုနှစ်၊ မတ်လက ကာဂျစ္စတန်သမ္မတ ASKAR AKAYEV ဖြုတ်ချတဲ့ အဖြစ်အပျက်တရပ် ဖြစ်ပွားခဲ့ပါတယ်။ ၂၀၀၅၊ မေလအတွင်းမှာတော့ ဥဇဘက်ကစ္စတန်မှာ မငြိမ်သက်မှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး အစိုးရက ထိန်းသိမ်းချုပ်ကိုင် နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီမငြိမ်မသက်ဖြစ်မှုနှစ်ခုစလုံးမှာ အစ္စလမ်အစွန်းရောက်ဝါဒနဲ့ ခွဲထွက်ရေးဝါဒကို ကိုင်စွဲထားကြတဲ့ မူဆလင်လူမျိုးစုများ အများအပြား ပါဝင်နေပါတယ်။

၂၀၀၅ ခု၊ ဇူလိုင်လ(၅) ရက်နေ့က ရှန်ဟဲ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ရဲ့ နှစ်ပတ်လည် ထိပ်သီးဆွေးနွေးပွဲကို ကာဇတ်စတန်နိုင်ငံမှာ ပြုလုပ်ခဲ့ကြတယ်။ ဒီဆွေးနွေးပွဲမှာ စီးပွားရေးနဲ့ လုံခြုံရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ခိုင်မာအောင် ဆောင်ရွက်ရန် အဓိဋ္ဌာန် ပြုကြပြီး အကြမ်းဖက်ဝါဒ၊ ခွဲထွက်ရေးဝါဒနဲ့ အစွန်းရောက်ဝါဒများကိုလည်း ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ရန် သဘောတူခဲ့ကြတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ဒီရှန်ဟဲ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်များကို ကြည့်ရင် ဒီတကြိမ်တရုတ်-ရုရှား ပူးတွဲစစ်လေ့ကျင့်ရေးရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်များနဲ့ တူညီနေတာကို တွေ့နိုင်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဒီလေ့ကျင့်မှုကို တက်ရောက်ရန် ရှန်ဟဲပူး ပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများမှ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးများကို ဖိတ်ကြားတာလည်း တွေ့ရပါတယ်။ ဒီအချက်တွေအကြည့်ရင် တရုတ်-ရုရှား ပူးတွဲ စစ်လေ့ကျင့်မှုဟာ ရှန်ဟဲပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ရဲ့ လုပ်ငန်းတစ်ခုတည်းကို ဆောင်ရွက်လိုက်တဲ့သဘောလည်း သက်ရောက်နေပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့်လည်း မော်စကိုရှိ သေနင်္ဂီယာလေ့လာရေးအဖွဲ့မှ တာဝန်ရှိသူတစ်ဦးက “အလယ်အာရှဒေသရဲ့ အန္တရာယ်ရှိတဲ့ အခြေအနေဟာ တရုတ်နဲ့ ရုရှား နှစ်နိုင်ငံကို သူတို့ရဲ့ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ ကျော်လွှားရန်နဲ့ အတူ ပူးတွဲ ဆောင်ရွက်ရန် တွန်းဆော်ပေးနေပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဒီရည်မှန်းချက်ကို အကောင်

အထည်ဖော်ရာမှာလည်း ရှန်ဟဲပူး ပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ဟာ အဓိက ယန္တရား ဖြစ်လာနေပါတယ်” လို့ သုံးသပ်တာ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

ဒီအဖွဲ့ဟာ မူလက ရှန်ဟဲ (၅) နိုင်ငံအဖွဲ့ ဖြစ်ပြီး ၂၀၀၁၊ ဇွန်လကမှ ဥဇဘက်ကစ္စတန်ကို အဖွဲ့ဝင်အသစ်အဖြစ် လက်ခံပြီး ရှန်ဟဲ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့အဖြစ် ဖွဲ့စည်းခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနှစ်ထဲမှာ မွန်ဂိုလီးယားဟာ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာပြီး အိန္ဒိယ၊ ပါကစ္စတန်နဲ့အီရန်နိုင်ငံတို့ကို လေ့လာသူနိုင်ငံများအဖြစ် လက်ခံထားပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ၂၀၀၃ ခု၊ ဩဂုတ်လက ဒီအဖွဲ့ရဲ့ ပထမဆုံး နိုင်ငံစုံပါဝင်တဲ့ ပူးတွဲစစ်လေ့ကျင့်ရေးကို ကာဇတ်စတန်နိုင်ငံအတွင်းမှာ ပြုလုပ်ခဲ့ပါတယ်။ မူလက တရုတ်ပြည်နဲ့ အရင် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုဝင်နိုင်ငံများ(ရုရှား၊ ကာဇတ်စတန်၊ ကာဂျစ္စတန်၊ တာဂျီကစ္စတန်) တို့ နယ်စပ်ပြဿနာနဲ့အခြားပြဿနာများ ဖြေရှင်းဖို့ ရည်ရွယ်ခဲ့ရတာ အခုအခါမှာတော့ ဒေသတွင်း ငြိမ်းချမ်းရေး၊ လုံခြုံရေးနဲ့ တည်ငြိမ်ရေးတို့ကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မယ့် အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်လာခဲ့ပါပြီ။

ပြီးခဲ့တဲ့ ဇူလိုင်လ(၅) ရက်နေ့က ပြုလုပ်တဲ့ ရှန်ဟဲပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ရဲ့ နှစ်ပတ်လည် ထိပ်သီးအစည်းအဝေးမှာတော့ အမေရိကန်ကို ကာဂျစ္စတန်က MANAS စစ်စခန်းနဲ့ ဥဇဘက်ကစ္စတန်က KARSHI - KHANABAD စစ်စခန်းတို့မှ ဆုတ်ခွာသွားရန် “အချိန်ဇယားသတ်မှတ်ဖို့” တောင်းဆိုခဲ့ပါတယ်။ ဒီစခန်းများဟာ ၉/၁၁ အဖြစ်အပျက်ရဲ့ အကျိုးဆက်ဖြစ်ပြီး ကရင်မလင်က သဘောတူခွင့်ပြုခဲ့လို့ တည်ထောင်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီအတောအတွင်း အမေရိကန် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး ဒေါ်နယ်ရမ်းစဲလ်ဟာ ဒီဒေသကို အလည်အပတ်ခရီးထွက်လာပြီး ကာဂျစ္စတန်ခေါင်းဆောင်နဲ့ တွေ့ကာ MANAS စစ်စခန်းမှာ အမေရိကန်တပ် အင်အား (၁၀၀၀) နဲ့ တိုက်လေယာဉ်အချို့ကို အချိန် အကန့်အသတ်မရှိ အခြေချခွင့်ပေးဖို့နဲ့ ဒီလိုခွင့်ပြုခဲ့ရင် နှစ်စဉ်အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်း(၅၀) ပေးမှာ ဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုခဲ့ပါတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့လကတော့ ဥဇဘက်ခေါင်းဆောင် မစ္စတာ KARIMOV က အမေရိကန်တပ်များ KARSHI - KHANABAD မှ

ဒီနှစ်ကုန်မှာ ထွက်ခွာပေးဖို့ ပြောခဲ့ပါတယ်။ ဒီအခြေအနေတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ရုရှား နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေး တက္ကသိုလ်မှ ကျွမ်းကျင်သူတစ်ဦးက “ အမေရိကန်က အယ်ဒိုင်ဒါနဲ့ တာလီဘန်တို့ကို ချေမှုန်းဖို့ အာဖဂန်နစ္စတန်ကို ချဉ်းနင်းဝင်ရောက်ခဲ့စဉ်ကသာ ဒီစစ်စခန်းများ ဟာ အမေရိကန်အတွက် လိုအပ်တယ်လို့ ရုရှားနဲ့ တရုတ်က ကြည့်မြင်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ခုအချိန်မှာတော့ အမေရိကန်က ထာဝစဉ် အခြေချသွားဖို့ စီမံနေပုံရပါတယ်။ မော်စကိုနဲ့ ပီကင်းက ခုအခါမှာ အမေရိကန်ဟာ အလယ်အာရှဒေသ ပြဿနာရဲ့ တစ်ဖက်တစ်ဖိုင်း ဖြစ်လာနေတယ်လို့ ကြည့်မြင်ပါတယ်။ အကြောင်းရင်းကတော့ အမေရိကန်ဟာ အဲဒီဒေသက အစိုးရများကို တော်လှန်ဖြုတ်ချရန် အားပေးနေလို့ ဖြစ်ပါတယ်” လို့ သုံးသပ်ခဲ့တာဟာ အဖြစ်မှန်နဲ့ အတော်နီးစပ်ပုံရပါတယ်။

စစ်အေးလွန်ခေတ်ကာလမှာ ကမ္ဘာ့အစီအစဉ်သစ်တခု ပေါ်ထွက်ရေးအတွက် အားပြိုင်မှုများဟာ ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အမေရိကန်က လို လားတဲ့ ဝင်ရိုးတခု စနစ်နဲ့ နိုင်ငံအများစုက လိုလားတဲ့ ဗဟုဝင်ရိုးစနစ်တို့ဟာ ကမ္ဘာ့အရေးကြီးကိစ္စတွေကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရာမှာ ထိပ်တိုက်တွေ့နေကြဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံအသီးသီးမှာလည်း အမျိုးသားရေးပြဿနာ၊ ခွဲထွက်ရေးပြဿနာနဲ့ ဘာသာရေးပြဿနာများဟာ သူ့အတိုင်းအတာနဲ့သူ ရှိနေကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီပြဿနာများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာမှာလည်း အားလုံး အဆင်ပြေချောမွေ့နေကြတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီလိုအခြေအနေမှာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံရဲ့ အရေးကိစ္စကို မိမိဆန္ဒနဲ့ မိမိအကျိုးစီးပွားအတွက် အတင်းဝင်ရောက် ဖြေရှင်းတတ်တဲ့ အမေရိကန်က ဘုရင့်အစိုးရမျိုးကလည်း ရှိနေပါတယ်။ ၂၀၀၃၊ မတ်လက အမေရိကန်နဲ့ ဗြိတိန်ဟာ ကုလသမဂ္ဂကိုကျော်ပြီး အီရတ်ကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဒီလုပ်ရပ်ဟာ နိုင်ငံတကာ လုံခြုံရေးစနစ်ကို ကြီးမားစွာ ထိခိုက်စေခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အမေရိကန်က ဘုရင့်အစိုးရကတော့ သူတို့လုပ်ရပ်ကို မှန်တယ်လို့ ယူဆပြီး သူတိုင်းပြည် လုံခြုံရေးအတွက် လိုအပ်ရင် စစ်ရေးအရ လက်ဦးပူယူတိုက်ခိုက်တဲ့နည်းကို ဆက်

လက် ကျင့် သုံးမယ့်သဘောထား ရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအကြိမ် ရုန်းဟဲပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ရဲ့ အစည်းအဝေးကြေညာချက်ထဲမှာတော့ မျှတလျော်ကန်သော ကမ္ဘာ့အစီအစဉ်တခု ပေါ်ပေါက်လာရေးအတွက် ကြိုးစားဖို့ ကတိပြုထားပြီး နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးအတွင်းမှာ ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ဆောင်ရွက်မှုဆီ ဦးတည်တဲ့ တိုးတက်သော လှုပ်ရှားမှုဖြစ်ပေါ်စေရန် တောင်းဆိုထားတာ တွေ့ရပါတယ်။ ဒီလို သဘောထားနှစ်ခုရဲ့ ကွာခြားမှုဟာ ရှေ့မှာပေါ်ပေါက်မယ့် ကမ္ဘာ့အရေးကိစ္စများကို ဖြေရှင်းဖို့ ညှိနှိုင်းကြရာမှာလည်း ဆက်လက်အငြင်းပွားတာ တွေ့နေရဦးမယ့်လက္ခဏာ ဖြစ်ပါတယ်။

တရုတ်နဲ့ ရုရှားနှစ်နိုင်ငံတို့ဟာ ရုန်းဟဲပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ရဲ့ အဓိကနိုင်ငံကြီးများဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီနိုင်ငံကြီးနှစ်ခုရဲ့ ဆောင်ရွက်ချက်များဟာ ဒီအဖွဲ့ရဲ့ ဆောင်ရွက်ချက်များနဲ့ ဆက်စပ်နေမှာသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ၂၀၀၅ ဇူလိုင်လ ၁ ရက်နေ့က သမ္မတဟုကျင့်ထောင်နဲ့ သမ္မတပူတင် တို့ဟာ ၂၁ ရာစုအတွင်း ကမ္ဘာ့အစီအစဉ်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ နှစ်နိုင်ငံ ပူးတွဲကြေညာချက်ကို လက်မှတ် ရေးထိုးခဲ့ကြပါတယ်။ ဒီကြေညာချက်ထဲမှာ အဓိက နိုင်ငံတကာပြဿနာများဖြစ်ကြတဲ့ ကုလသမဂ္ဂပြုပြင် ပြောင်းလဲရေး၊ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်း၊ တောင်မြောက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး၊ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးနဲ့ ကမ္ဘာ့ ကုန်သွယ်ရေး စတဲ့ပြဿနာများအပေါ်မှာ တူညီတဲ့သဘောထား ရပ်တည်ချက်များကို ချမှတ်နိုင်ခဲ့ကြတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒီကြေညာချက်က တရုတ်နဲ့ ရုရှားနှစ်နိုင်ငံဟာ သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံများရဲ့ ဒေသအရေးကိစ္စများနဲ့ ကမ္ဘာ့အရေးကိစ္စများကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရာမှာ ပိုမိုအားကောင်းလာမယ့် လက္ခဏာကို ဖော်ပြနေပါတယ်။ ထိုင်ဝမ်နဲ့ တရုတ်ပြည်မကြီး ငြိမ်းချမ်းစွာ ပြန်လည်ပေါင်းစည်းနိုင်ရေးအတွက်လည်း အားဖြစ်စေပါလိမ့်မယ်။ အကယ်၍ အင်အားစုတခုခုက ထိုင်ဝမ်နဲ့ တရုတ်ပြည်မကြီး ငြိမ်းချမ်းစွာ ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက် နှောင့်ယှက် ခဲ့ရင်တော့ ထိုင်ဝမ်နိုင်ငံ တကာလေ့လာရေးအသင်းရဲ့ အမြဲတမ်းကော်မတီဝင် တဦးသုံးသပ်သလို အာရှ-ပစိဖိတ်ဒေသတွင်းမှာ စစ်

အေးတိုက်ပွဲသစ်တခုရဲ့ လေထုမြင့်မားလာနိုင်ရုံသာမက စစ်ပူတခုပါ ပေါ်ပေါက် လာနိုင်စရာ ရှိပါတယ်။ ဒါဟာ တရုတ်-ရုရှား နှစ်နိုင်ငံ စစ်ရေးပူးတွဲလေ့ကျင့်လိုက် တာကြောင့်မဟုတ်ဘဲ အမျိုးသားခွဲထွက်ရေးကို ပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်ခြင်းအား ကာကွယ်တားဆီးရာက ဖြစ်လာ တဲ့ စစ်ပူသာ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

အာရှ-ပစိဖိတ်ဒေသတွင်းမှာ ဖြစ်ပေါ်လာ မယ့် အရာကိစ္စများရဲ့ အကောင်းအဆိုးဟာ ဒေသတွင်း

နိုင်ငံများကိုလည်း ရိုက်ခတ်ပါလိမ့်မယ်။ တရုတ်ပြည်ရဲ့ အရှေ့မြောက်နဲ့ အရှေ့ဘက်မှာ ဖြစ်တဲ့ ပဋိပက္ခတွေဟာ ဗမာပြည်ကို အဖျားခတ်တတ်ပါတယ်။ စစ်အေး ခေတ် ဟောင်းတုန်းက ကူမင်တန်စစ်ပြေးတွေဟာ ဗမာပြည် ကို အချိန်အတော်ကြာကြာ ဒုက္ခပေးခဲ့ပါတယ်။ ခုတ ကြိမ်ရဲ့ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုတွေကိုတော့ စောင့်ကြည့်ကြ ရမှာပါပဲ။ ။

တရုတ်ပြည်ရဲ့ အရှေ့မြောက်နဲ့ အရှေ့ဘက်မှာ ဖြစ်တဲ့ ပဋိပက္ခတွေဟာ ဗမာပြည်ကို အဖျားခတ်တတ်ပါတယ်။ စစ်အေး ခေတ်ဟောင်းတုန်းက ကူမင်တန် စစ်ပြေး တွေဟာ ဗမာပြည်ကို အချိန်အတော်ကြာကြာ ဒုက္ခ ပေးခဲ့ပါတယ်။ ခုတကြိမ်ရဲ့ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုတွေ ကိုတော့ စောင့်ကြည့်ကြရမှာပါပဲ။

ဂျပန်မှာ အမေရိကန် နျူကလီယားစွမ်းအင်သုံး လေယာဉ်တင်သင်္ဘော ထားရှိမယ်

ကျော်လတ်

ဂျပန်နိုင်ငံ “ယိုကိုဆူကာ”ရှိ အမေရိကန် ရေတပ် စခန်းမှာ ‘နီမစ်’ အတန်းအစား နျူကလီယား စွမ်းအင် သုံး လေယာဉ်တင် သင်္ဘောတစီးထားရှိမယ်လို့ အောက်တိုဘာလ ၂၇-ရက်နေ့က အမေရိကန် ရေ တပ်က ကြေညာခဲ့တယ်။ အခုလက်ရှိ ဒီစခန်းမှာ ထား ရှိတဲ့ သမိုင်းကျလေယာဉ်တင်သင်္ဘော ‘ကစ်တီ ဟော့ခ်’ ဟာ ၂၀၀၈ ခုနှစ်မှာ သက်တမ်းကုန်ဆုံးမှာ ဖြစ်ပါ တယ်။ အမေရိကန်ရေတပ်မှာရှိတဲ့ နီမစ်အတန်း အ စား လေယာဉ်တင်သင်္ဘောများကတော့၊ တာဝန် ထမ်း ဆောင်နေတာ ၉စီးနဲ့ဆောက်လုပ်ဆဲ တစီး ရှိပါတယ်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်ကျရင် အဲဒီ ၉-စီးထဲက တစီးကို ယိုကိုဆူ ကာ ရေတပ်စခန်းမှာ ထားရှိမှာ ဖြစ်တယ်။

နီမစ်အတန်းအစား လေယာဉ်တင်သင်္ဘော တွေမှာ စွမ်းဆောင်ရည်အလိုက် အဆင့်တွေ ခွဲထားပါ သေးတယ်။ နီမစ်အတန်းအစား သင်္ဘောတွေဟာ ယေဘုယျအားဖြင့် နျူကလီယား ရီအက်တာ နှစ်လုံးမှ ရှစ်လုံး ပါရှိပြီး ဝင်ရိုးရှည် ၄-ခု ပါတယ်။ အရေးပေါ်သုံးဖို့ ဒီဇယ်အင်ဂျင် လေးလုံးလည်း ပါရှိတယ်။ အရှည် ၁,၀၉၂ ပေ ရှိပြီး အကျယ် ၂၅၂ ပေ ရှိတယ်။ တနာရီကို နေ့ ၃၀ကျော်(၃၄ . ၅ မိုင်ကျော်) အမြန်နှုန်း ရှိတယ်။ ဝန်ပြည့်တန်ချိန် ၉၇,၀၀၀ ရှိတယ်။ လေယာဉ် ၈၅-စီး တင်နိုင်ပြီး လူအင်အား ၅,၆၀၀ ကျော် ပါရှိတယ်။ စက္ကန့် ၂၀ တိုင်းမှာ လေယာဉ်တစီးနဲ့ ပျံတက်နိုင်တယ်။

အခုလို ဂျပန်နိုင်ငံမှာ ပထမဆုံးအကြိမ် အ ဖြစ် နျူကလီယားစွမ်းအင်သုံးလေယာဉ်တင် သင်္ဘော ထားရှိမှာကို ဂျပန်အစိုးရက အလေးထား ကြိုဆို လိုက်

တယ်။ ဂျပန်နိုင်ငံအတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်တဲ့ လုံခြုံ ရေးရရှိမှာကြောင့် ဖြစ်တယ်လို့ အကြောင်းပြ ပါတယ်။ နျူကလီယားစွမ်းအင်သုံး လေယာဉ်တင်သင်္ဘော တွေ ဟာ လုံခြုံစိတ်ချရပါတယ်လို့ ဝါရှင်တန်နဲ့ တိုကျို က ထပ်လောင်းပြောကြားကြတယ်။ နောက်ပြီး ဒါဟာ ဂျပန်ရဲ့ နျူကလီယားမဲ့ပေါ်လစီနဲ့လည်း မဆန့်ကျင် ဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ ဒီမူတွေက နျူကလီယား စွမ်းအင် နဲ့မဆိုင်ဘဲ နျူကလီယားလက်နက်တွေကို ရည်ညွှန်း တာကြောင့်ဖြစ်တယ်လို့ အကြောင်းပြပါတယ်။ အခုလို လေယာဉ်တင်သင်္ဘောထားရှိခြင်းက ဂျပန်-အမေရိကန် မဟာမိတ်ဖွဲ့မှုကို ပိုအားကောင်း စေပြီး အမေရိကန်ရဲ့ စစ်ရေးအရဟန့်တားမှုကို ဆက် လက်ထိန်း သိမ်းစေ တာပဲ ဖြစ်တယ်လို့ သတင်းစာ ရှင်းလင်းပွဲတခုမှာ ဂျပန်ဝန်ကြီးချုပ် ကိုအိုဇူဇီက ပြောကြားပါတယ်။

ဂျပန်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး မာချီယူယာ က လည်း ဂျပန်နိုင်ငံနဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ အမေရိကန် ရေ တပ် ဆက်လက်ထားရှိနေတာဟာ ဂျပန် နိုင်ငံရဲ့ လုံခြုံ ရေးနဲ့နိုင်ငံတကာ ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အရေးပါ ကြောင်း အလေးထားပြောဆိုလိုက်ပါတယ်။ ဒါကို သံယောင်လိုက်ပြီး ဂျပန်ကာကွယ်ရေး အေဂျင်စီ ရဲ့ ညွှန်ကြားရေးမှူး ပိုလ်ချပ်ကြီး ယိုရှိနိုရီအိုနိုကလည်း “ဂျပန်ဆိပ်ကမ်းကို မိခင်စခန်းအဖြစ် ထားရှိမယ့် အခုလို စွမ်းဆောင်ရည် အလွန်မြင့်မားတဲ့ လေယာဉ်တင် သင်္ဘောမျိုး ရရှိတာဟာ ဂျပန်အမျိုးသား လုံခြုံရေးနဲ့ အာရှဒေသလုံခြုံရေးရှုထောင့်က ကြည့်ရင် အလွန် အလွန် အရေးကြီးတယ်လို့ ကျွန် တော် ယူဆပါတယ်”

လို့ ပြောပါတယ်။

လူထုထောက်ခံမှုရရှိဖို့ ဂျပန်အစိုးရ အရာရှိတွေက ဘယ်လောက်ပဲ ကြိုးစားပေးမယ့် ဒီပြဿနာကို နားလည်ကြတဲ့အတွက် ဒေသအစိုးရတွေ၊ စစ်ရေးကျွမ်းကျင်သူတွေနဲ့လူထုကတော့ အပြင်းအထန် ဝေဖန် ကန့်ကွက်ကြတယ်။ အခုလို ဂျပန်နဲ့ အမေရိကန် စစ်ရေးအရ တဆင့်တိုး ပေါင်းစည်းတာကို ကန့်ကွက်ကြပါတယ်။ ယိုကိုဆူကာ မြို့တော်ဝန် ရီအိုအီ ချီကာ ဘာယာက ဝမ်းနည်းစိတ်ပျက်ပြီး သစ္စာဖောက် ခံရတယ်လို့ ခံစားရကြောင်း ပြောပါတယ်။

နျူကလီယား စွမ်းအင်သုံး လေယာဉ်တင်သင်္ဘော ထားရှိမှာကို ကန့်ကွက်တဲ့ “ယိုကိုဆူကာ” မှ အုပ်စုတစုရဲ့ ခေါင်းဆောင်တဦးဖြစ်သူ ရှိဂျီရီမီဇူးက ဂျပန်နဲ့ အမေရိကန်အစိုးရတို့ဟာ ဒေသခံတွေရဲ့ ဆန္ဒသဘောထားကို အလေးထားပါမယ်လို့ ပြောခဲ့ပြီး အခုတော့ ဒီကြေညာချက် ထွက်လာခဲ့တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ သူ့အုပ်စုက ဒီလိုမျိုး လေယာဉ်တင်သင်္ဘော ထားရှိမှာကို ကန့်ကွက်ကြောင်း လူထု ၃၀၀,၀၀၀ လက်မှတ်ရေးထိုးထားတဲ့ အသနားခံစာတစောင်ကို ယိုကိုဆူကာ မြို့တော်အစိုးရထံ တင်သွင်းထားပါတယ်။

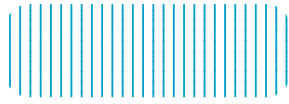
ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက အမေရိကန်ရဲ့ အနုမြူဗုံးဒဏ်ခံထားရတဲ့ ဟီရိုရှီးမားနဲ့ နာဂါစကီးမြို့တွေက လူထုကတော့ နျူကလီယား စွမ်းအင်သုံး လေ

ယာဉ်တင် သင်္ဘောမှာ မတော်တဆမှုတွေ ဖြစ်မှာကို ထိတ်လန့်ကြောင်းနဲ့ ယိုကိုဆူကာမှာ ဒီလိုသင်္ဘောမျိုး ထားရှိတာကြောင့် နိုင်ငံတကာအငြင်းပွားမှုတွေထဲ ဂျပန်နိုင်ငံဆွဲသွင်းခံရမယ့် အန္တရာယ် တိုးပွားလာမှာကို စိုးရိမ်ကြောင်း သဘောထားဖော်ပြကြတယ်။ ဒီလို စိုးရိမ်ကြတာလည်း သဘာဝကျပါတယ်။ အမေရိကန်- ဂျပန် လုံခြုံရေးသဘောတူညီချက်ထဲမှာ မဆီမဆိုင် ထိုင်ဝမ်ကိစ္စကို ဆွဲသွင်းထားကြပြီ မဟုတ်လား။

ဒီလို စစ်ရေးတိုးမြှင့် ပြင်ဆင်တာတွေဟာ ဂျပန်ပြည်သူတွေတင် စိုးရိမ်ပူပန်ရမယ့်ကိစ္စ မဟုတ်ပါဘူး။ အာရှဒေသအတွင်း နိုင်ငံတွေက ပြည်သူတွေလည်း စိုးရိမ်ပူပန်ရမယ့် ကိစ္စပါ။ အာရှမှာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်းက ဂျပန်ဖက်ဆစ်ရဲ့ စစ်ဘေးဒဏ်ကို ခံခဲ့ရတဲ့ နိုင်ငံတွေ များလှပါတယ်။ အခုအချိန်က ဒေသတွင်းမှာ မပြေလည်သေးတဲ့ ပြဿနာတွေလည်း ရှိနေသေးတာ ဖြစ်တယ်။ အခုလို စစ်ပြင်ဆင်ရာကနေ နိုင်ငံကြီးတွေ စစ်မီးထတောက်ခဲ့ရင် ဒေသတွင်းနိုင်ငံတွေ ဆွဲသွင်းခံရမှာ၊ ကြားညှပ်ခံရမှာတွေဟာ စိုးရိမ်စရာတွေချည်းပါ။ အမြော်အမြင် မရှိတဲ့ စစ်ဗိုလ်ချုပ်တွေ အုပ်ချုပ်မင်းမူနေတဲ့ ဗမာပြည် လို နိုင်ငံမျိုးအတွက်တော့ ဒီလို အန္တရာယ်မျိုးဟာ ပိုကြီးပါတယ်။ ။

**အမြော်အမြင်မရှိတဲ့ စစ်ဗိုလ်
ချုပ်တွေအုပ်ချုပ်မင်းမူနေတဲ့
ဗမာပြည်လိုနိုင်ငံမျိုးအတွက်တော့**

အီရတ် ပေးတဲ့ သင်ခန်းစာ

ရဲဘော်သန်းအေး

ဇွန်လ ၂၈ ရက်နေ့ဟာ အမေရိကန်ညွန့်ပေါင်းတပ်များက အီရတ်အိမ်စောင့်အစိုးရ လက်ထဲသို့ အီရတ်ရဲ့ အချုပ်အခြာ အာဏာ ပိုင်မှုကို ပြန်လည်လွှဲပြောင်းပေးခဲ့တဲ့ တနှစ်မြောက်နေ့ ဖြစ်ပါတယ်။

၂၀၀၃ ခု၊ မတ်လမှာ အမေရိကန်ညွန့်ပေါင်းတပ်က အီရတ်ကို စတင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ပြီး မေလမှာ အခြေခံအောင်ပွဲများ ရပြီလို့ သမ္မတဘုရ်က ကြေညာခဲ့ပါတယ်။ ၂၀၀၄ ခု၊ ဇွန်လမှာတော့ အမေရိကန်က ခေါင်းခေါက်ရွေးချယ်ထားတဲ့ ဝန်ကြီးချုပ် အာလာဝီ အိမ်စောင့်အစိုးရ လက်ထဲကို အာဏာလွှဲပေးခဲ့ပါတယ်။

စကတည်းက ယဉ်သက် ဆိုသလိုပဲ အာဏာလွှဲပြောင်းတဲ့ အခမ်းအနားကို ၂ ရက်စောပြီး သိုသိုသိပ်သိပ် လျှို့လျှို့ဝှက်ဝှက် လုပ်ခဲ့ ရပါတယ်။ အခမ်းအနားဟာလည်း ၅ မိနစ်ပဲ ကြာခဲ့ပါတယ်။ အီရတ်စစ်ပွဲ ပြီးကတည်းက အမေရိကန်ရဲ့အာဏာကုန်လွှဲခံရတဲ့ ပေါလ်တရဲမာက အာလာဝီလက်ထဲ အာဏာအပ်ပြီး ကသုတ်ကရက် လေ ယာဉ်ပေါ်တက် ပြည်တော်ပြန်ပါတော့တယ်။ အကြမ်းဖက်သမားများရဲ့ ရန်ကို အဲသလောက် ကြောက်ခဲ့ရတာပါ။

အီရတ်ပြည်သူတွေရဲ့ လက်ထဲ အာဏာအပ်လိုက်တယ်ဆိုပေမယ့် အမေရိကန်တပ်သား တသိန်းခွဲနီးပါး တပ်စွဲချရပ်ထားလျက်ပါ။ လွန်ခဲ့တဲ့ အပတ်ကတင် အမေရိကန် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး ရမ်းစဖဲလ်က အီရတ်က အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုများဟာ တော်တော်နဲ့ ပြီးနိုင်မယ်မထင်ပါလို့ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်းတခုမှာ ပြောသွား ပါတယ်။

အဲဒီတနှစ်မြောက်နေ့ အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ကျင်းပတဲ့ မြောက်ကာရိုလိုင်နား စစ်စခန်းမှာ သမ္မတ ဘုရ်က မိန့်ခွန်းပြောရာမှာတော့ “တို့တတွေဟာ အီရတ်ပြည်သူတွေ သူတို့ကိုယ်သူတို့ ကာကွယ်နိုင်တဲ့ နေ့အထိ ကာကွယ်ပေးရဦးမယ်။ တို့တတွေ စွန့်လွှတ်စွန့်စားနေရမှုများဟာ ထိုက်တန်ပါတယ်။ တို့သားသမီးတွေ မြေး တွေအတွက် အကြမ်းဖက်ဝါဒမရှိတဲ့ ငြိမ်းချမ်းတဲ့ ကမ္ဘာအတွက် အခြေခံအုတ်မြစ်များ တည်ဆောက်ပေးနေရ လို့ပါပဲ...”လို့ စကားအလှများနဲ့ ရွှန်းရွှန်းဝေအောင် ပြောသွားပါတယ်။

တကယ်တော့ ဘုရ်အတွက် ဖိအားအမျိုးမျိုးကို ရင်ဆိုင်နေရပါပြီ။ သူ့အပေါ် လူထုထောက်ခံမှုကလည်း တဖြည်းဖြည်း လျော့ကျလာ နေပြီး အီရတ်စစ်ပွဲတိုက်ခဲ့တာဟာ မှားတယ်လို့ ထင်တဲ့ လူဦးရေ ရာခိုင်နှုန်းကလည်း တိုးမြင့်လာနေပါတယ်။ ကွန်ဂရက်အမတ်များကလည်း (ရီဘတ်ဘလင်ကင်ရော ဒီမိုကရက်များပါ) အမျိုးမျိုး

ဝေဖန်ပြစ်တင်နေကြပါပြီ။ အီရတ်စစ်ပွဲရဲ့ စာရင်းဖယားများဟာလည်း အတိအကျ ထွက်လာပါတယ်။

အမေရိကန်ကျဆုံးသူပေါင်း ၁၇၄၁-ဦး။

ဒဏ်ရာ ရသူ- ၁၃၁၉၀-ဦး။

ကျသင့်ငွေ- ၂၀၀-ဘီလီယံ(ဒေါ်လာ)

အမေရိကန် လူထုအနေနဲ့ ကလည်း အီရတ်စစ်ပွဲဟာ ဒုတိယ ဝီယက်နစ်စစ်ပွဲ ဖြစ်လာတော့မလား- လို့ ပူပန်စ ပြုလာပါပြီ။ စစ်သားရဲ့ မိသားစုဝင်များ လှုပ်ရှားမှုဟာလည်း တဖြည်းဖြည်း အရှိန်မြင့်လာနေပါပြီ။ “တို့သားတွေကို အိမ်ပြန်ခေါ်ပေး”ဆိုတဲ့ အသံများဟာလည်း ကျယ်ကျယ် လောင်လောင် ထွက်လာနေပြီ။ နေ့စဉ် ရုပ်မြင်သံကြားက ထုတ်လွှင့်နေတဲ့ အီရတ်က အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုများ၊ သေဆုံးဒဏ်ရာရ စာရင်းများဟာ လူ တွေကို နေ့စဉ်နဲ့အမျှ ချောက်ချားနေစေပါတော့တယ်။

ဒါတွေဟာ အမေရိကန် လူထုရဲ့ ခံစားရမှုပါ။

အီရတ်ပြည်သူလူထုရဲ့ ခံစားနေရမှုများကရော၊ အမေရိကန် ပြည်သူလူထုထက် အဆပေါင်း ရာထောင် ချီပြီး သာလွန်နေပါတယ်။ အမေရိကန် အသေအပျောက်စာရင်း ရှိပေမယ့် အီရတ်ပြည်သူများရဲ့ အသေအပျောက် စာရင်း အတိအကျ မရှိပါ။ ယေဘုယျ မှန်းဆချက်ဖြစ်တဲ့ သေသူ တသိန်းကျော် လောက်ရှိနေပြီဆိုတဲ့ မှန်းဆချက်သာ ရှိပါတယ်။ ဒါဟာလည်း မြို့ကြီးများ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ အဖြစ်အပျက်များက စာရင်းများသာပါ။ တနိုင်လုံး ဖရိဖရဲ ပြိုကွဲနေမှုအောက်မှာ ဒုက္ခမျိုးစုံနဲ့ သေဆုံးနေရသူများရဲ့ စာရင်း မပါနိုင်ပါ။ လုံခြုံမှုက ဘက်ပေါင်းစုံ ကင်းမဲ့နေပါတယ်။ အကြမ်းဖက်သမားရဲ့ တိုက်ခိုက်မှုများက တဘက်၊ အမေရိကန်အစရှိတဲ့ ပြည်သိမ်းတပ်များရဲ့ လက်သရမ်းမှုက တဘက်နဲ့ မချိမဆန့် ခံနေကြရတာပါ။ [တခါက ဖာလူဂျာမြို့က ရပ်ကွက်တခုကို အမေရိကန် မရိန်းတပ်များက အကြမ်းဖက်သမားများ ရှာဖွေဖမ်းဆီးရန်ဆိုပြီး ဝင်ရောက်ရှာဖွေ စစ်ဆေးနေစဉ်မှာ မှောင်ရိပ် တခုအတွင်းက ချွတ်ခနဲ အသံကြားလို့ မရိန်းတပ်သားတယောက်က လက်ထဲက သေနတ်နဲ့ ဆွဲပစ်လိုက်ပါတယ်။ အော်တိုမက်တစ်သေနတ်ကို တကပ်လုံးကုန်အောင် ပစ်ထည့်လိုက်တာပါ။ ပြီးမှ သွားကြည့်တော့ ၁၃ နှစ်အရွယ် အမျိုးသမီးလေးတယောက်နဲ့ ၁၁ နှစ်ရွယ် မိန်းကလေးတယောက် ညီအစ်မ ၂ယောက် (သေနတ်ဒဏ်ရာမရေ မတွက်နိုင်နဲ့) သေဆုံးနေတာ တွေ့ရပါတယ်။]

တတိုင်းပြည်လုံးရဲ့ မှန်းတီးရွံ့ရှာမှုကို ခံစားနေကြရတဲ့ အမေရိကန် မရိန်းတပ်သားများအဖို့ အမြဲတမ်း တထိတ်ထိတ် တလန့်လန့် ဖြစ်နေကြပြီး ထစ်ခနဲဆိုတိုင်း လက်ထဲရှိ သေနတ်နဲ့ ဆွဲဆွဲ ပစ်နေကြလို့ သေကြရသူ စာရင်း ဘယ်တော့မှ သိနိုင်မယ်မထင်ပါ။

မြို့ငယ်ရွာသိမ်များမှာလည်း လုံခြုံရေး ပျက်ပြားလို့ စီးပွားရေး ကျဆင်းလို့ ခိုးဆိုးတိုက်ခိုက်သူများရဲ့ ဒဏ်ကလည်း မသေးလှပါဘူး။ နေထိုင်မှုဘဝဟာလည်း ဘက်စုံက ကျဆင်းနေပါတယ်။ ကျန်မြို့များမှာ မဆိုထားနဲ့။ ဘက္ကဒက်လို မြို့တော်မှာတောင် ရေမရှိ၊ လျှပ်စစ်မီး မရှိနဲ့။ နိုင်ငံရဲ့ လုံခြုံရေးကို အာမ မခံနိုင်တော့ အီရတ် ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေးဆိုတဲ့ အစီအစဉ်ကလည်း အခုအထိ ရေစုန်မျောတုန်းပါ။ ကုလသမဂ္ဂကတောင် လုံခြုံရေးအကြောင်းပြပြီး အခုအထိ ပြန်မဝင်သေးပါဘူး။

အကြမ်းဖက်သမားများ ဘက်ကလည်း အီရတ်ပြည်လုံး မငြိမ်မသက်ဖြစ်နေအောင်၊ အခု တက်လာတဲ့ အစိုးရ မတည်မငြိမ်ဖြစ်အောင် လုပ်နေတာပါ။ ဒါကြောင့်ပဲ ဒီအစိုးရတက်လာတဲ့ ဧပြီလကစလို့ အကြမ်းဖက်မှုများဟာ သိသိသာသာတိုးများလာပြီး ဒီ ၂လအတွင်း အီရတ် ပြည်သူ တထောင်ကျော်နဲ့ အမေရိကန် မရိန်းတပ်သား ၁၂၀ သေဆုံးသွားပါပြီ။ သူတို့တတွေဟာ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များ၊ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များ၊ အမတ်များ စတဲ့ ဒီအစိုးရရဲ့ အင်အားတွေကို ပစ်မှတ်ထားနေကြပါတယ်။ အရင်တုန်းကတော့ အမေရိကန် အမှု ပြုတဲ့ ညွန့်ပေါင်းတပ်သားများကိုသာ ပစ်မှတ်ထားခဲ့ကြတာပါ။ ဒါပေမဲ့ ဒီပစ်မှတ် အပြင်က အရပ်သား များဟာလည်း ရောနှော သေဆုံးနေကြရပါတယ်။ စက်ကွင်း မလွတ်ပါ။

ဒါတွေဟာ ရုပ်ဘဝအရ ထင်သာမြင်သာတဲ့ ထိခိုက်မှုများပါ။ ဒီထက် ဆိုးဝါးနာကြည်းဖွယ် စိတ်ဓာတ် ရေးရာ ထိခိုက်မှုများလည်း ရှိနေပါသေးတယ်။

ဒါကတော့ ၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ နှစ်ကုန်ခါနီးမှာ ထွက်ပေါ်ခဲ့တဲ့ အမေရိကန်မရိန်းတပ်သားများရဲ့ အီရတ် အကျဉ်းသားများအပေါ် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှု ကိစ္စများပါ။ ဘက္ကဒက်မြို့ပြင်က အဘူဂရပ်စ် အကျဉ်း ထောင်ထဲမှာ ရှိတဲ့ အီရတ်အကျဉ်းသားများကို လူမဆန်စွာ ဆက်ဆံပြုကျင့် ခဲ့မှုများကို သတင်းဓာတ်ပုံများနဲ့တကွ အပြင်သတင်းလောကသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့မှုပါ။

ဗမာပြည်မှ နအဖ စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးများကတော့ သဲထဲခေါင်း ထိုးထား တဲ့ ငှက်ကုလားအုပ်လို မိုက်တွင်း နက်နေဆဲပါပဲ။ တိုင်းပြည် တပြည် လုံးလည်း အိမ် နီးချင်း နိုင်ငံတချို့က မထိ တထိခေါ်သလို တစိတ် တပိုင်း ကျဆုံး နိုင်ငံတောင် မကတော့ပဲ လုံးဝ ကျဆုံး နိုင်ငံ ကြီးအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိမတတ်ဖြစ်နေ ပါပြီ။

အဲဒီသတင်းတွေကို သတင်းဓာတ်ပုံတွေနဲ့တကွ ဖော်ပြခဲ့တဲ့နေ့က ဘက္ကဒက်က လူတိုင်းကို သတင်း ထောက်တယောက်ရဲ့ တွေ့ဆုံ မေးမြန်းခန်းတခု ပါလာခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီလူဟာ အသက် ၅၀ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ဝတ်ရုံဖြူရည်ကြီး ဝတ်ထားတဲ့ အီရတ်ကြီးတဦးပါ။ သူက တနေ့ ဘက္ကဒက်မြို့ထဲမှာနေတဲ့ သူ့ညီတဦး ကွယ်လွန်ကြောင်း ကြားရလို့ ကမန်းကတန်း ထ ထွက်လာကြောင်း၊ သူက မြို့ပြင်မှာ နေတဲ့အတွက် မြို့ထဲကို ဝင်ဖို့အလုပ်မှာ ကင်းစောင့်နေ တဲ့ အမေရိကန်တပ်သားအချို့က သူ့ကို ဖမ်းဆီးပြီး၊ အဲဒီအကျဉ်းထောင်ကို ပို့လိုက်ကြောင်း၊ အဲဒီထောင်ထဲမှာ ဘုမသိ ဘမသိ တလ နေခဲ့ရကြောင်း၊ နောက်မှ ပြန်လွှတ်လိုက်ကြောင်း၊ စတာတွေ ပြောပြပြီး အဲဒီပုံတွေ လက်ညှိုးထိုးပြကာ သူခံခဲ့ရတာတွေဟာ ဒုတိယ အများကြီး ပိုဆိုးကြောင်း၊ ပြန်တောင် ပြောမထွက်ရဲကြောင်း၊ လူ့ဘဝမှာ နေချင်စိတ်တောင် မရှိတော့ကြောင်း၊ မျက်ရည်ဖြိုင်ဖြိုင်ကျရင်း ငိုကြီးချက်မနဲ့ နာနာကြည်းကြည်း ပြောသွားခဲ့တာပါ။

(ဒါနဲ့များတောင် အမေရိကန်များက ငါတို့ကို ဘာကြောင့် မုန်းနေကြတာလဲလို့ အံ့သြနေ ကြသေးတယ်ဆိုပဲ)

ဒါတွေကတော့ အီရတ်ပြည်သူများရဲ့ ခံစားရပုံ ဒုက္ခအပုံပုံထဲက တကွင်းတကွက်မျှသာ ဖြစ်ပါတယ်။

အီရတ်ပြည်သူများ အဖြစ်က ကမ္ဘာ့ကျန်ပြည်သူများကို သင်ခန်းစာတွေ ပေးနေပါတယ်။ ကိုယ့်တိုင်း ကိုယ့်ပြည်ကို စည်းလုံးညီညွတ် အောင် တည်ဆောက်မထားနိုင်ရင် အလွန်အန္တရာယ်ကြီးတဲ့ ဘေးဒုက္ခနဲ့ ကြုံတွေ့ နိုင်ပြီး တတိုင်းပြည်လုံး ဖရိုဖရဲ ဝရန်းသုန်းကား ဖြစ်သွားနိုင်တယ်ဆို တဲ့ သင်ခန်းစာပါ။

ဘေးအန္တရာယ်လို့ဆိုရာမှာ စစ်ဘေးတင် မကပါဘူး။ ပြင်ပအန္တရာယ်တင် မကပါဘူး။ သဘာဝ ဘေး အန္တရာယ်ကြီးမျိုး၊ အစဉ်အလာမဟုတ်တဲ့ အန္တရာယ်မျိုး၊ ဥပမာ ကြက်ငှက်တုပ်ကွေးလို၊ ဆားစင်လို ကူးစက် ရောဂါဘေးဆိုးများ စတာတွေကိုပါ ဆိုလိုတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့်ပဲ ဝင်ရိုးစွန်းတခုပဲ ရှိရမယ်ဆိုတဲ့ အစွဲနဲ့ အမေရိကန်တို့ရဲ့ အရင်ဦးအောင် ချရေးလမ်းစဉ်ကြီး

အကောင်အထည်ဖော်လာတဲ့ အခါ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်က နိုင်ငံကြီးငယ်အသီးသီးတို့ဟာ ကိုယ့်တာကိုယ် လုံအောင် ကြိုးစားလာကြပါတယ်။

အိမ်တွင်း“ ငြိမ်”ရေး၊ ခိုင်ခံ့ရေးတို့အတွက် ပြည်သူလူထုကို နိုင်ငံရေးအရ စည်းရုံးတာ၊ စီးပွားရေးအရ တိုးတက် အောင်လုပ်ကြတာ၊ ကိုယ့် အစိုးရအတွင်းမှာလည်း တာဝန်ယူနိုင်မှုရှိရေး၊ ပိုမိုပွင့်လင်းလာရေး၊ စတာတွေ ကြိုးစားလာကြတာကို တွေ့လာရပါတယ်။ ပြည်သူလူထု အများစုရဲ့ ထောက်ခံမှုရဖို့ လူထုအလိုလိုက် အကြိုက် ဆောင်တဲ့ လုပ်ငန်းများ ကသောကမျော လုပ်လာကြပါတယ်။ ဒီလိုနည်းနဲ့ ကိုယ့်တိုင်းပြည်တွင်း ညီညွတ်အောင် ကြိုးစားနေကြပါတယ်။

ကိုယ့်အိမ်တွင်း ငြိမ်းချမ်းရေးသာမက ပြင်ပအင်အားများကိုလည်း ရင်ဆိုင်နိုင်ဖို့အတွက် နီးစပ်ရာ နိုင်ငံအချင်းချင်း ကုန်သွယ်ရေး၊ စီးပွားရေး၊ လုံခြုံရေး၊ စတဲ့ အမည်အမျိုးမျိုးနဲ့ မဟာမိတ်သမဂ္ဂအဖွဲ့များ အများ အပြားကိုလည်း ဖွဲ့လာနေရပါတယ်။ ကမ္ဘာ့သမိုင်းမှာ ဘယ်တုန်းကမှ မရှိဖူးသေးတဲ့ ဒေသဆိုင်ရာ ပူးပေါင်း မှုကြီးများကို တွေ့မြင်နေကြရပါတယ်။ တချို့အဖွဲ့များဟာ တခုနဲ့တခုတောင် ထပ်နေကြပါတယ်။

အဲသလောက် ကမ္ဘာကြီးတခုလုံး ပျားပန်းခတ်အောင် လှုပ်ရှားပြီး ကမ္ဘာ့အခင်း အကျင်း သစ်တခု ပေါ်ပေါက်အောင် ကြိုးစားနေကြချိန်မှာ ဗမာပြည်မှ နအဖ စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးများကတော့ သဲထဲခေါင်း ထိုးထားတဲ့ ငှက်ကုလားအုပ်လို မိုက်တွင်းနက်နေဆဲပါပဲ။ တိုင်းပြည်တပြည်လုံးလည်း အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံတချို့က မထိတထိခေါ်သလို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ကျဆုံးနိုင်တောင် မကတော့ပဲ လုံးဝကျဆုံးနိုင်ကြီးအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိမတတ် ဖြစ်နေပါပြီ။

ဗမာပြည် အုပ်ချုပ်မင်းလုပ်နေတဲ့ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးများ အီရတ်ကပေးတဲ့ သင်ခန်းစာကို ယူနိုင်ပါစေလို့ပဲ ဆုတောင်းရတော့မှာပါ။

ဗမာပြည်သူတွေကတော့ ကိုယ့်နိုင်ငံ ဆုတ်ယုတ်ကျဆင်းလာမှုများအပေါ် ဒီလိုပဲ ငုတ်တုတ် ထိုင်ကြည့် နေလိမ့်မှာ မဟုတ်ကြောင်း သတိပေးလိုက်ပါရစေ။ ။

ကုလသမဂ္ဂနဲ့ ကမ္ဘာ့စည်းစနစ်သစ်

မောင်သန်းမြရွှေ

(၁) စစ်အေးလွန် ဟိုက်ပါ ပါဝါ

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီး ၁၉၄၅၊ အောက်တိုဘာ ၂၄၊ ဆန်ဖရန်စစ္စကို ညီလာခံမှာ ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာချုပ်ကို နိုင်ငံပေါင်း ၅၁ နိုင်ငံ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပြီး ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ကြီး ပေါ်ပေါက်လာတယ်။ ယခုဆိုလျှင် ကုလသမဂ္ဂသက်တမ်း နှစ် ၆၀ပြည့်တော့မယ်။ အဖွဲ့ဝင် ၁၉၁ နိုင်ငံ ရှိနေပြီ။ စစ်ပြီးကာလနဲ့ ယနေ့ကာလ အခြေအနေအရပ်ရပ်ဟာ အများကြီး ပြောင်းလဲသွားပြီ။ ၂၁ ရာစုရဲ့ ပြဿနာအရပ်ရပ်ကို ဖြေရှင်းနိုင်ရေးအတွက် ကုလသမဂ္ဂကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ဖွဲ့စည်းဖို့ စက်တင်ဘာအထွေထွေညီလာခံမှာ နိုင်ငံအသီးသီးက ခေါင်းဆောင်များ အကြိတ်အနယ် ဆွေးနွေးကြတော့မယ်။

၁၉၉၁ ဆိုဗီယက်ယူနီယံပြိုကွဲမှုနဲ့ အရှေ့ဥရောပနိုင်ငံတွေ (၇ နိုင်ငံ) အသွေးအရောင် ပြောင်းသွားပြီးတဲ့နောက် စစ်အေးခေတ်ကုန်ဆုံးသွားတယ်။ စစ်အေးလွန်ခေတ်မှာ ပင်လယ်ကွေ့စစ်ပွဲ(၁၉၉၁) တိုက်ခဲ့တဲ့ အမေရိကန်သမ္မတ ဘုရိ(အကြီး)(၁၉၈၉-၉၂) က “ကမ္ဘာ့စည်းစနစ်သစ်”ဆိုတာကို စပြောလာတယ်။ ကလင်တန်(၁၉၉၃-၂၀၀၀) က ကိုဆိုဗီစစ်ပွဲ (၁၉၉၉) ကို တိုက်ခဲ့ပြီး ဘော်လ်ကန်ဒေသ ယူဂိုဆလပ်စ် ပြည်ထောင်စု အစိတ်စိတ်အမြွှာမြွှာ ကွဲသွားတယ်။ (၅ နိုင်ငံ)။ ဘုရိ(အငယ်) (၂၀၀၁-) က အာဖဂန်စစ်ပွဲ(၂၀၀၁) နဲ့ အီရတ်စစ်ပွဲ (၂၀၀၃) ကို တိုက်တယ်။ စစ်အေးလွန်အမေရိကန် သမ္မတတိုင်းဟာ စစ်တိုက်ချင်တဲ့ သမ္မတတွေ ဖြစ်နေတယ်။

အီရတ်စစ်ပွဲမှာ ဘုရိ(အငယ်) ရဲ့ “လက်ဦးအောင်ချ” ဆိုတဲ့ ငါတကောကောမှုကို မြင်တွေ့လာရတဲ့အခါ ကုလသမဂ္ဂရဲ့အနေအထား ဟာ စိုးရိမ်စရာ ပိုကောင်းလာတယ်။ စစ်အေးကာလမှာဆိုရင် အထက်ပါ စစ်ပွဲမျိုးတွေဟာ ဖြစ်ကောင်းမှ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ ဒီစုံ ဝင်ရိုးကမ္ဘာ ဖြစ်နေတဲ့အတွက် အမေရိကန်ဆိုဗီယက် စုပါပါဝါတွေ အင်အားချိန်ခွင်လျှာ ထိန်းညှိပြီး ပြောင်ပြောင်တင်းတင်း စစ် ဝင်တိုက်မှုမျိုးကို ရှောင်ရှားကြပါတယ်။

အမေရိကန်က “မိစ္ဆာဝင်ရိုးတန်း ၄-နိုင်ငံ” “မင်းဆိုးမင်းညစ်များရဲ့ တပ်စခန်း ၇ ခု” (ဒီအထဲမှာ

ဗမာပြည်လည်း ပါဝင်) ဆိုတာတွေကို ထုတ်ဖော်ပြောကြားထားတယ်။ လောလောဆယ် ‘တွင်းနက်’ လိုဖြစ်နေတဲ့ အီရတ်အရေးအရာရုံစိုက်နေရတာမို့ နောက်ထပ်စစ်ပွဲသစ် ဖန်တီးဦးမှာ မဟုတ်ဘူးလို့ ယူဆရတယ်။ နောက်ပစ်မှတ်တွေအဖြစ် ကြေညာခံထားရတဲ့ မြောက်ကိုရီးယားနဲ့ အီရန်တို့ကလည်း အချစ်ရမှာ စိုးတဲ့အတွက် အနုမြူလက် နက်ထုတ်လုပ်ဖို့ ဟန်တပြု လုပ်လာတယ်။ အစွဲရေးမှာလည်း အနုမြူ လက်နက်ရှိနေပြီလို့ ယူဆထားကြတယ်။ အနုမြူလက်နက်ရှိပြီးသား နိုင်ငံတွေက မိမိဘက်က စပြီး သုံးမှာ မဟုတ် ဆိုတဲ့ ကတိကဝတ်နဲ့ အနုမြူလက်နက်လုံးပျက်သိမ်းရေးဆိုတဲ့ ဦးတည်ချက်မရှိသေးတဲ့အတွက် အနုမြူလက်နက် မပြန့်ပွား ရေးဟာ ပိုခက်နေတယ်။

ကိုယ်တိုင်က ခုံးခွင်းဒုံးပိတ်ပင်ရေးစာချုပ် (ABM) ကို တဖက်သတ်ဖျက်သိမ်း(၂၀၀၂ ဇန်နဝါရီ) ပြီး အမျိုးသား ခုံးကာကွယ်ရေးစနစ် (NMD) ကို တပ်ဆင်ထားရုံမက ဂျပန်နဲ့ထိုင်ဝမ်ကိုပါ တပ်ဆင်ဖို့ တိုက်တွန်းအားပေးနေတဲ့ အမေရိကန်ဟာ ၉/၁၁ မှာ အချစ်လိုက်ရတဲ့အခါ ဖျက်အားပြင်းလက်နက် (WMD) ဆိုတာကို ထိတ်လန့်တကြား တားမြစ်ပိတ်ပင်ဖို့ ကျယ်ကျယ်လောင်လောင် ပြောလာတယ်။ ဘင်လာဒင် လက်ထဲ ဖျက်အားပြင်းလက်နက်တွေ ရောက်သွားမှာ စိုးရိမ်နေတဲ့ အမေရိကန်ဟာ ဘင်လာဒင်ကို မမိသေးပေမယ့် ကမ္ဘာ့အကြမ်းဖက်မှုဆန့်ကျင်ရေးစစ် ဆိုတာနဲ့ မင်းပြောင်းမင်းလွဲ (Regime change) လုပ်ဖို့ အရေးကြီးနေတယ်။

အမေရိကန်အုပ်စိုးတဲ့ ဝင်ရိုးတရ ကမ္ဘာဖြစ်ရေးကို အမှန်းတင်ရေးသားကြတဲ့ ကွန်ဆာ ပေးတစ် လက်သစ်(neo-con) နဲ့ လစ်ဘရယ်ဝါဒ လက်သစ် (neo-liberal) ဆရာများရဲ့ အရေး အသားများကလည်း တလွဲတချော် လာမှန်နေတယ်။ ယဉ်ကျေးမှုတွေ တိုက်ခိုက်ကြလို့ အကြမ်းဖက်မှုတွေ ပေါ်ပေါက်လာတာ မဟုတ်ပါ။ ခါးသီးနာကြည်းဖွယ် ဆင်းရဲတွင်းနက်မှုအကျိုးဆက်များနဲ့ မတရား ပြုကျင့်ခံနေခြင်းများကသာ အကြမ်းဖက်မှုရဲ့ လက်သည် ဖြစ်ကြောင်း လူမှုရေးသိပ္ပံပညာရှင်များက ထောက်ပြနေကြပါတယ်။ လစ်ဘရယ်ဝါဒရဲ့ အောင်ပွဲဆိုတဲ့ နိဂုံးဝါဒဟာလည်း ၉/၁၁ နောက်ပိုင်းမှာ လုံခြုံမှုကင်း မဲ့မှုနဲ့အတူ နိဂုံးချုပ်သွားပြန်တယ်။ သိပ္ပံနဲ့ သတင်းနည်း ပညာအသီးအပွင့်ကို မခံစားရတဲ့ ဆင်းရဲချမ်းသာကွာဟမှု ကြီးထွားနေတဲ့ ကမ္ဘာကြီးမှာ ကမ္ဘာ့မူဝါဒတို့ ကမ္ဘာ့ရွာ တို့ဆိုတာကို “လှိုင်း” သဘောတရားလောက်နဲ့ ဖြေရှင်းလို့ ရနိုင်ဖွယ်မရှိပါ။

အမေရိကန်အစိုးရရဲ့ ဝါတကောကော ကောမှုတွေ အတော်များပါတယ်။ အမေရိကန်ရဲ့ အကျိုးစီးပွား (တကယ်က စီးပွားရေး ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများရဲ့ အကျိုးစီးပွား) ကို ထိပါးတယ်လို့ ယူဆရင် ကုလသမဂ္ဂကော၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားဥပဒေတွေကိုပါ လက်မခံရုံမက မထေမမြင် လုပ်တယ်။ (ဥပမာ ဖန်လုံအိမ် ဓာတ်ငွေ့ လျှော့ချရေး၊ ကျိုတိုသဘောတူညီချက်၊ နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ်မှုတရားရုံး ICC တို့မှ နှုတ်ထွက်ခဲ့)။ ကုလ သမဂ္ဂဟာ အမေရိကန် ကွန်ဂရက်ကို နာခံရမယ်၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေဟာ အမေရိကန် ဥပဒေကို နာခံရမယ်လို့ မပြောရပါ။

မကြာခင်က အသစ်ခန့်အပ်လိုက်တဲ့ ကုလဆိုင်ရာ အမေရိကန်သံအမတ်သစ် ဂျွန်ဘိုလ် တန်ကတော့ အတော်မောက်မောက်မာမာ ပြောပါတယ်။ သူဟာ နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများဆိုင်ရာ လက်ထောက် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ဖျက်အားပြင်းလက်နက်ပိတ်ပင်ရေးမှာ အတွေ့အကြုံ ရှိခဲ့သူ ဖြစ်တယ်။ သူ့ အပြောတွေကို နားထောင်ကြည့်ပါ။ “လုံခြုံရေးကောင်စီမှာ အမြဲတမ်းအဖွဲ့ဝင်အမေရိကန်တစ်ဦးတည်း ရှိသင့်တယ်” “နိုင်ငံတကာ ဥပဒေဆိုတာ မရှိဘူး။ အမေရိကန်ဟာ အဲဒါတွေနဲ့ အတုပ်အနှောင် မခံနိုင်ဘူး” “နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ်တရားရုံး ICC ကနေ အမေရိကန်နှုတ်ထွက်ခဲ့တဲ့နေ့ဟာ ကျုပ်ဘဝမှာ အပျော်ဆုံးနေ့ပဲ” “ ကုလ သမဂ္ဂပဋိညာဉ်ကို အမေရိကန် ပြည်တွင်းရေးအရသာ နာခံနိုင်မယ်၊ နိုင်ငံတကာရေးရာအရ မနာခံနိုင်ဘူး၊ ဘာကြောင့် လဲဆိုတော့ နိုင်ငံတကာ စာချုပ်စာတမ်းများဟာ ဘာခွန်အားမှ မရှိလို့ပဲ”။ လာမယ့် အထွေထွေ ညီလာခံမှာ ပွဲကြမ်းမယ့်ပုံပဲ။ ကိုဖီအာနန်ကတော့ ဘာသဘောတူညီချက်မှ မရဘဲ ပွဲပျက်သွားမှာကို စိုးရိမ် စကားပြောထားပါတယ်။

၂။ ကုလသမဂ္ဂ၊ ဘက်မလိုက်လှုပ်ရှားမှုနဲ့ တတိယကမ္ဘာ

တတိယကမ္ဘာစစ်ကို ရှောင်ရှားဖို့နဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ဖို့ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ကုလသမဂ္ဂကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ တယ်။ ခေါင်းကိုင်မိဘများဖြစ်ကြတဲ့ ရုစဗဲ ၊ ချာချီ၊ စတာလင်တို့ဟာ လွတ်လပ်၊ တန်းတူ၊ တရားမျှတဆိုတဲ့ လောကပါလတရားများ၊ ဒီမိုကရေစီနဲ့ လူ့အခွင့်အရေးဆိုတဲ့ လူမှုပဋိညာဉ်များ၊ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်နဲ့ အဖွဲ့ ဝင်နိုင်ငံတိုင်း အချုပ်အခြာအာဏာအရ တန်းတူညီမျှမှု ဆိုတဲ့ မူများကိုလည်း ထည့်သွင်းရေးဆွဲခဲ့တယ်။ ဖွဲ့စည်းပုံအရ နိုင်ငံအများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်တဲ့ သဏ္ဍာန်ဖြစ်သော်လည်း စစ်နိုင်-ကြီးပါးကြီးက လုံခြုံရေးကောင်စီ အမြဲတမ်းအဖွဲ့ဝင်နဲ့ တချက်လွတ်ပယ်ချခွင့် (ဗီတိုအာဏာ) ကိုင် ထားကြတယ်။

စစ်ပြီးနောက် ထရူးမင်းဝါဒ(၁၉၄၇) နဲ့အတူ စစ်အေးတိုက်ပွဲ ပေါ်ပေါက်လာတယ်။ အရှေ့အုပ်စု- အနောက်အုပ်စု ဂိုဏ်းတိုက်ပွဲ ပြင်းထန်လာတယ်။ အဓိက ပဋိပက္ခပြင်းထန်ရာ မဟာဗျူဟာ ဒေသဟာ ဥရောပပါ။ အရှေ့ဥရောပ (ဆိုဗီယက်ဦးဆောင်တဲ့ ဆိုရှယ်လစ် ၈ နိုင်ငံ) နဲ့ အနောက်ဥရောပ အမေရိကန်နဲ့ ဥရောပသမဂ္ဂ EU ၁၅ နိုင်ငံ ဖြစ်ပြီ) ဆိုဒင်၊ အိုင်ယာလန်၊ ဆွစ်ဇာလန်တို့က ကြားနေပါတယ်။ နေတိုး-ဝါဆော စစ်အုပ်စု၊ EU ကိုမီကွန် စီးပွားရေးအုပ်စု အားပြိုင်ကြတယ်။ နိုင်ငံရေးအရ အပြန်အလှန် ထိုးနှက်ကြတယ်။ လူမှုရေးအရ ဘာလင်တံတိုင်းလို တံတိုင်းခတ် ကြတယ်။ ဥရောပမှာတော့ စစ်မဖြစ်ပါ။ အာရှ-အာဖရိကမှာတော့ ဒေသန္တရစစ်ပွဲ တွေ များပါတယ်။ ဗိုလ် ၂ ဗိုလ် စွက်ဖက်ရာ ဒေသများ ဖြစ်ခဲ့တယ်။

ဆိုဗီယက်ယူနီယံဟာ မူလက ပေါ်ထွန်းစ နိုင်ငံများရဲ့ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး၊ အမျိုးသား လွတ်လပ် ရေးတိုက်ပွဲကို အားပေးကူညီခဲ့ပေမယ့် နောက်ပိုင်းမှာ စုပါပါဝါတဦး ဖြစ်လာပြီး ဗိုလ်ကျစိုးမိုးရေး လုပ်လာတယ်။ ချက်ကို စလိုဗက် (၁၉၆၈) နဲ့ အာဖဂန် (၁၉၇၉) ကို ကျူးကျော်ခဲ့တယ်။

စစ်အေးကာလ ထူးခြားတဲ့ အခြင်းအရာတရပ်က ဘက်မလိုက်လှုပ်ရှားမှု အဖွဲ့ကြီး ပေါ်ပေါက်လာခြင်း ဖြစ်တယ်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီး အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတိုက်ပွဲများ ဒီရေအလား ပြင်းထန်လာမှုနဲ့အတူ ကိုလိုနစ်စနစ် ပြိုကွဲသွားတယ်။ လွတ်လပ်စ အာရှ-အာဖရိက ၂၉ နိုင်ငံ ခေါင်းဆောင်များ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ ဘန်ဒေါင်းကွန်ဖရင့် (၁၉၅၅ ဧပြီ) မှာ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးကြပြီး ထင်ရှားတဲ့ ဘန်ဒေါင်းမူ ၁၀ ချက်ကို ထုတ်ပြန် လိုက်တယ်။ နိုင်ငံအချင်းချင်း ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်ရေး မူကြီး ၅ ချက် (အချုပ်အခြာအာဏာနဲ့ နယ်မြေကို အပြန်အလှန်လေးစားရေး၊ မကျူးကျော်ရေး၊ မစွက်ဖက်ရေး၊ တန်းတူရေးနဲ့ အပြန်အလှန်အကျိုးရှိရေး၊ ငြိမ်းချမ်းစွာ ယှဉ်တွဲနေထိုင်ရေး) ကို ထပ်မံတိုးချဲ့ဖွံ့ဖြိုးစေကာ ဘန်ဒေါင်းမူ ၁၀ ချက်အဖြစ် ဖော်ထုတ်လိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ အာရှ-အာဖရိက နိုင်ငံအများအပြားဟာ ဘန်ဒေါင်းနောက်ပိုင်းမှ လွတ်မြောက်လာကြတာပါ။ လက်တင်အမေရိက နိုင်ငံများကတော့ မွန်ဂိုးဝါဒ(၁၈၂၁) အောက်မှာ ငြိမ်သက်နေကြပါတယ်။ ကျူးဘားတော်လှန်ရေး(၁၉၅၉) ဖြစ်ပွားတော့ အမေရိကန်က မခံမရပ်နိုင်ဖြစ် ပြီး ယခုတိုင် ပိတ်ဆို့မှုတွေ မရပ်သေးပါ။

ဘန်ဒေါင်းမူပေါ် အခြေခံပြီး တတိယကမ္ဘာလို့ခေါ်တဲ့ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ လွတ်လပ်စနိုင်ငံတွေ ပေါင်းစည်းပြီး ဘက်မလိုက်လှုပ်ရှားမှုအဖွဲ့ကြီး ပေါ်လာတယ်။ ကုလသမဂ္ဂမှာ တတိယကမ္ဘာရဲ့ အသံတွေ အရေးပါလာတယ်။ မကြာခင်က ကျင်းပပြီးစီးသွားတဲ့ ဘန်ဒေါင်းကွန်ဖရင့် ရွှေရတုမှာ အာရှ-အာဖရိက အဖွဲ့ဝင် ၁၀၆ နိုင်ငံရှိပြီး ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင် ၁၉၁ နိုင်ငံရဲ့ ၆၀%လောက်၊ ကမ္ဘာ့လူဦးရေရဲ့ ၇၅% လောက် ရှိပါတယ်။ ဗဟိုနဲ့ တောင်အမေရိက (လက်တင်အမေရိက) နိုင်ငံတွေပါ ပေါင်းရင် နိုင်ငံပေါင်း ၁၅၀ လောက် ၊ လူဦးရေ ၈၀% ရှိပြီး ကုလသမဂ္ဂမှာ အများစု ဖြစ်တယ်။ ဒီအထဲမှာ ဖွံ့ဖြိုးမှု အနိမ့်ဆုံးနိုင်ငံ ၄၉ နိုင်ငံ(ဗမာပြည်အပါ) လည်း ပါဝင်တယ်။

ထိုကာလ အာရှ-အာဖရိက ပြည်သူများ သွေးစည်းညီညွတ်မှုဟာ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး၊ ကိုလိုနီဆန့် ကျင်ရေး၊ အမျိုးသားလွတ်လပ်ရေး ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးနဲ့ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အရေးပါခဲ့တယ်။

အမျိုးသား အချုပ်အခြာကို ကာကွယ်ပြီး အမျိုးသားစီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အတွက် ကိုယ်ကြံ့မှာ ကိုယ်ဖန်တီး ဖို့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဟာ ဘက်မလိုက် လှုပ်ရှားမှုရဲ့ အဓိက ဦးတည်ချက် ဖြစ်တယ်။ ဘက်မလိုက်အဖွဲ့ကြီးဟာ ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်ပါ မူများအပေါ် အခြေခံပေမယ့် ဖွဲ့စည်းပုံနဲ့ အမြဲတမ်း ရုံးခန်းဖွင့် လှုပ်ရှားနေတဲ့ (ဥပမာ ကုလသမဂ္ဂ၊ EU ၊ နေတိုး စသဖြင့်) အဖွဲ့ကြီး မဟုတ်ပါ။ တတိယကမ္ဘာရဲ့ စည်းလုံးညီညွတ်မှုနဲ့ ဆန္ဒ သဘောထားဖော်ထုတ်ရာ လှုပ်ရှားမှုအဖွဲ့ကြီးသာ ဖြစ်တယ်။ အာဖရိက သမဂ္ဂ (AU) လို၊ စစ်အေးလွန်ခေတ် အသွင်ပြောင်းလာတဲ့ အာဆီယံ (ASEAN)လို အဖွဲ့များဟာ ဘန်ဒေါင်းမူအပေါ် အခြေခံပြီး ဖွဲ့စည်း လာကြ ပါတယ်။

(၃) နိုးထလာသော အာရှ

ဘန်ဒေါင်းမူချမှတ်ရာမှာ ဦးဆောင်ခဲ့တဲ့ ချီအင်လိုင်နဲ့ နေရှူးတို့ မရှိကြတော့ပါ။ အာရှဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံတွေထဲမှာ အားကောင်းမောင်းသန် ရှေ့တန်းတက်လာတဲ့ နိုင်ငံတွေကတော့ တရုတ်နဲ့ အိန္ဒိယတို့ပါ။ လူဦးရေကလည်း သန်း ၁၀၀၀ ကျော် နိုင်ငံကြီးတွေပါ။ တရုတ်က ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံကြီး၊ အိန္ဒိယက ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံကြီး ဖြစ်ပါတယ်။ နှစ်နိုင်ငံလုံးဟာ ကိုယ့်အနေအထားနဲ့ကိုယ် ဘက်စုံပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနဲ့ တံခါးဖွင့်ပြီး ၂၁ ရာစုထဲကို အရှိန်အဟုန်နဲ့ တိုးဝင်လာနေကြပါတယ်။

မေဂျီခေတ်(၁၈၆၁) ကတည်းက ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ခဲ့သော်လည်း ဖက်ဆစ်ဝါဒ ကျင့်သုံးမှုကြောင့် စစ်ရှုံးခဲ့တဲ့ ဂျပန်ဟာ အမေရိကန် ကြီးကြပ်မှုနဲ့ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ခဲ့ရတယ်။ ကိုရီးယားစစ်ပွဲ (၁၉၅၁-၅၃) နဲ့ ဗီယက်နမ်စစ်ပွဲ (၁၉၆၄-၇၅) များအတွင်း အမေရိကန်ရဲ့ ပစားပေးခံရမှုကြောင့် စီးပွားရေး ခေါင်းထောင် လာရာကနေ စီးပွားရေး ဒုတိယစုပါပါဝါ တဦးဖြစ်လာတယ်။

အလားတူ အာရှ ကျားတွေဖြစ်ကြတဲ့ တောင်ကိုရီးယား၊ စင်္ကာပူ၊ ထိုင်း၊ မလေး၊ (ဟောင်ကောင်နဲ့ ထိုင်ဝမ်လည်း ပါတယ်) တို့ဟာ စစ်အေးကာလ တရုတ်ပြည်ပိုင်ပတ်ရေးနဲ့ ဗီယက်နမ်စစ်ပွဲကျေးဇူးကြောင့် အမေရိကန်နဲ့ အနောက်အုပ်စုရဲ့ ချီးမြှောက်မှုခံရကာ စက်မှုနိုင်ငံသစ်များ (NIC) ဖြစ်လာတယ်။ မားကိုစီရဲ့ ဖိလစ်ပိုင်နဲ့ ဆူဟာတိုရဲ့ အင်ဒိုနီးရှားတို့ ဘာကြောင့် ကျားမဖြစ်သေးသလဲ ဆိုတာကတော့ အာဏာရှင်တွေ အိတ်ထဲ ထည့်ထား တာ များလို့ပါ။ ၁၉၉၇ အာရှငွေကြေးကပ်(ထိုင်းက စခဲ့တယ်) မှာ ကျားတွေ အရေခွံကျွတ်ကုန်ပါတယ်။ တည်တည်ငြိမ်ငြိမ် ရေရှည်(အနှစ် ၃၀) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နေတာကတော့ တရုတ်ပဲ ဖြစ်တယ်။ ယခုအခါမှာ တရုတ်ပြည်မကြီးရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဟာ အာရှရဲ့ စက်ခေါင်းကြီး ဖြစ်နေရုံမက ကမ္ဘာ့စီးပွား ရေးရဲ့ အရေးပါတဲ့ အင်ဂျင်တလုံး ဖြစ်နေပါတယ်။ ကျန်အာရှနိုင်ငံတွေအနေနဲ့လည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနဲ့အတူ အမီလိုက်ဖို့ အခွင့်အလမ်းတွေ ပေါ်ထွက်နေတယ်။

အာရှဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဟာ ငြိမ်းချမ်းစွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ပုံစံသစ် ဖြစ်တယ်။ အခွင့်အလမ်းများနဲ့အတူ စိန်ခေါ်မှုများလည်း ပြည့်လျှံ နေတယ်။ အာရှ အင်အားကြီးတွေ ဖြစ်တဲ့ တရုတ်-ဂျပန်- အိန္ဒိယတို့ အချင်း မများကြမှ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဟာ ရေရှည်ခံမယ်။ ဒီနိုင်ငံကြီးတွေ ညီညွတ်စည်းလုံးကြမှာကို ဟိုက်ပါပါဝါ အမေရိကန်အနေနဲ့ လိုလားမှာ မဟုတ်ဆိုတာလည်း ထင်ရှားတယ်။ ထိုင်ဝမ်အရေး၊ ကက်ရှုမီးယား ပြဿနာ၊ မြောက်ကိုရီးယား အနုမြူကိစ္စတွေဟာ အာရှတိုက်ရဲ့ တည်ငြိမ်မှုကို ခြိမ်းခြောက်နေတဲ့ မီးပွားတွေပဲ။ အမေရိကန်က ဒါတွေကို ကိုင်ပြီး ကစားနေတယ်။

လောလောဆယ် တရုတ်-ဂျပန် ဆက်ဆံရေးဟာ အနှစ် ၃၀အတွင်း အဆိုးဝါးဆုံးမှာ ရောက်နေတယ်။ ဂျပန်အနေနဲ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ရာမှာ ဖက်ဆစ်ဝါဒနဲ့ ဘူရှီဒိုစိတ်ဓာတ်ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲဖို့ ဦးစွာ

လိုအပ်ကြောင်း တရုတ်က ထောက်ပြနေတယ်။ ထိုင်ဝမ်ဟာ ကစားစရာ မဟုတ်ဘူးဆိုတာကို သိဖို့ ထိုင်ဝမ် ဥပဒေကိုလည်း တရုတ်ပြည်သူ့ကွန်ဂရက်က ပြဋ္ဌာန်းလိုက်တယ်။

တရုတ်-အမေရိကန်ဆက်ဆံရေး ၉/၁၁ နောက်ပိုင်း ပြန်ကောင်းလာတယ်ဆိုနိုင်ပေမယ့် ဆိုဗီယက် ယူနီယံ ပြိုကွဲသွားသော်လည်း အင်အား ကြီးထွားလာတဲ့ ဆိုရှယ်လစ်တရုတ်ပြည်ကို ဟိုက်ပါပါဝါ အမေရိကန်က ရှစ်မ့်မယ် မဟုတ်တာ သေချာပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီနဲ့ လူ့အခွင့်အရေးတို့၊ စစ်သုံး စရိတ်ကြီးထွားမှုတို့၊ တရုတ် အန္တရာယ်တို့၊ ကွန်မြူနစ်ဝါဒဟာ ဖက်ဆစ်ဝါဒထက် ပိုဆိုးတဲ့ အာဏာရှင်စနစ်ဖြစ်တယ် စတဲ့ စစ်အေးခေတ် စကားလုံးတွေနဲ့ ထိုးနှက်တိုက်ခိုက်မှုတွေ ရှိနေဆဲပါ။ စီးပွားရေးအရလည်း တရုတ်ကြီးထွားမှုကို နည်းမျိုးစုံနဲ့ ဟန့်နေတာပါ။

အမေရိကန်အနေနဲ့ ဂျပန်နဲ့ အိန္ဒိယကို တရုတ်ကို ထိုးမယ့် တပ်ဆွယ်နှစ်ခု ဖြစ်စေချင်ပုံရပါတယ်။ အိန္ဒိယကတော့ နိုင်ငံရေး ပါးနပ်သူ ဖြစ်လို့ အရှေ့က မိတ်ဆွေများနဲ့ကော အနောက်က မိတ်ဆွေများနဲ့ပါ ပြေပြေလည်လည်ဆက်ဆံရင်း ဘန်ဒေါင်းစိတ်ဓာတ်နဲ့အညီ အမျိုးသား အကျိုးစီးပွားအပေါ် အာရုံစိုက်လိမ့်မယ်လို့ ယူဆရပါတယ်။ မသုအချိန်မှာ နိုင်ငံကြီးတွေကြား သံခင်းတမန်ခင်း လှုပ်ရှားမှုတွေများပြီး သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့နဲ့ ထိုးဖောက်မှုတွေ ထိုးဖောက်မှုကို ပိတ်ဆို့မှုတွေ လုပ်နေကြတာပါ။ မည်သို့ဆိုစေ နိုင်ငံကြီးတိုင်းဟာ အပျော့ပျောင်း ဆုံးနည်းဖြင့် ပြဿနာများကို ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းကြပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးရေးကို ရှာကြကြလိမ့်မယ်လို့ ယူဆရပါတယ်။

(၄) ဥရောပ မြေပုံအပြောင်းအလဲ

စစ်အေးလွန်ခေတ် ထင်သာမြင်သာ အဖြစ်ဆုံးက ဥရောပမြေပုံ ပြောင်းလဲမှု ဖြစ်တယ်။ ဆိုဗီယက်ယူနီယံ ပြိုကွဲပြီး ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ ၁၅ နိုင်ငံကို လွတ်လပ်သော နေသဟာယအဖွဲ့ (CIS) အဖြစ် ရုရှားက ပြန်စုထားခဲ့တယ်။ ရုရှားဟာ စီးပွားရေး နိုင်ငံရေးအဆင့် လျော့သွားပေမဲ့ စစ်ရေးစုပါ ပါဝါ ဖြစ်နေဆဲပါ။ ရုရှားဟာ ရေနံ အရင်းအမြစ် ကြွယ်ဝပါတယ်။ (CIS) နိုင်ငံများဟာ ရုရှားထံမှ ရေနံကို မှီခိုနေရတဲ့အပြင် နှစ်ပေါင်းများစွာ ဆက်ဆံလာခဲ့တာမို့ ချက်ချင်းကြီး ပြတ်စဲလို့ မရပါ။ ပူတင်က **civilized divorce** လို့ ပြောပါတယ်။ ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေး ပြတ်စဲတာလို့ ဆိုလိုဟန်ရှိပါတယ်။ အသွေးအရောင်ပြောင်းသွားတဲ့ အရှေ့ဥရောပ ၇ နိုင်ငံအနက် အရှေ့ ဂျာမနီက အနောက်ဂျာမနီနဲ့ ပြန်လည်ပေါင်းစည်းသွားတယ်။ ချက်နဲ့ စလိုဗက်က ကတ္တီပီတော်လှန်ရေးနဲ့ နှစ်နိုင်ငံအဖြစ် ကွဲသွားတယ်။ အလယ်ဥရောပရှိ ယူဂိုဆလဗိက ကိုဆိုဗိုစစ်ပွဲနဲ့အတူ သွေးထွက်သံယိုလမ်းခဲ့ပြီး ၅ နိုင်ငံအဖြစ် အစိတ်စိတ်အမြွှာမြွှာ ဖြစ်သွားတယ်။

အရှေ့ဥရောပနဲ့ အလယ်ဥရောပ ကွဲထွက်နိုင်ငံများ ဟာ NATO နဲ့ EU အဖွဲ့ဝင်သစ်တွေ ဖြစ်လာတယ်။ (NATO တွင် ၁၀ နိုင်ငံ၊ EU တွင် ၈ နိုင်ငံရှိပြီး) ကျန်နိုင်ငံတွေကလည်း ဝင်ခွင့်ရဖို့ တန်းစီနေကြတယ်။ ဆလိုဗက်နိုင်ငံမှအပ ကျန် NATO အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံသစ်တွေဟာ အီရတ်စစ်ပွဲ ကို ထောက်ခံပြီး စစ်တပ်များစေလွှတ်ကာ စစ်ရေးအထောက်အကူပြုတာ လုပ်ကြတယ်။(ယခုတော့အတော်များများ ပြန်ရုပ်ကုန်ပြီ) နိုင်ငံအများအပြားမှာ လည်း အမေရိကန်စစ်တပ်နဲ့ စစ်စခန်းများ လက်ခံထားရှိကြတယ်။

၉/၁၁ နောက်ပိုင်းမှာ အလယ်အာရှနိုင်ငံတွေ ဖြစ်ကြတဲ့ ဥဇဘက်၊ ကာဂျစ်နဲ့ တပ်မိနစ္စတန်တို့မှာ အမေရိကန်စစ်စခန်းများ ဖွင့်ခွင့် ပြုခဲ့ကြတယ်။ EU အဖွဲ့ဝင်သစ်တွေ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ (WTO) မှာ ဝင်ခွင့်ရကြသော်လည်း ရုရှားက ယနေ့အထိ မရသေးဘူး။ ရုရှားကို နှစ်သိမ့်တဲ့အနေနဲ့ NATO ရဲ့ အထူး လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် အဆင့်ကို ပေးထားတယ်။

ဒီလိုနဲ့ ဥရောပဟောင်း (အနောက်ဥရောပ ၁၅ နိုင်ငံ) မှ ဥရောပသစ် (လက်ရှိ EU ၂၅ နိုင်ငံ) ဖြစ်လာ တယ်။ လောလောဆယ်မှာ ဘောလ်တစ်ပင်လယ်ဒေသမှ လစ်ဗီယား၊ လစ်သူရေးနီးယားနဲ့ အက်စတိုးနီးယား (၃) နိုင်ငံမှအပ ကျန် CIS နိုင်ငံတွေ EU နဲ့ NATO ထဲ မရောက်သေးဘူး။ ဒါပေမဲ့ NATO နဲ့ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် တည်ဆောက်ထားကြတဲ့ ကွဲထွက်နိုင်ငံ ၂၀ ရှိပြီ။

CIS နိုင်ငံများမှ ဂျော်ဂျီယာ၊ ယူကရိန်းနဲ့ ကာဂျစ္စတန်တို့ရဲ့ နှင်းဆီ၊ လိမ္မော်နဲ့ အဝါ (ကျူးလစ် ပန်းလို့လည်း တချို့က ခေါ်တယ်) တို့ကို သင်္ကေတပြုထားတဲ့ “အရောင်တော်လှန်ရေးများ”နဲ့ မောလ်ဒိုဗာ ရွေးကောက်ပွဲဟာ ရုရှားဆန့်ကျင်ရေးကို ရည်ရွယ်ပါတယ်။ အမေရိကန်နဲ့ အနောက် နိုင်ငံ NGO များရဲ့ ငွေကြေးပံ့ပိုး ကျောထောက်နောက်ခံပြုထားတဲ့ ဒီမိုကရေစီတိုင်း လူထုအုံကြွမှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့တယ်။ အမေရိကန်ရဲ့ ဆယ်စုနှစ်နဲ့ချီ လုပ်ဆောင်လာတဲ့ ဝါဒဖြန့် စည်းရုံးမှု အသီးအပွင့်အဖြစ် မင်းပြောင်းမင်းလွှဲ တော်လှန်ရေးတွေ ငြိမ်းချမ်းစွာ ဖြစ်ပွားလာတယ်။ နောက်ပစ်မှတ်က ဘီလာ ရစ်ပါ။ (အမေရိကန်က သတ်မှတ်ထားတဲ့ မင်းဆိုးမင်းညစ် ၇ ပါးထဲ ပါပါတယ်။)

CIS နိုင်ငံများအတွင်းမှ အရောင်တော်လှန်ရေးများဟာ ဆိုဗီယက်ယူနီယံပြိုကွဲပြီးနောက် ဖြစ်တည်နေတဲ့ ယူရေရှား(EURASIA)ရဲ့ ပထဝီနိုင်ငံရေးသွင်ပြင်ပြိုပျက်ခြင်း ဖြစ်တယ်။ ဒီအထဲမှာ ယူကရိန်းရဲ့ ပထဝီ အနေ အထားဟာ အလွန်အရေးပါတယ်။ ယူကရိန်းဟာ ရုရှားပြီးရင် စီးပွားရေးလည်း အကောင်းဆုံးဖြစ်တယ်။ သူ့မှာ အနုမြူ လက်နက်များ ရှိရုံမက ရုရှားရဲ့ ပင်လယ်နက်ထွက်ပေါက်လည်း ဖြစ်တယ်။ ပင်လယ်နက်မှတစ်ဆင့် မြေထဲပင်လယ်ကို ဝင်နိုင်တာ ဖြစ်တယ်။ ပင်လယ်နက်ဆိပ်ကမ်းရှိ ရုရှား စစ်အခြေစိုက်စခန်းသုံးခုနဲ့ ရုရှားရေတပ်ဟာ ယူကရိန်းက ပိတ်ဆို့ထားလျှင် ပြတ်တောက်သွားနိုင်တယ်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီး နှစ်၆၀ မြောက် “မဟာမျိုးချစ် စစ်အောင်ပွဲ” အထိမ်းအမှတ် အခမ်းအနား မော်စကိုက ကျင်းပရာမှာ အမေရိကန်နဲ့ EU တရုတ်၊ အိန္ဒိယ စတဲ့ နိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်တွေ ပထမဆုံးအကြိမ် တက်ရောက်ခဲ့ကြတယ်။ အခမ်းအနားအပြီး သတင်းစာ ရှင်းပွဲလုပ်ရာမှာ အမေရိကန်သမ္မတ ဘုရှ်က အိမ်ရှင်ပူတင်နဲ့ မတူဘဲ ယူကရိန်းသမ္မတ ယပ်ချင်ကို နဲ့ တွဲပြီး သတင်းစာရှင်း ပွဲလုပ်တယ်။ ပူတင်က သီးခြား သတင်းစာရှင်းပွဲလုပ်ရာမှာ ဆိုဗီယက် ယူနီယံပြိုကွဲခြင်းဟာ ၂၀ရာစုအတွင်း ပထဝီနိုင်ငံရေးအရ အကြီးအကျယ် ပျက်စီးဆုံးပါးမှုကြီး ဖြစ်တယ်လို့ ပြောခဲ့တယ်။

အမေရိကန်ရဲ့ မဟာဗျူဟာက စစ်အေးတိုက်ပွဲတုန်းက အတိုင်းပဲ ဖြစ်တယ်။ ရုရှား ပြန်ထောင်လာမှာကို မလိုလားဘူး။ အသွေးအ ရောင်ပြောင်းသွားပြီ ဆိုစေကာမူ ရုရှားဟာ စစ်ရေးစုပါ ပါဝါ ဖြစ်နေဆဲပါ။ နောက်ဆုံး ဘုံးဘုံးလဲပြီး ကျဆင်းသေးကျိုးသွားတဲ့အထိ ဖိအားကို ရပ်မှာ မဟုတ်ပါ။ ရုရှားဟာ ယခင် ရုရှား(ယယ်လ်ဆင် လက်ထက်) နဲ့တောင် မတူတော့ဘူး။ ဒေသတွင်း သြဇာ ကျသထက် ကျလာနေတယ်။ နောက်ထပ် အရေးကြီးတဲ့ အချက်က ရုရှားမှာ ချက်ချင်ညာခွဲထွက်ချင်တဲ့ ပြည်နယ်ရှိနေသလို ယူကရိန်းထဲမှာလည်း ခွဲထွက်ချင်တဲ့ ပြည် နယ်တွေ ရှိနေပြန်တယ်။ ယူကရိန်းပင်လျှင် တည်ငြိမ်လှတာ မဟုတ်ပါ။

(၅) ဥရောပဟောင်းနဲ့ ဥရောပသစ်

ဥရောပမြေပုံပြောင်းလဲမှုမှာ ပထဝီနိုင်ငံရေးတင်မက ပထဝီစီးပွားရေး ရည်မှန်းချက်လည်း ပါတယ်။ EU က မဟာဥရောပအဖြစ် ဥရောပသစ်ကို တိုးချဲ့လိုတယ်။ အမေရိကန်နဲ့ ယှဉ်နိုင်မယ့် ဥရောပ ဖြစ်လိုတယ်။ ယခု EU ၂၅ နိုင်ငံရဲ့ လူဦးရေ ၄၅၈ သန်း၊ အမေရိကန် ၂၉၀သန်းထက် ပိုတယ်။ စုစုပေါင်း ထုတ်လုပ်မှု GDP (\$၁၀ ထရီလီယံကျော်) ဟာ အမေရိကန်ထက် သိသိသာသာ ပိုတယ်။ (အမေရိကန် \$ ၉ ထရီလီယံ လောက်ရှိ) ၊ မှတ်သားစရာ ကောင်းတဲ့ အချက်က အာရှတိုင်း ဥရောပတိုင်း မူဆလင်နိုင်ငံဖြစ်တဲ့ တူရကီဟာ

NATO အဖွဲ့ဝင် ဖြစ်သော်လည်း EU အဖွဲ့ဝင် မဖြစ်သေးဘူး။

ဘော်လံကန်စစ်ပွဲမှာ အမေရိကန်က တဖက်သတ်ဆုံးဖြတ်ပြီး NATO က ဝင်တိုက်ခဲ့တယ်။ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေး ထိန်းသိမ်းရေးကျတော့ EU က ၇၀% ကျခံရတယ်။ (ဥရောပနိုင်ငံချင်း ဖြစ်လို့) အမေရိကန်ထက် ၄ဆ ပိုတယ်။ EU က နေတိုးကို ဥရောပလုံခြုံရေးအတွက်ပဲ ထားလိုတယ်။ ဥရောပအပြင် ထွက်မတိုက်လိုဘူး။ အီရတ်စစ်ပွဲကျတော့ ပြင်သစ်နဲ့ ဂျာမနီ(ရုရှားနဲ့ တရုတ်လည်း ပါတယ်) က ဆန့်ကျင်ခဲ့တယ်။ အမေရိကန်က အီရတ်ကို တိုက်တဲ့ အကြောင်းရင်းက ရေနံအပြင် ယူရိုဒေါ်လာ(ဥရောပငွေကြေး) ကို နှိမ်ဖို့လည်း ပါတယ်။ အီရတ်နဲ့ အီရန်တို့က ရေနံ ကို ယူရိုဒေါ်လာနဲ့ ရောင်းဖို့လုပ်လာနေပြီ ဖြစ်တယ်။ အာဖဂန်ကို အမေရိကန် ဝင်တိုက်ပြီးတဲ့နောက်မှာ အင်အား၆၀၀၀၀ ပါ EU တပ်ဖွဲ့ ဖွဲ့ဖို့ အဖွဲ့ဝင်အား လုံးက သဘောတူလာတယ်။ လက်တွေ့ မလုပ်ဖြစ်သေးပေမယ့် အမေရိကန်ဦးဆောင်တဲ့ NATO ကို ဘဝင်ကျပုံ မရဘူး။

EU က ဥရောပတိုးချဲ့တာ ပထဝီစီးပွားရေးအရ ဖြစ်သော်လည်း အမေရိကန်အဖို့ ပထဝီနိုင်ငံရေးက အဓိက ဖြစ်နေတယ်။ ရုရှား ရဲ့ အဓိက ကုန်သွယ်ဘက်က EU ဖြစ်တယ်။ EU ဟာ ရုရှားထံမှ ရေနံနဲ့ ဓာတ်ငွေ့လိုအပ်ချက်ရဲ့ ၃၀%ကျော်ကို တင်သွင်းနေရတယ်။ ရုရှား-အမေရိကန် ကုန်သွယ်ရေးက \$ ၇ ဘီလီယံလောက်ပဲ ရှိတာပါ။ ရုရှားကို ဩဇာချဖို့အပြင် “ကမ္ဘာ့အကြမ်းဖက် ဆန့်ကျင်ရေးစစ်”ဆိုတဲ့ အမေရိကန်ရဲ့ အကြောင်းပြချက်ကို ဘဝင်မကျ ဖြစ်နေတဲ့ ပြင်သစ် (သူက သူ့ပြည်တွင်းမှာ အမေရိကန်စစ်တပ်ကို လက်မခံဘူး။ NATO နဲ့လည်း ခပ်ခွာခွာ နေတယ်) နဲ့ ဂျာမနီ(သူက စစ်အေးခေတ်က လက်ခံထားရတဲ့ အမေရိကန်တပ်ကို ပြန်ရုပ်စေချင်) အပါအဝင် ဥရောပဟောင်း နိုင်ငံများထံမှ အမေရိကန်တပ်များကို ဥရောပနိုင်ငံသစ်များထံ ပြောင်းရွှေ့ချထားနေတယ်။

ဗြိတိန်ကတော့ ရောမအင်ပါယာကို မျက်နှာချိုသွေးနေရတဲ့ ဂရိ(အင်ပါယာဟောင်း) လို အမေရိကန်ကို မျက်နှာချိုသွေးနေရတာပါ။ ဥရောပခေါင်းဆောင်နေရာကို ပြင်သစ်၊ ဂျာမနီတို့နဲ့ ယှဉ်နေရတယ်။ EU ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံကို ပြင်သစ်နဲ့ဘယ်ဂျီယံ ဆန္ဒခံယူပွဲများမှာ ရှုံးနိုင်ခဲ့ ခဲ့ခြင်းက ဥရောပ ပေါင်းစည်းရေးဟာ အကွေ့အကောက်များပြီး အချိန်ယူရဦးမယ်ဆိုတာကို ဖော်ပြနေတယ်။ ဥရောပနိုင်ငံသစ်များ (အရှေ့နဲ့ အလယ် ဥရောပ) အဖို့ မဟာဥရောပအတွင်း ဒုတိယတန်းစားနဲ့ တတိယတန်းစား နိုင်ငံတွေ အဖြစ်သာ ရှိနေသေးကြောင်း ပေါ်လွင်လာတယ်။

(၆) နေရာယူမှုအသစ်များ

စစ်အေးလွန် ကမ္ဘာ့အခင်းအကျင်းသစ်အတွက် နိုင်ငံကြီးများ နေရာယူနေကြချိန်မှာ သတင်းနဲ့ နည်းပညာပေါက်ကွဲမှုနဲ့ နယ်ကျော် ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများရဲ့ ဈေးကွက်ချဲ့ထွင် နေရာရွှေ့ပြောင်းမှုများ အကြီးအကျယ် ဖြစ်ပေါ်နေတယ်။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး၊ ကမ္ဘာ့ရွာ စသဖြင့် ဆိုကြပါတယ်။ ဟိုက်ပါ ပါဝါ အမေရိကန်က အမေရိကန် မဏ္ဍိုင်ပြု ကမ္ဘာ ဖြစ်လိုတယ်။ စူပါ ပါဝါ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိတဲ့ EU၊ တရုတ်၊ ဂျပန်နဲ့ စစ်ရေးအရ စူပါ တန်း ဝင် နေသေးပြီး စီးပွားရေးပြန်လည်ဦးမော့လာတဲ့ ရုရှား(ပြည်တွင်းထုတ်လုပ်မှု GDP ၇%လောက် ရှိတယ်) ၊ အာရှအင်အားကြီး နိုင်ငံအဖြစ် တက်လှမ်းလာတဲ့ အိန္ဒိယတို့ဟာ အရေးပါတဲ့ နိုင်ငံကြီးတွေ ဖြစ်တယ်။

ကာလတခုမှာတော့ ထိပ်တိုက်တွေ့မယ့် အလားအလာ မရှိသေးပါ။ စစ်ရေး၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး ဘက်စုံ စိတ်ချရအောင်၊ အားကြီးအောင် လုပ်ကြဦးမှာပါ။ အမေရိကန် ငါတကော ကောနေတာ ရှိပေမယ့် အုပ်စုဖွဲ့ပြီး ကမ္ဘာကို စိုးမိုးဖို့ ပြင်တာတော့ မရှိသေးဘူး။ အမေရိကန်ဟာ ကုလသမဂ္ဂကို ခွာလိုက် ပြန်ကပ်လိုက် လုပ်နေတာပါ။ လစ်လပ်နေတဲ့ အာဏာကွက်လပ်ကို ဖြည့်ဖို့ (အရှေ့နဲ့ အလယ်ဥရောပ) နဲ့ တိုးချဲ့ဖို့ (ယူရေးရှား) လုပ်နေပါတယ်။

အရှေ့အလယ်ပိုင်းဟာ အမေရိကန်အတွက် ဦးစားပေး မဟာဗျူဟာ ဒေသပါ။ ရေနံအရင်း အမြစ်ကို ထိန်းချုပ်ဖို့နဲ့ နိုင်ငံရေးအရ အမေရိကန်ကို နာခံမယ့် တည်ငြိမ်တဲ့ ဒီမိုကရေစီ အစိုးရ (ခေါ်ဆိုလေ့ ရှိတဲ့ ဒီမိုကရေစီနဲ့ လူ့အခွင့် အရေး၊ နောက်ပြီး အကြမ်းဖက်ဆန့်ကျင်ရေးစစ်) အခြေခိုင်အောင် လုပ်ရဦးမှာ ဖြစ်တယ်။ အီရတ် ဒီမို ကရေစီ(ယခု လုပ်နေတယ်) အီရန်ဒီမိုကရေစီ၊ (ဒါတော့ အမေရိကန် မကြိုက်ဘူး) လက်ဘနွန် ဒီမိုကရေစီ(အရောင်တော်လှန်ရေးမျိုး) ပါလက်စတိုင်းပြဿနာ စတာတွေပါ။ EU (အထူးသဖြင့် ပြင်သစ်၊ ဂျာမနီ) နဲ့ အမေရိကန်ဟာ ဒီအပေါ်မှာ သဘောထားကွဲပါတယ်။ ရုရှားကတော့ ခွာစစ်ဆင်ရင်း ကတုတ်တူးခံနေရတာပါ။

အလယ်အာရှ CIS နိုင်ငံတွေဟာ အမေရိကန်ရဲ့ အရှေ့ဘက်တိုးချဲ့ရေး မဟာဗျူဟာ ဒေသပါ။ တရုတ်နဲ့ ရုရှားဟာ ဒီဒေသမှာ အကျိုးစီးပွားချင်း တူညီကြပါတယ်။ ရုန်ဟဲ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ (ရုရှား၊ တရုတ်၊ တာဂျစ်၊ ကာဂျစ်၊ ကာဇက်၊ ဥဇဘက် ၆ နိုင်ငံ) က ထိုးဖောက်မှုကို ပြန်လည်ပိတ်ဆို့ဖို့ ကာထားတာပါ။ အခုနောက်ဆုံး မွန်ဂိုလီးယား၊ အိန္ဒိယ၊ ပါကစ္စတန်၊ အီရန်တို့ကလည်း လေ့လာရေးအဖွဲ့ဝင် အဖြစ် ပါဝင်လာတယ်။ အာရှအရှေ့ဖျားမှာ အမေရိကန်၊ ဂျပန်၊ တောင်ကိုရီးယား အစဉ်အလာလုံခြုံရေးနဲ့ စီးပွားရေး မဟာမိတ် ရှိပြီးသားပါ။ ရုရှား ဟာ အရှေ့အနောက် အညှပ် မခံရအောင် သတိထား နေတာပါ။

အမေရိကန်-ဂျပန် မဟာမိတ်ဆက်ဆံရေး တိုးမြှင့်ခြင်းက တရုတ်ကို စိန်ခေါ်သလို ဖြစ်နေတယ်။ ၂၀ ရာစု ကမ္ဘာ့စည်းစနစ်နဲ့ ပတ်သက်လို့ ဟူကျင့်ထောင်-ပူတင် ပူးတွဲကြေညာချက် ထုတ်တယ်(၂၀၀၅ ဇူလိုင်) အဓိက ကျတဲ့ နိုင်ငံတကာ ပြဿနာများ ဖြစ်တဲ့ ကုလသမဂ္ဂ ပြုပြင်ပြောင်း လဲရေး၊ ကမ္ဘာ့ပြုပြင်ခြင်း(globaliza- tion)၊ တောင်-မြောက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး နဲ့ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး၊ ကုန်သွယ်ရေး စတဲ့ ကိစ္စရပ်များအပေါ် ရပ်တည်ချက်ခြင်း တူညီကြောင်း ထုတ်ပြန်လိုက်တယ်။ တရုတ်-ရုရှား မဟာဗျူဟာ မိတ်ဘက်အဆင့်ကို တဆင့်တိုးမြှင့်တင်လိုက်ခြင်းပါပဲ။

အမေရိကန်-ဂျပန်-တောင်ကိုရီးယား ပူးတွဲစစ်ရေး လေ့ကျင့်မှု(အားပြတာ) တွေ လုပ်တယ်။ ရုရှားကလည်း စစ်ရေးလေ့ကျင့်မှုလုပ်ပြီး အားပြခဲ့တယ်။ ၂၀၀၅ ဩဂုတ်လထဲမှာ တရုတ်-ရုရှား ကြည်း-ရေ - လေ အင်အား ၁၀,၀၀၀ ပူးတွဲစစ်ရေးလေ့ကျင့်မှုလုပ်ပြီး အားပြပြန်တယ်။ အလယ်အာရှ နိုင်ငံတွေဟာ NATO နဲ့ စစ်ရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတွေရှိသလို တရုတ်၊ရုရှားတို့နဲ့လည်း ရုန်ဟဲအဖွဲ့ထဲမှာ အကြမ်းဖက်မှုဆန့်ကျင်ရေး စစ်ရေး ပူးတွဲလေ့ကျင့်မှုတွေ လုပ်ပါတယ်။ တကယ်တော့ အမေရိကန်နဲ့ စစ်ရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မရှိတဲ့နိုင်ငံရယ်လို့ မရှိသလောက်ပါ။ အမေရိကန်စစ်တက္ကသိုလ် မတက်ဖူးတဲ့ စစ်ဗိုလ်မရှိတဲ့တပ်ရယ်လို့လည်း ဘယ်နိုင်ငံမှာမှ မရှိပါ။

နောက်ထပ် အရေးပါတဲ့ မဟာဗျူဟာဒေသတွေကတော့ တောင်အာရှ (အဓိက အိန္ဒိယနဲ့ ပါကစ္စတန်) နဲ့ အရှေ့တောင်အာရှ (Asean) တို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘုရင့် ဒုတိယသက်တမ်းကာလမှာ အမေရိကန်အစိုးရက ဒီဒေသတွေကို ပိုအာရုံစိုက်လာပါတယ်။ သံခင်းတမန်ခင်း လှုပ်ရှားမှုတွေလည်း တိုးမြှင့်လာတယ်။ တရုတ်-ဂျပန်- အိန္ဒိယ အာရှ ကြီးသုံးကြီး ဆက်ဆံရေး ကောင်းမွန်မှ ဒီဒေသတည်ငြိမ်ပါလိမ့်မယ်။ တချို့ နိုင်ငံများက ရုရှားနဲ့ အမေရိကန်၊ တရုတ်နဲ့ အမေရိကန်ကြား စစ်အေးခေတ်ကလို ကစားချင်(ခွတုတ်လုပ်ချင်) ကြတယ်။ ခေတ်ချင်း မတူတာတော့ သတိပြုဖို့ လိုတယ်။ အန္တရာယ်ကို လက်ယပ်ခေါ်သလို ဖြစ်လိမ့်မယ်။ စစ်အေးခေတ်ကလို အာဏာချိန်ခွင်လျှာ မျှခြေရှိတာ မဟုတ်ပါ။ ကစားကွက်ကလည်း သိပ် မကျယ်လှပါ။ နိုင်ငံကြီးတွေအနေနဲ့ သံခင်းတမန်ခင်း များများလှုပ်ရှားပြီး ကိုယ့်အကျိုးစီးပွားကိုယ် အာရုံစိုက်ကြတာပါ။ ဗမာပြည်ဟာ စစ်အေးခေတ်မှာ ခွတုတ်လုပ်ခဲ့လို့ ဖွံ့ဖြိုးမှုအနည်းဆုံးနိုင်ငံ(LDC) ဖြစ်ခဲ့ရပြီး စစ်အေးလွန်ခေတ်မှာ ခွတုတ်လုပ်ချင်ရင် နိုင်ငံ ပျောက်သွားနိုင်တယ်။

(၇) ကြွေးနွံတွင်းက အာဖရိကနဲ့ ပျောက်ဆုံးသွားသော လက်တင်ဇွေဦး

ရေနံအပါအဝင် သဘာဝ သယံဇာတပေါများတဲ့ အာဖရိကတိုက်ကြီးကတော့ ဘေးဒုက္ခများနဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခတွင်း နက်နေဆဲပါ။ အမေရိကန်နဲ့ ကိုလိုနီဟောင်းနိုင်ငံတွေရဲ့ ကျက်စားရာဒေသကြီး ဖြစ်နေဆဲပါ။ ကွန်ဂို၊ ယူဂန်ဒါ၊ ဆူဒန် စတဲ့ နိုင်ငံများမှာ လူမျိုးတုံး သတ်ဖြတ်တဲ့ ဘာသာရေး လူမျိုးရေး စစ်ပွဲတွေ ဖြစ်ပွားခဲ့တယ်။ လိုက်ဘေးရီးယား၊ အိုင်ဗရီကို့စ်၊ ဆီရာလီယွန် စတဲ့ အနောက် အာဖရိက နိုင်ငံတွေမှာလည်း အငတ်ဘေး ရောဂါဘယ ဘေးတွေ ဆိုက်ရောက်နေတယ်။ AIDS နဲ့ HIV ရောဂါ ပြန့်ပွားမှုကလည်း ထိတ်လန့်စရာပါ။ ငှက်ဖျား၊ တီဘီ စတဲ့ ကပ်သဏ္ဍာန်ဆောင်တဲ့ ကူးစက်ရောဂါတွေလည်း ထူပြောပါတယ်။

အာဖရိက နိုင်ငံအများအပြားဟာ ကြွေးနွံတွင်း နစ်နေကြတယ်။ (ကြွေးဆုံး \$၂၁၀ ဘီလီယံ) ပြီးခဲ့တဲ့ စကော့တလန် ဂလန်ဒီးဂဲလ် G-8 ထိပ်သီးအစည်းအဝေး (၂၀၀၅ ဇူလိုင် ၆-၈) က ပထမဆုံးအကြိမ် ကြွေးမြီ \$၄၀ ဘီလီယံကို လျှော့စစ်ခဲ့တယ်။ ဆဟာရတပိုင်း အာဖရိက ၁၄ နိုင်ငံနဲ့ လက်တင်အမေရိက ၄ နိုင်ငံ ပေါင်း ၁၈ နိုင်ငံ ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်တော့ အာဖရိက ၅၃ နိုင်ငံအနက် ၄၈ နိုင်ငံဟာ ဆင်းရဲတွင်းနက်ပြီး ကြွေးတင်နွံ နစ်နေကြတာပါ။

အမေရိကန်ရဲ့ အနီးအနား နိုင်ငံတွေ ဖြစ်တဲ့ လက်တင်အမေရိက နိုင်ငံတွေမှာ ၅၀ စုနှစ်များမှ ၇၀စုနှစ်များအထိ ကာလမှာ စစ်တပ်အာဏာ သိမ်းမှုတွေ ခေတ်ထခဲ့တယ်။ အာဏာသိမ်းပွဲ မရှိတဲ့နှစ်ရယ်လို့ မရှိသလောက်ပါ။ ၈၀ စုနှစ်များ ရီဂင်ခေတ်(၁၉၈၁-၈၈) မှာ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်မှုများ၊ စစ်တပ်က သတ်ဖြတ်မှုများ၊ လက်ယာဂိုဏ်း လူရမ်းကားများရဲ့ သတ်ဖြတ်ပွဲများနဲ့ အာဏာလုမှုများ ဖြစ်ပွားလာတယ်။ ကာရေဘီယံပင်လယ်ရိ ဂရင်နေဒါကျွန်း နဲ့ ပနားမားမှာ အမေရိကန်စစ်တပ်က ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက်ခဲ့တယ်။

လက်တင်အမေရိက တော်လှန်ရေးများကို အမေရိကန်ကျောထောက်နောက်ခံပြု တန်ပြန်တော်လှန် ရေးအစိုးရများက သွေးချောင်း စီး နှိမ်နင်းခဲ့တာချည်းပါ။ လက်တင်အမေရိကဟာ အမေရိကန် ကော်ပိုရိတ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီးများရဲ့ တဦးတည်းပိုင် စားကျက်ပါ။ ၈၀ စုနှစ်များမှာ ကြွေးမြီကပ်များနဲ့ ကြုံတွေ့ရပြီး ၉၀ စုနှစ်များမှာ လစ်ဘရယ်လက်သစ် Neoliberal စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ လုပ်ခဲ့တယ်။ အမေရိကန် ကျောထောက် နောက်ခံပြု “တောင်အမေရိက နိုင်ငံများ လွတ်လပ်တဲ့ ကုန်သွယ်ရေး သဘောတူ ညီချက်” (NAFTA) (ကျူးဘားမပါ) ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့တယ်။ IMF ,WB တို့ရဲ့ အစီအစဉ်ကို နာခံရတယ်။ သို့သော် ဘဏ္ဍာရေး ကပ်များကို မကျော်လွှားနိုင်တဲ့အပြင် နိုင်ငံကြီး နှစ်နိုင်ငံ (အာဂျင်တီးနား၊ ဘရာဇီး) ဒေဝါလီ ခံလိုက်ရတဲ့ အခြေဆိုက်ပါတယ်။ ကျန်နိုင်ငံအားလုံးဟာလည်း ကြွေးနွံထဲ နစ်နေပါတယ်။

၂၀ ရာစုထဲ ရောက်လာတဲ့အခါ “လက်တင်ဇွေဦး”ဆိုတဲ့ စကား မပြောနိုင်ကြတော့ပါ။ ၁၉၉၈ မှ ၂၀၀၂ အထိ ၅ နှစ်ကာလဟာ လက်တင်အမေရိကရဲ့ ကျဆုံးတဲ့ နှစ်တွေပါ။ ပြည်တွင်းထုတ်လုပ်မှု GDP ဟာ သုညကနေ မတက်တော့ပါ။

ယခုအခါ လက်တင်အမေရိက နိုင်ငံတွေမှာ “ပြည်သူ့အာဏာ”တော်လှန်ရေးများ ဖြစ်ပွားလာခဲ့တယ်။ ပြည်သူ့အာဏာဆိုတဲ့ စကား လုံးကို ဆိုစီယက်ထိန်းချုပ်တဲ့ ပိုလန်နဲ့ မားကို့စ် ထိန်းချုပ်တဲ့ ဖိလစ်ပိုင်မှာလည်း သုံးစွဲခဲ့တယ်။ CIS နိုင်ငံများရဲ့ အရောင်တော်လှန်ရေးများမှာလည်း သုံး စွဲခဲ့တယ်။ (နိုင်ငံရေးသိပ္ပံ စကားလုံးတွေ အလွဲသုံးစား အလုပ်ခံရတာ များပြီ) လက်တင်အမေရိကမှာတော့ သိန်းနဲ့ချီတဲ့ လူထုကြီးတွေဟာ ရက်ရှည်ရက် များ ချီတက်ဆန္ဒပြကြပြီး လက်ဝဲယိမ်းဒီမိုကရေစီအစိုးရများကို ထောက်ခံကြတယ်။ ရွေးကောက်ပွဲမှာ မဲတွေ ပုံပေးကြတယ်။ တန်ပြန်တော်လှန်ရေးစစ်တပ်နဲ့ လက်ယာဂိုဏ်းလှုပ်ရှားမှုများကိုလည်း လူထုကြီးက ဟန့်တားခဲ့၊ ချေမှုန်းခဲ့ပါတယ်။

လက်တင်အမေရိက ဒီမိုကရေစီတော်လှန်ရေးများဟာ အနှစ်သာရအားဖြင့် အမေရိကန်ကော်ပိုရိတ်

လုပ်ငန်းကြီးများရဲ့ လက်ဝါးကြီး အုပ်မှုကို ဆန့်ကျင်တိုက်ဖျက်ခြင်းနဲ့ ပြည်တွင်းလက်ဝေခံလက်ယာဂိုဏ်းကို နှိပ်ကွပ်ခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့ဟာ ကိုယ့်ကြံ့ခိုင်မှုကိုယ်ဖန်တီးပြီး အမျိုးသား စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အမေရိကန်နဲ့ ချက်ကြီးမြို့ပြတိုက်ကြတယ်။

ချီလီ၊ အာဂျင်တီးနား၊ ပင်နီစွဲလား၊ ဘရာဇီး၊ မက္ကဆီကို စတဲ့ အကြီးဆုံးနိုင်ငံတွေမှအစ အီကွေဒို၊ ပါရာဂွေး၊ ပီရူး၊ ဘိုလီဗီးယား၊ ဥရူဂွေး၊ နီကာရာဂွာ စတဲ့ နိုင်ငံအများအပြားမှာ လက်ဝဲယမ်း ဒီမိုကရေစီ အစိုးရများ တက်လာကြတယ်။ လက်ဝဲအမေရိကနိုင်ငံ သုံးပုံနှစ်ပုံဟာ လက်ဝဲ ယမ်း ဒီမိုကရေစီအစိုးရများ ဖြစ်လာတယ်။ (ကျူးဘားမပါ။ လက်ဝဲအမေရိကနိုင်ငံပေါင်း ၃၃ နိုင်ငံရှိ) သူတို့က ရီယိုအုပ်စု(RIO Group) လို့ တောင်အမေရိက ဘုံဈေးလို ဒေသန္တရ စီးပွားရေးအဖွဲ့များ ဖွဲ့ကြတယ်။ ကျူးဘားနဲ့ ချစ်ကြည်စွာ ဆက်ဆံတယ်။ ကမ္ဘာတဝှမ်းနဲ့ ဆက်ဆံရေးတိုးမြှင့်ကြတယ်။

ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီး ရမ်းစဖဲ(၂၀၀၅၊ မတ်) နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ရိုက်စ်(၂၀၀၅၊ ဧပြီ) တို့ လက်ဝဲ အမေရိက နိုင်ငံများသို့ သွားခဲ့တယ်။ အခြေအနေကို ထိန်းထားတာပါ။ ပြည်သူ့အာဏာက အမေရိကန်ကို ရောက်လာမှာ စိုးရိမ်ပုံရပါတယ်။

လက်ဝဲအမေရိက နိုင်ငံတွေ ရင်ဆိုင်ပြေရှင်းရမယ့် ကိစ္စတွေ တပုံကြီးပါ။ အမေရိကန်နဲ့ ဆက်ဆံရေးနဲ့ စစ်တပ်ရဲ့အခန်းက အရေး အကြီးဆုံး ဖြစ်မယ်ထင်ပါတယ်။ NGO တွေကလည်း တမှောင်ပဲပါ။ အမေရိကန် အဓိက အေဂျင်စီကြီးနှစ်ခု ဖြစ်တဲ့ National Endowment for Democracy နဲ့ US-Agency for International Development တို့က ပင်နီစွဲလားသမ္မတ ဟူဂိုချာဗက်စ်ကို ဖြုတ်ချတဲ့ မအောင်မြင်တဲ့ ၄၇ နာရီကြာ အာဏာ သိမ်းမှုကို ငွေကြေးထောက်ပံ့ခဲ့ကြတာပါ။

(၈) ၂၁ ရာစု စိန်ခေါ်မှုများနဲ့ ကုလသမဂ္ဂ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး

ကုလသမဂ္ဂ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် ၁၆ ဦးပါ အဆင့်မြင့် အဖွဲ့ အစီရင်ခံစာ၊ ကိုဖီအာနန်ရဲ့ “ပိုမိုကျယ်ပြန့်တဲ့ လွတ်လပ်မှု ”ဆိုတဲ့ အစီရင်ခံစာများကို ဖြန့်ဝေထားပြီး ဖြစ်တယ်။ အစီရင်ခံစာများအပေါ် အခြေခံပြီး လာမယ့် စက်တင်ဘာ အထွေထွေ ညီလာခံမှာ ဆွေးနွေးကြတော့မယ်။

ပြဿနာတွေက များပါတယ်။ အကြမ်းဖက်မှုအန္တရာယ်၊ ဖျက်အားပြင်းလက်နက်၊ စစ်ဘေးဒုက္ခ၊ ဂိုဏ်းဖွဲ့ ရာဇဝတ်မှု၊ ကလေးများ အမျိုးသမီးများအပေါ် အနိုင်ကျင့်မှု၊ လူကုန်ကူး၊ လက်နက်မှောင်ခို၊ မူးယစ်ဆေး၊ ငွေခဲ၊ သဘာဝနဲ့ ဇီဝပတ်ဝန်းကျင်ပျက်စီးမှု၊ ဆင်းရဲချမ်းသာ၊ အတိတ်ဘေး၊ ကူးစက်ရောဂါဘေး၊ သဘာဝဘေး စသဖြင့် စုံပါတယ်။ လုံခြုံရေးနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးရေး ပြဿနာများလို့ ခြုံပြောနိုင်ပါတယ်။

ပြဿနာတွေဟာ ဆက်စပ်နေတယ်။ ကျယ်ပြန့် နက်ရှိုင်းတယ်။ မည်သည့်နိုင်ငံကမျှ တနိုင်ငံချင်း မပြေရှင်းနိုင်။ နိုင်ငံစုံ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ဖို့ လိုတယ်။ ဒါမှ ရေရှည်တည်တံ့နိုင်မယ်။ “ထောင်စုနှစ် စီမံချက်”အရ ၂၀၁၅ မှာ ဆင်းရဲတွင်းနက်မှု ထက်ဝက်လျော့ချရေး၊ ကလေးတိုင်း မူလတန်း ပညာတတ်မြောက်ရေး၊ HIV, AIDS ထိန်းချုပ်ရေး၊ ကူးစက်ရောဂါကပ်တိုက်ဖျက်ရေး စတဲ့ ရည်မှန်းချက် ၈ ချက် အချိန်မီ မပြီးမှာကိုလည်း ကိုဖီအာနန် က စိုးရိမ်ပူပန်စွာ သတိပေးထားတယ်။ အလျှူရှင် နိုင်ငံများမှ ဖွံ့ဖြိုးရေး ရန်ပုံငွေကို GDP ရဲ့ ၀.၇ %အထိ တိုးပေးဖို့ (၂၀၀၅ မှာ) ကိုလည်း တိုက်တွန်းထားတယ်။

လုံခြုံရေးနဲ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ဒီမိုကရေစီနဲ့ လူ့အခွင့်အရေး မရှိမဖြစ်လိုအပ်တယ်။ ဒီနေရာမှာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ရှိဖို့က ဒီမိုကရေစီဆိုတာ အမေရိကန်ပုံစံ အနောက်တိုင်းပုံစံ ဒီမိုကရေစီကိုမှ ဒီမိုကရေစီစစ်တယ်လို့ ပြောတာမဟုတ်။ လူ့အခွင့်အရေးဆိုတာ ၁၉၄၈ လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်းနဲ့

တခြားနိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးညီလာခံ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ပြောတာ ဖြစ်တယ်။ နိုင်ငံအသီးသီးဟာ ကိုယ့်လူမှု စနစ်နဲ့ ကိုက်ညီတဲ့ ပုံစံအရ ကိုယ့်အချုပ်အခြာ အာဏာ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံမှာ ဒီမိုကရေစီ ထည့်သွင်းရေးဆွဲကြဖို့ပါပဲ။ ဒီမိုကရေစီ လူ့အခွင့်အရေးနဲ့ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် တဆက်တစပ်တည်း ဖြစ်ပါတယ်။

အစီရင်ခံစာမှာ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုကော်မရှင်နဲ့ လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီတို့ကို အသစ်ဖွဲ့ဖို့နဲ့ ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးရဲ့ လုပ်ပိုင်ခွင့် တိုးပေးဖို့လည်း ပါဝင်တယ်။ (ကိုဖီအာနန်က ၂၀၀၆မှာ နားမယ်) ခေတ်မမီတော့တဲ့ တချို့အဖွဲ့အစည်းများ ဖျက်သိမ်းဖို့လည်း ပါတယ်။

ကုလပဋိညာဉ်ပါ စကားလုံးများ စာပိုဒ်များအပေါ် အဓိပ္ပာယ်သစ်ဖွင့်ဆိုဖို့၊ ပြောင်းလဲဖို့ ငြင်းခုံမှုတွေလည်း ပြင်းထန်လာတယ်။ ဥပမာ ပုဒ်မ ၅၁-အရ လက်နက်နဲ့တိုက်ခိုက်လာရင် နိုင်ငံတိုင်းဟာ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် ခုခံကာ ကွယ်မှုအရ ခုခံတိုက်ခိုက်နိုင်တယ်လို့ ဆိုထားတယ်။ အမေရိကန်က လက်ဦးအောင်ချ (preemptive attack) ဆိုတဲ့ သဘောအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ချင်တယ်။ “အကြမ်းဖက်မှု” နဲ့ “နိုင်ငံတော် အကြမ်းဖက်မှု” ဘာကွာသလဲ။ အစီရင်ခံစာကတော့ အပြစ်မဲ့ အရပ်သားများကို ပစ်မှတ်ထားတိုက်ခိုက်တာမှန်သမျှ အကြမ်းဖက်မှုချည်းပါပဲ။

နိုင်ငံကြီးတွေ အာရုံအစိုက်ဆုံးက လုံခြုံရေးကောင်စီ ဖြစ်တယ်။ ၁၉၉၃ ကတည်းက လုံခြုံရေးကောင်စီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး စတင်ဆွေးနွေးခဲ့တယ်။ ပြီးခဲ့တဲ့ (၅၉ ကြိမ်မြောက်) အထွေထွေညီလာခံမှာ ဒီကိစ္စ လွှမ်းသွားတယ်။ ဂျပန်၊ ဂျာမဏီ၊ အိန္ဒိယ၊ ဘရာဇီး (G-4) က အမြဲတမ်း နေရာ ရလို့ကြောင်း တင်ပြကြပြီး အပြန်အလှန်ထောက်ခံကြတယ်။ အင်ဒိုနီးရှား၊ အီဂျစ်၊ နိုင်ဂျီးရီးယားနဲ့ တောင်အာဖရိကတို့ကလည်း အမြဲတမ်း နေရာ ရလို့ကြောင်း ထုတ်ဖော်ကြတယ်။

G-4 ဟာ ဗြိတိန်၊ ပြင်သစ်တို့ရဲ့ ထောက်ခံမှု ရတယ်။ ဒါပေမဲ့ အမေရိကန်က ဂျပန်ကို ထောက်ခံပေးမယ့် ကျန်နိုင်ငံတွေကိုတော့ စဉ်းစား ဦးမယ်လို့ ဆိုတယ်။ ထောက်ခံကြောင်း မပြောဘူး။ ဥရောပမှာ နောက်ထပ်အမြဲတမ်း အဖွဲ့ဝင်သစ် မလိုတော့ဘူး(လက်ရှိ ဗြိတိန်၊ ပြင်သစ် ရှိပြီး) လို့ ပြော ပါတယ်။ ဂျာမနီကို ရည်ညွှန်းတာပါ။

G-4 ဟာ တင်းမာတဲ့ ဆန့်ကျင်မှုလည်း ခံနေရတယ်။ ဂျပန်ကို တောင်-မြောက် ကိုရီးယားက ဆန့်ကျင်တယ်။ (တရုတ်လည်း ပါတယ်) စစ်အတွင်း ကြမ်းကြုတ်မှုတွေ အခုအထိ နောင်တမရသေးဘူးလို့ ဝေဖန်တယ်။ (ဂျာမနီကတော့ အမှားတွေအတွက် ရှက်မိပါတယ်လို့ ဝန်ချ တောင်းပန်တယ်) အိန္ဒိယကို ပြိုင်ဘက်ပါကစ္စတန်က ဆန့်ကျင်တယ်။ ဂျာမနီကို အီတလီက မကြိုက်ဘူး။ ဘရာဇီးကို အမေရိကန်က လက် မခံနိုင်ဘူး။

တရုတ်နဲ့ ရုရှား ရပ်တည်ချက်က တူညီတယ်။ ဂျပန်ကို မလိုလားဘူး။ အမြဲတမ်းအဖွဲ့ဝင် အသစ် တိုးချဲ့ခြင်းဟာ အလျင်စလို လုပ်ရင် အကောင်းထက် အဆိုးပိုများမယ်လို့ ယူဆကြတယ်။

G-4 နဲ့ အပြိုင် နောက်အဆိုတရပ်ကို သဘောထားညီညွတ်ရေးအုပ်စု(uniting for consensus) က တင်ထားတယ်။ သူတို့က အမြဲတမ်းအဖွဲ့ဝင်အသစ်တိုးချဲ့မှုကို ဆန့်ကျင်တယ်။ အမြဲတမ်းအဖွဲ့ဝင်မဟုတ်တဲ့ အလှည့်ကျ အဖွဲ့ဝင်(၂ နှစ်တကြိမ်) ၁၀ နေရာတိုးဖို့တင်ပြတယ်။ အဓိက အားဖြင့် အီတလီ၊ ပါကစ္စတန်၊ ကနေဒါ၊ စပိန်နဲ့ မက္ကဆီကိုတို့ ပါဝင်တယ်။ လက်ရှိမှာ လုံခြုံရေးကောင်စီ အမြဲတမ်းအဖွဲ့ဝင် ၅ နိုင်ငံ(ဗီတိုအာဏာရှိ) အလှည့်ကျ အဖွဲ့ဝင်(၁၀) နိုင်ငံ၊ ပေါင်း ၁၅ နိုင်ငံ ထားရှိပါတယ်။

အမြဲတမ်းအဖွဲ့ဝင်နဲ့ ဗီတိုအာဏာဟာ အငြင်းအပွားရဆုံး ဖြစ်နေတယ်။ နောက်ပိုင်းမှာ G-4 က အမြဲတမ်းအဖွဲ့ဝင်နေရာ ရလို့ပေးမယ့် ဗီတိုအာဏာကို ၂၀၂၀ ခုနှစ်အထိ ရွှေ့ဆိုင်းထားဖို့ သဘောထားပြောင်း လာတယ်။

လုံခြုံရေးကောင်စီ တိုးချဲ့ဖို့ ဖွဲ့စည်းပုံပြောင်းလဲရာမှာ အဖွဲ့ဝင် ၁၉၁ နိုင်ငံရဲ့ သုံးပုံနှစ်ပုံ ထောက်ခံမဲ ရဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ တတိယ ကမ္ဘာရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရတဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ပြဿနာကို ဖြေရှင်းဖို့ လက်တွေ့ကျတဲ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ မလုပ်သေးဘဲ လုံခြုံရေးကောင်စီ အလျင်စလို မတိုးချဲ့သင့်ကြောင်း၊

လုံခြုံရေးကောင်စီဟာ ပြဿနာဖြေရှင်းရေးကိရိယာသာ ဖြစ်ကြောင်း၊ ကုလသမဂ္ဂဟာ နိုင်ငံအများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်တဲ့ အားလုံးက မှီခိုအားထားနိုင်တဲ့ အဖွဲ့ကြီးသာ ဖြစ်သင့်ကြောင်း ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများက မှတ်ယူထားကြပါတယ်။ လာမယ့် ညီလာခံမှာ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများရဲ့ ညီညွတ်စည်းလုံးတဲ့ အသံကို ပိုကျယ်ကျယ်ကြားရဖို့ မျှော်လင့်ရပါတယ်။

စစ်အေးခေတ်မှာ ကမ္ဘာကြီးဟာ အရှေ့အနောက်(ဂိုဏ်းတိုက်ပွဲ) ကွဲခဲ့တယ်။ တောင်-မြောက် (ဆင်းရဲချမ်းသာ) ကွဲခဲ့တယ်။ ၂၁ ရာစု ကမ္ဘာ့ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရာမှာ စုပေါင်းဖြေရှင်းခြင်းဖြင့် အားလုံးပြေလည်လိမ့်မယ်လို့ မပြောနိုင်ပေမယ့် တဦးတယောက်တည်း ငါတကောကော ဖြေရှင်းခြင်းဖြင့် ဆုံးရှုံးမှုပဲ ဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ ကိုစီအာနန်က သတိပေးထားပါတယ်။

ဗမာပြည် ပြည်သူများအနေနဲ့ ကုလသမဂ္ဂပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနဲ့ ကမ္ဘာ့အရေးကို မျက်ခြေပြတ်မခံဘဲ၊ သူများထက် အပိုကြီးနောက် ကျ ကျန်နေတဲ့ ဗမာပြည်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို အရင်လုပ်ရပါလိမ့်မယ်။ အာဏာမက်နေတဲ့ စစ်အုပ်စုလို ဝါးလုံးခေါင်းထဲ လသာနေရင် တိုင်းပြည်နဲ့ လူမျိုး နာလန်မထူနိုင်ပဲ ဖြစ်လိမ့်မယ်။ စစ်အာဏာရှင်စနစ်နေရာမှာ ဒီမိုကရေစီစနစ်နဲ့ အစားထိုးပြုပြင်ပြောင်းလဲပြီး ကမ္ဘာနဲ့ တံခါးဖွင့် ဆက်ဆံဖို့ လိုပါတယ်။ ။

၂၀၀၅ စက်တင်ဘာ ၁၀ရက်

“လုံခြုံရေးကောင်စီမှာ အမြဲတမ်းအဖွဲ့ ဝင်အမေရိကန် တဦးတည်း ရှိသင့်တယ်” “နိုင်ငံတကာ ဥပဒေဆိုတာ မရှိဘူး။ အမေရိကန်ဟာ အဲဒါတွေနဲ့ အတုပ်အနှောင် မခံနိုင်ဘူး” “နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ်တရားရုံး ICC ကနေ အမေရိကန်နုတ်ထွက်ခဲ့တဲ့နေ့ဟာ ကျုပ်ဘဝမှာ အပျော်ဆုံးနေ့ပဲ”

မဟာမိတ်ချင်း တူပေမယ်-

(အင်္ဂလိပ်-အမေရိကန်နဲ့ ဂျပန်-အမေရိကန် ဆက်ဆံရေးကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း)

အောင်ပင်လယ်

အမေရိကန်အစိုးရရဲ့ အရေးကြီး ပုဂ္ဂိုလ်တွေ လန်ဒန်ကို အကြောင်းကြီးငယ်ကိစ္စနဲ့ ရောက်လာကြ တိုင်း အမေရိကန်နဲ့အင်္ဂလိပ် နှစ်နိုင်ငံရဲ့ ရင်းနှီးတဲ့ မဟာမိတ်ဆက်ဆံရေးကို အမြဲတစေ အမှန်းတင်ပြော ဆိုတတ်ကြပါတယ်။

သမ္မတ ဘုရင်ကိုယ်တိုင်၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာ လထဲတုန်းက အင်္ဂလိပ်ကို ဧည့်သည်တော်အဖြစ် ရောက်ရှိချိန်မှာ “အင်္ဂလိပ်ဟာ ကမ္ဘာပေါ်မှာ ကျွန် တော်တို့ရဲ့ အရင်းနှီးဆုံးမိတ်ဆွေ ဖြစ်တယ်”လို့ ပြောကြားခဲ့ဖူးပါတယ်။ ဒီနှစ် (၂၀၀၅) ဖေဖော်ဝါရီလမှာ ဥရောပနဲ့ အရှေ့အလယ်ပိုင်းခရီးစဉ်ရဲ့ ပထမဆုံး ဝင် ရောက်ရပ်နားတဲ့နိုင်ငံအဖြစ် အင်္ဂလိပ်ကို ရွေးချယ် ခြေ ချခဲ့တဲ့ ကွန်ဒိုလီဇာရိုက်စ်ကလည်း အခုလို အမှန်းတင် ပြောဆိုခဲ့ပြန်ပါတယ်။ “အမေရိကန် အ တွက် အင်္ဂလိပ် ထက် ပိုမိုကောင်းမွန်တဲ့ မိတ်ဆွေ မရှိပါဘူး”တဲ့။

အင်္ဂလိပ်နဲ့အမေရိကန် မဟာမိတ်ဆက် ဆံရေးကို ဘုရင်အစိုးရက အလွန်အသားပေး မြှောက် ပင့်နေတာဟာ အီရတ်စစ်ပွဲမှာ အင်္ဂလိပ်ရဲ့ ပါဝင်

ထောက်ခံမှုကြောင့် မဟုတ်ပါဘူး။ အလားတူ အီရတ် စစ်ပွဲအတွက် အမေရိကန်ကို အကျိုးပြုခဲ့တဲ့ ဝန်ကြီးချုပ် တိုနီလာလဲကို ကျေးဇူးတုံ့ပြန်လိုက်တာလည်း မဟုတ် ပါဘူး။

အင်္ဂလိပ်-အမေရိကန်ရဲ့ အဲဒီ“ထူးခြားတဲ့ ဆက်ဆံရေး”ဟာ ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကြီးရဲ့ဖြစ်ပေါ် မှုကနေ တိုးမြှင့်ဖြစ်ပွားလာတာလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ စစ်ကြီးအတွင်းက အမေရိကန်သမ္မတ ရုစဗဲ့နဲ့ အင်္ဂ လိပ်ဝန်ကြီးချုပ် ချာချီတို့ရဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးရင်းနှီးမှုမှ စတင် အခြေတည်လာတယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် စစ်ပြီး ခေတ် အရှေ့အနောက် စစ်အေးတိုက်ပွဲ ကာလအတွင်း မှာ တဆင့်တိုး ခိုင်မာဖြစ်တည်လာခဲ့တာပါ။ အထူးသဖြင့် အနုမြူလက်နက်နဲ့ သတင်းထောက်လှမ်းမှုများ ပူး ပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးမှာ ပိုမိုနီးစပ်ခိုင်မြဲလာခဲ့တာပါ။

ဂျပန်- အမေရိကန် ဆက်ဆံရေးကို ဂျပန် အနေနဲ့ ဘယ်လိုပဲ(စိတ်ကူးအရ ဖြစ်စေ၊ လက်တွေ့အရ ဖြစ်စေ) လုံးပန်းအားထုတ်နေသော်ငြားလည်း အင်္ဂ လိပ်-အမေရိကန်ရဲ့ ရင်းနှီးမှုအဆင့် ဒီဂရီကိုတော့ မီနိုင်

မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ “ကမ္ဘာ့အပတ်စဉ်” သတင်း စာကြီးရဲ့ ဂျပန်သတင်းဝေဖန်ရေးနဲ့ သုတေသီတဦးက အထက် မှာ ဖော်ပြခဲ့သလို ဘုရဲ့ နဲ့ ရိုက်စ်တို့ရဲ့ အင်္ဂလန်ကို အမှန်းတင်ပြောဆိုလိုက်တဲ့ စကားမျိုး ဂျပန်ကို ပြောဆို တာ သူတစ်ပါး မကြားဖူး မတွေ့ဖူး ပါဘူးလို့ သုံးသပ်ရေး သားခွဲပါတယ်။

အလွန်ဆိုးကြားရရင် “အမေရိကန်-ဂျပန် ဆက်ဆံရေးဟာ နှစ်နိုင်ဆက်ဆံရေးရဲ့ အရေး အကြီးဆုံး ဆက်ဆံရေး ဖြစ်တယ်” ဆိုတာ လောက်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါတောင် အမေရိကန်သံအမတ်များရဲ့ ပါးစပ်ထဲက ထွက်လာတဲ့ အသံရယ်ပါ။

တကယ်တမ်းမှာ အမေရိကန်ဟာ ကမ္ဘာ့ စစ်ကြီးပြီးနောက် တလျှောက်လုံး ဂျပန်က အနုမြူ လက်နက် စမ်းသပ်ထုတ်လုပ်မှုကို မလိုလား မနှစ် သက်ခွဲပါဘူး။ လုံးဝ မပြုလုပ်စေချင်တဲ့ သဘောထား တွေလည်း ရှိနေခဲ့ပါတယ်။ သတင်းထောက်လှမ်းရေး နယ်ပယ်မှာလည်း ဂျပန်-အမေရိကန် ပူးပေါင်း ဆောင် ရွက်မှုဟာ အမေရိကန်-အင်္ဂလန်-ထက်စာရင် များစွာ နည်းပါးနောက်ကျ ကျန်ရစ်နေပါသေးတယ်။

အင်္ဂလန်-နိုင်ငံတကာ မဟာ ဗျူဟာ သုတေ သနဌာန(HIS)ရဲ့ တာဝန်ခံတဦး (ကလင် တန်အစိုးရ လက်ထက်မှာ သမ္မတရဲ့ အထူး အကြံပေး နဲ့ အနုမြူ မပြန့်ပွားရေး လုပ်ငန်းရဲ့ အရာရှိဖြစ်ခဲ့သူ) က “ဂျပန်- အမေရိကန်ရဲ့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဟာ အင်္ဂလန်- အမေရိကန်ရဲ့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုလုပ် ရင်းနှီးလိမ့် မယ်-လို့ တွက်ဆပြောဆိုနေကြတာတွေဟာ လက် တွေ့မကျလှပါဘူး” တဲ့။ “အင်္ဂလန်နဲ့ အမေရိကန် တို့ရဲ့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဟာ သာမန်ဆက်ဆံရေးမျိုး မ ဟုတ်ပါဘူး” လို့ သူက ဆက်လက်ပြောဆိုပါသေးတယ်။

ဂျပန်နဲ့ အင်္ဂလန် နှစ်နိုင်စလုံးဟာ အမေ ရိကန်ရဲ့ ရင်းနှီးတဲ့ မဟာမိတ် နိုင်ငံတွေ ချည်းပါ။ ဒါပေမဲ့ နှစ်နိုင်ငံရဲ့ အရင်းခံမတူညီမှုဟာ ဘယ်သူက အမေရိ ကန်နဲ့ ဘယ်သူက ကျောချင်းကပ် လက် တဲ့ တိုက်ပွဲ ဝင် နိုင်သလဲ ဆိုတဲ့ အချက်အပေါ်မှာ တည်နေ ပါတယ်။ ဂျပန်တပ်ဖွဲ့ တွေဟာ နိုင်ငံရပ်ခြားမှာ ငြိမ်းချမ်း ရေး ထိန်းသိမ်းကာကွယ်မှု လုပ်ငန်းစဉ်တွေထဲမှာ ပါဝင် နေလင့်ကစား အမေရိကန်နဲ့ စစ်အတူ တွဲတိုက်တဲ့

မဟာမိတ် နိုင်ငံတခုအဖြစ် မပါဝင်နိုင်သေးပါဘူး။ (ဒါဟာ ဂျပန်အတွက် အင်္ဂလန်ကို မမီသေးတဲ့ ကွာဟချက်ကြီး ဖြစ်နေပါတယ်။)

ယဉ်ကျေးမှုနယ်ပယ်ဘက်ကပြောရင်လည်း အင်္ဂလန်နဲ့ အမေရိကန်တို့ကြားမှာ “ယဉ်ကျေးမှုအရ ပိုမိုနီးစပ်မှု ရှိနေပြီး” ဂျပန်နဲ့ ကျတော့ နီးစပ်မှု မရှိတာ တွေ့နေရပြန်တယ်လို့ ထို(HIS) သုတေသနပညာရှင် က ဆိုပါတယ်။ ယဉ်ကျေးမှုနီးစပ်ခြင်းဟာ အရေးပါ သာလွန်တဲ့အကြောင်းအချက်တခုပါ။ ဥပမာ- အ ကယ် ဤသာ နှစ်နိုင်ငံ အစိုးရအကြားမှာ အချင်းများ ထိပ်တိုက် တွေ့မှုတွေ ဖြစ်ခဲ့ရင်တောင်မှ- ဘာသာမလေ့ ထုံးတမ်း ယဉ်ကျေးမှုတို့ရဲ့ နီးစပ်ဆက်နွှယ်နေမှု အကြောင်းများ က နိုင်ငံပြည်သားအချင်းချင်း ဆက်ဆံထိတွေ့မှုအပေါ် မှာ ဖြစ်စေ၊ ... လူ့အဖွဲ့ အစည်း များရဲ့ ဆက်ဆံထိတွေ့ မှုအပေါ်တွင် ဖြစ်စေ၊ တိုင်းနိုင်ငံအချင်းချင်းရဲ့ ဆက်ဆံရေး နဲ့ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်း ရေးအပေါ်မှာ ဖြစ်စေ... တွန်းအား ပေးနိုင်ပါတယ်။

အင်္ဂလန်ဆိုင်ရာ ဂျပန်သံ အမတ်ကြီးတဦး က “အင်္ဂလန်-အမေရိကန် ဆက်ဆံ ရေးဟာ ဂျပန်- အမေရိကန်ဆက်ဆံရေးထက် သာလွန် ရင်းနှီးမှုရှိပါ တယ်” လို့ ဝန်ခံထားပါတယ်။ အထူးသဖြင့် အင်္ဂလန်- အမေရိကန် နှစ်နိုင်ငံတို့ရဲ့ အဆင့်မြင့် ဘာသာရပ် ပညာရပ်များဆိုင်ရာ ကူးလူးဆက်ဆံမှုဟာ စာတတန် ပေတတန် ရေးဖွဲ့လောက်ပါပေရဲ့-လို့ ဆိုလိုက်ပါ သေးတယ်။ ကင်းဘရစ် တက္ကသိုလ်လို အမေရိကန်နဲ့ အင်္ဂလန်က လူရည်မွန်-လူရည်ချွန် ကျောင်းသားတွေ သိမ်းသွင်းလက်ခံပေးတဲ့ နေရာမျိုး ဂျပန်မှာ မရှိပါဘူး- လို့လည်း ဆိုပါတယ်။ ဒါ့အပြင် သုတေသနဌာန အချင်း ချင်းတို့ရဲ့ အပြန်အလှန် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဘက် မှာလည်း ဂျပန်ဟာ အင်္ဂလန်ကို မယှဉ်နိုင်သေးပါ။

ဂျပန်ရဲ့ နောက်ထပ် အကန့်အသတ် တခု ကတော့အမေရိကန်တို့နဲ့ သဘောထား အမြင် တွေကို တိုက်ရိုက် ထဲထဲဝင်ဝင် ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ပြောဆို ဆွေးနွေးနိုင်တဲ့ နိုင်ငံရေးသမား နည်းပါးခြင်းပါပဲ-လို့ ထိုသံအမတ်ကြီးက ယူဆထားပါတယ်။ ဒါနဲ့ပြောင်း ပြန် အင်္ဂလန်နိုင်ငံကတော့ အမေရိကန်အာဏာ ပိုင်များကိုသာမက တခြားအရေးပါတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်အသိုင်း

အပိုင်းများနဲ့ပါ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆက်သွယ်မှု ပြုနိုင် တဲ့ နိုင်ငံရေးသမား များစွာရှိနေတာကို တွေ့နိုင်ပါတယ်။ ထို့အတူ အမေရိကန်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ဆက်ဆံရေးမှာ ဂရုတစိုက် သုတေသနပြုလုပ်တဲ့ ဂျပန်နိုင်ငံ ရေးသမား အရေအတွက်ဟာ ဘယ်နှယောက်မှ မရှိဘူးလို့လည်း ထောက်ပြထားပြန်ပါတယ်။

ဂျပန်-အမေရိကန် ဆက်ဆံရေး ရဲ့ အဆင် မပြေမှုနဲ့ နောက်ထပ်ကြီးမားတဲ့ ပြဿနာ တခုကတော့ “ဘာသာစကား”ပဲလို့ ထိုသံအမတ်ကြီးက သုံးသပ် ပြပါသေးတယ်။

ဒီကနေ့ လက်ရှိကာလ အမေရိကန်ရဲ့ စိတ် ချရတဲ့ မဟာမိတ်နိုင်ငံများဆိုင်ရာ နေရာချထားမှုနဲ့ စပ်လျဉ်းလို့ နိုင်ငံခြားရေးရာ ကျွမ်းကျင်သူ ပညာရှင် ကြီးများထံမှ သဘောထားအမြင် ကောက်ယူကြည့်

တဲ့အခါ ဦးစားပေးမဟာမိတ် အဆင့်ကို အောက်ပါ အတိုင်း တွေ့ရပါတယ်။

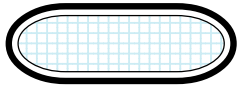
အင်္ဂလန်က ပထမ။

ဂျပန်က ဒုတိယ။

ဩစတေးလျက တတိယ။

ဒါပေမဲ့ အင်္ဂလန်နဲ့ ဂျပန် အကြားရှိ ကွာဟ မှုဟာ သေးကျုံ့လာနေပါတယ်။ သေးကျုံ့လာနေ သော်ငြားလည်း စစ်ပြီးခေတ် နှစ်(၆၀) ရဲ့ အတွေ့အကြုံ နဲ့ ဖြတ်သန်းမှုတို့အရ တွက်ဆရရင်...“အင်္ဂလန်- အမေရိကန် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေးကို ဂျပန်-အမေရိ ကန် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးက အဓိလိုက်ဖို့ဆိုတာ လွယ်ကူတဲ့ ကိစ္စတရပ် မဟုတ်သေးပါ”။ ။

အညွှန်း ။ ။ ၂၀၀၅၊ ဇွန်လ ၂၆ ရက်နေ့ထုတ် “ကမ္ဘာ့အပတ်စဉ် သတင်းစာ”ပါ ဆောင်းပါးမှ။

● သမ္မတ ဘုရင့်ကျင်တိုင် ၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာ လထဲတုန်းက အင်္ဂလန်ကို ဧည့်သည် တော်အဖြစ် ရောက်ရှိချိန်မှာ “အင်္ဂလန်ဟာ ကမ္ဘာပေါ်မှာ ကျွန် တော်တို့ရဲ့အရင်းနှီးဆုံးမိတ်ဆွေ ဖြစ်တယ်”လို့ ပြောကြားခဲ့ဖူးပါတယ်။ ဒီနှစ် (၂၀၀၅) ဖေဖော်ဝါရီလမှာ ဥရောပနဲ့ အရှေ့ အလယ်ပိုင်းခရီးစဉ်ရဲ့ ပထမဆုံး ဝင်ရောက်ရပ်နားတဲ့ နိုင်ငံအဖြစ် အင်္ဂလန်ကို ရွေးချယ်ခြေချခဲ့တဲ့ ကွန်ဒိုလီဇာရိုက်စ်ကလည်း အခုလို အမွှန်းတင် ပြောဆိုခဲ့ပြန်ပါတယ်။ “အမေရိကန်အတွက် အင်္ဂလန်ထက် ပိုမိုကောင်းမွန်တဲ့ မိတ်ဆွေ မရှိပါဘူး”တဲ့။

ဂျပန်သတင်းတပုဒ်မှသည် ... ..

ရဲဘော် အောင်လှိုင်

အခုတလော ဂျပန်မှာ ဘာစာအုပ်တွေ ခေတ်စားနေသလဲ။ အဖြေကို ကြားလိုက်ရရင် ဓနရှင် လူတန်းစား အတွေးအခေါ်ကို ကိုယ်စားပြုတဲ့ အဘိ ဓမ္မာပညာရှင် များနဲ့ ဖောက်ပြန်တဲ့ အုပ်စိုးသူ လူတန်း စား ကိုယ်စားပြုသူများဟာ နွေခေါင်ခေါင် မိုးကြိုး ပစ်ခံလိုက်ရသလို လန့်ဖျပ်သွား ကြမယ် ထင်ပါတယ်။

ကြည့်လေ။ ဂျပန်မှာ ခေတ်စား နေတဲ့ စာအုပ်တွေကို။ တအုပ်က “အင်ပါယာ” တဲ့။ ဒါ့အပြင် နောက်ထပ်ခေတ်စားနေတာက မာ့ကစ်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ စာအုပ်အမျိုးအစားတွေတဲ့။

ဒီနေ့လို အမေရိကန်နယ်ချဲ့သမားကို အထင်ကြီးပြီး အမွှန်းတင်ချင်တိုင်းတင်၊ မာ့ကစ်ဝါဒနဲ့ ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ၊ ကွန်မြူနစ်ဝါဒတို့ကိုကျ ရစရာမရှိအောင် တိုက်ခိုက်နေတဲ့ ကာလမျိုးမှာ ကြမ်းချင်တိုင်း ကြမ်း၊ ရမ်းချင်တိုင်းရမ်းနေတဲ့ ကမ္ဘာ့ပုလိပ်ကြီး အမေရိကန်ကို ဆန့်ကျင်တဲ့ “အင်ပါယာ” စာအုပ်နဲ့ မာ့ကစ်ရဲ့ “အရင်းကျမ်း” စာအုပ်တွေ ကမ္ဘာ့ထိပ်တန်း အရင်းရှင်နိုင်ငံဖြစ်တဲ့ ဂျပန်မှာ ရေပန်းစား အရောင်းရသွက်နေတယ်ဆိုတော့...ဖောက်ပြန်ရေးသမားတွေ သွေးလန့်မယ်ဆိုလည်း လန့်လောက် ပါတယ်။

ဘာကြောင့် ဒီလို ခေတ်စား နေရတာလဲ။ အဖြစ်မှန်ကကော ဘယ်လိုရှိပါသလဲ။ စူးစမ်းလေ့လာကြည့်သင့်ပါတယ်။

စစ်အေးခေတ်အဆုံးသတ်သွားပြီးတဲ့နောက် အမေရိကန်ဟာ ကမ္ဘာပေါ်မှာ ပြိုင်ဘက်မရှိ အတောင့်တင်းဆုံး အင်အားလွန် နိုင်ငံတနိုင်ငံ ဖြစ်လာတယ်။ အမေရိကန်ဟာ “အင်ပါယာသစ်” အနေနဲ့ ကမ္ဘာကြီးကို ဗိုလ်ကျ မင်းမူလာတော့တယ်။

၂၀၀၁ ခုနှစ် (၉/၁၁) အရေးအခင်းက ကမ္ဘာ့အရေးအခင်းကို အကြီးအကျယ် ပြောင်းသွားစေခဲ့ပါတယ်။ (၉/၁၁) မတိုင်ခင်က အမေရိကန်ရဲ့ လုပ်ဆောင်ချက်တွေဟာ သိပ်ဇက်ရဲလက်ရဲ မနိုင်လှသေးပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ (၉/၁၁) အရေးအခင်း ပြီးတဲ့နောက်မှာတော့ အမေရိကန်ဟာ သဘောထားလုံးဝပြောင်းသွားပါပြီ။ “ဘယ်သူဟာ အမေရိကန်ကို ဆန့်ကျင်ရဲသလဲ။ ဆန့်ကျင်လာ တဲ့သူကို ဒဏ်ခတ်ပစ်လိုက်ဖို့ပဲ” ဒီအချက်ဟာ အခုဆို ဘွားဘွားကြီး ပေါ်လာနေပါပြီ။

တကယ်လို့သာ “အင်ပါယာ” ဆိုတဲ့ ဒီဝေါဟာရကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ ကြည့်မယ်ဆိုရင် စိတ်ဝင်စားစရာ တကယ့်အဖြစ်အပျက်တွေကို တွေ့ရှိလာ ပါလိမ့်

မယ်။

ဒီတလီက မာ့ကံစိတ်ဒီတဦးဖြစ်တဲ့ “အန် တိုနီ အော့”နဲ့ အမေရိကန် လူငယ်ပညာရှင် တဦးဖြစ်တဲ့ “မိုက်(ခ်)”တို့ရဲ့ “အင်ပါယာ” ဆိုတဲ့ ဒီစာအုပ်ဟာ (၂၀၀၀) ခုနှစ်က အမေရိကန်မှာ ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေ ခဲ့တာပါ။ အမေရိကန်မှာလည်း ဒီစာအုပ်ဟာ အရောင်း သွက်တဲ့ စာအုပ်တအုပ် ဖြစ်သွားခဲ့ပါတယ်။

ဂျပန်မှာ (၉/၁၀) အရေးအခင်း ပြီးတဲ့ နောက် (၂၀၀၃) ခုနှစ် ချောက်မှ ဒီ “အင်ပါယာ” ဆိုတဲ့ စာအုပ် ကို ဂျပန်ဘာသာနဲ့ ပြန်ဆို ထုတ်ဝေနိုင်ခဲ့တာပါ။ စာအုပ်ထဲမှာ အမေရိကန်ဟာ ကမ္ဘာကြီးကို မိမိ အချောင်နှိုက်ချင်တိုင်း နှိုက်လိုရတဲ့ အရာအဖြစ်ရှုမြင် သဘောထားနေပုံဟာ အင်ပါယာရဲ့ သရုပ်သကန်ကို အလွန်ပေါ်လွင်စေပါတယ်။ ဒီစာအုပ်ဟာ အမေရိကန်မှာ လိုပဲ ဂျပန်မှာလည်း အလွန် အရောင်းသွက်တဲ့ စာအုပ် တအုပ် ဖြစ်သွားခဲ့သတဲ့။

ဂျပန်မှာတော့ “အင်ပါယာ” ဆိုတဲ့ ဒီဝေါဟာရဟာ “အမေရိကန်အင်ပါယာ” သို့မဟုတ် “အမေရိကန် နိုင်ငံတော်ဝါဒ”အဖြစ် ပိုမိုကိုက်ညီ ဆီလျော် ဖွယ် ရှိတယ်လို့ ရှုမြင်ကြသတဲ့။ အမေရိကန်နဲ့ ဂျပန်မှာ ဒီ “အင်ပါယာ”ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရနဲ့ ပတ်သက်လို့ နားလည်ပုံ မတူညီတာ ရှိနေကြပေမယ့် ဒီဝေါဟာရအပေါ် အလွယ်တကူ ထိတွေ့ခံစား တုံ့ပြန်မှုတွေ ရှိနေကြတယ် ဆိုတာ ကတော့ မငြင်းနိုင်တဲ့ လက်တွေ့ ဖြစ်ရပ်မှန်ပါ။ တချို့လူ တွေဟာ ဒီ “အင်ပါယာ” ဆိုတဲ့ စာအုပ်အထဲ မှာပဲ “အမေရိကန်အင်ပါယာကို ခုခံဆန့်ကျင်နိုင်တဲ့ သဘောတရားတခု” ရှာဖွေနိုင်ဖို့ စဉ်းစား ကြသလို တချို့ကလည်း “မာ့ကံစိတ်”ထံမှာ ဒီသဘော တရားရှာဖို့ စဉ်းစားလာကြသတဲ့။

ဂျပန်ပြည်မှာ လူတွေဟာ စီးပွားရေးဖြစ် ထွန်းတိုးတက်မှုမရှိတော့လို့ စိုးရိမ်သောက ခံစားမှုတွေ ဖြစ်ပေါ်နေကြပါတယ်။ ဒီလို ခံစားနေရမှုဟာလည်း ကာလတာရှည်လာခဲ့ပါပြီ။ လုပ်ခတွေကျဆင်း၊ ကုန်ဈေးနှုန်းတွေ ဇောက်ထိုးကျ၊ အဲသလို ဂျပန်ပြည်ရဲ့ စီးပွားရေး ယုတ်လျော့ကျဆင်း လာတဲ့ အခြေအနေအောက် မှာ ကိုယ့်ဘဝကိုယ် ဟန်ချက်ညီအောင် ကြိုးစား ထိန်းသိမ်း ရင်းက လုပ်သားအမြောက်အမြားဟာ စိုးရိမ်

ပူပန်မှုနဲ့ လောကြီးမှု စိတ်ဝေဒနာတမျိုးကို ခံစား လာကြရတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဂျပန် ဟာ ကမ္ဘာပေါ်မှာ မိမိကိုယ်မိမိ သတ်သေသူနှုန်းထား အများ ဆုံးနိုင်ငံ ဖြစ်လာတာပါ။

ဒါဟာ အလုပ်သမားသမဂ္ဂတွေ ထုံထုံထိုင်း ထိုင်းနဲ့ မတက်မကြုံဖြစ်လာမှု အကြောင်းရင်းတွေ အနက် တခုဖြစ်နေဟန်ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် အလုပ် သမားသမဂ္ဂတွေ နောက်တချို့ လှုပ်ရှားတက် ကြွလာစေ ဖို့ဆိုရင် မာ့ကံစိတ်ရဲ့ စာအုပ်တွေကို အလေးထားဖတ် ရမယ်ဆိုတဲ့ အယူအဆတွေ လှိုင်းထလာ တော့တယ်။ ဒါဟာ ဒီနေ့ ဂျပန်ပြည်မှာ မာ့ကံစိတ်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ စာ အုပ်တွေ ရောင်းကောင်းပြီး မာ့ကံစိတ်ဝါဒ စာအုပ်တွေ ခေတ်စားလာမှုရဲ့ အကြောင်းရင်းတခုလည်း ဖြစ်ပါ သတဲ့။

ဒါပေမဲ့ဒီအယူအဆအရ မာ့ကံစိတ်ဝါဒ စာ အုပ်များ ဖတ်ရုံနဲ့ အဖြေကို အလွယ်တကူ ရှာမတွေ့ နိုင်ဘူးဆိုတဲ့ အငြင်းပွားမှုတရပ်လည်း ရှိနေပါသေး တယ်။ ဘာကြောင့်လဲ။ ကမ္ဘာ့အခြေ အနေဟာ အလွန် ကို ကြီးမားတဲ့ အပြောင်းအလဲတွေ ဖြစ်နေလို့ပါတဲ့။

မှန်ပါတယ်။ မျက်မှောက် ကမ္ဘာကြီးဟာ စစ်အေးခေတ် အဆုံးသတ်သွားခြင်းကြောင့် အဆောက် အအုံအရ အရင်းခံအားဖြင့် ပြောင်းလဲမှုတွေ ဖြစ်ပွားခဲ့ ပြီဆိုတာကိုတော့ လူတွေ အသိအမှတ် ပြုထားဖို့ လို ပါတယ်။ စစ်အေးခေတ် အဆုံးသတ်သွားခြင်းနဲ့အတူ ၎င်းရဲ့ နောက်ဆက်တွဲ ဖြစ်တဲ့ ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်း ခေတ်ထဲ ရောက်နေတာကိုလည်း သတိထားရပါ လိမ့် မယ်။

တချို့လူတွေဟာ ဂလိုဘယ် လိုက်ဇေးရှင်း ခေတ် ကမ္ဘာကြီးထဲ ရောက်နေလို့ ဆန့်ကျင်ဘက် မရှိ တော့တဲ့ ကမ္ဘာကြီး ဖြစ်သွားသယောင် စဉ်းစားနေကြ ပုံပါပဲ။ ပကတိဘာဝမှာ “ဆန့်ကျင်ဘက်”ဆိုတာ တ လျှောက်လုံး ရှိနေတာပါ။ ဒါကြောင့် ဒီကမ္ဘာကြီးမှာ အောင်မြင်သူနဲ့ ရှုံးနိမ့်သူဆိုတာတွေဟာ ရှိမြဲရှိနေ ကြတာပါ။ ဒီ ၂ ခုအကြား “ဆန့်ကျင်ဘက်”ဆို တာက လည်း ရှိမြဲရှိမြဲ ရှိနေဦးမှာပါ။ ရှုံးနိမ့်သူတွေဟာအောင် မြင်နေသူတွေရဲ့ အကျိုးစီးပွားကို လုယူဖို့ ဆိုရင် ဒီအ တွက် တိုက်ပွဲသဘောတရားတရပ်ကို ထူထောင် ရ

တော့မှာပေါ့။ ဒါဟာ လွန်ခဲ့တဲ့ ကာလတွေတုန်းက ဆိုရယ်လစ်စနစ်နဲ့ အရင်းရှင်စနစ်တို့ကြားက တိုက်ပွဲနဲ့ ဘာမှ မကွဲပါဘူး။

မာ့ကပ်စ်ဝါဒဟာ တရားသေ မဟုတ်ဘူး။ အလုပ် လမ်းညွှန်သာ ဖြစ်တယ်လို့ မာ့ကပ်စ်ကိုယ်တိုင် ကလည်း ပြောခဲ့ဖူးတယ်။ ဒါကြောင့် မာ့ကပ်စ်ဝါဒဟာ ထာဝရ မပြောင်းလဲတာ မဟုတ်ပါဘူး။ အချိန်အခါနဲ့ အညီ ဖြစ်ထွန်းတိုးတက်ခဲ့၊ ဖြစ်ထွန်းတိုး ပွားနေဆဲ ဖြစ်တယ်။ ဒါဟာ တရားနည်းလမ်း ကျပါတယ်။

မာ့ကပ်စ်တို့ခေတ်ကို အနည်းငယ် ငဲ့စောင်း ကြည့်ဖို့ လိုမယ်ထင်ပါတယ်။ ၁၉ ရာစု၊ ၄၀ ခုနှစ်များက ဥရောပမှာ အမျိုးသားနိုင်ငံတော် ဆိုတဲ့ စိတ်ကူးစိတ် သန်း မရှိခဲ့သေးပါဘူး။ လူတွေရဲ့ ဦးတည်မှုကတော့ လွတ်လပ်ရေးပါပဲ။ ဒါကို ပိုမို လွတ်လပ်တဲ့ ဂလိုဘယ် လိုက်ဇေးရှင်းနဲ့ နိုင်းယှဉ်ကြည့် နိုင်မယ်ထင်ပါတယ်။

မာ့ကပ်စ်ကိုယ်တိုင်ဟာ အဲဒီလို ဂလိုဘယ် လိုက်ဇေးရှင်းဆန်တဲ့ ဥရောပမှာ နေထိုင်ခဲ့ တယ်ဆိုတာ မမေ့သင့်ပါဘူး။ အဲဒီတုန်းက အလုပ် သမား လှုပ်ရှားမှု ဟာ “နိုင်ငံတကာ လက္ခဏာ” ဆောင်တဲ့ လှုပ်ရှားမှု ဖြစ်လို့ “ကွန်မြူနစ်ပါတီ ကြေညာစာတမ်း”ကို ဘာ သာအမျိုးမျိုးနဲ့ ဘာသာပြန်ဆို ထုတ်ဝေနိုင်ခဲ့တာ ဖြစ် ပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ ၁၈၄၈ ပြင်သစ် တော် လှန်ရေးကြီး ပြီးတော့ ဥရောပမှာ အမျိုးသား နိုင်ငံတော်တွေဟာ အလုပ်သမား လှုပ်ရှားမှုအခြေအနေတွေကို ဝိုင်းပယ်မှု ဖြစ်ခဲ့ဖူးတယ်။ အဲဒီလို အခြေအနေ မျိုးအောက်မှာ မာ့ကပ်စ်ကိုယ်တိုင် သူ့ရဲ့ သဘောတရား တွေကို ဘယ်လို ထုထောင်ရမလဲ ဆိုတာ ချီတံချီတံ ဖြစ်ခဲ့ရဖူးတယ်။

“အရင်းကျမ်း”နဲ့ပတ်သက်တဲ့ စနစ်တွေမှာ “အရင်းကျမ်းဟာ နိုင်ငံတခုတည်းရဲ့ အရင်းရှင်စနစ်နဲ့ ဆိုင်တဲ့ သဘောတရားလား။ ဒါမှ မဟုတ်၊ ကမ္ဘာ့အရင်း ရှင်စနစ် တခုလုံးနဲ့ ဆိုင်တဲ့ သဘောတရားလား”စတဲ့ မနည်းလှတဲ့ အငြင်းပွား မှုတွေတောင် ဖြစ်ခဲ့ဖူးတယ်။

တကယ့်လက်တွေ့မှာလည်း မာ့ကပ်စ်ဝါဒ ဟာ အငြင်းအခုံနဲ့ တိုက်ပွဲတွေအကြားမှ တလျှောက် လုံးဖြတ်ကျော်ရှင်သန်တိုးပွားလာခဲ့ ရတာပါ။ စစ်အေး ခေတ်အဆုံးသတ်သွားမှုနဲ့အတူ မာ့ကပ်စ်ဝါဒနဲ့ ပတ်

သက်တဲ့ အငြင်းပွားမှုတွေ လှိုင်းထ ခဲ့တယ်။ အဲဒီလိုင်း တွေကြားကပဲ အခုတလော ဂျပန်ပြည်မှာ မာ့ကပ်စ်ဝါဒနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ စာအုပ်တွေ အရောင်းရသွက် ရေပန်းစား လာခဲ့တာပါ။

ဒီနှစ်(၂၀၀၅) ခုနှစ်၊ ဇန္နဝါရီက စတင်ပြီး ဂျပန်ပြည်မှာ “မာ့ကပ်စ်ဝါဒစာစဉ်”တွေ ထုတ်ဝေမှု ပြန် လည်ပေါ်ထွက်လာခဲ့တယ်တဲ့။ မတ်လ (၅)ရက်နေ့ ရောက်တော့ စတုတ္ထမြောက်စာစဉ်အဖြစ် “မာ့ကပ်စ်”ရဲ့ “အရင်းကျမ်း” ပထမတွဲရဲ့ ပထမပိုင်းနဲ့ ပဉ္စမမြောက် စာအုပ်အဖြစ်-၎င်း ပထမတွဲရဲ့ ဒုတိယပိုင်းကို ထုတ်ဝေခဲ့ တယ်။ ထုတ်ဝေပြီး တလခွဲမကြာမီ (၂) အုပ်လုံး ရောင်း ကောင်းလို့ လက်ကျန် မရှိတော့တာကြောင့် နောက် တကြိမ်ထပ်မံ ရိုက်နှိပ်ခဲ့ရပြန်တယ်။ ၂ ကြိမ်စလုံး အုပ် ရေ(၅,၀၀၀) စီ ရိုက်နှိပ်ခဲ့တာပါ။

ဂျပန်ကွန်မြူနစ်ပါတီရဲ့ ပြော ရေး ဆိုခွင့်ရှိသူ Fuwa Testsuzo က “အရင်းကျမ်း” နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ပို့ချချက်များကို စုစည်းပြီး “အရင်းကျမ်းကို ဖတ်ရှုခြင်း” ဆိုတဲ့အမည်နဲ့ ရိုက်နှိပ် ထုတ်ဝေခဲ့တဲ့ စာအုပ်ဟာ အရောင်းရ အလွန်ကောင်းတယ်လို့လည်း ကြားသိရ ဝံ့ပြန်ပါတယ်။ ဒီစာအုပ်ဟာ (၇)တွဲရှိတယ်။ ပထမတွဲ ကို(၂၀၀၃) မေလအတွင်းက ထုတ်ဝေခဲ့တာပါ။ အခု ဆိုရင် ဒီစာအုပ်ဟာ ၆ ကြိမ်တိုင် ပြန်ရိုက်နှိပ် ခဲ့ရတယ်။ စုစု ပေါင်းအုပ်ရေ တသောင်း ကျော်သွားပါပြီ။ ဒီလို စာအုပ်အမျိုးအစားကို အုပ်ရေတသောင်းကျော် ရောင်းရတယ်ဆိုတာ အလွန်ရှားပါးတဲ့ ဖြစ်ရပ်ပါ” လို့ပြောခဲ့တယ်။

ဒီစာအုပ်တိုက်ရဲ့ တာဝန်ခံ အယ်ဒီတာက “အစတုန်းက အလွန်ဆုံး (၆,၀၀၀) လောက်ပဲ ထုတ် င်ဝေ နိုင်လိမ့်မယ်လို့ ထင်ခဲ့တာ။ တကယ့်ရလဒ်က အုပ် ရေ တသောင်း ကျော်သွားပါပြီ။ ဒီလို ကြိုဆိုလက်ခံ ိုလိုက်တဲ့ အတိုင်းအတာကို မမျှော်လင့်ဘဲ တွေ့လိုက် ရတော့ ကျွန် တော် အံ့အား သင့်သွားမိတယ်။ အကြောင်းကတော့ ကွန်မြူနစ်ပါတီနဲ့ ပတ်သက်သူတွေ သာမက သာမန် ပြည်သူပြည်သား အမြောက်အမြား ကလည်း ဒီစာအုပ် မျိုးတွေ ဖတ်နေတာတွေ့ရလို့ အံ့အား သင့်မိတာပါ”တဲ့။

(၂၀၀၄) ခုနှစ်တုန်းကလည်း “မာ့ကပ်စ်ကို

အသစ်တဖန် ပြန်လည်ဖတ်ရှုခြင်း”ဆိုတဲ့ စာအုပ်နဲ့ “တကယ်လို့ မှတ်စိသော ဒီလို စဉ်းစားခဲ့ရင်”ဆိုတဲ့ စာအုပ် ၂ အုပ်လည်း ဂျပန်မှာ ပေါ်ထွက်လာခဲ့ဖူးသေး တယ်။ ပထမစာအုပ်က အုပ်ရေ(၆,၀၀၀) နဲ့ ဒုတိယ စာအုပ်က အုပ်ရေ (၂၇,၀၀၀)အထိ ရောင်းချခဲ့ရ တယ် တဲ့။

ဂျပန်ပြည်က စာအုပ်ထုတ်ဝေမှု စစ်တမ်း တခုအရဆိုရင် လွန်ခဲ့တဲ့ ဒီဇင်ဘာလတုန်းက တပြည် လုံးက စာအုပ်ထုတ်ဝေမှုစာရင်းကို တန်းစီ လိုက်တဲ့အခါ ဒီစာအုပ်ဟာ နံပါတ်(၁၉) အဆင့် နေရာက ရှိခဲ့တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

လစဉ် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေနေတဲ့ စာအုပ်သစ် (၃၀၀) အနက် မှတ်စိဝါဒနဲ့စပ်လျဉ်းတဲ့ စာအုပ်တွေကို တန်းစီလိုက်ရင် အဆင့် ၂၀အတွင်း မှာ ရှိနေတာမို့ ဒါဟာ အလွန်ကို သာမန်မဟုတ်တဲ့ အခြင်းအရာမျိုး ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဂျပန်မှာ မှတ်စိဝါဒ ဒီလိုင်းထလာခဲ့တာဟာ (၉/၁၁) အရေးအခင်းပြီးတဲ့ နောက်ပိုင်းကာလမှာပါ။ ဒီလို ဒီလိုင်းထလာမှုဟာ အရင်းရှင်စနစ်ကို ကုသဖို့ “၉၆-ပါး ရောဂါပျောက် ဆေး” ရှာတာ မဟုတ်ဘဲ အရင်း ရှင်စနစ်ပြီးနောက် ပေါ်ထွက်လာမယ့် ကမ္ဘာသစ်ကို စူးစမ်းလေ့လာရေး အတွက် မှတ်စိရဲ့စာအုပ်တွေကို သင်ရိုးညွှန်းတမ်း စာအုပ်အဖြစ် သဘောထားကာ လက်ခံဆောင်ရွက် နေကြခြင်းသာ ဖြစ်ပါတယ်။

ချုပ်လိုက်ရင် ဂျပန်မှာ အမေရိ ကန်နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးစိတ်ဓာတ်နဲ့ မှတ်စိဝါဒ လေ့ လာစူးစမ်းလိုတဲ့ စိတ်ဓာတ်တွေ တိုးပွားလာနေ တယ် ဆိုတာကတော့ မုချပြောနိုင်ပါတယ်။

မျက်မှောက်ကာလဟာ စစ်

အေး ခေတ်အဆုံးသတ်မှုနဲ့အတူ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ မှတ်စိဝါဒ ဒီရေနိုင်ငံကာလ ဖြစ်မြဲ ဖြစ်လျက်ပါ။

ဒီကာလအတွင်း ၁၉၉၉ ခုနှစ်၊ ဘီဘီစီ အသံလွှင့်ဌာနက ဘာလင်တံတိုင်း ပြိုကျမှု(၁၀)နှစ် မြောက် အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် စစ်တမ်းတခု ကောက် ကြည့်ခဲ့ရာ စစ်တမ်းရဲ့ ရလဒ်အရ “မှတ်စိကို ၂၀ရာ စုရဲ့ အကြီးမြတ်ဆုံး သိပ္ပံပညာရှင်အဖြစ် လူတွေက လက်ခံထား ကြကြောင်း” တွေ့ရှိရတယ်လို့ ဆိုပါ တယ်။

၁၉၉၈ခုနှစ်ဟာ ကွန်မြူနစ်ပါတီကြေညာ စာတမ်း ထုတ်ဝေခဲ့တာ နှစ်ပေါင်း ၁၅၀ ပြည့်တဲ့ နှစ်ပါ။ အဲဒီကာလ စစ်တမ်းကောက်ယူကြည့်ချက်အရ ဒီစာ တမ်းဟာ ကမ္ဘာ့ဘာသာပေါင်း ၂၀၀ ကျော်နဲ့ ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေ နိုင်ခဲ့တာမို့ ကမ္ဘာပေါ်မှာ အကျယ်ပြန့်ဆုံး ဝါဒဖြန့်ချိခဲ့ရတဲ့ စာအုပ်ဖြစ်နေကြောင်း တွေ့ရှိကြရပါ သတဲ့။ ပိုပြီး ရှင်းအောင် ပြောရရင် ၁၉၈၈ ခု၊ ဒီကြေညာ စာတမ်း ထုတ်ဝေခဲ့တဲ့ အနှစ် ၁၄၀ ပြည့်တဲ့နှစ်က ဒီစာအုပ်ကို ဘာသာပေါင်း ၁၀၀ကျော် လောက်နဲ့သာ ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေနိုင်ခဲ့တာပါ။ စစ်အေးလွန်ခေတ် မှတ်စိ ဝါဒအရေးတော်ပုံ ဒီရေနိုင်ငံကာလ(၁၀) နှစ်တာ အတွင်း မှာမှ နောက်ထပ် ဘာသာပြန်တဲ့ ဘာသာပေါင်း ၁၀၀ ကျော်လောက် ထပ်မံတိုးပွားလာတဲ့ ဖြစ်ရပ်ကို အထင် အရှား တွေ့မြင်နိုင်ပါတယ်။

ဒီသတင်းတွေကနေ ဒီနေ့ ဂျပန်ပြည်မှာ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ မှတ်စိဝါဒစာအုပ်တွေ ရေပန်းစားနေမှုနဲ့ ဆက်စပ်စဉ်းစားကြည့်လိုက်ရင်...။

မှီငြမ်း။ ။ ၂၀၀၅၊ ဧပြီ ၂၀ရက် နေ့ထုတ် “ကိုးကား သတင်းစဉ်”(တရုတ်ဘာသာ)

ကနဦး

အာဏာပိုင်ဆန်သော

အကြမ်းမဖက်ရေးလမ်းကြောင်း

ရုစောလွင်ဖိုး

အကြမ်းမဖက်သောနည်းဖြင့် နိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုများတွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ မဟတ္တမဂန္ဒီကြီး၏ ကြိုးပမ်းမှုကို ကမ္ဘာနိုင်ငံ အများအပြားမှ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များက လေ့လာအတုယူခဲ့ကြ ရသည်။ ဂန္ဒီ၏အကြမ်းမဖက်ရေးတိုက်ပွဲသမိုင်းတွင် အထင်ရှားဆုံးမှာ ၁၉၃၀ခုနှစ်က ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ဆားခွန်ဥပဒေဖျက်သိမ်းရေး အာဏာပိုင်ဆန်ရေး ခရီးရှည်ချီတက်ပွဲဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ကိုလိုနီအင်္ဂလိပ် အစိုးရက အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ဆားထုတ်ဒေသများ၊ ဆားထုတ်လုပ်မှုများ၊ ဆားရောင်းဝယ်မှုများအားလုံးကို လက်ဝါးကြီးအုပ်ချုပ်ကိုင်ထားခဲ့ကြသည်။ ဆားလုပ်ငန်းအားလုံးအပေါ်မှ အခွန်များကောက်ခံခဲ့ကြသည်။ မိမိအိမ် သုံးရန်အတွက်ဆားကိုပင် ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် ချက်လုပ်ခွင့်မရကြချေ။

အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် လူဦးရေအများစုမှာ ဆင်းရဲသားလယ်သမားများ ဖြစ်ကြသည်။ ဆင်းရဲသားလယ်သမားများ၏ အဓိကရိက္ခာမှာ ဂျုံနှင့် ဆားသာဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်ဆားသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံသားများအတွက် လေ့ရှိကျင့်သုံးမှု မရှိမဖြစ် ပစ္စည်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဆားခွန်သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံသားများအဖို့သွေးခွန်၊ ချွေးခွန် ဖြစ်နေတော့သည်။ ဆားခွန်တိုက်

ဖျက် ရေးသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံသား အားလုံး၏ အရေးပင်ဖြစ်သည်။ ဒါ့ကြောင့်လည်း ဂန္ဒီကြီးက ဆားခွန်ဥပဒေဖျက်သိမ်းရေး ကို အဓိကပစ်မှတ်အဖြစ်ထားကာ တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့သည်။

၁၉၃၀ခုနှစ်အစပိုင်းတွင် ဂန္ဒီက ဘုရင်ခံချုပ်ထံသို့ စာတစောင်ပေးပို့ခြင်းဖြင့် တိုက်ပွဲကိုစတင်လိုက်သည်။ စာထဲတွင် အင်္ဂလိပ် အုပ်စိုးသူများမှာ တနေ့ဝင်ငွေ ရူပီး ၇၀၀ ရရှိနေချိန်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံသားများမှာ တနေ့ပျမ်းမျှ ဝင်ငွေ ၂မူး (တစ် ရူပီး၏ ၈ ပုံ ၁ ပုံ) သာရရှိကြသည်။ မတရား ကောက်ခံသော ဆားခွန်မှာ အင်္ဂလိပ်အစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားလည်ပတ်ရေးအတွက်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မတရားကောက် ခံနေသော ဆားခွန် ဥပဒေကို ဖျက်သိမ်းပေးရန် တောင်းဆိုလိုက်သည်။ သို့သော် ဘုရင်ခံချုပ်၏ လက်အောက်ခံအမှုထမ်းတယောက်ထံမှ စာလက်ခံ ရရှိကြောင်း ပြန်ကြားချက်တခု မှလွဲ၍ ဘာမှတုံ့ပြန်မှု မရရှိခဲ့ချေ။

၁၉၃၀ ခုနှစ် မတ်လ ၂ရက်နေ့တွင် ကမ္ဘာကျော် ဆားခွန်ဥပဒေ တိုက်ဖျက်ရေး ခရီးရှည် ချီတက်ပွဲကြီးကို ဂန္ဒီ ကစတင်လိုက်တော့သည်။ ဂူဂျာရတ်ပြည်နယ် အဓိဒါတတ်မြို့မှ စတင်ထွက်ခွာပြီး ကီလိုမီတာ ၃၉၀ ကျော်ဝေးသည့် ပင်လယ်ကမ်းခြေရှိ ဒန်ဒီမြို့တွင်

အဆုံးသတ်ရန်ဖြစ်သည်။ ဒန်ဒီတွင် ဆားဥပဒေကို ဆန့်ကျင်ကာ ပင်လယ်ရေမှ ဆားချက်ကြမည် ဖြစ်သည်။ ဂန္ဓီအဖို့ တောင်းဆိုချက် မရမချင်း အိမ်ပြန်တော့ ဟုဆုံးဖြတ်ထားသည်။ ဒန်ဒီတွင်ပင် သူ့အသက် ဆုံးရှုံးသွားနိုင်သည်ဟုတွက် ဆထားခဲ့သည်။

သူ့တပည့်များ၊ ထောက်ခံသူပရိသတ်များနှင့်အတူ တနေ့လျှင် ၁၆ကီလိုမီတာ လမ်းလျှောက်သည်။ ရောက်သည့်ရွာ တွင်စခန်းချသည်။ ညပိုင်းတွင် တနာရီ ဝိုင်းဝင်သည်။ အင်္ဂလန် နိုင်ငံထွက် အဝတ်အထည်များကို အသုံးမပြုဘဲ တိုင်းရင်းဖြစ်ချည်ထည်များကိုသာ ဝတ်ဆင်ရန် လှုံ့ဆော်သည်။ ညပိုင်းတွင် ဘာသာပေါင်း စုံပါဝင်သော ဝတ်ပြုဆုတောင်းပွဲများကျင်းပပြီး လူထုကိုလှုံ့ဆော်သည်။

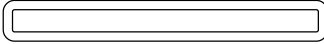
ခရီးရှည်ချီတက်သူများသည် ဒန်ဒီမြို့သို့ ဧပြီလ ၅ ရက်နေ့တွင်ရောက်ရှိကြသည်။ နောက်တနေ့နံနက် လင်းသည်နှင့် ပင်လယ်ရေများကိုခပ်ကာ စတင်ဆားချက် ကြတော့သည်။ ရသည့် ဆားများကို ရောင်းချကြသည်။ အင်္ဂလိပ်အစိုးရ၏ ဆားဥပဒေကို ဆန့်ကျင်ချိုးဖောက်ကြသည်။ ပထမ အာဏာပိုင်များက ဘာမှမတုံ့ပြန်ဘဲ စောင့်ကြည့်နေခဲ့ကြသည်။ မေလ ၅ ရက်နေ့တွင်မူ ညသန်းခေါင်အချိန်တွင် ဂန္ဓီတို့အဖွဲ့ကို ဖမ်းဆီးလိုက်ကြတော့သည်။ သို့သော်ဆားခွန်ဥပဒေ ဖျက်သိမ်းရေးတိုက်ပွဲမှာ အိန္ဒိယတနိုင်ငံလုံးသို့ ပျံ့နှံ့သွား ပြီဖြစ်သည်။

၁၉၃၁ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလတွင် ဂန္ဓီကိုပြန်လွှတ်ပေးပြီး ဘုရင်ခံချုပ်က စေ့စပ်ဆွေးနွေးရန် ကမ်းလှမ်းခဲ့ရသည်။ ဆွေးနွေးပွဲစုစုပေါင်း ၈ ကြိမ်၊ ဆွေးနွေးချိန် နာရီပေါင်း ၂၄ နာရီခန့်ကြာ အောင် ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ (—) ဘုရင်ခံချုပ်နှင့် ဂန္ဓီ တို့၏ဆွေးနွေးပွဲကို ဘဝင်မကျသော ကွန်ဆာဗေးတစ် နိုင်ငံရေးသမား

ဝင်စတန်ချာချီ(နောင်ဝန်ကြီးချုပ် ဖြစ်လာသူ) က အပေါ်ပိုင်းဝတ်လစ်စလစ်နှင့် ဟိန္ဒူ ဘုန်းကြီး (တခါက ရှေ့နေ) က ဘုရင်ခံချုပ် နန်းတော်ပေါ် တက်ပြီး ဘုရင် မင်းမြတ်၏ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တန်းတူရည်တူ စကားပြောနေပြီဟုမခံချိမခံ သာလေသံနှင့် ရေးသားခဲ့ သည်။

ဂန္ဓီလျှောက်ခဲ့သည့် အကြမ်းမဖက်ရေးလမ်းကြောင်းကို အမေရိကန်လူမဲ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင် မာတင်လူသာကင်း၊ တောင်အာဖရိကမှ နယ်ဆင်မင်ဒဲလား ၊ ပိုလန်နိုင်ငံမှလက်ဝေါ်လီဆာ(Lech Walesa)တို့က လေ့လာအတုယူပြီး သူတို့နိုင်ငံမှ ပြည်သူများနှင့်အတူ တိုက်ပွဲများတိုက်ကာ အောင်ပွဲ များရရှိသွားခဲ့ကြပြီဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်သည်လည်း အကြမ်းမဖက် သောလမ်းကြောင်းဖြင့်ဒီမိုကရေစီရရှိရေး အတွက် ပြည်သူလူထုကိုဦးဆောင်ကာ တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့သည်။ လူထုကြီးကလည်း ထောက်ခံအားပေးခဲ့သည်။ သို့သော်အောင်မြင်မှုမရ။ ဘာကြောင့် အောင်မြင်မှု မရသလဲ။ ဘာလိုနေလို့လဲ ဆိုတာကိုစဉ်းစားရမည်။ အကြမ်းမဖက်ရေး လှုပ် ရှားမှုတွင် အာဏာပီဆန် ရေးသဘော မပါဝင်သောကြောင့် ဖြစ်မည်။ နအဖ လက်ထက်တွင် အင်္ဂလိပ်လက်ထက်က အာဏာပီ ဆန်ရေးမျိုးကို ပုံတူကူးပြီး လုပ်နိုင် မည်ဟု မယူဆပါ။ သို့သော် အခြားသောအာဏာ ပီဆန်ရေးနည်းနာများကို ကြံဆသင့်သည်။ လိုလျှင်ကြံဆနည်းလမ်းရမည်ဖြစ်သည်။

ရည်ညွှန်း။ ။ ၂၀၀၅ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၅ ရက်နေ့ထုတ် “တိုင်းမိစ်” မှ Ved Mehta ၏ GANDHI'S SALT MARCH ဆောင်းပါး ။

“ပဟုဝါဒနဲ့ ဂိုဏ်းဝဏ္ဏဝါဒ”

အောင်ငြိမ်း

၁။ စစ်အေးလွန်ပြီးနောက်

၂၀ ရာစုအကုန်နဲ့ ၂၁ ရာစုအစမှာ ကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာအရ ပြောင်းလဲမှုကြီး နှစ်ရပ်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့တယ်။ စစ်အေးခေတ်ကုန်ဆုံးခြင်းနဲ့ ၉/၁၁ အရေးအခင်းတို့ပါပဲ။ အနောက်တိုင်းသတင်းလောက က ၁၁/၉ (၁၉၈၉ ဘာလင်တံတိုင်း ပြိုပျက်မှု) နဲ့ ၉/၁၁ (၂၀၀၁ အမေရိကန် ကုန်သွယ်ရေး အမြွှာမျှော်စင် အတိုက်ခံရမှု)လို့ သင်္ကေတ ပြုဖော်ပြကြတယ်။

ဆိုဗီယက်ယူနီယံ ပြိုကွဲမှု(ဆိုရှယ်လစ်ဂိုဏ်း ပြိုကွဲမှု) ဖြစ်ချိန်မှာ သတင်းနဲ့ နည်းပညာပေါက်ကွဲမှုနဲ့ အတူ နယ်ကျော်ကော်ပိုရိတ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီးများရဲ့ ဈေးကွက်ချဲ့ထွင်နေရာပြောင်းရွှေ့မှုတွေ အကြီးအကျယ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့တယ်။ ဒီစုံစုံလင်လင်ကမ္ဘာ (အမေရိကန်နဲ့ ဆိုဗီယက်) ပုံစံဟောင်းပြိုပျက်သွားပြီး ကမ္ဘာ့စည်းစနစ် သစ်တရပ်လည်း ပီပီပြင်ပြင် မပေါ်ပေါက်သေးတဲ့ စပ်ကူးမတ်ကူး အခြေအနေတရပ်ပဲ ဖြစ်တယ်။ ဒီအခြေအနေဟာ ဂိုဏ်းတိုက်ပွဲပြီးဆုံးလို့ ပဟုဝါဒပေါ်ထွန်းခြင်း နိဒါန်းဖြစ်တယ်လို့ အကောင်းမြင်မှုတွေနဲ့ မျှော်လင့်ခဲ့ကြတယ်။

၉/၁၁ အရေးအခင်း ဖြစ်လာတဲ့အခါ တဦးတည်းသော အဆင့်အတန်းလွန် ဟိုက်ပါ ပါဝါ အမေရိကန် ဟာ ကမ္ဘာ့အကြမ်းဖက် ဆန်ကျင်ရေး စစ်ပွဲတို့၊ မင်းပြောင်းမင်းလွှဲ တို့ကို ကြွေးကြော်ပြီး ထင်ရာစိုင်းဝါဒ ကျင့်သုံးလာတယ်။ ကမ္ဘာ့အရေးအရာတွေမှာ အမေရိကန် အကျိုးစီးပွားကို နာခံရမယ်ဆိုတဲ့ အမေရိကန်ဝင်ရိုးပြု ကမ္ဘာ့စည်းစနစ်သစ်ကို ဖော်ဆောင်လာတယ်။ အစဉ်အလာမဟာမိတ်ဖြစ်တဲ့ ဥရောပ EU ကို ဘေးဖယ်ရှုတ်မက ကုလသမဂ္ဂကို မထေမဲ့မြင်ပြုကာ ရွာလွန်ရွက်တိုက်လုပ်လာတယ်။ အာဖဂန်စစ်(၂၀၀၁) နဲ့ အီရတ်စစ်(၂၀၀၃) ကို တိုက်ခွဲပြီးနောက် ကမ္ဘာ့အနေအထားဟာ မတင်မကျ လမ်းဆုံလမ်းခွဲ အနေအထားတရပ် ဖြစ်ပေါ်လာပြန်တယ်။

ပထမအချက်အနေနဲ့ အမေရိကန်ဝင်ရိုးပြုကမ္ဘာနဲ့ အီရတ်စစ်ပွဲကို ဆန့်ကျင်မှုများ ကမ္ဘာတဝှမ်း တိုးပွားလာကာ အမေရိကန်ကိုယ်နိုက်ကလည်း အီရတ် ‘တွင်းနက်’ ထဲ နစ်မသွားအောင် မနည်းရုန်းနေရတယ်။ အစဉ်အလာ မဟာမိတ်ဖြစ်တဲ့ EU (အထူးသဖြင့် ပြင်သစ်၊ ဂျာမနီ) နဲ့ အစေးမကပ် ဖြစ်သွားတယ်။ **ဒုတိယအချက်အနေနဲ့** စစ်အေးလွန်ကာလအစ(၉၀ ခုနှစ်များ) မှာ ခေတ်ထဲခွဲတဲ့ ဒီမိုကရေစီ လူ့အခွင့်အရေး၊ လွတ်လပ်ရေးကွက်၊ လစ်ဘရယ်ဝါဒ စတဲ့ လေ့ကျင့်မှုတွေ ပျောက်ကွယ်သွားပြီး အကြမ်းဖက်ဆန့်ကျင်ရေးစစ်၊ မင်းပြောင်းမင်းလွှဲ...စတဲ့ စစ်သံတွေ ညံ့လာပြန်တယ်။ **တတိယအချက်**က ကမ္ဘာ့ပြုပြင်ခြင်း၊ ကမ္ဘာ့ရွာ စတဲ့

တကမ္ဘာလုံးအတိုင်းအတာအရ ထုတ်လုပ်ရေးသစ်တွေ အကြီးအကျယ်ပြောင်းလဲမှုကြောင့် လေပြေလေညှင်းနဲ့အတူ ရွက်လွှင့်ဖို့ ပြင်နေတဲ့ စီးပွားရေးစနစ်ထဲမှာ ဆပ်ပြာပူဖောင်းတွေ ပေါက်ကွဲကုန်ခြင်းပါပဲ။ ၁၉၉၇ အာရှငွေကြေးကပ်၊ ၂၀၀၁ အမေရိကန် dot.com ကွန်ယက် စတော့ဈေးကွက် ပြိုပျက်မှု၊ ဂျပန်ဘဏ္ဍာရေးကပ်၊ ဥရောပစီးပွားရေးထိုင်းမိုင်းမှု၊ လက်တင်အမေရိက ဒေဝါလီခံရမှု၊ အာဖရိက ကြွေးနွဲ့ တွင်းနစ်မှုနဲ့ ဆင်းရဲချမ်းသာ ကွာဟမှု မီးနီပြလာမှုတွေပါပဲ။ ယခုအခါ ရေနံဈေးအဆမတန် မြင့်တက်လာမှုနဲ့ ကမ္ဘာစီးပွားရေးကို ထိခိုက်မှု အကျိုးဆက်တွေ ကိုလည်း မြင်တွေ့နေရပါတယ်။ **နောက်ဆုံးအချက်အနေနဲ့** နည်းပညာထိန်းချုပ်မှု (လက်ဝါးကြီးအုပ်မှု) ကျိုးပေါက်ခြင်းပဲ ဖြစ်တယ်။ ကမ္ဘာပေါ်မှာ နည်းပညာ ကျွမ်းကျင်သူ ပညာတတ်တွေကို ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံတွေက အများအပြား မွေးထုတ်ပေးနေတယ်။ အဆင့်မြင့် တက္ကသိုလ်နဲ့ ကောလိပ်များလည်း တည်ထောင်လာကြတယ်။ သုတေသနနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးရေး(R & D) အများအပြားဟာ ကုန်ကျစရိတ်သက်သာတဲ့ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများ (အထူးသဖြင့်) အာရှသို့ ပြောင်းရွှေ့လာကြတယ်။

၂။ ကမ္ဘာမှုပြုခြင်း

ကမ္ဘာမှုပြုခြင်းဆိုတာ ရောင်လွှဲလို့ မရတဲ့ သမိုင်းဖြစ်ပေါ်မှုဖြစ်စဉ် ပကတိဘာဝတရား ဖြစ်တယ်။ ဘယ်လိုနားလည်မလဲ၊ အမြင်အမျိုးမျိုးလည်း ကွဲနိုင်တယ်။

၁၉ ရာစု၊ ဥရောပ စက်မှုတော်လှန်ရေးနဲ့အတူ ကမ္ဘာ့လုပ်ခင်းပုံစံတွေ ပြောင်းလဲမှုနဲ့ အကျိုးဆက်တွေကို မှုက်စက် ပထမဆုံးအကြိမ် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ ပြခဲ့တယ်။ ယခုအခါ ကမ္ဘာမှုပြုခြင်းဆိုတာ မှုက်စက် စတင်တင်ပြခဲ့တယ်ဆိုတာကို မှုက်စက်ဝါဒီမဟုတ်တဲ့ ပညာရှင်များကပါ အကျယ်အပြန့် လက်ခံလာကြပြီဖြစ် ပါတယ်။

“တကမ္ဘာလုံး လုပ်ခင်းပုံစံဟောင်းကို ဖျက်သိမ်းလိုက်တယ်။ ခေတ်နောက်ကျတဲ့ နိုင်ငံများကို အတင်းအကျပ်ဆွဲထုတ်လိုက်တယ်။ ဈေးပေါတဲ့ ကုန်စည်များက ၎င်းတို့ရဲ့ ထုတ်လုပ်သူဟောင်းများကို ဘဝပျက်စေတယ်။ အကြီးစား စက်မှုလုပ်ငန်းများက ကမ္ဘာ့ပြည်သူအားလုံးကို တဦးနဲ့တဦး ထိတွေ့ဆက်စပ်ပေးတယ်။ ဒေသငယ်ဈေးကွက်အားလုံး ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်ကြီးအဖြစ် ပေါင်းစုပေးနေတယ်။ တကမ္ဘာလုံးသို့ ဂယက်ရိုက်တယ်။ နေရင်နိုင်ငံရေးအာဏာ က (မင်းစိုးရာဇာ+ဂီးလ် လုပ်ငန်းရှင်) တို့ရဲ့ သက်ဦးဆံပိုင်အုပ်ချုပ်မှုကို ဖယ်ရှားကာ လွတ်လပ်တဲ့ ပြိုင်ဆိုင်မှု ဝင်ရောက်လာတယ်။ အရင်းအနှီးသာ အဆုံးအဖြတ်အာဏာ ဖြစ်လာတယ်” (အိန်ဂယ်လ် - ကွန်မြူနစ်ဝါဒ၏မူများ...စာအုပ်မှ)

“ကွန်မြူနစ်ပါတီ ကြေညာစာတမ်း”(၁၈၄၈) မှာ မှုက်စက် ထပ်မံ ရှင်းပြတယ်။ တခြားဆောင်းပါးများမှာလည်း အလျဉ်းသင့်သလို ရှင်းပြတယ်။ မှုက်စက်-အိန်ဂယ်လ်တို့ရဲ့ ကွန်မြူနစ်ပါတီ ကြေညာစာတမ်း(၁၈၄၈ ဖေဖော်ဝါရီ) မှ အောက်ပါစာပိုဒ်တချို့ကို ကြည့်ပါ။

“ရေနွေးငွေ့နှင့် စက်ကိရိယာတို့က စက်မှုထုတ်လုပ်ရေးကို တော်လှန်ပြောင်းလဲစေလိုက်သည်။...ခေတ်မီ စက်မှုလုပ်ငန်းကြီးက ကမ္ဘာ့ ဈေးကွက်ကို တည်ထောင်လိုက်သည်။ ...နေရင်တို့၏အရင်းအနှီးလည်း တိုးပွားလာကာ အလယ်ခေတ်က ကြွင်းကျန်နေသည့် လူတန်းစား မှန်သမျှကို နောက်ကွယ်သို့ ဖယ်ထုတ်လိုက်သည်။

ပြောင်ကျသော ကိုယ်ကျိုးရမှု၊ ညွှာတာထောက်ထားခြင်းမရှိသော “လက်ငင်းငွေပေးချေမှု”တို့မှတစ်ပါး လူလူချင်းဆက်ဆံရေးတွင် မည်သည့်အရာကိုမျှ မထားရှိတော့ပေ။ ...လူပုဂ္ဂိုလ်၏ရုဏ်သိက္ခာကို ဖလှယ်ရေးတန်ဖိုးအဖြစ် ပြောင်းလဲပစ်လိုက်သည်။ ...မရေမတွက်နိုင်သည့်၊ ဖျက်သိမ်း၍ မရနိုင်သည့်၊ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ရရှိထားသည့် လွတ်လပ်မှုများ နေရာတွင်

တခုတည်းသော စဉ်းလဲသော လွတ်လပ်မှု(ဝါ) လွတ်လပ်စွာ ကုန်သွယ်မှုဖြင့် အစား ထိုးလိုက်သည်။

မိသားစုဆက်ဆံရေးကို အသပြာဆက်ဆံရေးသက်သက်အဖြစ် လျော့ချလိုက်သည်။

ထုတ်လုပ်ရေးအမြဲမပြတ်ပြောင်းလဲခြင်း၊ လူမှုဆက်ဆံရေးအားလုံး အဆက်မပြတ် မငြိမ်မသက်ဖြစ်ခြင်း၊ ထာဝစဉ်မရေရာခြင်းနှင့် လှုပ်ရှားခြင်းတို့သည် အခြားခေတ်ကာလ အားလုံးနှင့် မတူသည့်အချက်ပင်တည်း။ ...အသစ်ပေါ်ထွက်သမျှအားလုံးသည် အမြစ်မတွယ်မီမှာပင် ခေတ်ကုန်သွားတော့၏။

နေရှင်လူတန်းစားသည် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်ကို ဖွင့်လှစ်လိုက်ခြင်းဖြင့် တိုင်းပြည်တိုင်းရှိ ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် သုံးစွဲရေးကို ကမ္ဘာ့လက္ခဏာ ဆောင်စေသည်။

ဟောင်းနွမ်းနေပြီဖြစ်သော ဒေသချင်းကင်းကွာနေမှု၊ အမျိုးသားချင်း ကင်းကွာနေမှု၊ မိမိဘာသာ ဖူလုံမှုတို့၏နေရာတွင် အမျိုးသား များ တဦးနှင့်တဦး အဘက်ဘက်မှ ဆက်သွယ်နေရမှု၊ အပြန်အလှန်မှီခိုနေရမှုဖြင့် အစားထိုးလိုက်သည်။

ဂျပ်ဝတ္ထုထုတ်လုပ်ရေး၌သာမက အသိပညာထုတ်လုပ်ရေးတွင်လည်း ဤအတိုင်းပင်ဖြစ်သည်။ အမျိုးသားတရပ်စီ၏ အသိပညာဖန် တီးမှုများသည် အများပိုင်ပစ္စည်း ဖြစ်လာသည်။ အမျိုးသားတဖက်သတ်ကျခြင်းနှင့် အမျိုးသားအမြင် ကျဉ်းမြောင်းခြင်းတို့သည် ပို၍ပို၍ မဖြစ်နိုင်တော့ပေ။

အမျိုးသားအားလုံး ကွယ်ပျောက်မသွားရန် အရင်းရှင်ထုတ်လုပ်ရေးနည်းနာကို လက်ခံရမည်ဟု နေရှင်လူတန်းစားက အကျပ်ကိုင်လိုက်သည်။ အမျိုးသားများအတွင်းသို့ သူတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုဆိုသည်ကို အတင်းအဓမ္မ သွတ်သွင်းလိုက်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ၎င်းတို့ ကိုယ်တိုင်ကို နေရှင် ဖြစ်လာစေသည်။ တခွန်းတည်းပြောရလျှင် နေရှင်ပုံစံအတိုင်း ကမ္ဘာတခုကို ဖန်တီးလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။”

ကားလ်မာ့က်စ်(Karl Marx 1818-1883) ရှင်းပြတဲ့ ၁၉ ရာစုအလယ်ဥရောပအရင်းရှင်စနစ်ဟာ ကုန်သွယ်ရေးအရင်းရှင်နဲ့ စက်မှုအရင်းရှင် အဆင့်ပဲ ရှိပသေးတယ်။ ဘဏ္ဍာရေးအရင်းရှင်(ကိုလိုနီနယ်ချဲ့) အဆင့်မရောက်သေးပါ။

ထိုစဉ်က ကာယအားပြုထုတ်လုပ်ရေးကလေးများကနေ စက်မှုနည်းပညာတော်လှန်ရေးကြောင့် ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ခင်းတွေ ဘယ်လို ပြောင်းလဲသွားတယ်၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ဆက်သွယ်ရေး၊ ကုန်သွယ်ရေး စတဲ့ အချင်းအရာတွေတင်မက စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံခြားရေး စတာတွေ ဘယ်လို ပြောင်းလဲသွားတယ်၊ ဂယက်ရိုက်တယ်ဆိုတာတွေကို မြော်မြင်တင်ပြခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနောက် လျှပ်စစ်ခေတ်(ဒုတိယ နည်းပညာတော်လှန်ရေးလို့ တချို့က ခေါ်တယ်။) အနုမြူ DNA (မျိုးဗီဇ)၊ အာကာသ သိပ္ပံ စသည်ဖြင့် ယခု သတင်းနည်းပညာ(ဒစ်ဂျစ်တယ်) ပေါက်ကွဲမှု(တတိယ နည်းပညာတော်လှန်ရေးလို့ တချို့က ခေါ်တယ်) ခေတ်ကာလ ဖြစ်ပါတယ်။

၁၉ ရာစု စက်မှုတော်လှန်ရေးက ဥရောပ အဝန်းအဝိုင်းမှာသာ ရိုက်ခတ်ခဲ့တာပါ။ ယခု သတင်းနည်းပညာ တော်လှန်ရေးက ကမ္ဘာတဝှမ်း ရိုက်ခတ်မှုကြီးပါတယ်။ ကမ္ဘာ့ပူပြင်းအကြောင်း မတင်ပြမီ ကမ္ဘာ့ပူပြင်းဆိုတာ ရှောင်လွှဲလို့ မရတဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုဖြစ် စဉ်အတွင်းက ပကတိဖြစ်စဉ်တရပ်သာလျှင် ဖြစ်ကြောင်း ရှေးဦးစွာ ပြောလိုပါတယ်။

ထုတ်လုပ်ရေးစွမ်းအားစု အဆင့်သစ်တရပ်သို့ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်လာခြင်းက လူသားတွေရဲ့

လူနေမှုအဆင့်အတန်း(civilization of mankind) မြင့်တက်လာခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သိပ္ပံပညာက လူသား တရပ်လုံးအတွက် ကောင်းမှုပြုပါတယ်။ ထုတ်လုပ်ရေးဆက်ဆံမှု(ကွန်ရက်နဲ့ကွန်ရက်၊ မြေရှင်နဲ့လယ်သမား၊ အရင်း ရှင်နဲ့အလုပ်သမား)ကို လူမှုတော်လှန်ရေးနဲ့သာ ပြောင်းလဲနိုင်တာပါ။ အလိုအလျောက် ပြောင်းလဲသွားတာ မဟုတ်ပါဘူး။

၁၉ ရာစု ဥရောပစက်မှုတော်လှန်ရေး နောက်ပိုင်း အရင်းရှင်စနစ်ဟာ နယ်ချဲ့စနစ်သို့ ဖြစ်ပေါ်ပြောင်း လဲသွားတယ်(လီနင်ခေတ်)။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်နောက်ပိုင်း ကိုလိုနီစနစ် ပြိုကွဲသွားတယ်။ ဒါပေမဲ့ လူမှုတော်လှန်ရေး များ မဖြစ်ပွားရင် အရင်းရှင်စနစ် ထုတ်လုပ်ရေးဆက်ဆံမှု သဏ္ဍာန်ဟောင်းက ပြောင်းလဲသွားတာ မဟုတ်ဘူး။ လူတန်းစား သွေးစုပ်မှုစနစ်က ရှိနေဆဲပါ။

သိပ္ပံနဲ့ နည်းပညာဆိုတာ အရာအားလုံးကို ပြေလည်သွားစေမယ့် ပြဒါးရှင်လုံးမဟုတ်သလို ကုပ်ပေါ် ခွစီးထားတဲ့ ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ ၊ သိရန်ခက်ခဲတဲ့ သတ္တဝါကြီးလည်း မဟုတ်ပါဘူး။ ကိုယ်နဲ့ ဘာမှ မဆိုင်တဲ့၊ လူသားတွေ လက်လှမ်းမမီတဲ့၊ (ရေပေါ်ဆီ လက်တဆုပ်စာကသာ ပိုင်ဆိုင်တဲ့) အရာလည်း မဟုတ်ပါဘူး။ ကျနော် တို့ရှေ့မှာပဲ ခေတ်နောက်ကျတဲ့ နိုင်ငံတွေဟာ မဆုတ်မနစ် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ရင်း နှစ်ပေါင်း အစိတ်သုံးဆယ် အတွင်း (မျိုးဆက် တဆက် နှစ်ဆက်အတွင်း) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာကြတာ မြင်တွေ့နေရပါတယ်။

၃။ အရင်းအနှီး ဈေးကွက်ချဲ့ထွင်မှု

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးက အမေရိကန်ဗဟိုပြု စီးပွားရေးပါ။ စည်းစနစ်ကလည်း ကမ္ဘာ့ဘဏ် WB ၊ ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့ IMF ၊ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ WTO တို့ပေါက်ဖွားရာ အမေရိကန်ဦးဆောင်တဲ့ ဘရက်တန်ဝုဒ်(Bretten Woods, 1944) သဘောတူညီချက်အပေါ် အခြေပြုထားတာပါ။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီး နှစ်ပေါင်း ၃၀လောက် အမေရိကန်စီးပွားရေး လေပြေသုတ်ဖြူးနေတဲ့ကာလ ကုန်ဆုံးသွားခဲ့တာ ကြာလှပါပြီ။ အမေရိကန်စီးပွားရေးဟာ ကပ်တွေ တခုပြီးတခု ကြုံတွေ့နေရတာပါ။ ကပ်တွေကို ကျော်နင်းဖို့အတွက် နိုင်ငံတော် လက်ဝါးကြီးအုပ်အရင်းရှင်စနစ်(တနည်း) နိုင်ငံတော်က ဝင်ရောက်ထိန်း ကျောင်းပေးနေတာ ဖြစ်တဲ့အတွက် ဘဏ္ဍာရေးပေါ်လစီ၊ ငွေကြေးပေါ်လစီ၊ ကုန်သွယ်ရေး၊ အခွန်အတုတ်၊ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု၊ ဈေးကွက် စတဲ့ စီးပွားရေးပေါ်လစီအရပ်ရပ်ဟာ အမေရိကန်နိုင်ငံရေး(စစ်ရေးလည်း ပါတယ်) နဲ့ ဆက်စပ်နေတယ်။

တကယ်တော့ အမေရိကန်ဟာ ဘဏ္ဍာရေးလိုငွေအပြဆုံး၊ ကုန်သွယ်ရေးလိုငွေအပြဆုံး၊ ကြွေးအထူဆုံး၊ ပိုင်ဆိုင်မှုတန်ဖိုး(property) အဖောင်းပွဆုံး၊ အသုံးအပြုန်း အကြီးဆုံးနဲ့ စစ်ရေးဘတ်ဂျက် အကြီးဆုံးနိုင်ငံလည်း ဖြစ်တယ်။

၇၀ ခုနှစ်များ မတိုင်မီက အမေရိကန် အရင်းအနှီးဈေးကွက်ဟာ အနောက်ဥရောပမှာပဲ ဖြစ်တယ်။ ကွန်မြူနစ်ဆန့်ကျင်ရေးအတွက် နောက်တော်ပါ နိုင်ငံတွေကို အာဏာရှင်သော ဘာသော ရွေးမနေဘဲ ချေးငွေ၊ ထောက်ပံ့ငွေ၊ အကူအညီ စတဲ့ သဏ္ဍာန်များနဲ့ အရင်းအနှီးတွေ တင်ပို့ခဲ့တယ်။ ၇၀ ခုနှစ်များ၊ ၈၀ ခုနှစ်များ ဘဏ္ဍာရေးကပ်များ ကြုံတွေ့လာရတဲ့အခါ စုပုံပိုလျှံနေတဲ့ အရင်းအနှီးတွေဟာ ကမ္ဘာတဝှမ်း ဈေးကွက်ချဲ့ ထွင်လာတယ်။ ၉၀ ခုနှစ်များရောက်တော့ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးနဲ့အတူ ဈေးကွက်ခြံစည်းရိုး ပြိုပျက်သွားပါတော့တယ်။

တချိန်က အမေရိကန်စီးပွားရေး နှာစေးချောင်းဆိုးဖြစ်ရင် ကျန်နိုင်ငံများမှာ အပူတက် အပြင်းဖျား လိမ့်မယ်လို့ ဆိုခဲ့ကြတယ်။ ယခုအခါ ဥရောပ စီးပွားရေး(EU) အာရှစီးပွားရေး(တရုတ်၊ ဂျပန်၊ အိန္ဒိယ) တို့ဟာလည်း ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးအတွက် မောင်းနှင်အား အသစ်တွေ ဖြစ်လာတဲ့အတွက် အမေရိကန်စီးပွားရေး အိတ်ထိုးနေတဲ့အခါ ၎င်းအင်ဂျင်များက ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးကို အပူမတက်အောင် လုပ်ဆောင်ပေးနေကြပါတယ်။

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးအကြောင်းအချက်များအောက်မှာ ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အခွင့်အလမ်းတွေ ရှိနေ တယ်ဆိုတာ အဓိကအားဖြင့် ပြည်ပ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု(FDI) ရရှိဖို့ လမ်းပွင့်နေတာကို ဆိုလိုတာပါ။ ဒီကတဆင့် နည်းပညာတွေ တင်သွင်းနိုင်မယ်၊ ပြည်တွင်းအလုပ်အကိုင်သစ်တွေ ဖန်တီးနိုင်မယ်။ အခြေခံအဆောက်အအုံတွေ တည်ဆောက်တိုးချဲ့နိုင်မယ်။ ဈေးကွက်သစ်တွေထိုးဖောက်နိုင်မယ်။ သယံဇာတအရင်းအမြစ်၊ ပထဝီအရင်းအမြစ်၊ လူသားအရင်းအမြစ်တွေ ဖွံ့ဖြိုးအောင် လုပ်နိုင်မယ်-စတဲ့ စတဲ့ အခွင့်အလမ်းတွေကို ဆိုလိုတာပါ။ တစ်ခွန်း တည်းပြောရရင် ခေတ်မီရေးလို့ ဆိုပါတယ်။

အန္တရာယ်ကတော့ နှစ်မျိုး ရှိပါတယ်။ အရည်အချင်းမရှိတဲ့၊ ဖောက်ပြန်တဲ့ အစိုးရတွေကြောင့် ကြွေးတင်ကျွန်ဖြစ်ရတာနဲ့ အချုပ်အခြာအာဏာ အထိပါးခံရပြီး ပျက်စီးဆုံးရှုံးသွားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္ဘာမှာ ဒီလိုဖြစ်ခဲ့တဲ့ နိုင်ငံတွေ ပြုစုရာ အများကြီးပါ။ အနီးခေတ်သမိုင်းမှာ ဘောလ်ကန်ဒေသ၊ အာဖဂန်၊ အီရတ်တို့ဟာ ထင်ရှားတဲ့ သာဓကတွေပါ။

ကမ္ဘာ့ရွာဆိုတာ စကားလုံးလှပေမယ့် ပိုလျှံနေတဲ့ အရင်းအနှီးတွေ တံခါးမရှိ-ခားမရှိ၊ သူများအိမ် ခြံစည်းရိုးဖျက်ပြီး ဝင်ချင်သလိုဝင်၊ ထွက်ချင်သလိုထွက်ဖို့ အထိ အဘော်ဖန်တီးချက်လည်း ပါပါတယ်။

ဗမာပြည်ရဲ့ ပြည်တွင်းရေး အခြေအနေ မကောင်းပါ။ ၆၂ ခုနှစ်ကစလို့ ဘာပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးမှ မလုပ်နိုင်ဘဲ စစ်အာဏာရှင်စနစ် နှစ်ပေါင်း ၄၀-ကျော် တွယ်ကပ်သက်ဆုံးရှုနေတယ်။ ၈ လေးလုံး လူထုအကြံပြုမှုနဲ့အတူ ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို လိုလားတဲ့ မျိုးဆက်သစ် အင်အားစုတွေ ပေါ်ထွက်လာတာ တိုင်းပြည်အတွက် အလားအလာကောင်းတွေ ရှိနေတာကို ဖော်ပြနေတာ ဖြစ်တယ်။

အမေရိကန်နဲ့ EU က စီးပွားရေး ဒဏ်ခတ်ပိတ်ဆို့ထားတာဟာ တဖက်က ကြည့်ရင် ခပ်ကောင်း ကောင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု FDI တွေ ဝင်လာရင် ကြွေးတင်ကျွန်ဖြစ်မှာပါ။ အခြားတဖက်က ကြည့်ရင် အခွင့်အလမ်းတွေ လက်လွှတ်ပြီး အမျိုးသားဂုဏ်သိက္ခာ ကျဆင်းရုံမက အချုပ်အခြာအာဏာပါ ဆုံးရှုံးမယ့် အန္တရာယ် ရှိနေပါတယ်။ မိအေးနှစ်ခါနာ လို့ ဆိုရမလို့ပါပဲ။

၁၉၇၁ခု ဥရောပစက်မှုတော်လှန်ရေးကာလက အာရှဟာ အိပ်မောကျနေလို့ ကိုလိုနီ ကျွန် ဖြစ်ခဲ့ရတယ်။ ယနေ့ သတင်းနဲ့ နည်းပညာတော်လှန်ရေးနဲ့ ကမ္ဘာ့စီးပွားမှာ ဗမာပြည်သူတွေ အိပ်မောကျနေလို့ မဖြစ်ပါ။ တိုင်းပြည်ခေတ်မီ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ပြည်ချစ်စိတ်ဓာတ်နဲ့ တစည်းတလုံးတည်း ဒီမို ကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို မဖြစ်မနေ လုပ်ဆောင်ကြရပါလိမ့်မယ်။

၄။ မတင်မကျ လမ်းဆုံလမ်းခွ

ယခုအခါ စစ်အေးလွန်ခေတ် ကုန်ဆုံးတော့မယ့် အရိပ်အရောင်တွေ ပေါ်ထွက်နေတယ်လို့ အကဲ ခတ်သူတချို့က ထောက်ပြနေကြတယ်။ ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ငြိမ်ရေးခေတ် ကုန်ဆုံးပြီး စစ်ခေတ် ပြန်ရောက် တော့မှာလား။ စစ်အေးတိုက်ပွဲ ပြန်ပေါ်လာဦးမှာလား။ ဖွံ့ဖြိုးရေးခေတ်မဟုတ်တော့ဘဲ တော်လှန်ရေးခေတ် ဖြစ်ပြီလား။ ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ဖွံ့ဖြိုးရေးလား။ စစ်နဲ့ တော်လှန်ရေးလား။ ဗဟုဝါဒလား။ ဝိုဏ်းဂနဝါဒလား။ စဉ်းစား စရာပါ။

မော်စီတုန်းလည်း ဒီလို မတင်မကျ ကာလမျိုးကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရဖူးပါတယ်။ ၇၀ စုနှစ်များကပါ။ ချိုအင်လိုင်း-နစ်ဆင် လက်ဆွဲနှုတ်ဆက်ပြီး (၁၉၇၃) နောက် ကမ္ဘာကြီးရဲ့ တိမ်းညွတ်မှုဟာ စစ်အေးတိုက်ပွဲ ကုန်ဆုံးတဲ့ဘက်ကို တစတစ ရွေ့လျား သွားခဲ့ပါတယ်။ ထိုစဉ်က မော်စီတုန်းရဲ့ “စစ်ကြောင့် တော်လှန်ရေး ဖြစ်ပွား- တော်လှန်ရေးက စစ်ကို ဟန့်တား” ဆိုတဲ့ ကျော်ကြားတဲ့ “သုံးကမ္ဘာ” သေနင်္ဂဗျူဟာအမြစ်ကို မှတ်မိကြဦးမှာပါ။ ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အစွမ်းကုန်ဆောင်ရွက်မယ်၊ စစ်ဖြစ်ရင်လည်း မကြောက်ဘူး၊ တော်လှန်ရေးနဲ့ အောင်ပွဲခံမယ်-

ဆိုတဲ့ ရပ်တည်ချက် ဖြစ်ပါတယ်။

ယခုလည်း စစ်အေးလွန် စပ်ကူးမတ်ကူးကာလမှာ အလားတူအခြေအနေမျိုးနဲ့ ခပ်ဆင်ဆင် ကြုံတွေ့နေရတယ်လို့ ပြောနိုင်မယ် ထင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မတူတာက ယနေ့ကာလမှာ အမေရိကန် ဗိုလ်တိုလ်ပဲ ရှိနေတာပါ။ ဝူပါ ပါဝါ ဖြစ်နိုင်ချေရှိတဲ့ EU၊ တရုတ်၊ ရုရှားနဲ့ အာရှအင်အားကြီး အိန္ဒိယ တို့က (ဂျပန်က အမေရိကန် ထီးရိပ်အောက်က စွာကျယ်ကျယ်လုပ်ချင်ပေမယ့်) ဗိုလ်ကျလွှမ်းမိုးရေး ဝါဒကို ဆန့်ကျင်နေကြပါတယ်။ သူတို့ ဝူပါ ပါဝါ ဖြစ်ဖို့ကလည်း အဝေးကြီး လိုပါသေးတယ်။

အင်အားကြီးနိုင်ငံတွေရဲ့ သေနင်္ဂီယူဟာ ခြေလှမ်းနဲ့ သံခင်းတမန်ခင်းတွေက ပရိယာယ်ကြွယ်ပါတယ်။ ကျနော်တို့ လိုက်မမီပါ။ ဒါပေမဲ့ လက်တွေ့ကျပါတယ်။ မော်စီတုန်း-နစ်ဆင်ခေတ်က နစ်ဆင်က တရုတ်ဖဲချပ် ကိုင်ကစားတာ ဖြစ်စေ၊ မော်က အမေရိကန် ဖဲချပ် ကိုင်ကစားတာ ဖြစ်စေ၊ နှစ်ဘက်စလုံးက လက်တွေ့ကျကျ လုပ်ဆောင်သွားကြတာ ဖြစ်တယ်။ တရုတ်အပို့ နှစ်နိုင်ငံနယ်စပ်မှာ နှစ်ဘက်စစ်တပ် သန်းချီ ဆိုင်ထားရတယ်။ ဗီယက်နမ် စစ်ကလည်း အနားမှာ ကပ်ဖြစ်နေတယ်။ အမေရိကန်အပို့ ရုရှား စစ်အင်အားက ဥရောပမှာ ခြိမ်းခြောက်ခံနေရတယ်။ (အမေရိကန်နဲ့ နျူကလီယား ထိပ်ဖူးတပ် ခုံးကျည်တွေ အပြန်အလှန် ချိန်ရွယ်ထားကြတယ်) ဆိုဗီယက်ယူနီယံ ပြိုကွဲမှုက သူ့ရဲ့ အတွင်းပိုင်း အကြောင်းရင်းကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။ တရုတ်- အမေရိကန် ဆက်ဆံရေးနဲ့ တိုက်ရိုက် မပတ်သက်ပါ။

အမေရိကန်က ရမ်းချင်တိုင်း ရမ်းခွင့်ရနေတဲ့ ဗိုလ်တကဘုရင်ပါ။ တရုတ်က နောက်တက်လာတဲ့ အင်အားကြီး နိုင်ငံ။ နိုင်ငံရေးစနစ် ချင်းကလည်း တူတာ မဟုတ်ပါ။ ဒါကြောင့် အမေရိကန်က တရုတ်ကို မကြည်နိုင်စရာ ရှိပါတယ်။ ထိုင်ဝမ်ဖဲချပ်ကို ကိုင်ပြီး အမေရိကန်က ကစားပါတယ်။ တရုတ်ကလည်း ထိုင်ဝမ် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေးက ပထမ၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးက ဒုတိယလို့ ခပ်ပြတ်ပြတ် ဆိုထားပါတယ်။

ဂျပန်ကလည်း အမေရိကန်အလိုကျ ထိုင်ဝမ်အရေးကို မထိခလုတ်-ထိခလုတ် သွားသွားခလုတ် တိုက်ပါတယ်။ တချိန်က အမေရိကန်ရဲ့ လက်ထောက်ရုံးပေါ်လို့ ပြောခဲ့တဲ့ ဩစတေးလျလို လူဖြူနိုင်ငံကရော- အမေရိကန်ရဲ့ အစဉ်အလာ မဟာမိတ် တောင်ကိုရီးယားတို့ကရော ယခုအခါ ထိုင်ဝမ်အရေးကြောင့် အမေရိကန်-တရုတ် စစ်ဖြစ်လာရင် ဝင်မပါဘူးလို့ ပြောလာကြပါတယ်။ (နိုဝင်ဘာ ၂၀၀၄ နဲ့ မတ် ၂၀၀၅)

လက်တွေ့ကျကျ ကြည့်ရင် အားလုံးဟာ အားလုံးနဲ့ စီးပွားရေး ဆက်ဆံမှုကောင်းနေကြပါတယ်။ အမေရိကန်၊ EU၊ ဂျပန်တို့ဟာ တရုတ်ရဲ့ အဓိက ကုန်သွယ်ဘက်တွေ ဖြစ်တယ်။ တရုတ်ရဲ့ ကြီးမားတဲ့ တံခါးဖွင့်ထားတဲ့ ဈေးကွက်မှာ အားလုံးက အလုအယက် ဝင်ရောက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ နေကြတာပါ။ ဂျပန်စီးပွားရေး နာလံထလာမှုဟာ တရုတ်ဈေးကွက်ကြောင့် ဖြစ်တယ်ဆိုတာလည်း မငြင်းကြပါဘူး။

ဒါပေမဲ့ အမေရိကန်က စီးပွားရေးနဲ့ နိုင်ငံရေး ချိတ်ဆက်ထားပါတယ်။ ဂျပန်ကလည်း စီးပွားရေးကို အမျိုးသားရေးဝါဒနဲ့ ချိတ်ဆက်ချင် ပုံရပါတယ်။ အတိတ်ကာလ ရွှေထီးဆောင်းခွဲရတာကို ပြန်လည်တမ်းတပြီး YASUKUNI စစ်သင်္ချိုင်း ကန်တော့တာနဲ့ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ ပြင်တာတွေ လုပ်နေပါတယ်။ ရုရှားက သူများကို ခြိမ်းခြောက်ဖို့ နေနေသာသာ NATO က ယူရေးရှား(Eurasia) နဲ့ အလယ်အာရှ ဆိုဗီယက်ယူနီယံ ကွဲထွက်နိုင်ငံများ(CIS) ကို တိုးချဲ့ လာတာကိုတောင် မဟန့်တားနိုင်ပါဘူး။ အဓိက သူပြည်တွင်းကို အာရုံစိုက်နေရတာပါ။ လစ်ဘရယ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတွေနဲ့အတူ ပေါ်ထွန်းလာတဲ့ အမေရိကန်ကို အထင်ကြီးနေတဲ့ ဗျူရိုကရက် အခွင့်ထူးခံတွေကို နှိမ်နေရပါတယ်။ ချက်ချင်ညှာအရေးကလည်း မပြေလည်သေးပါဘူး။

ဥရောပသစ်(EU၂၅ နိုင်ငံ) ကလည်း စီးပွားရေးပဲ အဓိက အာရုံစိုက်တာပါ။ အီရတ်စစ်မှာတောင် ဝင်မပါပါဘူး။ (အဓိက ပြင်သစ်၊ ဂျာမနီ) တရုတ်နဲ့ အချင်းများစရာကိစ္စ ကြီးကြီးမားမားလည်း မရှိပါဘူး။ (လူ့အခွင့်အရေးကိစ္စတော့ ရံဖန်ရံခါ ပြောနေသေးတယ်) ဟောင်ကောင်နဲ့ မကာအို လွှဲပြောင်းရေးကလည်း ပြေပြေလည်လည် ဖြစ်ခဲ့တာပါ။

တရုတ်နဲ့ အိန္ဒိယ ဖွံ့ဖြိုးမှုကလည်း ငြိမ်းချမ်းတဲ့ နည်းနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးနေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံ တွေအတွက်ရော၊ အာရှတည်ငြိမ်ရေး နဲ့ ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက်ပါ ကြီးကြီးမားမား အထောက်အကူ ဖြစ်ပါတယ်။ နှစ်နိုင်ငံနယ်နိမိတ်ပြဿနာလည်း ပြေလည်သလောက် ဖြစ်နေပါပြီ။ အိန္ဒိယ-ပါကစ္စတန် ကက်ရှ်မီးယား ပြဿနာကိုလည်း စေ့စပ်ဆွေးနွေးအဖြေရှာဖို့ နှစ်နိုင်ငံစလုံးက လိုလိုလားလား သဘောပေါက်နေကြတာပါ။ စစ်တိုက်နေရတာနဲ့ စစ်စရိတ်ပိုပြီး တည်ငြိမ်တဲ့ ဖွံ့ဖြိုးရေးမရနိုင်ဘူးဆိုတာ လက်တွေ့ကျကျ သဘောပေါက်ကြ ပုံရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မီးကတော့ မသေသေးဘူး။

၅။ နယ်ချုပ်များ

အမေရိကန်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဟောင်း ဘရက်ဇင်စကီး(Zbigniew Brzezinski)ရဲ့ ၁၉၉၅ ထုတ် “မဟာစစ်တုရင်ခုံ”(The Grand Chessboard) စာအုပ်မှာ ၂၀၀၅ ကျရင် ကမ္ဘာကြီးကို အမေရိကန်၊ EUနဲ့ တရုတ်ဆိုတဲ့ လက်သုံးချောင်းက ထိန်းကျောင်းလိမ့်မယ်လို့ ရေးခဲ့တယ်။ ကစ်ဆင်ဂျား(Henry Kissinger) ကလည်း အလားတူ “သုံးပွင့်ဆိုင်”(triangulation) ဆက်ဆံရေးအကြောင်းကို ရေးခဲ့တယ်။

အမေရိကန်-တရုတ် ဆက်ဆံရေးဟာ ရှုပ်ထွေးတယ်။ (complex) လို့ ဘုရင်က ဒုတိယသက်တမ်း အတွင်းမှာ နှစ်ကြိမ် ဒီစကားလုံးကိုပဲ သုံးပြီး ပြောခဲ့တယ်လို့ ဆိုတယ်။ ၉/ ၁၁ နောက်ပိုင်း နှစ်နိုင်ငံဆက်ဆံရေးဟာ ပြန်ကောင်းလာတယ်။ အကြမ်းဖက်ဆန့်ကျင်ရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်တယ်။ ကိုရီးယား အနုမြူကိစ္စ တရုတ်က တက်တက်ကြွကြွ ကမကထပြု စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပေးတယ်။ စစ်ရေးအပါအဝင် နယ်ပယ်အသီးသီးမှာ ပူးပေါင်းဆောင် ရွက်တာ ၊ နားလည်မှုတည်ဆောက်တာ၊ အပြန်အလှန်သံခင်းတမန်ခင်း လည်ပတ်တာတွေ တိုးလုပ်လာတယ်။ ဒါပေမဲ့ မဟာဗျူဟာ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် အဆင့်အထိ မရောက်သေးဘူး။ “တရုတ်အန္တရာယ်”ဆိုတာ အမေရိကန် ကွန်ဆာဗေးတစ်တွေအဖို့ အရိုးစွဲနေတဲ့ ရောဂါတရပ် ဖြစ်နေပုံရပါတယ်။ တရုတ်ကတော့ (ထိုင်ဝမ်ကိစ္စမှအပ) အမေရိကန်နဲ့ ထိပ်တိုက်တွေ့မှာကို ရှောင်တယ်။ ကုလသမဂ္ဂပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကိုလည်း အမေရိကန်နဲ့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရမယ်လို့ ခံယူထားတာပါ။ ဒါကြောင့် ခေတ်သစ်ကမ္ဘာ့သမိုင်းမှာ အမေရိကန်-တရုတ် ဆက်ဆံ ရေးဟာ အရှုပ်ထွေးဆုံးအဖြစ် ဆက်ရှိနေဦးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

EU-တရုတ်၊ ရုရှား-တရုတ်၊ အိန္ဒိယ-တရုတ်၊ EU- ရုရှား၊ ရုရှား- အိန္ဒိယ စသဖြင့် မဟာဗျူဟာ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် ဆက်ဆံရေးများ ထူထောင်ကာ စီးပွားရေး၊ နည်းပညာ၊ လုံခြုံရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု စတဲ့ နယ်ပယ် အသီးသီးမှာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတွေ တိုးချဲ့နေကြတာပါ။ ဒီလိုပူးပေါင်းဆောင် ရွက်မှုတွေဟာ နှစ်ဦးနှစ်ဖက် အကျိုးရှိ(win-win) စေပြီး တခြား တစုံတယောက်ကို ထိခိုက်နစ်နာအောင် ရည်ရွယ်တာမျိုးမဖြစ်ဖို့လည်း ဂရုစိုက် ရှောင်ရှားကြပါတယ်။ ဝိုဏ်းဖွဲ့တာ မဟုတ်ပါ။

“တရုတ်အန္တရာယ်”ဆိုတာကို EUကလည်း လက်မခံပါ။ EUဥက္ကဋ္ဌဘာရိုဆိုက် တရုတ်ကြီးထွားမှုဟာ အန္တရာယ်မဟုတ်ဘူး။ အခွင့်အလမ်း ဖြစ်တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ လက်ရှိ ဥက္ကဋ္ဌသစ် တိုနီဘလဲကလည်း တရုတ်အန္တရာယ်လို့ မမြင်ပါဘူး။ ဗဟုဝင်ရိုးကမ္ဘာကို လက်ခံကြောင်းပဲ ပြောပါတယ်။ တရုတ်ကို EUရဲ့ စီးပွား ရေးပိတ်ဆိုမှု ပြန်ရပ်သိမ်းဖို့လည်း အဖွဲ့ဝင်အများစုက လက်ခံပြီး ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ EUအတွင်းမှာ တညီတညွတ်တည်း ဖြစ်ဖို့ လိုနေပါသေးတယ်။ EUဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံပင်လျှင် ပယ်ချခံနေရပါသေးတယ်။

စစ်အေးခေတ်လက်ကျန် အမေရိကန်-EUစစ်ရေးမဟာမိတ်ဖြစ်တဲ့ NATO ကိုတော့ ယခုအထိ မဖျက်သေးဘူး။ ဥရောပလုံခြုံရေးကို ရုရှားကလည်း ခြိမ်းခြောက်နေတာ မဟုတ်ဘူး။ စစ်အေးကာလက ဆိုဗီယက်အန္တရာယ်ကြောင့် အမေရိကန်ထီးရိပ်ခိုခဲ့ရတဲ့ ဥရောပဟာ ယခုအခါ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် ကာကွယ်နိုင်တဲ့ ယုံကြည်မှုတွေ ပိုရှိလာတယ်။ ဒါပေမဲ့ အမေရိကန်ဟာ NATO ကို အရှေ့ဘက်(ယူရေးရှားနဲ့ အလယ်အာရှ)

အထိ အစွမ်းကုန်တိုးချဲ့ ချင်နေပါတယ်။

နိုင်ငံကြီးတွေကြားမှာ နိုင်ငံငယ်လေးတွေကတော့ နယ်ရုပ်ကလေးတွေပါပဲ။ မဟာစစ်တုရင်ခုံမှာ နိုင်ငံကြီးတွေက ပါဝါကြီးတဲ့ အရုပ်တွေ မရွှေ့ခင် နယ်ရုပ်တွေ အရင်ရွှေ့ကြတာပါ။ ဘော်လီကန်ဒေသ၊ အာဖဂန်၊ အီရတ်တို့ကတော့ အစားခံလိုက်ရပြီ။ ယခုရွှေ့နေတဲ့ နယ်ရုပ်တွေကတော့ ယူရေးရှား နဲ့ အလယ်အာရှက နိုင်ငံတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

ထရန်ကော့ကေးဆပ်ကနေ တရုတ်နယ်စပ်အထိ ရှိတဲ့ ကော့ကေးဆတ်၊ ကက်စပီယံပင်လယ်နဲ့ အလယ် အာရှက CIS နိုင်ငံတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဂျော်ဂျီယာ၊ ယူကရိန်း၊ အာဇာဘိုင်ဂျန်၊ မော်လဒိုဗာ လေးနိုင်ငံ(GUAM) ကတော့ ရုရှားကို ခွာပြီး EU နဲ့ အမေရိကန်ဘက် ပါသွားပြီး ဖြစ်တယ်။ ကာဇတ်၊ အာဇာဘိုင်ဂျန်၊ အာမေးနီးယား၊ ဘီလာရစ်၊ တာဂျစ်ကစ္စတန်၊ တပ်မင်နစ္စတန် တို့ကလည်း လှုပ်လှုပ်ပါ။ ကာဂျစ္စတန်မှာလည်း “အရောင် တော်လှန်ရေး” ပေါ်ပေါက်ပါသေးတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူကတော့ ရုန်းဖွဲ့ထဲမှာပဲ ဆက်နေတယ်။

ဒီဒေသဟာ ပထဝီအရ တရုတ်-ရုရှား-အိန္ဒိယ-အရှေ့အလယ်ပိုင်း-ဥရောပ ဆက်စပ်ရာ မဟာဗျူဟာ ဒေသပါ။ ရေနံနဲ့ ဓာတ်ငွေ့အရင်း အမြစ်လည်း ကြွယ်ဝတယ်။ နိုင်ငံအများစုဟာ ဆင်းရဲကြွပြီး ဆိုဗီယက် ယူနီယံပြိုကွဲသွားပြီးနောက် စီးပွားရေးအခြေအနေ ပိုဆိုးကြပါတယ်။ ယူကရိန်း အပါအဝင် နိုင်ငံအချို့မှအပ ကျန်နိုင်ငံ များဟာ နိုင်ငံလည်းငယ် လူဦးရေလည်း နည်းတယ်။ အလယ်အာရှနိုင်ငံတွေဟာ ဆင်းရဲတဲ့ မူဆလင်နိုင်ငံ တွေ ဖြစ်ကြပြီး အစွန်းရောက်ဝါဒနဲ့ အကြမ်းဖက်အုပ်စုတွေရဲ့ ခိုအောင်းရာ ဖြစ်လာနိုင်တဲ့ အန္တရာယ်လည်း ရှိတယ်။ ရုရှား ရူဘယ်လ်ငွေကိုပဲ နိုင်ငံအများစုမှာ ဆက်သုံးနေကြတာ ဖြစ်တဲ့အတွက် ရုရှားစီးပွားရေး ကောင်း မကောင်းဆိုတာနဲ့လည်း ဆက်စပ်နေတယ်။

ဒီနိုင်ငံတွေဟာ ဆင်းရဲတွင်းက လွတ်မြောက်ဖို့ အမေရိကန်နဲ့ အနောက်နိုင်ငံတွေကို အထင်ကြီးပြီး မျှော်နေကြတယ်။

ပူတင် သမ္မတ ဖြစ်လာတဲ့ ၂၀၀၀ခုနှစ်ကစလို့ ၅ နှစ် ဆက်တိုက် ရုရှား စီးပွားရေး ပြန်ကောင်းလာတယ်။ ရုရှားဟာ ရေနံတင်ပို့ရောင်း ချရာ နိုင်ငံကြီးတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်တဲ့အတွက် ရေနံဈေးမြင့်တက်လာမှုနဲ့အတူ ရုရှားရဲ့ အရေးပါမှု ပိုမြင့်လာတယ်။

EU ရဲ့ ထိုးဖောက်မှုက စီးပွားရေးရည်မှန်းချက် ဖြစ်တယ်။ အမေရိကန်ရဲ့ ထိုးဖောက်မှုက နိုင်ငံရေး လက်တံ ရှည်လာတာပါ။ လောလောဆယ် EU ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအကျပ်အတည်းနဲ့ မကြာခင်ကမှ တိုးချဲ့ထားတဲ့ (အရှေ့ဥရောပ၊ အလယ်ဥရောပ) အဖွဲ့ဝင်သစ် ၁၀-နိုင်ငံရဲ့ စီးပွားရေး ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို EU ဟောင်းများ ခံနိုင်-မခံနိုင် ဆိုတာကို စောင့်ကြည့်ရပါဦးမယ်။

ရုရှားအနေနဲ့လည်း ကွဲထွက်နိုင်ငံများ(CIS) ရဲ့ တည်ငြိမ်ရေးနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးရေးကို ဆက်လက် အကူ အညီပေးခြင်းဖြင့် ဒီနိုင်ငံများရဲ့ အနာဂတ် ပိုမိုလုံခြုံစိတ်ချစွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာအောင် လုပ်ဆောင်ဖို့ လိုပါလိမ့်မယ်။ အရှေ့မျှော်မလား-အနောက်မျှော်မလား ဆိုတာကိုတော့ ကိုယ့်ဘာသာ ဆုံးဖြတ် ပြီး အဲဒီက ပေါ်ထွက်လာတဲ့ ဆုလာဘ်ကို ကိုယ်ပဲ ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

၆။ မဟာဗျူဟာ ကြိမ်

နယ်ရုပ်တွေ ရွှေ့ရာမှာ မဟာဗျူဟာ ရေရှည်အမြင်နဲ့ မျှော်မှန်းချက်တွေ ပါပါတယ်။ ကမ္ဘာကြီးမှာ ဂိုဏ်းဖွဲ့မှုတွေ အုပ်စုဖွဲ့မှုတွေ ပြန်ပေါ်လာမှာကိုတော့ ဘယ်သူမှ လိုလားကြမှာ မဟုတ်တာ သေချာပါတယ်။ အမေရိကန်ရဲ့ ဝင်ရိုးတစ်ခုတည်းကမ္ဘာ ဖြစ်လိုတဲ့ ရမက်ကလည်း မပျောက်သေးပါ။ ဗဟုဝင်ရိုး ကမ္ဘာလည်း ပီပီပြင်ပြင် မပေါ်သေးဘူး။ ဗဟုဝါဒကမ္ဘာလား-ဂိုဏ်းဂနဝါဒကမ္ဘာလား မကွဲသေးဘူး။

ခေတ်မီမီ ကမ္ဘာကြည့် ကြည့်ချင်တဲ့ ဗမာပြည်သူတွေအနေနဲ့ ခေတ်မီတာနဲ့ အနောက်မျှော်တာ တခြားစီဆိုတာ အတွေ့အကြုံရင့်ကျက်တဲ့ လူကြီးသူမတွေ ပြောခဲ့ပေါင်း များလှပါပြီ။ မင်းဆိုးမင်းညစ်(၇) နိုင်ငံထဲမှာ ဗမာပြည်လည်း ပါနေတာ သတိပြုဖို့ လိုပါတယ်။ အိန္ဒိယနဲ့တရုတ်လို အာရှ နိုင်ငံကြီးနှစ်ခုကြားမှာ အိန္ဒိယ သမုဒ္ဒရာကို မေးတင်နေတဲ့ ဗမာပြည်ရဲ့ ပထဝီအနေအထားဟာ ယနေ့လို မတင်မကျကမ္ဘာကြီးထဲမှာ လွယ်လွယ်နဲ့ နယ်ရပ် ဖြစ်သွားတတ်ပါတယ်။ ဗမာပြည်သူတရပ်လုံး ပြည်ချစ်စိတ်ဓာတ် ထက်သန်ကြဖို့နဲ့ ၂၁ ရာစု ဗမာနိုင်ငံရဲ့ အနာဂတ်ကို မှန်မှန်ကန်ကန် မျှော်ခေါ်နိုင်ဖို့ လိုပါတယ်။

အနာဂတ်ကမ္ဘာ့တြိဂံ(အမေရိကန်-EU-တရုတ်)ကို မဟာဗျူဟာ ဂုဏ်ကြီးများက ပုံဖော်ပြ ထားပြီးပါပြီ။ တော်တော်များများကလည်း လက်ခံကြတာ တွေ့ရပါတယ်။ ဒီတြိဂံက အနာဂတ်ကမ္ဘာဟာ ဗဟုလား-ဂိုဏ်းလား ဆိုတာကို ဆုံးဖြတ်မှာပါ။ နောက်ထပ် တြိဂံတွေ ရှိပါသေးတယ်။ ဒီအထဲက ပညာရှင်နှစ်ဦးရဲ့ ဗဟုတြိဂံနှစ်ခုကို စဉ်စားနိုင်ရန် ရွေးထုတ်တင်ပြပါမယ်။

ပထမတြိဂံက ဥရောပ-ရုရှား-တရုတ် တြိဂံပါ။ မူလတင်ပြသူက ၁၇ ရာစု ဂျာမန်တွေးခေါ်ရှင် **Gottfried Leibniz** ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုတယ်။ (သူ့အကြောင်း လက်လှမ်းမမီလို့ မတင်ပြနိုင်ပါ) ထပ်မံတင်ပြသူက **David Gosset** ဆိုသူ ဖြစ်တယ်။ သူဟာ တရုတ်-ဥရောပ နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေးကျောင်းရဲ့ ယဉ်ကျေးမှုရေးရာ ဒါရိုက်တာ နဲ့ တရုတ်-ဥရောပအကယ်ဒမီရဲ့ ဒါရိုက်တာတဦးဖြစ်ပြီး တရုတ်-ဥရောပရေးရာ ပညာရှင် တဦးလည်း ဖြစ်တယ်။

သူ့အဆိုအရ ၉/၁၁ နောက်ပိုင်းမှာ ကမ္ဘာကြီးဟာ မတည်မငြိမ် ပိုဖြစ်လာတယ်။ ကမ္ဘာကြီးဟာ ဥရောပ-တရုတ် တည်ငြိမ်တဲ့ ဆက်ဆံရေးကို ပိုပြီး လိုအပ်လာတယ်။ EU အရှေ့ဘက်တိုးချဲ့မှုဟာ ငြိမ်းချမ်းစွာ တိုးချဲ့ခြင်း ဖြစ်တယ်။ စီးပွားရေးခိုင်မာတောင့်တင်းစေဖို့ အများစုအကျိုး စီးပွားအတွက် ပေါင်းစည်းခြင်း ဖြစ်တယ်။ ပိုမိုလွတ်လပ်တဲ့၊ ခိုင်မာတောင့်တင်းတဲ့၊ တစည်းတလုံးတည်းဖြစ်တဲ့ ဥရောပဖြစ်ဖို့ ရည်မှန်းတယ်။ (ဒါက ဘရပ်ဆဲလ် ပုံစံ)

တရုတ်ဟာ ဆင်းရဲမှုတိုက်ဖျက်ရေးနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးမှုတိုးတက်ရေးကို အောင်မြင်စွာလုပ်ဆောင်နိုင်တဲ့ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံကြီး တနိုင်ငံ။ (ဒါဟာ ပေကျင်းပုံစံ) တရုတ်ဖွံ့ဖြိုးမှုဟာ ငြိမ်းချမ်းတဲ့ ဖွံ့ဖြိုးမှုဖြစ်တယ်။

ဆိုဗီယက်ယူနီယံပြိုကွဲပြီးနောက် မတည်မငြိမ်ဖြစ်လာတဲ့ ကြီးမားကျယ်ပြန့်တဲ့ ယူရေးရှား(Eurasia) တိုက်ကြီး၊ ဆိုလိုသည်မှာ ဘော်လ်ကန်ဒေသ၊ ကော့ကေးဆပ်၊ အလယ်အာရှ ဒါ့အပြင် ဆိုက်ဘေးရီးယား တည်ငြိမ်ရေးဟာ အရေးကြီးတယ်။ ယူရေးရှားတိုက်ကြီးကို ပြန်လည်တည် ဆောက်ရေး ပိသုကာအဖြစ် တရုတ်-EU ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရာမှာ ရုရှားဟာ ပကတိဘာဝအကြောင်းအချက်များကို ဖန်တီးပေးနိုင်တဲ့ တည်ဆောက်ရေး တံတား ဖြစ်တယ်။ ဒါဟာ အမေရိကန် ဆန့်ကျင်ရေး မဟုတ်ပါ။

ဒုတိယ တြိဂံက တရုတ်-ရုရှား-အိန္ဒိယ တြိဂံ ဖြစ်တယ်။ မူလတင်ပြသူက လီနင်(Vladimir Lenin) ဖြစ်တယ်လို့ ရုရှားပညာရှင်များက ဆိုတယ်။ ထပ်မံတင်ပြသူကတော့ ရုရှားနိုင်ငံရဲ့ ဝန်ကြီးချုပ် ပရိုဗ်မာ ကော့ဗ်(Yevgeny Primakov) ဖြစ်တယ်။ လီနင်က သူ့ခေတ် သူ့အခါက တော် လှန်ရေး မျှော်ခေါ်မှုနဲ့ တင်ပြတာ ဖြစ်တယ်။ ပရိုဗ်မာကော့ဗ် တင်ပြမှုက မျက်နှာစုံ၊ ဝင်ရိုးစုံ သံခင်းတမန်ခင်း ဖော်ဆောင်ဖို့ အဆိုပြုချက် ဖြစ်တယ်။

တရုတ်-အိန္ဒိယ-ရုရှားဟာ ယူရေးရှားတိုက်ကို ဝိုင်းရံထားကြတယ်။ အိန္ဒိယ၊ ပစိဖိတ်၊ အတ္တလန်တိတ် သမုဒ္ဒရာကြီး ၃-စင်းနဲ့ ထိစပ်ဆက်သွယ်နေတယ်။ ၃-နိုင်ငံ လူဦးရေက ကမ္ဘာ့လူဦးရေရဲ့ ၄၀% ၊ စီးပွားရေး ပမာဏက ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးရဲ့ ၂၀% ရှိတယ်။ လောလောဆယ် နှစ်နိုင်ငံချင်းစီ စီးပွားရေး၊ ကုန်သွယ်ရေး၊ စွမ်းအင်၊ သိပ္ပံနဲ့ နည်းပညာ၊ ယဉ်ကျေးမှု စတဲ့ မျက်နှာစာများမှာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတွေ ရှိနေပြီ ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ နိုင်ငံရေး ရည်မှန်းချက်နဲ့စာရင် စီးပွားရေး၊ ကုန်သွယ်ရေး ဆက်ဆံမှုက နိမ့်နေပါသေးတယ်။ ရုရှား-တရုတ် ကုန်သွယ်ရေး \$၂၀ ဘီလီယံ။ တရုတ်-အိန္ဒိယ \$၁၃ ဘီလီယံ။ ရုရှား-အိန္ဒိယ \$၂ ဘီလီယံပဲ ရှိသေးတာ ဖြစ်တယ်။ လော

လောဆယ် ဒီတြိဂံ ဗျူဟာ ဆက်ဆံရေး မဖြစ်ပေါ်သေးပေမယ့် စီးပွားရေး၊ ကုန်သွယ်ရေး တိုးမြှင့်ဖို့ အားလုံးက သဘောတူထားကြတယ်။

အထက်ပါ တြိဂံနှစ်ခုကတော့ တည်ငြိမ်ရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးနဲ့ ဗဟုဝင်ရိုးကို ရေးရှုတဲ့ တြိဂံတွေပါ။ လက်တွေ့ တော့ ဘာတြိဂံမှ မဖြစ်သေး ပါဘူး။ ကမ္ဘာ့အခြေအနေက ရှုပ်ထွေးပါတယ်။ မတင်မကျ အနေအထားမှာ ရောက် နေတယ်။ ဗဟုဝင်တြိဂံ မဟုတ်တဲ့ ဝိုဏ်းဂနဝါဒ တြိဂံတွေလည်း ပေါ် နိုင်ပါသေးတယ်။ (ဥပမာ-အမေရိကန်- ဂျပန်-EU ။ အမေရိကန်-ဂျပန်-အိန္ဒိယ စသဖြင့်)

လောလောဆယ် အိန္ဒိယရဲ့ အနေအထားဟာ ဗမာပြည်အတွက် အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။ အာရှအင်အားကြီး ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံကြီး နှစ်ခုဖြစ်တဲ့ တရုတ်နဲ့ အိန္ဒိယဟာ အကျိုးတူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကြမှာလား- စီးပွားရေး ပြိုင်ဘက်အဖြစ် သဘောထားကြမှာလား။ ဘက်မလိုက်လှုပ်ရှား မှုကို ဦးဆောင်ခဲ့တဲ့ အိန္ဒိယအဖို့ အမေရိကန်နောက်လိုက်အဖြစ်(ဂျပန်လို) အဖြစ်ခံလိမ့်မယ် မဟုတ်ဘူးလို့ ယူဆရပါတယ်။ ဘုရားအစိုးရအနေနဲ့ ပါကစ္စတန် ဖဲချပ်ကိုင်ပြီး အိန္ဒိယကို ကစားသလို၊ အိန္ဒိယဖဲချပ်ကိုင်ပြီး တရုတ်ကို ကစားဖို့ ကြိုးစားပါလိမ့်မယ်။ မဟာစစ်တုရင်ကွက်မှာ နယ်ရပ်ဖြစ်မလား-ကိုယ်တိုင်ရွှေ့သူ ဖြစ်မလား ဆိုတာကတော့ အိန္ဒိယ အစိုးရနဲ့ ပြည်သူများကိုယ်တိုင် ဆုံးဖြတ်ကြပါလိမ့်မယ်။ နအဖ စစ်အုပ်စုအနေနဲ့ နှစ်ပြား တပဲလောက်နဲ့ စစ်တုရင်ခုံထဲ ဝင်မပါနိုင်ပါဘူး။ ဘေးကနေ ဘောက်ဆူးရအောင် လက်တိုလက်တောင်း ခိုင်းတာလိုက်လုပ်ပေးတာလောက်ပဲ လုပ်နိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဝင်ပါရင်လည်း နယ်ရပ်ပဲ ဖြစ်မှာပါ။

၁၅-၁၀-၂၀၀၅။

ယခုအခါ ကမ္ဘာမှုပြုခြင်းဆိုတာ မှုကပ်က စတင် တင်ပြခဲ့တယ်ဆိုတာကို မှုကပ်ဝါဒီမဟုတ်တဲ့ ပညာရှင်များကပါ အကျယ်အပြန့် လက်ခံလာကြပြီဖြစ် ပါတယ်။

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးကို ကိုင်လှုပ်နေတဲ့

ရဲဘော် စိန်သော်

ကိုလိုနီခေတ်အင်ပါယာချဲ့ထွင်မှု အကြောင်းရင်း တွေထဲမှာ သယံဇာတရယူလိုမှုဟာ အကြောင်းရင်း တခုအဖြစ် ပါဝင်နေလေ့ရှိတယ်။ မျက်မှောက်ခေတ် မှာလည်း အင်ပါယာချဲ့ထွင်မှုအကြောင်းရင်း တွေထဲမှာ သယံဇာတ(ရေနံ)ကိစ္စ တနည်းနည်းနဲ့ ပါဝင် နေတယ်လို့ ယူဆစရာ ဖြစ်နေတယ်။ အမေရိကန် က အာဖဂန်ကို ဝင်တိုက်တဲ့စစ်ပွဲပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ အီရတ်ကို ဝင်တိုက်တဲ့ စစ်ပွဲပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ (တခြားအကြောင်းရင်းတွေ ဘယ်လိုပဲပြောပြော) ရေနံကိစ္စဟာ တနည်းမဟုတ် တနည်း ဆက်နွယ်ပါဝင်နေတာကို တွေ့ရတယ်။ အခု ရုရှားက ဂျပန်နိုင်ငံသို့ ရေနံပိုက်လိုင်းသွယ်ပြီး တင်ပို့ မယ့်ကိစ္စမှာတောင်မှ နိုင်ငံအကျိုးစီးပွားအတွက် အပေးအယူကိစ္စတွေ၊ ညှိနှိုင်းရမယ့်ကိစ္စတွေ ပါဝင်နေ တယ်မဟုတ်လား။ ဒါ့အပြင် ရေနံဟာ ကမ္ဘာ့စီးပွား ရေးကို ကိုင်လှုပ်နိုင်တဲ့ ပြဿနာတရပ်လည်း ဖြစ်နေ ပြန်တယ်။ ဒါကြောင့် ကမ္ဘာ့ရေနံပြဿနာဟာ မျက်ခြည် မပြတ် လေ့လာနေသင့်တဲ့ပြဿနာလို့ ဆိုရမှာပါ။

မျက်မှောက်ကမ္ဘာ့ရေနံဈေး မြင့်တက်နေမှုပြဿနာ

၂၀၀၄ ခုနှစ်၊ မေလကစပြီး ကမ္ဘာတဝှမ်း လုံးက ရေနံဈေး မြင့်တက်လာမှုနဲ့ ပတ်သက်လို့ စိုးရိမ်

စိတ်တွေ ဖြစ်လာခဲ့ကြတယ်။ ရေနံနဲ့ စပ်လျဉ်းတဲ့ ဆွေး နွေးပြောဆိုချက်တွေ လုပ်ခဲ့ကြသလို သုံးသပ်ချက်၊ ခန့်မှန်းချက် အမျိုးမျိုးလည်း ပေါ်ထွက်လာခဲ့တယ်။

၁၉၉၀ ခုနှစ်၊ ရေနံအကျပ်အတည်း ကာလ လွန်လာပြီးတဲ့နောက် (၂၀၀၄ ခုနှစ်) မှာ ရေနံဈေး အ မြင့်ဆုံးသို့ ခုန်တက်လာတယ်။ ရေနံ တစ်တင်ကို ၅၅- ဒေါ်လာ။ ဒါဟာ သမိုင်းမှာ အမြင့်ဆုံး ရေနံဈေးလို့ (၂၀၀၄ ခုနှစ်)တုန်းက ပြောဆိုခဲ့ကြတယ်။ ၂၀၀၄၊ စက်တင်ဘာလအတွင်းက နယူးယောက်ကုန်သွယ်ရေး ကပင်လျှင် ရေနံတစ်တင်ကို ၄၉ဒသမ ၄၀ ဒေါ်လာနှုန်းနဲ့ ဖြန့်ဝေခဲ့တာ ဩဂုတ်လ(၂၀) ရက်နေ့ အထိ ဖြစ်တယ်။ အောက်တိုဘာလမှာ ရေနံဈေး ပြန်ကျသွားတယ်ဆို ပေမယ့် မဆိုစလောက်သာ ကျတာပါ။ သည့်နောက် ရေနံဈေးဟာ ဆက်လက် တက်လာပြန်တယ်။ အခု (၂၀၀၅) ခုနှစ်မှာဆိုရင်တော့ ရေနံဈေးဟာ တစ်တင်ကို ဒေါ်လာ(၇၀) ကျော်အထိ ရောက်လာတော့ ပိုပြီး မျက် လုံးပြူးစရာ ဖြစ်လာရတော့တယ်။

၂၀၀၄ ခုနှစ်က ရေနံဈေးနဲ့ ပတ်သက်လို့ စိုးရိမ်ပူပန်စိတ်နဲ့ဆွေးနွေးကြရာမှာ ရေနံဈေး ဆက် တက်မလား-ကျသွားမလားဆိုတဲ့ ကိစ္စလည်း ပါတယ်။ မတူတဲ့ အမြင်တွေ ရှိခဲ့ကြတယ်။ အခု (၂၀၀၅) ခုနှစ် ရောက်လာတော့ ရေနံဈေးဆက်တက်နေကြောင်း လက် တွေ့က အဖြေပေးလိုက်ပြီ။ ဒါပေမဲ့ လုံးဝပြီးပြတ်

သွားတဲ့အပြေအဖြစ် ယူဆလို့တော့မရသေးဘူး။ ဆက်လက်စောင့်ကြည့်ရဦးမှာပါ။ ရေနံနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ဆွေးနွေးချက်တွေကလည်း ဆက်လက် အသက်ဝင်နေ ဦးမှာပါ။

၁၉၇၉ ခုနှစ်ကစပြီး အတက်နှုန်း မြန်လာ ခဲ့တဲ့ရေနံဈေးဟာ ၂၀၀၂ ခုနှစ်၊ နှစ်ဦးပိုင်းလောက်မှာ ၂-ဆအထိ ခုန်တက်လာခဲ့ပေမယ့် ၁၉၇၀ခုနှစ် လောက်တော့ ကမ္ဘာ့စီး ပွားရေးအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှု မကြီးခဲ့ဘူးလို့ ဆိုကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ရေနံ ဈေး ဒေါ်လာ ၄၅-၅၀ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ ဆက်ရှိနေရင် တော့ ၁၉၇၀ အနေအထားမျိုး ပြန်ရောက်နိုင်စရာရှိနေတယ်။ အ ကောင်းမြင်သူတွေက ရေနံဈေးဟာ ရေရှည် တက်မနေ နိုင်ဘူးလို့ ခန့်မှန်းတွက်ချက်ပြတာလည်း ရှိတယ်။ အကောင်းမြင်သူတွေက ဒီလိုတွက်ချက်ပြပေမယ့် ရေနံ ဈေးမြင့်တက်မှုအပေါ် အများက စိုးရိမ်ပူပန်နေကြ ဆဲပါ။

ကမ္ဘာ့ရေနံသုံးစွဲမှု(ဝယ်လိုအား) အခြေအနေ

ရေနံစိမ်းဝယ်လိုအား တိုးများလာမှုက ကမ္ဘာ့ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုအပေါ် တိုက်ရိုက် အကျိုးသက်ရောက် စေတယ်။ မျက်မှောက်ခေတ်မှာ ကမ္ဘာ့ရေနံစဉ် ရေနံ လိုအပ်မှုဟာ (စည်ပေါင်း ၈၀ ဘီလျံကနေ ၈၂ ဘီလျံ အထိ) ရှိနေတယ်။ (၁ ဘီလျံ=သန်းတထောင်) ပြီးခဲ့တဲ့နှစ်ကထက် စည်ပေါင်း (၂ ဒသမ၇) မြင့်တက် လာတာ ဖြစ်တယ်။ ဒါဟာ နှစ်ပေါင်း(၂၀) အတွင်း အမြင့်မားဆုံး လိုအပ်မှု ဖြစ်တယ်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုဟာ ကမ္ဘာပေါ်မှာ ရေနံသုံးစွဲမှု အမြင့်ဆုံးနိုင်ငံပါ။ သူ့ပြည်သူ သန်း၂၉၀ ရှိတဲ့အနက် မော်တော်ကား ပိုင်ဆိုင်သူက သန်း၂၄၀ ထိ ရှိနေတယ်။ တခြားစက်မှုလုပ်ငန်းတွေ ထည့်မတွက် ဘဲနဲ့တောင် ဒီကားတွေရဲ့ လောင်စာဆီသုံးစွဲမှုကိုက အတော်ကြီး မြင့်မားနေတယ်ဆိုတာ တွေ့နိုင်တယ်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာတဲ့ တရုတ်ပြည်မှာလည်း မော်တော် ကားအရေအတွက် တိုးလာတယ်။ အကျိုးဆက် အနေ နဲ့ တရုတ်ပြည်မှာ တနေ့ကို ရေနံစည်ပေါင်း တသန်း ကျော် တိုးများ လိုအပ်လာတယ်။ ဒီတော့ ရေနံသုံးစွဲမှု မြင့်မားခြင်းရဲ့ အကျိုးဆက်တွေကိုလည်း ထိတွေ့ခံစား

လာရတယ်။ The Wall Street Journal ဝေါ့စတရိ ဂျာနယ်ရဲ့ တင်ပြချက်အရဆိုရင် တရုတ်ပြည် ရေနံ သုံးစွဲသူများရဲ့ တန်ဖိုးအညွှန်းကိန်းဟာ တနှစ်၅% အထိ မြင့်တက်လာနေတယ်။ ဒါဟာ (၇) နှစ်အတွင်း အမြင့်မားဆုံး မြင့်တက်လာခြင်း ဖြစ်တယ်။ တရုတ်ပြည် ရဲ့ ရေနံသုံးစွဲမှုနဲ့ ဝယ်လိုအားက ကမ္ဘာ့ ရေနံဈေးကို ထိခိုက်စေတယ်ဆိုတဲ့ စွပ်စွဲပြော ဆိုချက်လည်း ရှိနေ တယ်။

အကယ်၍ ရေနံဈေး တစည်ကို ဒေါ်လာ ၄၀ ဆက်လက် ဖြစ်နေရင် တရုတ်နဲ့အိန္ဒိယ အပါအဝင် အာဆီယံနိုင်ငံစုစုပေါင်းရဲ့ GDP (ဂျီဒီပီ) ဟာ ၂၀၀၄ ခု နှစ်အတွင်း ၁.၁ % နဲ့ ၂၀၀၅ ခုနှစ်မှာ ၁.၅ % ကနေ ၀.၆ % အထိ ကျဆင်းသွားလိမ့်မယ်လို့ ခန့်မှန်းထား ကြတယ်။ တရုတ်နဲ့ အိန္ဒိယတို့ရဲ့ အလျင်အမြန် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမှုကလည်း ရေနံလိုအပ် မှုကို ပိုပြီး ကြီးမားလာစေတယ်။ အပြည် ပြည်ဆိုင်ရာ စွမ်းအင် အေဂျင်စီရဲ့ ပြောကြားချက်အရ လွန်ခဲ့တဲ့ ၁၀- နှစ်အတွင်း ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ရေနံသုံးစွဲမှု တိုးတက်များ ပြားလာခြင်းဟာ ၂ % ထက် မပိုဘူး။ အခုဆိုရင် ၃.၂ % ရှိနေပြီ။

ကမ္ဘာ့ရေနံထုတ်လုပ်မှုအခြေအနေ

လွန်ခဲ့တဲ့ အနှစ်(၃၀) လောက်က ရေနံ အများဆုံး ထုတ်လုပ်တဲ့ ရေနံနယ်မြေတွေအားလုံးဟာ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံတွေမှာပါ။ မက္ကဆီကို ပင်လယ်ကွေ့နဲ့ မြောက်ပိုင်းပင်လယ်တိုက်က နိုင်ငံတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အခုတော့ ဒီနိုင်ငံတွေဟာလည်း ထုတ်လုပ်မှု စွမ်းအား ကျဆင်းလာနေပါတယ်။ တကယ်တမ်းမှာ အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသဟာလည်း ရေနံကို အကန့် အသတ်မဲ့ ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းရှိတာ မဟုတ်ပါ။ အခုဆိုရင် အရင်ကထက် ထုတ်လုပ်ရေး စွမ်းဆောင်မှု လျော့ပါး လာနေကြောင်း ပြသနေပါတယ်။ ရေနံထုတ်လုပ်မှု ၆% မှ ၄% အထိ လျော့ကျလာနေတာပါ။

OPECအိုပက် (ရေနံတင်ပို့နိုင်ငံများ အစည်းအရုံး) ရဲ့ အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံတွေထဲကဆိုရင် ဆော်ဒီ အာရေးဗီးယား နိုင်ငံလောက်သာ ရေနံကို ပိုမိုတိုးများ

ထုတ်လုပ်နေနိုင်တာ တွေ့ရပါတယ်။ အိတ်ပတ်နိုင်ငံများရှိ ရေနံအများအပြား ပူးပေါင်းထုတ်လုပ်နိုင်တဲ့ အရင်းအမြစ်တွေရဲ့ ၈၈ %ဟာ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ပြီး ဖြစ်နေပါပြီ။ အိတ်ပတ်က ၂၀၀၄ ခုနှစ်၊ ဇွန်လအတွင်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချလိုက်တာက တနေ့ကို ရေနံစည်ပေါင်း(၂) သန်းတိုးပြီး ထုတ်လုပ်ရေး ဖြစ်တယ်။ ဒါဟာ စိတ်ပျက်စရာကောင်းတဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်ပဲလို့ ယူဆနေကြတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ကမ္ဘာ့ရေနံလိုအပ်မှုကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်စွမ်းမရှိပဲ အပိုကြီး ကွာဟနေလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ရုရှားရဲ့အကြီးဆုံး ရေနံတင်ပို့ရေးကုမ္ပဏီ ဖြစ်တဲ့ YUKOS ကလည်း သူ့ရဲ့ ရေနံထုတ်လုပ်ရေးကို ရပ်ဆိုင်းထားလိုက်ရတယ်။ YUKOS မှ သင်္ဘောနဲ့ ရေနံတင်ပို့တဲ့ လုပ်ငန်း ပျက်ပြားသွားတာကြောင့် အကျိုးဆက်အနေနဲ့ ကမ္ဘာ့ရေနံထုတ်လုပ်မှုမှာ စည်ပေါင်း(၁.၇ သန်း)လျော့ကျသွားတယ်။ YUKOS ကုမ္ပဏီရဲ့ ရေနံထုတ်လုပ်မှု လုပ်ငန်းပျက်ပြားသွားခြင်း အတွက် လည်း ရာဇဝတ်ကြောင်းအရ အရေးယူမှု လုပ်ဖို့ စုံစမ်းစစ်ဆေးနေတယ်။ တရုတ်ပြည် ဆိုင်ရင် YUKOSကုမ္ပဏီထံမှ ရေနံကို ဝယ်ယူသုံးစွဲနေတာ ဖြစ်ပါတယ်။

Texas ရေနံချက်စက်ရုံ မီးလောင်မှုနဲ့ ဗင်နီဇွဲလားနိုင်ငံ ဝရန်းသုန်းကား ဖြစ်မှုတွေကလည်း ကမ္ဘာ့ရေနံအထွက်နှုန်းကို ထိခိုက်စေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသ မတည်မငြိမ်ဖြစ်မှုကလည်း ရေနံထုတ်လုပ်မှုကို အဟန့်အတား ဖြစ်စေခဲ့တယ်လို့ ဆိုရမှာပါ။ ကမ္ဘာမှာ ရေနံအများဆုံးတင်ပို့သူများအနက် နံပါတ်(၆) နေရာမှာ ရှိနေတဲ့ အာဖရိကမှ နိုင်ဂျီးရီးယားနိုင်ငံကလည်း နိုင်ငံရေးအခြေအနေတွေ မတည်မငြိမ်ဖြစ်နေရတာမို့ ရေနံထုတ်လုပ်ရေးကို ထိခိုက်စေပါတယ်။

ရေနံဈေးတက်မှုက ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ

စွမ်းအင် ကုန်ကျစရိတ်ကြီးမြင့်မှုက ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကို ဖြစ်စေပါတယ်။ နှိုင်းယှဉ်ချက်အရ ကာလရှည်ကြီးတခုကို ရုန်းကန်ဖြတ်သန်းပြီးရင်တော့ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုဟာ တစ်တခုသော အတိုင်းအတာအရ သက်

သာသွားတတ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ရေနံဈေးတက်မှုကို တော့ လျော့ချနိုင်မှာ မဟုတ်ပါ။

ရေနံဈေးတက်လာလို့ ရေနံသုံးနိုင်ငံတွေက သွင်းကုန်ဖြတ်တောက်တာတွေ ဖြစ်နိုင်သလို ရေနံ တင်ပို့နိုင်ငံများကလည်း ပိုကုန်လုပ်အားခတွေ ဖြတ်တောက်တာ လုပ်လာနိုင်တယ်။ ကမ္ဘာ့ရေနံ တင်ပို့နိုင်ငံများအနေနဲ့ ကုန်သွယ်ရေးစာချုပ်တွေ အပြောင်း အလဲလုပ်ကာ စာချုပ်သစ်များနဲ့ အစားထိုးလာနိုင် တယ်။ ဒီလိုနည်းနဲ့ အမြတ်ရရေးအတွက် နည်းလမ်း အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲကာ ယှဉ်ပြိုင်မှုအသစ်တွေ လုပ်လာကြနိုင် တယ်။

အိမ်သုံးလောင်စာဆီဈေးတွေ တက်လာရင် မိသားစု ကုန်ကျစရိတ်တွေကလည်း မြင့်တက်လာတာမို့ ခြိုးခြံရွှေ့တာမှုကို မုချ လုပ်လာရပါတော့မယ်။ ဒါကြောင့် စားသုံးသူတွေရဲ့သုံးစွဲမှုဟာ ၂၀၀၅ ခုနှစ်အတွင်း ၁%လျော့ကျသွားလိမ့်မယ်လို့ မှန်းဆထားကြတယ်။ အမေရိကန်နိုင်ငံတွင်း ရေနံ ဈေးမြင့်တက်လာမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အကျိုးဆက်တွေကိုပဲ ကြည့်ပါ။ အမေရိကန်မှာ ရေနံအတွက် ငွေအတော်များများ သုံးပစ်နေရတယ်။ နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ကားမောင်းပြီး အလုပ်ဌာနကို သွားကြရတာ ဖြစ်တယ်။ စားသုံးသူတွေရဲ့ ကုန်စုံဆိုင်တွေ (ဒါမှမဟုတ်) ဖျော်ဖြေရေးမှာ သုံးစွဲမယ့် ငွေတချို့ဟာ စုပ်ယူခြင်းခံရပြီး ဆီတိုင်ကီထံ ပြန်ရောက်သွားတယ်။ ၂၀၀၄ ခုနှစ်၊ ပထမနှစ်ဝက်အတွင်း အမေရိကန်မိသားစုများရဲ့ ဓာတ်ဆီသုံးစွဲမှု ကုန်ကျစရိတ်ပမာဏဟာ ဒေါ်လာ ၄၄ ဘီလီယံ အထိ တိုးများလာခဲ့တယ်။ ဒါဟာ သူတို့ စုစုပေါင်း သုံးစွဲမှုရဲ့ ၂၆% ဖြစ်နေတယ်။ အလယ်အလတ် ဝင်ငွေရှိတဲ့ မိသားစု တွေနဲ့ ဝင်ငွေနိမ့်မိသားစုတွေရဲ့ ဘတ်ဂျက်မှာ ဓာတ်ဆီသုံးစွဲမှု ကုန်ကျစရိတ်က ကြီးမားတဲ့အချိုး အစားနဲ့ ရှိနေတယ်။ စားသုံးသူများရဲ့ သုံးစွဲမှုကုန်ဆင်းလာခြင်းက အမေရိကန်ရဲ့ စီးပွားရေးကို အကြီးအကျယ် ထိခိုက်စေတယ်။ တနိုင်လုံး စီးပွားရေး လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုအားလုံးရဲ့ သုံးပုံတပုံကို ထိခိုက်စေတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ပထမဆုံးထိခိုက်နှစ်နာသူကတော့ မော်တော်ကားနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ စက်မှုလုပ်ငန်းတွေပါ။ ကိုယ်

ပိုင်ကား ရှိသူဖြစ်စေ၊ မရှိသူဖြစ်စေ ဆီစားသက်သာ မယ့်ကားကို ရွေးချယ်ဝယ်ယူနေကြပြီ။ ကိုယ်ပိုင် ကားရှိသူတွေက ဆီစားသက်သာတဲ့ကားကို ဝယ်ဖို့ သူတို့ရဲ့လက်ရှိကားတွေကို တနည်းနည်းနဲ့ ဖယ်ထုတ် တာ လုပ်နေကြပြီ။ မော်တော်ကား အသစ် ရောင်းချ ရမှုဟာလည်း ၂၀၀၄ ခုနှစ် ဩဂုတ်လအတွင်းမှာ ၁၂.၄% ကျဆင်းသွားတယ်။ တစ်တစ် မော်တော်ကားတွေ ဈေးကျလိုက်လာတယ်။ အမေရိကန်က မော်တော် ကား ထုတ်လုပ်တဲ့ အဓိက ကုမ္ပဏီကြီး ၃-ခု ဖြစ်တဲ့ GM, Ford Motor , Daimler တို့ဟာ ၂၀၀၄ ဩဂုတ်လအတွင်းမှာပဲ ရောင်းဈေးတွေ ဇောက်ထိုးမိုး မျှော် ဖြစ်ကုန်တယ်။ ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံး ကားကုမ္ပဏီက အသစ်ထုတ်လုပ်တဲ့ ကားအုပ်စုတွေထဲက-၄၀၆၆၀၀ ပဲ ရောင်းထွက်တယ်။ ပြီးခဲ့တဲ့နှစ် အလားတူ ကာလ နဲ့ နှိုင်းယှဉ်လိုက်ရင် ၇% အရောင်းကျသွားတယ်။ ဒီအချိန်အတွင်း လက်ကျန်မော်တော်ကားတွေလည်း စုပုံနေ တယ်။

ကားထုတ်လုပ်သူတွေ ဒီအခြေအနေတွေကို ဝေဖန်သုံးသပ်ပြီး ထုတ်လုပ်ရေးစီမံကိန်းတွေ လျော့ချ လုပ်ကိုင်ဖို့ ပြင်ဆင်ကြရတော့တယ်။ ရှိအခါ ကုမ္ပဏီက မြောက်အမေရိကရှိ စက်ရုံများရဲ့ ထုတ်လုပ်မှုပမာဏ ကို ၇% လျော့ချလိုက်ရတယ်။ Ford ကုမ္ပဏီ အနေနဲ့လည်း ထုတ်လုပ်မှု ၈% လျော့ချလိုက်ရတယ်။ ဒါဟာ မော်တော်ကားထုတ်လုပ်တဲ့ အဓိက ကုမ္ပဏီကြီး ၂-ခုရဲ့ ထုတ်လုပ်ရေးကျဆင်းသွားမှုသာ ဖြစ်တယ်။ အခြားတစ်ဘက်မှာ အမေရိကန်က မော်တော်ကား အစိတ်အပိုင်း ဖြည့်ဆည်းရေးလုပ်ငန်း ထောင်ပေါင်း များစွာ ထိခိုက်ကုန်ပါတယ်။ အရေအတွက် များပြား လှတဲ့ ဝန်ထမ်းလုပ်သားပေါင်းများစွာဟာလည်း အလုပ်လျော့ပစ်လိုက်လို့ အလုပ်ပြုတ်ကုန်ကြမှာ လည်း သေချာနေပါတယ်။ အရေအတွက် မြင့်တက် လာနေတဲ့ အလုပ်လက်မဲ့များအတွက် ပြဿနာတွေ ဖြေရှင်းပေးကြရဦးတော့မှာပါ။

အထူးသဖြင့် လက်လီကုန်စုံဆိုင်နဲ့ စား သောက် ကုန်လုပ်ငန်းတွေရဲ့ စီးပွားရေးဟာ မဟန်နိုင် လောက်အောင် ရုတ်တရက် ထိခိုက်ကျဆင်းသွားတယ်။ ၂၀၀၄ ဇူလိုင်လအတွင်း ဓာတ်ဆီဆိုင်တွေက လုပ်သား

၂၆၀၀ အပါအဝင်လက်လီဆိုင်အလုပ်သ မား ၁၉၀၀၀ အလုပ်ဖြုတ်ခံကြရတယ်။ တချိန်တည်းမှာ ဟိုတယ်နဲ့ စားသောက်ဆိုင်လုပ်ငန်းမှ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်သား ၂၀၀၀ လျော့ပစ်လိုက်တယ်။ ၂၀၀၄ ဩဂုတ်လအတွင်း လေ့စဉ်အိန်ဂျယ်လီမြို့မှာ အလုပ်သမား ၃၀၀၀၀ စုစည်းခေါ်ယူခဲ့ရာမှာ ၃၀၀၀ ကို လျော့ပစ်လိုက်တယ်။ ဒါဟာ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်ထက် ပိုပြီး အလုပ်အကိုင် ဆုံးရှုံးမှုကို ပြည့်နှင်းနေတာ ဖြစ်တယ်။ ဒါဟာ အလုပ်လက်မဲ့ ပြဿနာ ဆိုးဝါးမှုရဲ့ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသာ ဖြစ်ပါသေးတယ်။ အလုပ်သမားဌာနရဲ့ စာရင်းဇယားတွေအရ ဩဂုတ်လ အတွင်း လျော်ကြေးငွေ တောင်းခံ လာသူ အလုပ်လက်မဲ့ အရေအတွက် ၁၆၀၀၀ ရှိပြီး စုစုပေါင်းအလုပ်လက်မဲ့ အရေအတွက် ၂.၉ သန်းလို့ ဖော်ပြထားတယ်။

အမေရိကန်မှာ ရေနံဈေးမြင့်တက်လာမှု ကြောင့် ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှုန်း မြင့်တက်လာတယ်။ စားသောက်ကုန်ဈေးနှုန်းတွေတော့ အတိုင်းအတာ ကြီးမားစွာ ကျဆင်းသွားတယ်။ ပြည်ထောင်စု အရန် ငွေကြေး အတိုးနှုန်းတွေ မြင့်တက်လာပေမယ့် ဒါဟာ ဟန်ပြသာဖြစ်တယ်။ ပြီးခဲ့တဲ့ ၁၂ လအတွင်း ကုန်ထုတ် လုပ်သူများရဲ့ တန်ဖိုးညွှန်းကိန်းမှာ ငွေကြေးဖောင်းပွမှု ဟာ ၀.၄% အထိ တိုးများလာတယ်။ အစိုးရက ပြည် ထောင်စုအရန်ငွေကိုလိမ္မာပါးနပ်စွာ ချန်မထားဘူး ဆိုရင် အမေရိကန်ရဲ့ စီးပွားရေးဟာ စက်မှုထုတ်ကုန် ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် ကျသွားရုံသာမက ငွေကြေးဖောင်းပွမှုသာ ဆက်ဖြစ်နေ ပါလိမ့် မယ်။ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကျဆင်းခြင်းက စီးပွားရေး မညီမျှမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေပြီး ကုန်စည် အရောင်းအဝယ် ထိုင်းရှိုင်းကျဆင်းမှုဆီသို့ ဦးတည် သွားနိုင်ပါတယ်။

ကမ္ဘာ့ စီးပွားရေးအင်ဂျင် နှစ်လုံး ဖြစ်တဲ့ အမေရိကန်နဲ့ တရုတ် စီးပွားရေး ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတွေ ကျဆင်းသွားခဲ့ရင် ကမ္ဘာတဝှမ်း စီးပွားရေး ပြန်လည် နုပျိုလာမှုရဲ့ ခြေလှမ်းများ တုံ့ဆိုင်နှေးကွေးကုန်လိမ့် မယ်။ ဆွစ်စ်ဘဏ် စီးပွားရေးပညာရှင်များအဖွဲ့က ၂၀၀၅ ခုနှစ်အထိ ရေနံဈေး ဆက်တက်နေရင် ကမ္ဘာ့စီး ပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှု ၀.၅% အထိ လျော့ကျလိမ့်မယ်လို့ သတိပေးထားပါတယ်။ သည့်နေ့က ၂၀၀၆ မှာ ၁% အထိ ကျဆင်းသွားလိမ့်မယ်။ ပိုဆိုးတာက ရေနံတ စည်ကို ၄၅ ဒေါ်လာအထိ ကုန်ကျစရိတ် ဆက်မြင့်နေရင်

စီးပွားရေးကျဆင်းမှုကနေ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေလိမ့်မယ်။ အကျိုးဆက်အားဖြင့် ၁၉၇၀ ခုနှစ်များကအတိုင်း ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကျဆင်းခြင်းနဲ့ ငွေဖောင်းပွခြင်းတွေ ဆိုးဆိုးဝါးဝါး ဖြစ်လာစေနိုင်တယ်လို့ တွက်ဆနေကြပါတယ်။

ရေနံဈေးရဲ့ ရှေ့အလားအလာ

ရေနံဈေးကျဆင်းမှုအတွက် ဖြေရှင်းနိုင်မယ့် နည်းနာတွေကို အရင်ဆုံး ရှာဖွေစဉ်းစားကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ နည်းနာတွေကတော့ ရှိနေကြပါတယ်။ အောင်မြင်မယ်-မအောင်မြင်ဘူးဆိုတာကတော့ လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ချက်တွေအပေါ် မူတည်နေပါလိမ့်မယ်။

ရေနံသုံးစွဲတဲ့ နိုင်ငံတွေအနေနဲ့ ရေနံစရိတ် သက်သာစေဖို့ စွမ်းအင်အရင်းအမြစ် အသစ်တွေ ရှာဖွေပြီး အစားထိုးသုံးစွဲသွားရေးဆိုတာလည်း နည်းနာတခုပါ။ ရေနံထုတ်လုပ်တဲ့ နိုင်ငံများဘက်ကလည်း ရေနံတိုးချဲ့ထုတ်လုပ်သွားရေးကို တက်တက်ကြွကြွ အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ လိုပါလိမ့်မယ်။ တချိန်တည်းမှာ ရေနံထုတ်လုပ်ရေး စက်မှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုတွေကို အားပေးကြရပါလိမ့်မယ်။ ရေနံထောက်ပံ့တင်ပို့မှု တိုးများလာရင် ရေနံလိုအပ်မှု လျော့နည်းသွားမှာပါ။ တင်ပို့သူနဲ့ သုံးစွဲသူ နှစ်ဦးနှစ်ဘက် မျှမျှတတ ဖြစ်အောင် ညှိနှိုင်းဖြေရှင်းကြမှ သည်အခက်အခဲ ကကျော်လွန်နိုင်မှာပါ။

ရေနံဈေး ဆက်လက်မြင့်တက်နေဦးမှာလား။ ကျဆင်းသွားမလား။

သည်ကိစ္စရဲ့အဖြေအပေါ် အမြင်အမျိုးမျိုး ကွဲပြားနေကြပါတယ်။ ရေနံဈေး ကျဆင်းသွားနိုင် တယ်လို့ မြင်တဲ့အမြင်ကိုပဲ အဓိကထား ဖော်ပြပါမယ်။ ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံကြီးတွေက သူတို့ရဲ့စီးပွားရေးနဲ့စက်မှု အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ရေနံသုံးစွဲမှုကို လျော့ချလာနေတဲ့အကြောင်း သူတို့က ထောက်ပြကြပါတယ်။ (ဥပမာ-အမေရိကန်နိုင်ငံ) အမေရိကန်ဟာ မျက်မှောက်မှာ နိုင်ငံရဲ့ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် အဆင့်မြင့်နည်းပညာနဲ့ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းအပိုင်းတွေကို အဓိကထားပြီး ကြိုးစားနေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ တချိန်တည်းမှာ စွမ်းအင်သုံးစွဲမှုမြင့်မားတဲ့ ရိုးရာစက်မှုလုပ်ငန်းတွေကိုလည်း တဖြည်းဖြည်းချင်း လျော့ချနေပါတယ်။

တရုတ်ပြည်ရဲ့ မျက်မှောက်ကာလ ရေနံထွက်ရှိမှု ပမာဏဟာ တနှစ်ကို တန်ချိန် သန်း၁၇၀ ခန့် ရှိပါတယ်။ ဒါတောင်မှ တန်ချိန်သန်း ၁၀၀လောက် ပြည်ပမှ တင်သွင်းသုံးစွဲနေရတယ်။ တရုတ်ပြည်အနေနဲ့ ရေနံကို ကိုယ်ပိုင်ထုတ် လုပ်နိုင်စွမ်းရှိ လာချိန်ကစပြီး ရေနံကိစ္စကြောင့် အကြီးအကျယ် ထိခိုက်မှု မရှိတော့ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အတိုင်းအတာ တခုအရ ထိခိုက်မှုရှိတာကိုတော့ ရှောင်လွှဲလို့ မရပါဘူး။ ကာလတိုတခု ပြန်လည်ထိန်းညှိတာတွေလုပ်ရဦးမှာပါ။ မိမိ ထုတ်လုပ်နိုင်တဲ့ ရေနံရဲ့ ထုတ်လုပ်အားကို တိုးမြှင့် ထုတ်လုပ်တာသာမက စွမ်းအင်သစ်တွေ ရှာဖွေပြီး ရေနံ အစားထိုးသုံးစွဲရေးအတွက်လည်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ကြိုးပမ်း လုပ်ဆောင်နေပါတယ်။

နောက်တချက်က နိုင်ငံအားလုံးက ပိုင်းဝန်းပြီး ရေနံဈေးအပေါ် ထိန်းညှိမှုတွေ လုပ်ဆောင်လာနိုင်စရာ ရှိနေတယ်။ သမိုင်းအရ ပြောရရင် ပါရှင်ပင်လယ်ကွေ့စစ်ပွဲနဲ့ အီရန်-အီရတ်စစ်ပွဲဆိုတဲ့ ဒီစစ်ပွဲနှစ်ခုရဲ့ ကြားကာလမှာ ရေနံဈေးဟာ အမြင့်ဆုံးကို ထောင်တက်သွားခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ နောက်ဆုံးမှာ မှန်တန်း အခြေအနေ ပြန်ရောက်သွားတာပဲလို့ ထောက်ပြသူတွေလည်း ရှိပါတယ်။

ပြီးခဲ့တဲ့ ဆယ်စုနှစ် ၂-ခုအတွင်း ပိုမို အရေးပါတဲ့ လုပ်ငန်းဌာနများမှာ စွမ်းအင်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ချမှတ်ပြီး တာသုံးစွဲရေးအတွက် စည်းကမ်းချက်များ ချမှတ်ပြီး ထိန်းညှိလာခဲ့မှုတွေ အနှံ့အပြား ရှိလာခဲ့တယ်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများကလည်း လောင်စာ ပိုမိုသုံးစွဲရေးနဲ့ ချွေတာသုံးစွဲရေးတို့အကြား တက်တက်ကြွကြွ ချိန်ဆရွေးချယ်လာကြတယ်။ တချိန်တည်းမှာ စွမ်းအင်သုံးစွဲမှု နိမ့်ပြီး အကျိုးအမြတ်ကောင်းတဲ့ စက်မှုအဆောက်အအုံ ဖွဲ့စည်းရေးအတွက် ကြံဆထိန်းညှိလာကြတယ်။ ၁၉၉၃ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၂ ခုနှစ်အတွင်း ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများအတွင်း ဂျီဒီပီ ၁ % အဆင့်အထိ ရှိနေတဲ့ နိုင်ငံများအနေနဲ့ လောင်စာစွမ်းအင်ကို ၀.၅၆ % အထိသာ သုံးဖို့ ထိန်းညှိသတ်မှတ်ခဲ့ကြတယ်။ စွမ်းအင်ဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက်အစီအစဉ်အတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ခဲ့ကြလို့ ၀.၃၇ အထိ ကျဆင်းသွားမှုက စွမ်းအင်အခက်အခဲ ကျော်နင်းရေးမှာ အောင်မြင်ချက် တခု

အဖြစ် ပြသနိုင်ခဲ့တယ်။

လက်ရှိကာလ ရေနံဈေး မြင့်တက်နေမှုကို ရေနံတင်ပို့နိုင်ငံများဘက်ကတော့ ကျေနပ်အားရ နေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အထက်မှာဖော်ပြခဲ့သလို ရေနံသုံး နိုင်ငံများဘက်မှလည်း ရေနံကို အစားထိုးရေးအတွက် အရှိန်အဟုန်နဲ့ ကြိုးစားနေကြတာ၊ စွမ်းအင်နဲ့နည်းပညာသစ်ဆိုင်ရာတွေမှာ သုတေသနပြုရေးကို တက်တက်ကြွကြွ လုံးပမ်းနေကြတာတွေ ရှိနေကြတာမို့ ရေနံရောင်းနိုင်ငံများဘက်မှ ဆန္ဒအတိုင်း ဖြစ်ချင်မှ ဖြစ်လာမှာပါ။

နိုင်ငံတကာ စွမ်းအင်အေဂျင်စီကတော့ “ကမ္ဘာ့ရေနံထောက်ပံ့မှု အရေအတွက် တိုးများနေခြင်းဟာ ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံတွေမှ အရန်အဖြစ်ထားတဲ့ ရေနံရဲ့ စာရင်းတွေပါ ပေါင်းထည့်ထားလို့ပါ။ နောက်လတွေမှာ ရေနံဈေးကျလိမ့်မယ်။ ထင်မှတ် မထားတဲ့ အရေးကိစ္စ တွေသာ ဖြစ်ပေါ် မလာခဲ့ဘူးဆိုရင် ကမ္ဘာ့ရေနံဈေးဟာ အများမျှော်လင့်ထားတဲ့အတိုင်း ဈေးကျသွားဖွယ်ရာ ရှိနေပါတယ်” လို့ သုံးသပ်ပြောဆိုခဲ့ပါတယ်။

ကျွမ်းကျင်သူ တချို့ကတော့ ၂၀၀၅ ခုနှစ်မှာ ရေနံစိမ်းထောက်ပံ့မှု တိုးမြင့်လာနိုင်တယ်။ အရှေ့အလယ်ပိုင်း တင်းမာမှုတောင်မှ လျော့ပါးသွားနိုင်တဲ့ အနေအထား ရှိတယ်လို့ ဆိုတယ်။ သူတို့က အနာဂတ်မှာ ကမ္ဘာ့ရေနံဈေးဟာ (တစည်ကို) ၃၀ ဒေါ်လာနဲ့ ၃၅ ဒေါ်လာအကြား တက်လိုက်ကျလိုက် ဖြစ်နေလိမ့်မယ်လို့ ခန့်မှန်းတွက်ချက်တယ်။

နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးရုံးပုံငွေအဖွဲ့ (IMF) မန်နေဂျင်း ဒါရိုက်တာ Rodrigo Ra to က ၂၀၀၄ ခု၊ ဧပြီလအတွင်း ပြုလုပ်တဲ့ IMF အစည်းအဝေးမှာ “ကမ္ဘာ့ရေနံဈေးမြင့်မားနေသော်လည်း ကမ္ဘာလုံး ဆိုင်ရာ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှုန်းကတော့ ၄ . ၆ အောက်သို့ လျော့ကျမသွား နိုင်ဘူးလို့ သူတို့အဖွဲ့ အနေနဲ့ ဟောကိန်းထုတ်ကြောင်း” ကြေညာပြောဆိုသွားတယ်။ ဒီအပေါ် စပိန်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဟောင်းက ပြန်လည်သုံးသပ်ပြရာမှာတော့ “IMF ရဲ့ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ စီးပွားရေး ဟောကိန်းတွေဟာ နောက်ဆုံးနိဂုံး

ချုပ်ချက်လည်း မဟုတ်သေးသလို ထိန်းညှိမှုလည်း မဟုတ်သေးပါဘူး။ အချက်အလက်သစ်တွေအရ ပြောဆိုနေတာသာ ဖြစ်ပါတယ်” ဆိုပြီး တုံ့ပြန်ခဲ့ပါတယ်။

ရေနံဈေးဆက်တက်နေမလား-ကျသွား မလားဆိုတဲ့ ကိစ္စမှာ(၂၀၀၅) ခုနှစ်အထိတော့ ရေနံဈေးဆက်လက်တက်နေဆဲပါ။ ဒါပေမဲ့ကာလတို တခု ကြည့်ရုံနဲ့ မရဘဲ အချိန်အတိုင်းအတာတခု အထိ စောင့်ကြည့်အကဲခတ်နေရဦးမှာပါ။

ဗမာပြည်နဲ့ ရေနံပြဿနာ

ဗမာပြည်မှာ လောင်စာဆီ ပြဿနာပေါ်တဲ့ ကိစ္စကတော့ ကမ္ဘာ့ရေနံဈေးတက်လာမှုရဲ့ ဂယက်ရိုက်ခတ်မှုလို့ သာမန်ပြောရုံနဲ့ မရပါဘူး။ နအဖအစိုးရရဲ့ စီမံအုပ်ချုပ်ပုံ ညံ့ဖျင်းမှု၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အရည်အချင်းကင်းမဲ့မှု၊ တိုင်းပြည်ရဲ့ ထုတ်လုပ်ရေးကို ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာအောင် စွမ်းဆောင်နိုင်ခြင်းမရှိဘဲ တိုင်းပြည်ရဲ့ အခြေအနေ ဘက်စုံယိုယွင်းလာမှုတို့အပေါ် အများကြီး မူတည်နေပါတယ်။

ဗမာပြည်မှာ မော်တော်ကားတွေအတွက် ဓာတ်ဆီ၊ ဒီဇယ်ဆီတွေကို ခွဲတမ်းနဲ့ ပေးနေတာ ကြာလှပြီ။ ခွဲတမ်းနဲ့ ပေးတာကလည်း ညီညီမျှမျှ ပေးတာ မဟုတ်ပါဘူး။ နားလည်မှု ပါမစ်တွေနဲ့ စားပေါက်ထွင်ထားတာမို့ စားရသူတွေမှာ အီဆီမိုနေသလောက် အများစုဒုက္ခရောက်ရတဲ့ အစီအမံတွေပါ။ ဓာတ်ဆီ ဒီဇယ်ဆီကို ရန်ကုန်မှာ ထုတ်ပေးတာနဲ့ ပြည်နယ်တွေ အပါအဝင် နယ်တွေမှာထုတ်ပေးတာ သိပ်ကွာပါတယ်။ ရန်ကုန်မှာ ကားတစ်စီး ဂါလံ ၅၀/၆၀ ရနေကြသူတွေ ရှိပါတယ်။ နယ်တွေ (ဥပမာ-မြစ်ကြီးနား) မှာ ကားတစ်စီးကို ဓာတ်ဆီ၊ ဒီဇယ်ဆီ ၄/၅ ဂါလံ ရကြတာပါ။

အခုလို လောင်စာဆီဈေးတွေ ခုန်တက်ပြီး ပြဿနာမပေါ်ခင် အရင်တုန်းကတည်းက အစိုးရ ထုတ် ဓာတ်ဆီဈေး တဂါလံ ၂၀၀ကျပ်ဆိုရင် အပြင်ပေါက်ဈေးက တဂါလံကို ၂၀၀၀ကျပ်ကျော် ဖြစ်ပါတယ်။ အစိုးရထုတ်ဈေးက တစည် ကျပ်၁၀၀၀ဆိုရင် အပြင်ဈေးက တစည်ကို ကျပ်၁၀၀၀၀ ကျော် ဖြစ်တာမို့

အစိုးရရေးနဲ့ အပြင်ရေး ဆယ်ဆလောက်ကွာပါတယ်။ မြစ်ကြီးနားမှာဆိုရင် အပြင်ပေါက်ရေး တစ်စည်ကို ကျပ် ၁၃၀ ၀၀၀ကျော်ထိ ရှိပါတယ်။ (၂၀၀၅ ခုနှစ်၊ ၅ လပိုင်း၊ ၆လပိုင်းအထိ)ရန်ကုန်မှာ သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်တွေနဲ့ နီးစပ်သူတွေဟာ ကား အသုံးနည်းပြီး ဓာတ်ဆီခွဲတမ်းများများ ရနေကြတာမို့ ဓာတ်ဆီရောင်းစားတာနဲ့တင် အပွဲကြီး ပွဲနေကြတာပါ။ နယ်မှာက ကားသုံးရတာကလည်းများ၊ ဓာတ်ဆီခွဲတမ်းကလည်း မဖြစ်စလောက်မို့ အပြင်ရေးနဲ့ ဝယ်သုံးရတာကြောင့် ကားခဘာမှမကျန်တဲ့သူက အများစု ဖြစ်နေပါတယ်။

နအဖက ဘတ်စ်ကားတွေကို ဓာတ်ငွေ့ သုံးစွဲပြီး ပြေးဆွဲရေးအစီအစဉ်အတွက် လှုံ့ဆော်နေတာတွေလည်း ကြားသိရပါတယ်။ သူများနိုင်ငံတွေလို ဓာတ်ဆီအစားထိုး အရင်းအမြစ်သစ်နဲ့ နည်းပညာ အသစ် ရှာဖွေရေး လုပ်နေတာမဟုတ်ပါဘူး။ သဘာဝ ဓာတ်ငွေ့ကို ပိုက်လိုင်းသွယ်ပြီး ပြည်ပရောင်းစားရုံနဲ့ မတင်းတိမ်သေးဘဲ ပြည်တွင်းမှာပါ ရောင်းစားဖို့ ကြံနေတာပါ။ နအဖက ရေနံရှာဖွေရေးကိုတော့ ကြိုးစားလုပ်ပါတယ်။ နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီတွေနဲ့ ပေါင်းပြီး ရေနံနဲ့ လောင်စာရှာဖွေရေးတွေ အပြည်လုံးနေရာအနှံ့ လုပ်ပါတယ်။ ရွှေဘို၊ မုံရွာနယ်စပ်အထိတောင် ရောက်ပါတယ်။ ထုတ်လုပ်ရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပြီး တိုင်းပြည်အကျိုးရှိစေရေးတော့မဟုတ်ပါ။ လောင်စာရောင်းစားပြီး သူတို့ နိုင်ငံခြားငွေရရေးအတွက်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဗမာပြည်သူတွေမှာတော့ လက်ယက်တွင်းသာသာကိုယ့်နည်းကိုယ့်ဟန်နဲ့ ရေနံတူးဖော် ယူနေကြရပါတယ်။ ပြဿနာက ရေနံသိုက်ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဓာတ်ငွေ့သိုက်

ပဲဖြစ်ဖြစ် တွေ့ရှိသမျှကို ခေတ်မီနည်းနာနဲ့ ပေါင်းစပ်ပြီး တိုင်းပြည်ထုတ်လုပ်ရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရရှိအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်း နအဖမှာ မရှိတာပါ။ ဗမာပြည်သူတွေ နှစ်ပေါင်းကြာရှည် ခံစားလာခဲ့ရတဲ့ အတွေ့ အကြုံအရ နအဖဟာ သူတို့အာဏာတည်မြဲရေးနဲ့ စစ် တပ်တိုးချဲ့ရေးအတွက် ရေနံအပါအဝင် သယံဇာတမျိုး စုံဖြန့်တီးရေးပဲ ဆက်လုပ်သွားမယ်ဆိုတာ ဘာမှ သံသယ ရှိစရာမလိုပါဘူး။ သူများနိုင်ငံတွေလို လောင်စာဆီ သုံးနည်းတဲ့ နည်းပညာသစ် စက်မှုလုပ်ငန်းတွေ ဆိုတာကတော့ ဝေလာဝေးပါ။

အခုတော့ ရန်ကုန်မှာလည်း ကားနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ သာမန်အရပ်သားကားပိုင်ရှင်တွေနဲ့ ခရီးသွားပြည်သူတွေ၊ ဝန်ထမ်းတွေ ဒုက္ခတွေ့နေရုံမက ရေနံရေးတက်သလို ကုန်ဈေးနှုန်းကလည်း (အရင်ကတည်းက မိုးထိုးနေတဲ့ ကုန်ဈေး နှုန်းပါ) အပြိုင်လိုက် တက်ပြန်တာကြောင့် ဒုက္ခရောက်ပြီးရင်းရောက် ဖြစ်နေကြရပါတယ်။ ရန်ကုန်မှာသာမက တပြည်လုံးမှာပါ၊ ဒုက္ခတောထဲမှာ အံ့ခဲအသက်ရှင်နေရတဲ့ ဗမာပြည်သူတွေရဲ့ဘဝဟာ ကံဆိုးမသွားရာ မိုးလိုက်လို့ရွာ ဆိုတဲ့ အဖြစ်မျိုး ကြုံတွေ့ နေရတာပါ။

နအဖလုပ်နေပုံမျိုးနဲ့ဆိုရင် ဗမာပြည်ဟာ တိုင်းပြည်ဖွံ့တိုးတက်ရေးအတွက် ဘယ်နိုင်ငံကိုမှ ဘယ်ဘက်ကမှ လိုက်မမီပဲ မိုးကြီးချုပ်ပြီး ကျန်ရစ်ခဲ့တော့မှာပါ။

ရည်ညွှန်း-Beijing Review vol - 47 NO-50 DEC.16;2004

နအဖလုပ်နေပုံမျိုးနဲ့ဆိုရင် ဗမာပြည်ဟာ တိုင်းပြည်ဖွံ့တိုးတက်ရေးအတွက် ဘယ်နိုင်ငံကိုမှ ဘယ်ဘက်ကမှ လိုက်မမီပဲ မိုးကြီးချုပ်ပြီး ကျန်ရစ်ခဲ့တော့မှာပါ။

မိစ္ဆာတို့၏
ဇာတိချွန်ဖြေ-
မွေးရပ်ဖြေ
ညှိစံနဝင်း

(၁)

၂၀၀၁ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ(၁၁) အရေးအခင်းပြီးဆုံးသည်၏နောက်တွင် အမေရိကန်အစိုးရသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အကြမ်းဖက်မှုကို ခါးခါးသီးသီး အမုန်းတီးဆုံးနှင့် အပြတ်သားဆုံး တိုက်ခိုက်သူအဖြစ် သူ့ကိုယ်သူ နေရာချထားလိုက်သည်။ “ကမ္ဘာပေါ်က အမဲကွက်ထောင့်စွန်းနေရာမှန်သမျှ ဘယ်နေရာကိုမဆို လက်ဦးမှုယူပြီး လျှပ်တပြက် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်မည်” ဆိုပဲ။ (ရည်မှန်းချက် ပစ်မှတ်တွင် နိုင်ငံပေါင်း ၆၀-ကျော် ပါဝင်သည်) “အကြမ်းဖက်မှုအား ခရူးဆိတ်စစ်ပွဲ ဆင်နွှဲ တိုက်ခိုက်မည်” တဲ့။ (အကြမ်းဖက်မှုဆိုသော ဆင်ခြေကို ဖယ်ရှားပြီး အနှစ်သာရကို ကြည့်လျှင် ခေတ်သစ် နာဇီ စစ်ကြေညာချက်ဟု ဆိုနိုင်သည်။)

ဤသို့ဖြင့်သူက အကြမ်းဖက်မှုဆန့်ကျင်ရေးအကြောင်းပြချက်ဖြင့် စစ်ပွဲတွေ တင်သွင်းဖို့ ကြိုးစားလာသည်။ လက်တွေ့တွင် အာဖဂန်ကို ဝင်တိုက်သည်။ အီရတ်ကို ဝင်တိုက်သည်။ အီရတ်ကို ဝင်တိုက်ရာတွင် အီရတ်က အစုလိုက်အပြုံလိုက် သေကျေစေသော လူသတ်လက်နက်ထုတ်လုပ်နေလို့ ဟုအကြောင်းပြခဲ့သည်။ တိုင်းပြည်ကို သိမ်းပြီးသည့်အခါ တိကျသည့် ဘာအထောက်အထားမှ မတွေ့ရဘဲ(ရေနံအတွက် သူတပါးတိုင်းပြည်ကို ကျူးကျော်သိမ်းပိုက်သော၊ အင်ပါ

ယာထူထောင်လိုသော) သူတို့၏ဇာတိရပ်သာ ဘူးပေါ်သလို ပေါ်လာသည်။ နောင်တွင်လည်း အကြောင်းပြချက်တမျိုးမျိုးဖြင့် ကမ္ဘာပေါ်က ဘယ်နေရာကို ဝင်တိုက်ဦးမည်မသိ။ အကြမ်းဖက်မှုဆန့်ကျင်ရေးဟူသည့် အကြောင်းပြချက်နှင့် ကမ္ဘာပေါ်မှာ နေရာမရွေး ဝင်တိုက်ဖို့ သူက အဘော် ဖန်တီးထားပြီးသား။

အမေရိကန်အစိုးရသည် ကမ္ဘာလူသားတွေအား ဒုက္ခပေးနေသော အကြမ်းဖက်မှုကို နာနာကြည်းကြည်းစက်ဆုပ်ရွံရှာနေသည့် သူတော်စင်သူတော်မြတ်လား။ အကြမ်းဖက်မှုကို ကမ္ဘာ့မြေမှ ကုန်စင်ပျောက်ကွယ်သွားအောင် တွေ့ရာသချိုင်း ဓားမဆိုင်း အပြတ်သားဆုံးတိုက်ခိုက်နေသည့် ကယ်တင်ရှင် သူရဲကောင်းလား။

ယခုနှစ်(၂၀၀၅)မှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအတွင်း ဝင်ရောက်ခိုလှုံခွင့်တောင်းခဲ့သည့် (Luis Posada Carriles) “လူးဝစ် ပေါ့စသာ ကာရိုင်း”၏ပြဿနာကို လေ့လာကြည့်ရှုလိုက်လျှင် နီးစပ်သောအဖြေ ရနိုင်မည်ထင်ပါသည်။

(၂)

လူးဝစ်ပေါ့စသာ ကာရိုင်း ဆိုသည့်အမည်ကို ကမ္ဘာတဝှမ်းက ကြားဖူးသိဖူးနေကြပါသည်။ အထူး

သဖြင့် အနောက်ကမ္ဘာခြမ်းက ပိုမို သိရှိကြသည်။ အနောက်ကမ္ဘာခြမ်း၏ အရေးပါသော မီဒီယာများက သူ့အကြောင်း မကြာခဏ ထုတ်လွှင့်ဖော်ပြပေးပါသည်။

သူက ကမ္ဘာ့နာမည်ကြီး အကြမ်းဖက်သမား တဦး။

သူက ယခုနှစ်ထဲတွင် အမေရိကန်ပြည် ထောင်စုတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာခဲ့ပါသည်။ ပြီးတော့ အစိုးရထံ နိုင်ငံရေး ခိုလှုံခွင့်တောင်းလိုက် သည်။

အံ့ဩစရာပါ။ သူ နိုင်ငံရေး ခိုလှုံခွင့် တောင်း ခံနေသည့် အစိုးရဆိုတာက အကြမ်းဖက်မှုစစ်ဆင်ရေး အတွက်ဆိုပြီး နေ့စဉ် သူ့စစ်သားများ အသေအကြေ ခံကာ တိုက်ခိုက်နေသည့် အစိုးရ။ အီရတ်တွင် ပင်လျှင် သူ့စစ်သားတွေ နှစ်ထောင်ခန့် သေကြေခဲ့ရပြီဖြစ်သည့် အစိုးရ။

ပေါ့စသကာ သည်အစိုးရထံမှ နိုင်ငံရေးခို လှုံ ခွင့် တောင်းခံနေသည်မှာ အကြောင်းမဲ့တော့ မဟုတ် ပါ။ သူ့မှာလည်း ခိုင်လုံသည့်အကြောင်းပြချက်တွေ ရှိ နေပါသည်။ သူ့ကို မွေးထုတ်ပေးလိုက်သည့် သင်ကြား မွေးမြူပေးခဲ့သည့် မိခင်ယူနစ်ထံမှ အခွင့်အရေး မ တောင်းလျှင် သူက ဘယ်သူထံက တောင်းရမှာတဲ့လဲ။

သည်နှစ် မတ်လ(၁၆-၁၈) ရက်နေ့များတွင် ပေါ့စသကာအား **Isla Mujeres** (အစ္စလာမူဂျာရက်) မှ မိယာမီမြို့သို့ ခေါ်ဆောင်လာခဲ့ကြသည်။

ဗင်နီဇွဲလားနိုင်ငံက တရားခံများကို သူတို့ အား လွှဲပြောင်းပေးရန် ပန်ကြားနေသော အချိန်တွင် အကြမ်းဖက်သမားနှင့် သူ့နောက်ပါ မိုက်ဖော် ဆိုးဖက် တစ်စုတို့က သူတို့အတွက် ဥပဒေကြောင်းအရ ခိုင်မာစေ ရန် နာမည်ကြီးရှေ့နေကြီးများကို ငှားရမ်း ဆောင်ရွက် ကြသည်။ (ဧပြီ ၂၉ ရက်နေ့ထုတ် **El Neevo Herald** သတင်းစာနှင့် **Alyvarez** သတင်း စာပါ သတင်းများ)။ သည်သတင်းစာပါ သတင်းများ၏အဆိုအရ အကြမ်း ဖက်သမားများ ငှားရမ်းထားသော ရှေ့နေကြီးများထဲ တွင် **Kendall Coffey** ဆိုသူလည်း ပါဝင်သည်။ သူ သည် မိယာမီမြို့တွင် ရှေ့နေလုပ်ခဲ့ဖူးသူတဦး။ အီလီယန် ဂွန်ဇာလက် **Elían Gonzalez** ဆိုသော ကလေးငယ် တဦးအား ပြန်ပေးဆွဲမှုတွင် တရားခံများဘက်မှ ရှေ့နေ လိုက်ပေးခဲ့ဖူးသူ။ နောက် တယောက်မှာ **Joaquin**

Chafardet ဆိုသူ။ သူက ဗင်နီဇွဲလားနိုင်ငံမှ ကျော် ကြားသော ရှေ့နေတဦး။ အရင်ကတည်းက ပေါ့စသကာ အတွက် ရှေ့နေလိုက်ပေးခဲ့သူ။ (ကျူးဘားခရီးသည်တင် လေယာဉ်အား ဗုံးခွဲမှုအတွက် ပေါ့စသကာအား ရုံးတင်စစ် ဆေးခဲ့စဉ်အချိန်က ဖြစ်ပါသည်။) နောက်ပြီး သူက ကျူးဘားနွယ်ဖွား အမေရိကန်နိုင်ငံသားများ အသင်း၏ ကိုယ်စားလှယ် ရိုကာဒို ကိုစ်လင်း **Ricardo Coesling** နှင့်လည်း အလွန်ရင်းနှီးသူ ဖြစ်သည်။

သည်ပုဂ္ဂိုလ်က မီဒီယာ ရုပ်သံလွှင့်ဌာနမှ တဆင့် အရက်မဲ့စွာ “ယခုအခါ ပေါ့စသကာဟာ ကျန်း ကျန်းမာမာ ရှိနေပါတယ်။ ပန်းချီဆွဲတယ်။ သတင်းနား ထောင်တယ်။ စာဖတ်တယ်။ နောက် ရက်အနည်းငယ် အတွင်းမှာ သူ့ကို လူဝင်မှု ကြီးကြပ်ရေးရုံးမှာ ခေါ်တွေ့ ပါလိမ့်မယ်။ သင့်တော်တဲ့ အချိန်ကျရင် ဖြေကြားသင့် တယ်လို့ ယူဆရတဲ့အချက်တွေကို သတင်းထုတ်ပြန် ဖြေဆိုပေးပါလိမ့်မယ်” ဟူ၍ ပြောဆိုသွားခဲ့သည်။ ဖြေကြားသင့်တဲ့ အချက်တွေ တောင်ပုံရာပုံ ရှိနေတာကို ကော မစ္စတာ ဂျော့-အဗလျူ ဘုရ်နှင့် သူ၏အစိုးရတို့ သိကြပါလေစ။

ဤကိစ္စကို အမေရိကန်အစိုးရက ပွင့်ပွင့် လင်းလင်း ထုတ်ဖော်ကြေညာခြင်း မပြုပါ။ အကြောင်း မူကား ဤကိစ္စသည် မိစ္ဆာသတ္တဝါအတွက်သော် လည်း ကောင်း၊ သည်မိစ္ဆာသတ္တဝါကို မွေးထုတ်ပေးလိုက် သည့် မိခင်အတွက်သော်လည်းကောင်း၊ ဤကိစ္စတွင် ပါဝင်ပတ်သက်ခဲ့ကြသည့် “ဝမ်းဆွဲလက်သည်” နိုင်ငံ များအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ မကောင်းသည့် အ ကျိုးဆက်များ ဆက်တိုက် ပေါ်ထွက်လာနိုင်သည့် အ တွက် ဖြစ်ပါသည်။ (ထိုစဉ်က ပေါ့စသကာကျူးလွန်ခဲ့ သည့်အကြမ်းဖက်မှုတွင် ပါဝင်ပတ်သက်ခဲ့သည့် ‘လက် သည်’ နိုင်ငံများ ရှိခဲ့ရုံသာမက ယခုအချိန် တွင်လည်း ယင်းကဲ့သို့ “ဝမ်းဆွဲလက်သည်” လုပ်လို သောနိုင်ငံများ တိုးများ လာလျက် ရှိပါသည်။)

ပေါ့စသကာ ကာရိုင်း၏ ပြဿနာမှာ လွန်ခဲ့ သည့် အနှစ် ၂၀-ကျော်က ဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။

၁၉၇၆ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ(၆) ရက် နေ့။ **Babados** ၌ ခရီးသည်တင် လေယာဉ်တစင်း ဖောက်ခွဲခံခဲ့ရပါသည်။ လူ ၇၀-ကျော် အသက် ဆုံးရှုံး

ခဲ့ရပါသည်။ ရှေ့စဉ်နောက်ဆက်ဆိုသလို အိတလီ လူငယ်တိုင်း (Havana) ဟားဗားနားဟော်တယ်မှာ အသတ်ခံခဲ့ရပါသည်။ ဤလူသတ်မှုများကို ကျူးလွန်ခဲ့သူမှာ ယုတ်ညံ့သည့်အရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်စုံအောင် အမေရိကန်အစိုးရက လက်သပ်မွှေးမြူ လာခဲ့သည့် အကြမ်းဖက်ကြေးစားလူသတ် သမား ပေါ့စသာပင် ဖြစ်ပါတော့သည်။

ပေါ့စသာ၏ နိုင်ငံရေးခိုလှုံခွင့်တောင်းခံချက် အမေရိကန် ထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်များထံ ရောက်ရှိသွားသောအခါ သူတို့ အကျပ်ရိုက်ကုန်ကြပါသည်။ “ဒီကိစ္စကနေ နိုင်ငံရေးပြဿနာတွေ တထွေးကြီး ဖြစ်လာနိုင်တယ်။ အဲသလိုဆိုရင် တကယ့်ကို ဆိုးရွားတဲ့ အကျပ်အတည်းကာလတခုကို ဆိုက်ရောက်လာ လိမ့်မယ်” ဟူ၍ သူတို့အထဲမှ ထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်တဦးက ပြောပါသည်။

ဘုရားအစိုးရမှာ အမယ်ဘုတ်ကယ့် သူ့ချည်ခင်လို ရှုပ်ထွေးနေသော သည်ပြဿနာကို ရုတ်တရက် ဘယ်လိုဖြေရှင်းရမှန်းမသိ ဖြစ်နေသည်။ သူတို့သည် ချိန်ကိုက်ပုံးတလုံး လက်မှာ ကိုင်ထားမိသူ၏ အဖြစ်မျိုး ကြုံနေရသည်။ သူတို့သည် အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ကစားခဲ့ကြသည်။ မြောက်ပင်ထိုးဆွဲခဲ့ကြသည်။ ပြုစု ပျိုးထောင်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ယခုလို သူတို့ အကျပ်ရိုက်နေကြသည်မှာ အံ့ဩစရာတော့မဟုတ်။

သည်ကိစ္စအတွက် နောက်ထပ် ဒုက္ခတွေ့နေရသော အဖွဲ့အစည်းတခုလည်း ရှိသေးသည်။ ကျူးဘားနွယ်ဖွား အမေရိကန်နိုင်ငံသားများ အဖွဲ့အစည်း။ သည်အဖွဲ့က ပေါ့စသာကို အကာအကွယ်ပေးခဲ့ကြသည်။ ငွေကြေးထောက်ပံ့ခဲ့ကြသည်။ နောက်ပြီး အမေရိကန်အစိုးရနှင့် ကြိတ်ပုန်းခတ်ကာ ကျူးဘားခရီးသည်တင် လေယာဉ်ကိုဖောက်ခွဲခဲ့ကြသည်။ သည် အဖွဲ့၏ရုပ်ပျက်ဆင်းပျက်ဖြစ်လာနေသော နိုင်ငံရေး အနေအထားသည် ပေါ့စသာကိစ္စကြောင့်ပိုမိုဆိုးဝါးသွားနိုင်သည်။ သည်မျှသာမက သည်အကြမ်းဖက်သမားက ရလေလိုလေ အို- တစ္ဆေဆိုသကဲ့သို့ နောက်ထပ် သူ့အတွက် အခွင့်အရေးတွေ သည့်ထက်မက တောင်းလာနိုင်သေးသည်။ အညှာမှ ဖမ်းကိုင်ထားနိုင်သည့် ပေါ့စသာ၏ လက်တွင် သူတို့အရှိန်ကို ထိစေနိုင်သည့် အချက်

အလက်များ ရှိနေသည်။

တချိန်တည်းမှာပင် ပေါ့စသာ၏ ယခုပြဿနာနှင့်စပ်လျဉ်းပြီး ကျူးဘားနိုင်ငံက ဖော်ထုတ်လိုက်သည့် ကြေညာချက်သည်လည်း စာနယ်ဇင်းသမားများ ထံမှတစ်ဆင့် အမေရိကန်အစိုးရ အာဏာပိုင်များထံ ရောက်ရှိသွားသည်။ ပေါ့စသာ၏ကိစ္စမှာ အချိန်မရွေး ပေါက်ကွဲနိုင်သော ပြဿနာဖြစ်ကြောင်း သူတို့ ပိုမိုစဉ်းစားမိလာကြသည်။ ပေါ့စသာအား သူတို့နိုင်ငံတွင် လက်ခံထားရေးဟူသော မူလရည်ရွယ် ချက်မှာ မဖြစ်နိုင်တော့ပြီ။ ပြောင်းလဲ ပစ်ရတော့မည်။

သည်အကျပ်အတည်းမှ လွတ်မြောက်ရန် အမေရိကန်အစိုးရက ချက်ချင်း အကြံဉာဏ်ထုတ်ပြီး လက်တင်အမေရိက တိုင်းပြည်များ နှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများလုပ်ရန် ကသုတ်ကရက် ပြင်ဆင်လာကြသည်။ (နယူးဂျော့တိုင်း သတင်းရုပ်ကွက်မှ ပေးပို့သောသတင်း) သူတို့က သည်အကြမ်းဖက်သမားကို လက်တင် အမေရိက နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသို့ လက်ပြောင်းလွှဲအပ်ရန် ကြံစည်လာခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ဆာလ်ဗာဒို(Salvadoran) အစိုးရက တော့ ရှင်းသည်။ ဆက်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်း အသီးသီးမှတစ်ဆင့် လက်ဦးမှုရှိရှိ အဖြေပြန်ကြားပေးလိုက်သည်။ ပေါ့စသာကာရိုင်းကို သူတို့တိုင်းပြည်တွင်း လက်ခံထားရန် အလိုမရှိပါဟူ၍။ သည်ကိစ္စမှာ မသာအလောင်း လက်ပြောင်းလက်ခံထားရသည်နှင့် တူနေသည်။ ဘယ်အိမ်ကမှ သည်မသာအလောင်းကို လက်မခံချင်ကြ။

သို့ရာတွင် အဆုံးအဖြတ်မှာကား အမေရိကန်အစိုးရ၏ဖိအားပေးမှုပင် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ သည်အဆုံးအဖြတ်သည် အမေရိကန်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဆိုသူ အမျိုးသမီး(ကွန်ဒိုလီဇာရိုင်စ်) ၏ လက်ထဲတွင် ရှိနေသည်။ သည်အချိန်မှာ သူက အနောက် ကမ္ဘာခြမ်းတွင် ဒီမိုကရေစီရေးနှင့် ဒေသအခြေအနေများကို တည်ငြိမ်အောင် ထိန်းသိမ်းရေးဆိုပြီး ခရီးလှည့်နေသည်။

ပေါ့စသာကာရိုင်းပြဿနာနှင့် စပ်လျဉ်းသော သတင်းတွေ၊ ဂယက်တွေကလည်း အဆက်မပြတ် ဆက်လက်ထွက်ပေါ်နေသည်။ Arena အရီးနား အစိုးရမှာ အကယ်၍ ပေါ့စသာကိစ္စကို အကူအညီ မပေးခဲ့

လျှင် အမေရိကန်က ကြီးမားစွာ ဖိအားပေးမည်ဆို၍ ချောက်ကျနေရသည်ဟုဆိုသည်။(ဆာလ်ဗာဒိုနိုင်ငံရေး ရပ်ကွက်မှသတင်း) ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဟောင်းလည်း ဖြစ်၊ ကော်ဖီလုပ်ငန်းရှင်ကြီးတစ်ဦးလည်း ဖြစ်သူ **Mario Acosta Oerter** ဆိုသူက ဆာလ်ဗာဒို နိုင်ငံတွင် သည် ပြဿနာကို ဦးစီးဖြေရှင်းသွားလိမ့်မည်ဟူ၍ လည်း ကြားသိရပြန်သည်။ သည်ပုဂ္ဂိုလ်က ပေါ့စသာနှင့် အလွန်ရင်းနှီးသူ။ သူ့ဇနီးသည်ကလည်း ကျူးဘားနိုင်ငံတွင် ထိန်းသိမ်းထားသော အကြမ်းဖက်သမား **Otto Rene Rodriguez L Ierena** ၏နှစ်မဝမ်းကွဲ ဖြစ်နေပြန်သည်။

အမေရိကန် ရုပ်မြင်သံကြားနှင့် စာနယ်ဇင်း အသိုင်းအဝိုင်းတို့ထံမှ ကြားသိရသောသတင်းအရ **FBI** ကလည်း ပေါ့စသာ ဘယ်မှာ ရှိနေသည်ကို သိနေသည်ဟု ဆိုသည်။ သူတို့သည် ပေါ့စသာနှင့်အနီးကပ် ရှိနေကြသည်။ ပေါ့စသာအား အမေရိကန်မှပထုတ်မည့် အခြေအနေ ဖြစ်လာနိုင်သည်ကိုလည်း သူတို့က တွက်ဆထားပြီးသား။ ထိုအချိန်သို့ ရောက်ရှိလျှင် ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရမည့် အစီအစဉ် တခုကိုလည်း သူတို့ရေးဆွဲထားပြီးသား။ ပေါ့စသာအား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခဲ့သူများကို စွပ်စွဲဖော်ထုတ်မည်။ ပေါ့စသာအား အမေရိကန်ပြည်တွင်း ခေါ်သွင်းလာသူများနှင့် ဝင်ခွင့်ပေးခဲ့သူများကို အပြစ်ပုံချမည်။ ပေါ့စသာဝင်လာခဲ့သည်ကို သိပါလျက် (သို့ မဟုတ်) သူပုန်းခိုသည့် နေရာကိုသိပါလျက် မတိုင်ကြား၊ သတင်း မပို့သူများကို မြိမ်းခြောက် ကြိမ်းမောင်းမည်။ ဒါပါပဲ။

FBI က ပေါ့စသာကို ဘာကြောင့် မဖမ်းသလဲ။ အမေရိကန်နိုင်ငံသားများကပါ သည်မေးခွန်းကို မေးချင်နေကြသည်။ သည်အကြမ်းဖက်သမားမှာ ဗင်နီဇွဲလား နိုင်ငံ အစိုးရက တရားစီရင်ဖို့ အလိုရှိနေသော ဝရမ်းပြေး တရားခံ မဟုတ်ပါလော။ အမေရိကန် အစိုးရ အနေဖြင့် သည်တရားခံကို ဗင်နီဇွဲလားနိုင်ငံသို့ လွှဲပြောင်းပေးပေးလို။ ဗင်နီဇွဲလားနိုင်ငံသို့ တရားခံအား လွှဲပြောင်းပေးလိုက်ခြင်းသည် ကျူးဘားနိုင်ငံသို့ လွှဲအပ်ပေးလိုက်ခြင်းနှင့် အတူတူပင် ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု အမေရိကန်အစိုးရက ယူဆနေသည်။ တကယ်တမ်း တွင် ကျူးဘားနိုင်ငံသည်လည်း တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော

နိုင်ငံပင် ဖြစ်ပါသည်။ သည်ရာဇဝတ်ကောင် ကျူးလွန်ခဲ့သည့် ရက်စက်ယုတ်မာသည့် ပြစ်မှုတွင် သားကောင် အဖြစ်သေဆုံးခဲ့ရသူတို့နှင့် သူတို့၏ကျန်ရှိနေသေးသော သားသမီးများမှာ ကျူးဘားနိုင်ငံသားများ မဟုတ်ပါလော။

နောက်ထပ်သတင်းတခုကတော့ ပေါ့စသာသည် မီယာမီမြို့၏ ဆင်ခြေဖုံးရပ်ကွက်မှ သီးသန့်နေ အိမ်တခုတွင် ရှိနေသည်ဟု ဆိုသည်။ သူနေသောအိမ်က ဒေါ်လာ ၃-သန်းတန် အလွန်ခမ်းနားသော အိမ်တအိမ်တွဲ။ သည်အကြမ်းဖက်သမားက ခမ်းခမ်းနားနားနေပြီး သတင်းတွေ နားထောင်နေရုံမက “ပီကာဆို” ဂိုက်ဖမ်းပြီး ပန်းချီတွေ ဘာတွေတောင် ဆွဲနေလိုက်သေးတယ်ဆိုပဲ။ သည်လိုဆို အမေရိကန်အစိုးရအနေနဲ့ အကျော်အမော် ပန်းချီဆရာတစ်ဦး ရလိုက်တာပေါ့။ သို့ရာတွင် ထိုပန်းချီဆရာ၏ ပန်းချီဆွဲသောလက်တို့သည် ဆေးကြော၍ မရအောင် သွေးတို့ဖြင့် စွန်းပေနေလေသည်။

အမေရိကန်အစိုးရက ပေါ့စသာ ဘယ်မှာရှိသည်ကို မသိသေးဟုဆိုသည်မှာ သဘာဝမကျ၊ ယုတ္တိမရှိပါ။

အမေရိကန်အစိုးရ ရီပတ်ဘလစ်ကင် လွှတ်တော်အမတ်တစ်ဦး ဖြစ်သူ **Norm Coleman** နော်မံကိုးလ်မင်းက သူ့မိတ်ဆွေတစ်ဦးထံ ရေးသော စာထဲတွင် “ပေါ့စသာကရိုင်းကို ပနားမားသမ္မတ **Miryo Mosco** က ၂၀၀၄ ဩဂုတ်လ ၂၄ ရက်နေ့က အရေးယူအပြစ်ပေးခြင်းမပြုဘဲ လွှတ်ပေး လိုက်တယ်။ ကာရိုင်းရှေ့နေက ကာရိုင်းဟာ မက္ကဆီကို-ကိုဖြတ်ပြီး အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင်း ရောက်ရှိလာခဲ့တယ်လို့ ဆိုတယ်။...အမေရိကန်ပြည်တွင်း လုံခြုံရေးဌာနကလည်း ပေါ့စသာရဲ့ နိုင်ငံရေးခိုလှုံခွင့်တောင်းခံစာကို လက်ခံရရှိထားတယ်” ဟူ၍ရေးသားထားရာ အခိုင်အမာကျသော အထောက်အထားတရပ် ဖြစ်နေပါ သည်။

ပေါ့စသာ၏ရှေ့နေ **Eduardo** ကလည်း သတင်းထုတ်ပြန်ဖို့ စီစဉ်နေပြီ။ စပိန်ဘာသာဖြင့် ထုတ်လွှင့်သော ရုပ်သံလွှင့်အစီအစဉ်မှလည်း လူတွေ မေးမြန်းခန်းတွေ လုပ်ခဲ့ပြီးပြီ။ ဒါနဲ့တောင်မှ **FBI** -က ပေါ့စသာကို ရှာမတွေ့သေးဘူးလို့ ဆိုဦးမှာလား။

အမေရိကန် ပြည်တွင်း လုံခြုံရေးဌာနတွင် လူပေါင်း ၁၈၀၀၀ခန့် အလုပ်လုပ်နေကြပါသည်။ အမေရိကန် ပြည်ပလုံခြုံရေးဌာနအတွက်လည်း အဖွဲ့အစည်းပေါင်း ၂၂-ခု ပူးပေါင်း လှုပ်ရှားနေကြသည်။ သူတို့တတွေ၏ စုံစမ်းထောက်လှမ်းရေးဌာနများသည် ဒေါ်လာဘီလီယံ အရေအတွက်ပေါင်းများစွာ ကုန်ကျသော ဘတ်ဂျက်တွေနှင့် အလုပ်လုပ်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ပါလျက် ဘာကြောင့် သည်အကြမ်းဖက်သမားကို ရှာဖွေပြီး အရေးမယူနိုင်ရတာလဲ။

အမေရိကန်အစိုးရသည် ပေါ့စသာအား ချက်ချင်းဖမ်းဆီးပြီး (ကျူးဘား အစိုးရလက်သို့ လွှဲအပ်မပေးလိုဘူးဆိုလျှင်လည်း) ဗင်နီဇွဲလား နိုင်ငံတရားရုံးတော်တွင် နိုင်ငံတော်ဥပဒေနှင့် နိုင်ငံတကာဥပဒေတို့အရ ရုံးတင်တရားစွဲဆိုစေသင့်သည်။ ဗင်နီဇွဲလားတွင် ဗိုလီဗာအစိုးရသည် နိုင်ငံတကာမှ လေးစားအသိအမှတ်ပြုခြင်းခံရသော အစိုးရဖြစ်သည်။ နောက်ပြီး အဲဒီမှာ စာနယ်ဇင်းသမားတွေလည်း အများအပြားရှိသည်။ ယင်းသို့ ဗင်နီဇွဲလားနိုင်ငံသို့ လွှဲပြောင်းပေးသင့်ရုံသာမက အချိန်ဆွဲထားဖို့လည်း လိုသည်။ အမေရိကန်အစိုးရသည် တရားမျှတစွာ ဆောင်ရွက်လိုစိတ်ရှိသည်ဆိုလျှင် သည်လမ်းကိုသာ လိုက်ရပေမည်။ သည်လိုမျိုးဆောင်ရွက်ဖို့ အမေရိကန်အစိုးရက ဘာလို့ သတ္တိနည်းနေရတာတဲ့လဲ။

အီတလီလူငယ် Fabio di Celmo အသတ်ခံခဲ့ရစဉ်က သည်အကြမ်းဖက်သမားပေါ့စသာက ကျော်ကြားသည့် စကားတစ်ခွန်း မိုက်မိုက်မဲမဲပြောသွားခဲ့ဖူးသည်။ “ဟုတ်တယ်။ သည်ဗုံးကို ထောင်ခဲ့တယ်။ အဲဒါ ဘာဖြစ်သလဲ။ သေဆုံးသွားတဲ့သူက မှားယွင်းတဲ့အချိန်မှာ မှားယွင်းတဲ့နေရာကို ရောက်လာခဲ့တာပဲ” တဲ့။ အခုလည်းပေါ့စသာ- နောက်ပြီး အမေရိကန် အစိုးရ- နောက်ပြီး ဘုရား။ သူတို့သည်လည်း မှားယွင်းသည့် အချိန်တွင် မှားယွင်းသည့်နေရာသို့ ရောက်ရှိနေကြလေပြီ။

(၃)

ပေါ့စသာ ကာရိုင်း၏ အထက်ပါ ဖြစ်ရပ်က အကြမ်းဖက်မှုဆန့်ကျင်ရေးစစ်ပွဲ ဆင်နွှဲရေးဟူသော မင်းသားခေါင်း မျက်နှာဖုံးစွပ်ထားသူ၏ ဇာတိရပ်ကို

အရင်းသား ဖွင့်လှစ်ပြလိုက်ပါသည်။

၂၀၀၁ စက်တင်ဘာ (၁၁) ရက် အမြွှာ မျှော်စင်ကို ရက်စက်စွာ တိုက်ခိုက်မှု ဖြစ်ပွားပြီး နောက်တွင် အမေရိကန်အစိုးရသည် အကြမ်းဖက်မှု ဆန့်ကျင်ရေး စစ်ဆိုသည်ကို တွင်တွင်ကြီး အော်ဟစ်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းတိုက်ခိုက်မှုကို ကြံစည်သူနှင့်ဖော်ဆောင်သူ အကြမ်းဖက်ခေါင်းဆောင်တို့မှာ လက်ရှိ အိမ်ဖြူတော်တွင်အုပ်စိုးနေသူများနှင့် ဘဏ္ဍာရေးအရ အဆက်အစပ် ရှိနေကြပါသည်။ ၎င်းအပြင် ယင်းအကြမ်းဖက်သမားတစ်ဦးစီသည် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု အထူးစစ်ဆင်ရေးဌာန United States Special Service မှ သင်တန်းဆင်းလာခဲ့သူများ ဖြစ်နေကြသည်မှာ မတော်တဆ အံ့ဩစရာ တိုက်ခိုက်မှု မဟုတ်ပါ။

အမေရိကန်က အီရတ်ကို ငါတကော ကော၍ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ခြင်းနောက် သမ္မတဘုရိက ကမ္ဘာကျော်မိန့်ခွန်းကြီးတရပ်ပေးခဲ့ပါသည်။ “ကမ္ဘာကြီးဟာ အခုအခါ လွန်ခဲ့တဲ့ ၄-နှစ်ကထက် ပိုမို လုံခြုံမှုပေးနိုင်သော ကမ္ဘာကြီးဖြစ်လာပြီ” တဲ့။ ဟန်နှင့် ပန်နှင့် အသံကောင်း ဟစ်သွားခဲ့သည်။ ဟုတ်ပါရဲ့လား။

သူတိုင်းပြည်၊ သူ့လုပ်ငန်းဌာန၏ စာရင်းဇယားများကပင် သူ၏မှားယွင်းသော ပြောဆိုချက်ကို အကောင်းဆုံး ဖွင့်ချလိုက်သည်။ အမေရိကန် အကြမ်းဖက်မှု တန်ပြန်တိုက်ခိုက်ရေးပဟိုဌာန၏ အစီရင်ခံစာ အချက်အလက်များကို ကြည့်ပါ။ ၂၀၀၃ ခုနှစ်ထက် ၂၀၀၄ ခုနှစ်မှာ အကြမ်းဖက်မှုများ (၃) ဆ ခုနစ်တက်လာသည်ဟု ဆိုထားပါသည်။ ၂၀၀၃ ခုနှစ်က အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုပေါင်း (၁၇၅) ရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၀၄ တွင် (၆၅၁) ဖြစ်လာပါသည်။ အမေရိကန်အစိုးရက အကြမ်းဖက်မှု ဆန့်ကျင်ရေးစစ်ဟု အကြောင်းပြပြီး ကမ္ဘာ့နေရာ အနှံ့အပြားတွင် အကြမ်းဖက်စစ်များ ဆက်လုပ်နေခဲ့လျှင် ကမ္ဘာကြီးမှာ ရှေ့လျှောက် သည့် ထက်သည် ပိုမို မငြိမ်းမချမ်းဖြစ်ဖွယ်ရာသာ ရှိနေပါသည်။

ကျွန်တော်တို့ ဗမာပြည်- ပြည်သူ တွေမှာလည်း အကြမ်းဖက် ဗုံးခွဲတိုက်ခိုက်မှုတွေကို ယခု တလောမှာ ပိုမိုကြုံတွေ့ခံစားနေကြရပါသည်။ လက်သည်တရားခံက မည်သူပင် ဖြစ်စေ၊ အပြစ်မဲ့ ပြည်သူ

တွေ အသက်ဆုံးရှုံးစေသည့် သည်တိုက်ခိုက် မှုတွေက ရက်စက်ယုတ်မာသည့် လုပ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ တာဝန်သိသော အစိုးရဆိုလျှင် လက်သည်တရားခံ အစစ်အမှန်ပေါ်အောင် ဖော်ထုတ်ကြေညာဖို့ လိုပါသည်။ အိရတ်မှာ အစုလိုက်အပြုံလိုက် လူသေစေ သော လက်နက်တွေ ထုတ်လုပ်နေသည်၊ ကျူးဘားက ဇီဝလက်နက်တွေ ထုတ်လုပ်နေသည်...စသဖြင့် အမေရိကန် အစိုးရက မဟုတ်မမှန် စွပ်စွဲနေသလိုမျိုး နအဖကလည်း ကိုယ်အပြိုးထားသော အတိုက်အခံ နိုင်ငံရေး

အင်အားစုများအပေါ် အထောက်အထား ခိုင်ခိုင်လုံလုံ မရှိဘဲ စွပ်စွဲပုတ်ခတ်နေခြင်းမှာ တိုင်းပြည်အတွက် ကောင်းကျိုးတွေ မဖြစ်စေဘဲ ဆိုးကျိုးတွေသာ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသည်။ အမေရိကန်အစိုးရကဲ့သို့ ကိုယ့်ရှူးကိုယ်ပတ်သော အဖြစ်မျိုး ကြုံတွေ့နိုင်ပါသည်။ တခါတရံတွင် တကယ့်တရားခံအစစ်သည် (သူခိုးကလည်း သူခိုးအလိမ္မာ မျက်နှာကြီးပေမို့ ဆိုသလို) အံ့ဩဖွယ်ရာပင် ပလ္လင်ပေါ်က သံလျက်ကိုင်ထားသူ ဖြစ်နေတတ်ပါသည်။ ။

တခါတရံတွင် တကယ့်တရားခံအစစ်သည်
(သူခိုးကလည်း သူခိုးအလိမ္မာ မျက်နှာကြီးပေမို့ ဆိုသလို)
အံ့ဩဖွယ်ရာပင်
ပလ္လင်ပေါ်က သံလျက်ကိုင်ထားသူ ဖြစ်နေတတ်ပါသည်။

ထိုင်ဝမ်နှင့်ပတ်သက်တဲ့ ပေါ်လစီကို တရုတ်ပြည်မကြီးက အဆင့်ဆင့်ဘယ်လိုထိန်းညှိခဲ့ရပါသလဲ

ရဲဘော် စိန်ထွန်း

၂၀၀၅မတ်လ(၁၄)ရက်နေ့မှာ တရုတ်ပြည် ဒသမအကြိမ်မြောက် ပြည်သူ့ကွန်ဂရက် တတိယ စုံညီအစည်းအဝေးက နိုင်ငံတကာ လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ အာရုံစိုက်ကြည့်မှုခံခဲ့ရတဲ့ ‘နိုင်ငံခွဲထွက်မှု ဆန့်ကျင်ရေး ဥပဒေ’ကို ထောက်ခံခဲ့ရပြီး၊ ကန့်ကွက်မဲမရှိဘဲ အတည်ပြုခဲ့တယ်။ ဥက္ကဋ္ဌဟူကျင့်ထောင်က လက်မှတ်ချက်ချင်းရေးထိုးပြီး လက်တွေ့ကျင့်သုံး ဖော်ဆောင်စေလိုက်ပါတယ်။ ဧပြီ၂၆ရက် နေ့မှာ တရုတ်ပြည် ကူမင်တန်ပါတီဥက္ကဋ္ဌလျန်ကျန်(ယခု ဂုဏ်ထူးဆောင်ဥက္ကဋ္ဌ)က ပြည်မကြီးသို့ ၎င်းရဲ့ စရက်ဂဥ-‘ငြိမ်းချမ်းရေး ခရီး စဉ်’ကို စတင်ခဲ့တယ်။ ချင်းမင်တန်ပါတီဥက္ကဋ္ဌ စုန်ချူယီကလည်း ၎င်းရဲ့ စရက်ဂဥဟာ ပြည်မကြီးခရီးစဉ်ကို မေလ၅ရက်နေ့မှာ စတင်ခဲ့ပြန်တယ်။ (လျန်၊ စုန်)ဥက္ကဋ္ဌ ၂၅ရဲ့ ပြည်မကြီးခရီးဟာ ရေလက်ကြားနှစ်ဘက်ကမ်းဆက်ဆံမှုသမိုင်းရဲ့ ကဏ္ဍသစ်ကို ရေးထိုးလိုက်ပါတယ်။

ဒါဖြင့် ထိုင်ဝမ်ပြဿနာရဲ့ အကြောင်းရင်းတွေက ဘာတွေလဲ။ ထိုင်ဝမ်ပြဿနာဟာ မဖြေရှင်းနိုင်ဘဲ ဘာကြောင့် နောက်ဆုတ်သွားခဲ့ရသလဲ။ ‘တိုင်းပြည်တပြည် စနစ်နှစ်ခု’ကျင့်သုံးနေတဲ့ ဟောင်ကောင်၊ အော့မင်(မာကောက်)ပုံစံဖြင့် ထိုင်ဝမ်ပြဿနာ ဖြေရှင်းရေးဟာ ဘာကြောင့်ခက်နေရသလဲ။ ‘နိုင်ငံခွဲထွက်မှု

ဆန့်ကျင်ရေးဥပဒေ’က ထိုင်ဝမ်ပြဿနာ ဖြေရှင်းရေးမှာ ဘယ်လိုများ အကျိုးသက်ရောက်မှုတွေ ရှိပါသလဲ။ (လျန်၊ စုန်)တို့ရဲ့ပြည်မကြီးခရီးစဉ်ဟာ ထိုင်ဝမ်ပြဿနာ နောက်ဆုံးဖြေရှင်းရေးမှာ အထောက်အကူ ဖြစ်လာနိုင်သလား။ ဒီပြဿနာတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ‘မျက်မှောက်ကမ္ဘာနဲ့ဆိုရယ်လစ်ဝါဒ’ (တရုတ်ဘာသာနဲ့ ၂လတကြိမ်ထုတ်)ဂျာနယ်မှ သတင်းထောက် ဟာ ပီကင်းတက္ကသိုလ်၊ နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေး ကောလိပ်မှ ပါမောက္ခ လီယီဟူနဲ့ အထူး အင်တာဗျူး တရပ်လုပ်ခဲ့တယ်။

ထိုင်ဝမ်ပြဿနာဟာ အရှေ့အာရှနဲ့ ပစိဖိတ်ဒေသ တည်ငြိမ်ရေးကို လှုပ်ခတ်နေတဲ့ ပြဿနာတရပ်ဖြစ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့ အိမ်နားနီးချင်း နိုင်ငံတခုအတွင်းမှ ပြည်တွင်းရေးပြဿနာလည်း ဖြစ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ အဆက်မပြတ် လေ့လာ အကဲခတ် နေသင့်တယ်။

အထက်ဖော်ပြပါ ဂျာနယ်အင်တာဗျူးမှ ထိုင်ဝမ်နဲ့ပတ်သက်တဲ့ ပေါ်လစီကို ပြည်မကြီးက အဆင့်ဆင့် ထိန်းညှိခဲ့ပုံကို ရွေးထုတ် တင်ပြလိုက်ပါတယ်။

x x x x x x x x x x

သတင်းထောက်။ ။တရုတ်ပြည်သစ် ထူထောင် ပြီးတဲ့နောက် ထိုင်ဝမ်နဲ့ပတ်သက်တဲ့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ပေါ်လစီဟာ တစတစနဲ့ ထိန်းညှိခဲ့ရတဲ့ ဖြစ်စဉ်တရပ်ကို ဖြတ်သန်းခဲ့ရတယ်။ ၁၉၅၆ခုနှစ်မှာ မော်စီတုန်းဟာ နိုင်ငံတော်ကောင်စီ အမြင့်ဆုံး အစည်းအဝေးမှာ အမိ နိုင်ငံ ငြိမ်းချမ်းစွာတပေါင်းတစည်းတည်း ဖြစ်ရေး အ တွေးအခေါ်ကို တင်ပြခဲ့ရာမှ ဝန်ကြီးချုပ် ချီအင်လိုင် ရဲ့ ထိုင်ဝမ်နဲ့ပတ်သက်တဲ့ “အခရာတခုနဲ့ အချက်(၄) ချက်” အထိ။ “ယဲ့ရဲ့ အချက်(၉)ချက်”မှ “တိန်နဲ့ရဲ့ အချက်(၆)ချက်”အထိ။ “ကျန်းရဲ့ အချက် (၈)ချက်မှ ဟူရဲ့အချက်(၄)ချက်”အထိ။ ထိုင်ဝမ်နဲ့ပတ်သက်တဲ့ ကျွန်တော်တို့ ပေါ်လစီဟာ ဘယ်လို သမိုင်းအပြောင်း အလဲ ဖြစ်စဉ်တွေ ဖြတ်သန်းခဲ့ရသလဲ ဆိုတာကို ပါ မောက္ခအနေနဲ့ ပြောပြပေးနိုင် မလား။

ပါမောက္ခ။ ။ ပြည်မကြီးဟာ ထိုင်ဝမ်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ပေါ်လစီကို ထိန်းညှိခဲ့ရာမှာ သမိုင်း ဖြစ်စဉ်တရပ်ကို ကျော်ဖြတ်ခဲ့ရတယ်။ “ယဲ့ရဲ့အချက် (၉)ချက်”(ယဲ့=ယဲ့ကျင့်ရင်း-ဘာသာပြန်သူ)“တိန်နဲ့ ရဲ့အချက်(၆)ချက်”နဲ့ “ကျန်းရဲ့အချက်(၈)ချက်” ကိုတော့ အားလုံးဟာ နှိုင်းယှဉ်ချက်အားဖြင့် အကျွမ်း တဝင်ရှိကြပါတယ်။ ကျွန်တော် အနေနဲ့ အဓိက အားဖြင့် ဥက္ကဋ္ဌမော်ရဲ့ “ငြိမ်းချမ်းစွာ တပေါင်း တစည်း တည်း ဖြစ်ရေးမူ”နဲ့ “ဝန်ကြီးချုပ်ချီအင်လိုင်ရဲ့ အခရာ တခုနဲ့ အချက်(၄)ချက်”ဆိုတာတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ခပ်လွယ်လွယ် ပြန်ပြောင်းသုံးသပ်ကြည့်ချင်တယ်။ ၁၉၅၆ခုနှစ် နှစ်ဆန်းစမှာ မော်စီတုန်းက နိုင်ငံတော် ကောင်စီအမြင့်ဆုံး အစည်းအဝေးမှာ “ယခုအခါ ပြည် ချစ်ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ပြည်တွင်းပြည်ပက စည်းလုံး နိုင် သမျှ လူတွေအားလုံးနဲ့ စည်းလုံးညီညွတ်ကြဖို့ ဆိုရင် ယခင်က အပြစ် များကို သင်ပုန်းချေပစ်ကြရမယ်”လို့ ပြောဆိုခဲ့တယ်။ “ကူမင်တန်ပါတီနဲ့ ကွန်မြူနစ်ပါတီ တို့ဟာ ၂ကြိမ်တိုင် ပူးတွဲဆောင်ရွက်ခဲ့ကြဖူးပြီ။ ကျွန် တော်တို့ဟာ တတိယအကြိမ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် သွား နိုင်ကြရန် ပြင်ဆင်ထားဖို့ လိုပါသေးတယ်လို့ တင်ပြ ခဲ့တယ်။ နောက်ထပ် အကြိမ်ကြိမ်လည်း ပြော ဆိုခဲ့ ကြသေးတယ်။ မော်စီတုန်းရဲ့ ထိုင်ဝမ်ငြိမ်းချမ်းစွာ လွတ်

မြောက်ရေး အခိုင်အမာ လမ်းညွှန်ပေါ်လစီတွေက တော့ အောက်ပါအတိုင်းပါပဲ။ (၁)မိဘနဲ့ လူကြီးသူမများကို သွားရောက်ကြည့်ရှုခြင်းအားဖြင့် ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှု ဖြစ်လာစေရေးအတွက် လွတ်လပ်စွာ သွားလာခွင့်ပြု ရမယ်။ (၂) ရှေးကပြုခဲ့သမျှ ပြစ်မှုများကို သင်ပုန်းချေ ရမယ်။ အကျိုးထူးဆောင်ရွက်မှု ရှိခဲ့ရင်လည်း ချီး မြှောက်ရမယ်။ (၃)ကူမင်တန်-ကွန်မြူနစ် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ပြီး တိုင်းပြည်တပြည်တည်းကိုပဲ ချစ်မြတ် နိုးကြပါ။ (၄) ထိုင်ဝမ်ကို ငြိမ်းချမ်းစွာ လွတ်မြောက်စေ ရမယ်။ အပြန်အလှန် ဖျက်ဆီးရေး မလုပ်ကြပါနဲ့...ဆိုတာတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီနောက် ဝန်ကြီးချုပ် ချီအင်လိုင်ဟာ ၁၉၅၃ခုနှစ်မှာ ကျွန်တော်တို့ပါတီရဲ့ထိုင်ဝမ်နဲ့ ပတ် သက်တဲ့ ပေါ်လစီကို “အခရာတခု၊ အချက် (၄)ချက်” လို့ စုစည်းပေါင်းချုပ်ပေးခဲ့တယ်။ ‘အခရာတခု’ ဆို တာ က ထိုင်ဝမ်ဟာ တရုတ်ပြည်နဲ့ တပေါင်းတစည်းတည်း ဖြစ်ရမယ်။ ‘အချက်(၄)ချက်’ဆိုတာကတော့-(၁)ထိုင် ဝမ်ဟာ အမိပြည်နဲ့ တပေါင်းတစည်းတည်း ဖြစ်သွား ပြီးတဲ့နောက် သံတမန်ရေးရာမှာ ဗဟိုနဲ့ တညီတညွတ် တည်း ဖြစ်ရမှာ ဖြစ်ပြီး၊ ထိုင်ဝမ်ရဲ့ စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ လူ့အခွင့် အရေး၊ ဝန်ထမ်းခန့်ထားရေးတို့မှာမူ ချန် ကေရှိတ်အားအစွမ်းကုန် တာဝန်လှူအပ်ပေးရန်။ (၂)ထိုင်ဝမ်ရဲ့ စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးတည် ဆောက်မှု အသုံး စရိတ်မှန်သမျှ မလုံလောက် တာ အားလုံး ဗဟိုအစိုးရမှ အစွမ်းကုန်ထုတ်ပေးရန် (အဲဒီ တုန်းက ထိုင်ဝမ်ရဲ့ နှစ်စဉ်ဘတ်ဂျက် ရသုံးခန့်မှန်း စာ ရင်းရဲ့ လိုငွေမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်း၈၀၀ခန့် ရှိပါတယ်။) (၃) ထိုင် ဝမ်လူ့အဖွဲ့အစည်း ပြုပြင် ပြောင်း လဲရေးဟာ အချိန် ရှေ့ဆိုင်းနိုင်ပါတယ်။ အကြောင်းအ ချက်ရင့်မှည့်တဲ့အထိ စောင့်ဆိုင်းရမယ်။ ဒုတိယအပြင် ချန် ကေရှိတ်ရဲ့ ထင်မြင်ချက်ကို လေးစား၊ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်း ဆုံးဖြတ်ပြီးမှ ဆောင် ရွက်ရန်။ (၄)နှစ်ဦးနှစ်ဘက် အပြန် အလှန် ထောက်လှမ်းရေးတွေလွှတ်၊ ဖျက်ဆီးရေး မ လုပ်ဘဲ စည်းလုံး ညီညွတ် ရေးကို မြှင့်တင်သွားရန်။

မော်စီတုန်းက ထိုင်ဝမ်အာဏာပိုင်တွေဟာ ထိုင်ဝမ်ကိုတရက်တာ ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းထားပြီး

တရုတ်ပြည်က ခွဲထွက်ရေးအတွက် မလုပ်ပါဘူးလို့ ဆိုရင်တောင် ပြည်မကြီးက မျက်မှောက်ထိုင်ဝမ် ပေါ်လစီကို မပြောင်းပါဘူးလို့ ထပ်မံ တင်ပြလိုက် ပါတယ်။ ဥက္ကဋ္ဌမော် နဲ့ ဝန်ကြီးချုပ်ချိုတို့ရဲ့ တင်ပြ ချက် တွေဟာ ကျွန်တော်တို့ပါတီနဲ့ အစိုးရရဲ့ ထိုင်ဝမ်ဆိုင်ရာ ပေါ်လစီများအပေါ် ဩဇာသက်ရောက်မှု ရှိတယ်လို့ ဆိုရပါလိမ့်မယ်။ ပြည်တွင်းပြည်ပ အခြေအနေ တွေကို လည်း အရေးပါတဲ့ ထိန်းညှိမှုများ ဖြစ်ပေါ် စေပါတယ်။ အဲဒီထိန်းညှိမှုရဲ့ အဓိက ရည်မှန်းချက်ဟာ ဆိုရှယ်လစ် ခေတ်မီတည်ဆောက်ရေးအတွက် ကောင်းမွန်တဲ့ ငြိမ်း ချမ်းတဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်တရပ် ရှိရေး ပါပဲ။

“ယဲ့ရဲ့ အချက်(၉)ချက်”ကတော့ ယခင်က ‘ထိုင်ဝမ်လွတ်မြောက်ရေး’ကို ပြုပြင်တင်ပြခဲ့တာပါ။ ‘ဆက်သွယ်ရေး(၃)သွယ်’နဲ့ ‘ဖလှယ်ရေး(၄)မျိုး’ ဆို ပြီးတင်ပြခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပြည်မကြီးရဲ့ ထိုင်ဝမ် နဲ့ပတ်သက်တဲ့ ပေါ်လစီတွေဟာ ပိုမိုလက်တွေ့ကျပြီး၊ ပိုမိုလက် တွေ့အသုံးဝင်ကြောင်း ပေါ်လွင်ထင်ရှားလှ ပါတယ်။

တိန်ရှောက်ဖင်ဟာ နယူးဂျာဆီပြည်နယ်၊ ရှီးပေတက္ကသိုလ်မှ ပါမောက္ခရန်လီယိုနဲ့ ၁၉၈၃ခုနှစ် တွေ့ဆုံစဉ်က “တိန်ရှဲ့အချက်(၆)ချက်”ဆိုတာကို တင် ပြခဲ့တာပါ။ “တိန်ရှဲ့အချက်(၆)ချက်”ဟာ “နိုင်ငံ တခု၊ စနစ်(၂)ခု”စိတ်ကူးစိတ်သန်းကို ပိုမိုပြည့်စုံ စေခဲ့တယ်။ ပိုမိုအားသစ်သွန်းလောင်းပေးပြီး ပိုမိုအခိုင်အမာ ဖြစ် ထွန်းလာစေခဲ့ပါတယ်။ စနစ်တခုအနေနဲ့လည်း ပီပီ ပြင်ပြင် ဖြစ်ထွန်းလာစေခဲ့တယ်။

“ကျန်းရဲ့ အချက်(၈)ချက်”ဆိုတာကတော့ ထိုင်ဝမ်လွတ်လပ်ရေးကို ဆန့်ကျင်ရေးဆိုတဲ့ ထူးခြား ချက်တွေနဲ့ ပိုမိုပြည့်စုံလာတယ်။ “ထိုင်ဝမ် လွတ်လပ် ရေး”အတွက် လှုပ်ရှားနေတဲ့ သောင်းကျန်းမှုကို ရည် စူးပြီး အဲဒီလှုပ်ရှားနေသူတွေကို ခေါင်းလောင်း ထိုးသတ် ပေးခဲ့တယ်။ “ထိုင်ဝမ်လွတ်လပ်ရေး”ကို ဘယ်လိုပဲ ဖန် တီးဖန်တီး ဒါမှမဟုတ် “ခွဲထွက်အုပ်ချုပ်ရေး” “တိုင်း ပြည်သဘောဆောင်တဲ့ တရုတ်ပြည်(၂)ပြည်” “တ ရုတ်ပြည်တပြည်” “ထိုင်ဝမ်တပြည်” ဆိုတဲ့ရည်မှန်းချက် အတွက် “နိုင်ငံတကာနယ်ပယ်အတွင်း တိုးချဲ့လာတဲ့” လှုပ်ရှားမှုမှန်သမျှကိုလည်း ဆန့်ကျင်သွားရမယ် ဆို

တာ ပါပဲ။

အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးဟူကျင့်ထောင်က ၂၀၀၅ခု၊ မတ်လ(၄)ရက်နေ့က အခြေအနေသစ် အောက်မှာ နှစ်ဘက်ကမ်းကြားက ဆက်ဆံမှု ဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်ရေးအတွက် “အဖြေရှာရေး အချက် သစ် (၄) ချက်” ကိုတင်ပြခဲ့တယ်။ အဲဒါတွေက တော့ ... (၁) တရုတ်ပြည် တပြည်တည်းမှုကို ဘယ် တော့ မဆို မယိမ်း မယိုင် ပြတ်ပြတ်သားသား ဆုပ် ကိုင်ထားရမယ်။ (၂) တပေါင်းတစည်းတည်း ဖြစ်ရေးကို ငြိမ်း ချမ်းတဲ့ နည်းနဲ့ ဖော်ဆောင်သွားရေးကို ဘယ်တော့မှ မစွန့် လွှတ်ဘူး။ (၃) ထိုင်ဝမ်ပြည်သူတွေအပေါ် မျှော်လင့် ချက်ထားပြီး လမ်းညွှန်အတိုင်း ကျင့်သုံးဖော်ဆောင် သွားရေးကို ဘယ်တော့မှ မပြောင်းလဲဘူး။ (၄) ထိုင်ဝမ် လွတ်လပ်ရေး လှုပ်ရှားမှုဆန့်ကျင်ရေးကို ဘယ်တော့မှ စေ့စပ် အလျှော့ မပေးဘူး...ဆိုတာတွေပဲ။ အထက်မှာ ဖော်ပြခဲ့တဲ့ “ဘယ်တော့မှ...” ဆိုတဲ့ မူ(၄)ရပ်ဟာ မျက်မှောက် ထိုင်ဝမ်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အထွေထွေ လမ်း ညွှန်ကို တိုတို ရှင်းရှင်းနဲ့ အချက်ကျကျ စုစည်းပေါင်းချုပ် ဖော်ပြ ထား တာ ဖြစ်တယ်။

တရုတ်ပြည်ကူမင်တန်ပါတီဥက္ကဋ္ဌ လျန် ကျန်နဲ့ တွေ့ဆုံစဉ်က အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူး ဟူကျင့် ထောင်က နှစ်ဘက်ကမ်းအကြား ဆက်ဆံမှုဖွံ့ ဖြိုးတိုး တက်ရေးအတွက် “ရပ်ခံ ချက်(၄)ရပ်” ကိုလည်း တင်ပြ ခဲ့တယ်။ (၁) နိုင်ငံရေးအရ အပြန်အလှန် ယုံကြည်မှု၊ အပြန်အ လှန်လေးစားမှုများကို ထူထောင်ပြီး တူညီ ချက်များကို ရှာကြံ၊ ကွဲလွဲချက်များ ကို ဖယ်ချန်။ (၂) စီး ပွားရေးအရ အပြန်အလှန်ဖလှယ်၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် ရေးကို အားပြည့်၊ နှစ်ဦးနှစ်ဘက် တန်းတူ အပြန်အလှန် အကျိုးအမြတ် ရှိပြီး အတူတကွ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး။ (၃) တန်းတူဆွေး နွေးညှိနှိုင်း၊ ကူးလူးဆက်ဆံရေးကို အားပြည့်။ သိမြင်နားလည်မှုတူညီတာတွေကို တိုးချဲ့။ (၄) နှစ်ဘက်ကမ်းက ပြည်သူများအကြား ကူးလူး ဆက် ဆံရေးကို အားပေး၊ နားလည်မှုနဲ့ ဆွေမျိုး သံယောဇဉ် များကို တိုးပွားလာစေရေး ဆိုတာတွေပါပဲ။

ချင်းမင်းတန်ပါတီဥက္ကဋ္ဌ စုန်ချူယိုနဲ့ တွေ့ဆုံစဉ်ကလည်း အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ဟူကျင့် ထောင်က နှစ်ဘက်ကမ်းဆက်ဆံမှု တိုးတက်

ကောင်းမွန်လာစေရေးအတွက် “ရှုမြင်နည်း(၄)ရပ်”ကို ထပ်မံ တင် ပြခဲ့သေးတယ်။ (၁)တရုတ်တပြည်ထဲမှုကို ရောင်ပြန်ဟပ်ထားတဲ့ “ဥပြောပြောချက်”ကို စွဲစွဲမြဲမြဲ ဆုပ် ကိုင်ပြီး၊ နှစ်ဘက်ကမ်းဆက်ဆံမှု တည်ငြိမ်စွာ ဖြစ်ထွန်း တိုးတက်သွားရန် နိုင်ငံရေးအခြေခံ အုတ်မြစ် ထူထောင် သွားရေး။ (၂)နှစ်ဘက်ကမ်း “ဆက်သွယ် ရေးသား သွယ်” ကို တွန်းဆော်ပေးပြီး၊ နှစ်ဘက်ကမ်း စီးပွားရေး ဖလှယ် မှုနဲ့ပူး ပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး အခြေ အနေသစ်ကို အစပျိုးတည်ထောင် သွားရေး။ (၃)နှစ်ဘက်ကမ်း အကြား တန်းတူပြော ဆိုဆွေးနွေး မှုများကို ဆောလျင် စွာ ပြန်လည်ရှင်သန် လာစေပြီး၊ တူညီချက်များကိုရှာ၊ ကွဲလွဲ ချက်များကို ဖယ်ချန်၊ တူညီတဲ့ အမြင်များ တိုးပွား လာစေရေး။ (၄)အပြန်အလှန် နားလည်မှုကို တိုးမြှင့် နှစ်ဘက်ကမ်းမွေးချင်း ပေါက်ဖော်များကို မေတ္တာ သံယောဇဉ်များဖြင့် ရင်းနှီးလာစေရေးတို့ပါ။ ဒီလိုပြော ဆိုမှုတွေဟာ ထိုင်ဝမ်နဲ့ပတ်သက်တဲ့ မျက်မှောက်လုပ် ငန်းများ နဲ့ပေါ်လစီများရဲ့ အမြင့်ဆုံး ညွှန်ကြားချက် လမ်းညွှန် တွေ ဖြစ်ပါတယ်။

ဟုကုင့်ထောင်ရဲ့ ဒီအကြိမ်အချို့ ပြောဆို မှုတွေက မျိုးဆက်သစ်ခေါင်းဆောင်တွေ စုပေါင်းပြီး ရေလက်ကြားနှစ်ဘက်ကမ်း ဆက်ဆံမှုရဲ့ ရှုပ်ထွေးလှတဲ့ အခြေအနေတွေကို ပဲ့ကိုင်ထိန်းကျောင်းရေးမှာ ထူးကဲစွာ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုနဲ့ အလွန်မြင့်မားစွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်မှု ရေချိန်ကို ထင်ရှားပေါ်လွင်စေပါတယ် အဲဒီအကြိမ် အချို့ပြောဆိုမှုတွေမှာ အောက်ဖော်ပြပါ ထူးခြားချက် တွေ ရှိနေပါတယ်။ (၁)ပိုင်းဖြတ် ချက် မြင့်မားပြီး အလွန် စနစ်တကျ ရှိခြင်း။ ဟုကုင့်ပြောကြားချက်တွေဟာဟောင်း နှမ်းတဲ့ အသိတရားတွေကို ချိုးဖျက်ပစ်လိုက်ပြီး တ ကယ်ကို မြင့်မြင့်တက်-ဝေးဝေးကို လှမ်းမျှော် ကြည့် လိုက်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ လောလောဆယ်ဆယ် နှစ်များ အတွင်း နှစ်ဘက်ကမ်းဆက်ဆံရေး ပြောင်းလဲမှုနဲ့ ထိုင် ဝမ်ပင်လယ်ပြင် အခြေအနေရဲ့ တကယ့်အဖြစ်မှန် ကို သေနင်္ဂီပျူဟာအမြင်ဖြင့် အသေအချာ စစ်ဆေး ကြည့် ရှုပြီး၊ အခြေအနေ ဖြစ်ထွန်းတိုးတက်မှုရဲ့ သွေးကြော များကို အမိအရ ဆုပ်ကိုင်လိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ သူ

တင်ပြခဲ့တဲ့ နှစ်ဘက်ကမ်းဆက်ဆံမှု ဖြစ်ထွန်း တိုး တက်ရေးရဲ့ အခြေခံရပ်ခံပြော ဆိုမှုတွေဟာ ကျဉ်းမြောင်း တဲ့စနစ်တွေကို ချိုးဖျက်ပစ်ပြီး အလွန် စနစ်တကျ ရှိလှတဲ့ တရုတ်ပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ ခေါင်း ဆောင်များရဲ့ ရင်ကျယ်မှုနဲ့ နိုင်ငံရေးသမား ဆန်မှုကို ရောင်ပြန်ဟပ် လျက်ရှိပါတယ်။ (၂)ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် ယုံကြည်စိတ် ခိုင်မာခြင်း။ ၎င်းပြောဆို ချက်တွေဟာ အပြုသဘော ဆောင်တဲ့ အကြောင်း အချက် အားလုံးကို အပြည့် အဝ ဖော် ထုတ်မှုတွေ ပါရှိပြီး နှစ်ဘက်ကမ်း ဆက်ဆံမှုကို အပေါင်း လက္ခဏာ ဆောင်တဲ့ ဖြစ်ထွန်းတိုးတက်ရေးသို့ ဦးတည်တဲ့ အတ္တပိုင်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်နိုင်မှုကို တွန်း ဆော် ပေးတယ်။ နှစ်ဘက်ကမ်း ဆက် ဆံမှုရဲ့ ကျယ်ဝန်း လှတဲ့ ကျားထိုးမှုအတွင်း ကိစ္စရပ်များကို လူကသာ စွမ်း ဆောင်ရတာပါဆိုတဲ့ အပြုအမူ လောဂျစ်တွေလည်း ပါ ဝင်တယ်။ ပြောဆိုမှုတွေမှာ သေနင်္ဂီ ပျူဟာ ရည်မှန်း ချက်က ရှင်းလင်းတိကျ ပေါ်လစီက မှန်ကန်၊ ဆက်စပ် ဆောင်ရွက် မှုတွေက စုံလင်၊ အခိုင်အမာ လုပ်ငန်းတွေ ကသာ ချောမွေ့မယ်ဆိုရင် အခြေအနေတွေကို ပြောင်း လဲပစ်နိုင်ပါလိမ့်မယ်။ နှစ်ဘက် ကမ်းဆက်ဆံမှု ဖြစ်ထွန်း တိုးတက် မှုရဲ့ ရှေ့ဆောင်မှုနဲ့ လက်ဦးမှုကို ဆုပ်ကိုင် နိုင်ပါလိမ့်မယ်။ နှစ်ဘက်ကမ်း နိုင်ငံရေးအရ ပြောဆို ဆွေးနွေးမှု ဖြစ်စဉ် အတွင်း ပြောဆိုခွင့်ကိုလည်း ဆုပ်ကိုင် နိုင်ပါ လိမ့်မယ်။ (၃)“လူသာလျှင် ပဓာန”၊ ပြည်သူ ပြည်သားများကို ချစ်ခင်။ ဒီအကြိမ်အချို့ ပြောဆို မှုတွေဟာ တရုတ်အမျိုးသား ပြည်သူတရပ်လုံးရဲ့ အ ရင်းခံ အကျိုးစီးပွား အတွက် အစချီချက်နဲ့ အဆုံးစွန် ရည်မှန်းချက်တို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး ထိုင်ဝမ် မွေးချင်းပေါက်ဖော်များ အပါအဝင် တရုတ်အမျိုးသား ပြည်သူတရပ်လုံးရဲ့ လက်တွေ့အကျိုးစီးပွားကို အ ကောင်အထည် ဖော်ရေး ဖြစ်ပါတယ်။ ထိုင်ဝမ် ကျွန်းပေါ်က ပြည်သူတွေအတွက် “ခုံညား တည် ကြည် တဲ့ ကတိစကားတွေ”က နှစ်ဘက် ကမ်းပြဿနာ ဖြေရှင်းမှုအတွင်းက တရုတ်ပြည် ကွန်မြူနစ်ပါတီရဲ့ စိတ်ရင်းသဘောရင်းနဲ့ စိတ်ကောင်း စေတနာ ကောင်း တွေကို လူအများ တွေ့မြင်နိုင်စေ တယ်။ နှစ်ဘက်ကမ်း ဆက်ဆံမှု ဖြေရှင်းရေးကို တွန်း ဆော် ပေးနေမှုအတွင်း

လက်တွေ့ကျတဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်တွေနဲ့ သစ်လွင်တဲ့ အခြင်းအရာတွေကို လူအများ မြင်တွေ့သွားစေပါ လိမ့်မယ်။

x x x x x x x x x x

တရုတ်ပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီနဲ့ ကူမင်တန် ပါတီ၊ ချင်းမင်တန်ပါတီ၊ ရှင်းတန်ပါတီတို့ဟာ တရုတ် အမျိုးသားပြည်သူ တရပ်လုံး နဲ့အတူ အမိနိုင်ငံ ငြိမ်းချမ်းစွာ တပေါင်းတစည်းတည်းဖြစ်ရေးကို အမြော်အမြင်ကြီးစွာ စိတ်ရှည်စွာ၊ လုံးပန်းလျက်ရှိပါတယ်။

ဒါပေမဲ့စစ်အေးခေတ် ကုန်ဆုံးသွားပြီးတဲ့ နောက် အမေရိကန်ဟာ ကမ္ဘာပေါ်မှာ ပြိုင်ဘက်ကင်း တဲ့ အင်အားကြီးနိုင်ငံဖြစ်လာတယ်။ ၉/၁၁ အရေး အခင်း ပေါ်ပေါက်လာပြီးနောက် အမေရိကန်ဟာ ပိုပြီးဇက်ရဲလက်ရဲနဲ့ ဗိုလ်ကျစိုးမိုးရေးဝါဒကို ဖော်ပြ

လာတယ်။ ယခု တရုတ်ပြည်ရဲ့အမိနိုင်ငံ တပေါင်း တစည်းတည်း ဖြစ်ရေး ကြိုးပမ်းအားထုတ် မှုတွေရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတရပ်ဖြစ်တဲ့ “နိုင်ငံခွဲထွက်မှု ဆန့်ကျင် ရေးဥပဒေ”ကို ကမ္ဘာ့နိုင်ငံ အများအပြားက ထောက်ခံ နေတဲ့ကြားက ထိုင်ဝမ်ခွဲထွက်ရေးသမား များနဲ့အတူ အမေရိကန် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ကွန်ဒို လီဇာရိုက်စ်က ပြစ်တင်ဝေဖန် ကန့်ကွက်ခဲ့တာကို တွေ့လိုက်ရပါ တယ်။

ဒါကြောင့် ဒီနေ့လို အမေရိကန်နယ်ချဲ့ဝါဒနဲ့ ဗိုလ်ကျလွှမ်းမိုးရေးဝါဒ လွှမ်းမိုးနေတဲ့အောက်မှာ တ ရုတ်ပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီနဲ့ တရုတ်ပြည်သူတွေရဲ့ ငြိမ်း ချမ်းစွာအမိနိုင်ငံ တပေါင်းတစည်းဖြစ်ရေး ဆန္ဒဟာ အကောင်အထည် ပေါ်လာနိုင်ပါ့မလား။ စဉ်းစားစရာပါ။

ကိုးကား။ ။ မျက်မှောက်ကမ္ဘာနဲ့ ဆိုရှယ် လစ်ဝါဒဂျာနယ်(၂၀၀၅၊ အမှတ်-၃)

ယခု တရုတ်ပြည်ရဲ့အမိနိုင်ငံ တပေါင်း တစည်းတည်း ဖြစ်ရေး ကြိုးပမ်းအားထုတ် မှုတွေရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတရပ်ဖြစ်တဲ့ “နိုင်ငံခွဲထွက်မှု ဆန့်ကျင် ရေးဥပဒေ”ကို ကမ္ဘာ့နိုင်ငံ အများအပြားက ထောက်ခံ နေတဲ့ကြားက ထိုင်ဝမ်ခွဲထွက်ရေးသမား များနဲ့အတူ အမေရိကန် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ကွန်ဒို လီဇာရိုက်စ်က ပြစ်တင်ဝေဖန် ကန့်ကွက်ခဲ့တာကို တွေ့လိုက်ရပါ တယ်။

အစဉ်အလာမရှိသော ခြိမ်းခြောက်မှုများ

ရဲဘော် ထွန်းမြတ်

ကမ္ဘာကြီးအနေနှင့် စစ်ရေးအရသော်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးအရသော်လည်းကောင်း၊ သံခင်းတမန်ခင်းပြဿနာများကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ လုံခြုံရေးအရ ခြိမ်းခြောက်မှု အမျိုးမျိုးကို ရင်ဆိုင်ခဲ့ရ။ ရင်ဆိုင်နေခဲ့ရပါတယ်။ အခု ခေတ်သစ်ကာလမှာတော့ နောက်ထပ် တမျိုးကို တိုးလို့ ရင်ဆိုင်နေရပါပြီ။ အဲဒါကတော့ အစဉ်အလာ မရှိဖူးတဲ့ ခြိမ်းခြောက်မှု များ(non-traditional threats)လို့ ခေါ်ဝေါ်သမုတ်လာတဲ့ အကြောင်းအရာများပါတဲ့။ ဒီခြိမ်းခြောက်မှုများဟာ အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင် နိုင်ငံများကိုသာမက လူသားများရဲ့ အသက်ရှင် ရပ်တည်နိုင်ရေးနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်ရေးများကိုတောင် ခြိမ်းခြောက် လာနေပါပြီ။

‘ဒီအစဉ်အလာမရှိတဲ့ ခြိမ်းခြောက် မှုများ’ ဆိုတာကတော့ အကြမ်းဖက်ဝါဒ သဏ္ဍာန် အမျိုး မျိုး၊ မူးယစ်ဆေးဝါးရောင်းဝယ် ဖောက်ကားမှုများ၊ ကြောက်မက်ဖွယ်ရာ ကူးစက်ရောဂါဆန်းများ၊ ပင်လယ်ဓားပြတိုက်မှုများ၊ တရားမဝင် နိုင်ငံတွင်းဝင်ရောက်နေထိုင်မှုများ၊ ဘေးပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုများ၊ ဘဏ္ဍာရေး၊ ထောက်လှမ်းရေး၊ စီးပွားရေး လုံခြုံမှု ပျက်ယွင်းလာမှုများ စတာတွေဖြစ်ပါတယ်။

ဒီခြိမ်းခြောက်မှုများရဲ့ ကြောက်မက်ဖွယ်

အကျိုးဆက်များဟာ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ တည်ငြိမ်ရေးကို ထိပါးစေနိုင်တာ ဖြစ်တဲ့ အတွက် ဒါတွေကို လျော့ပေါ့တွက်ဆလို့ မဖြစ်ပါဘူး။

ဥပမာများကို ကြည့်ရအောင်ပါ။

၁။ ဇူလိုင်လ ၁၁ရက် ၂၀၀၁ခုနှစ်၊ အမေရိကန်မှာဖြစ်ခဲ့တဲ့ အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုမှာ လူ(၃,၀၀၀)သုံးထောင်ကျော် အသက် ဆုံးရှုံးခဲ့ရတယ်။ ပုလဲဆိပ်ကမ်း အတိုက်ခံရစဉ်က သေဆုံးရတဲ့ အရေအတွက်ထက် များပါတယ်။

၂။ ၂၀၀၄ခုနှစ်၊ ကမ္ဘာတဝှမ်းလုံးမှာ ဖြစ်ခဲ့တဲ့ အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုများမှာ လူ (၂,၉၀၀) နှစ်ထောင်ကိုးရာကျော် သေဆုံးခဲ့ရပြီး လူ (၈,၀၀၀) ရှစ်ထောင်ကျော် ဒဏ်ရာရရှိခဲ့ပါတယ်။

၃။ ကမ္ဘာတဝှမ်း အေ့စ်ဘီ(Aids)ရောဂါနှင့် တနှစ်တနှစ်သေဆုံးသူပေါင်း (၂)သန်းခွဲမှ (၃)သန်းခွဲအထိ ရှိပါတယ်။

၄။ ၁၉၇၄ခုမှ ၂၀၀၃ခုနှစ်အတွင်း ကမ္ဘာအရပ်ရပ် ပေါ်ပေါက်ခဲ့တဲ့ သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်များကြောင့် သေဆုံးသူပေါင်း (၂)သန်းကျော် ရှိပြီး၊ သန်း(၁၈၀)ဟာ အိုးမဲ့အိမ်မဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခတွင်း ကျဆင်းခဲ့ပါတယ်။

၅။ ၂၀၀၄ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ ဆူနာမီလျှင် ရေဘေးဒုက္ခကြီးအတွင်း (၂၇ရက်အတွင်း)လူပေါင်း (၃) သိန်းကျော်သေဆုံးခဲ့ရပါတယ်။

ဒါတွေဟာ ဥပမာ တချို့သာ ဖြစ်ပါတယ်။

အစဉ်အလာ မရှိတဲ့ ခြိမ်းခြောက်မှုများဟာ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ် ခြိမ်းခြောက်မှုများလို ပထဝီသဘော သဘာဝအရ၊ နယ်နိမိတ် ပြတ်ပြတ်သားသားနဲ့ နိုင်ငံ ချင်း အလိုက် ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိတာမျိုး မဟုတ်တဲ့အတွက် ၎င်းရဲ့ထိခိုက်နစ်နာမှုများဟာ အတိုင်းအဆ မရှိဖြစ် တတ်ပါတယ်။ ဒီအန္တရာယ်တွေဟာ နိုင်ငံအများ အပြားကို တပြိုင်နက် ထိခိုက်စေနိုင်တဲ့အတွက် လူ သားများရဲ့ အကျိုးစီးပွားနဲ့ အသက် ရှင် ရပ်တည် ရေးကိုတောင် ထိခိုက်လာနိုင်ပါတယ်။

ဒါ့အပြင် ဒီအစဉ်အလာမရှိတဲ့ ခြိမ်းခြောက် မှုများဟာ စစ်ရေးသက်သက်ကိစ္စ တခုတည်းနဲ့ချည်း ပတ်သက်နေတာ မဟုတ်တဲ့ အတွက် အင်အားသုံးရုံ သက်သက်နဲ့လည်း ဒါတွေကို မကာကွယ်နိုင်ပါဘူး။

ဒီအန္တရာယ်တွေ၊ ခြိမ်းခြောက်မှုတွေဟာ ထင်သာမြင်သာလည်း မရှိတဲ့အတွက် ကြိုတင်ခန့်မှန်း တွက်ချက် ကာကွယ်လို့လည်း မရပြန်ပါဘူး။ ဒီလို မမျှော်လင့်ဘဲ မထင်မှတ်ဘဲ ပေါ်ပေါက်နိုင်တဲ့ အန္တ ရာယ်မျိုးဖြစ်တဲ့အတွက် ထိခိုက်နစ်နာ ဆုံးရှုံးမှု ကြီးမား မြင့်မားရတာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုမျိုး အန္တရာယ် တွေရဲ့ ကြီးလေးနက်ရှိုင်းတဲ့ သဘာဝကို ရိပ်စား သိမိလိုက်တဲ့အချိန်မှာ ထိခိုက်နစ်နာ ဆုံးရှုံးမှုတွေ ဟာ ပေါ်ပေါက်ပြီးဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။

တချို့ပြဿနာတွေကျပြန်တော့ အကြောင်း ရင်းဟာ တချက်တည်း မဟုတ်ဘဲ။ အပြန်ပြန် အလှန် လှန် ဆက်စပ်နေတဲ့ကိစ္စတွေ၊ အခြေအနေတွေနဲ့ ရော ထွေးနေလေတော့ ဒါတွေကို တုံ့ပြန်ဖို့၊ ကာကွယ်ဖို့ အတော်ချည်းကို ခက်ခဲပြန်ပါတယ်။ (ဥပမာ-ငွေရေး ကြေးရေး၊ ဘဏ္ဍာရေးအကျပ်အတည်းများ)

ဒီအစဉ်အလာမရှိတဲ့ ခြိမ်းခြောက်မှုများဟာ အစဉ်အလာ ပေါ်ပေါက်နေတဲ့ ခြိမ်းခြောက်မှု များနဲ့ လည်း နည်းသဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုး နဲ့ ဆက်စပ်နေမှုများ လည်း ရှိတတ်ပါတယ်။ တခုက တခုကို မွှေးဖွား ပေးတဲ့ အခြေအနေမျိုးလည်း ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ ဥပမာ-

တိုင်းပြည် တွင်း ပြည်တွင်းစစ်များက စစ်ဘေးဒုက္ခသည် အများအပြား အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများသို့ တရားမဝင် ဝင်ရောက်လာမှုများ၊ တိုင်းပြည်တွင်း သဘာဝ ပတ်ဝန်း ကျင် ပျက်ယွင်းလာမှုများ စတာတွေကို ဖြစ်စေ နိုင်ပါ တယ်။

တခါ အကြမ်းဖက်အဖွဲ့အစည်းများက အနုမြူလက်နက်များ၊ ပိုးမွှားနဲ့ဓာတုလက်နက်များ ရရှိရေး ကြိုးစားမှုများကလည်း လူ အများ သေစေနိုင် တဲ့ လက်နက်များ ပြန့်ပွားရေးကို ဖြစ်စေနိုင်ပါတယ်။

တကယ်တော့ ဒီလိုမျိုး အစဉ်အလာမရှိတဲ့ ခြိမ်းခြောက်မှုများဟာ သဏ္ဍာန်အမျိုးမျိုးနဲ့ ပေါ်ထွက် နေတာဟာ လူသားသမိုင်းနဲ့ ယှဉ်တွဲရှိနေခဲ့ပြီးပါပြီ။ မူးယစ်ဆေးဝါး ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှု၊ ပင်လယ် ဓားပြမှု၊ ကြောက်မက်ဖွယ် ကူးစက်ရောဂါဆိုးကြီးများ စတာ တွေဟာ အသစ်အဆန်းတွေ မဟုတ်တော့ပါဘူး။ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဆိုတာဟာလည်း လူသား သမိုင်း နဲ့ အမြွှာညီနောင်ပါပဲ။

ဒါပေမယ့် အခုမှ ဘာကြောင့် ဒီအစဉ် အလာမရှိတဲ့ ခြိမ်းခြောက်မှုများဟာ ရုတ်တရက် ချက်ချင်းကမ္ဘာ့အနေအထားကို ခြိမ်းခြောက်လာနိုင်တာ လဲ။ ဒီနေရာမှာ သမိုင်းနောက်ခံ ရှိနေပါတယ်။

ကြာရှည်ကြာများ တည်ရှိနေတဲ့ တရားမျှ တမှု မရှိတဲ့ နိုင်ငံတကာ နိုင်ငံရေး အနေ အထား (in- ternational political order) က ပဋိပက္ခများ၊ အကျပ်အတည်းများ ပေါ်ပေါက်ရေးအတွက် ရေခံမြေခံ ဖြစ်နေလို့ပါပဲ။

နိုင်ငံကြီးအချို့ဟာ နိုင်ငံတကာရေးရာ ကိစ္စ များမှာ ဝိုင်းကျလွှမ်းမိုးရေး ရည်မှန်းချက်ထားမှု၊ စံ (၂)ရပ်ထားမှု(double standards)၊ မိမိ တနိုင် ငံတည်း အကျိုးကိုသာ ဦးထိပ်ထားမှု၊ တခြားနိုင်ငံများ သို့မဟုတ် လူမျိုးစုများရဲ့အကျိုးစီးပွားများကို ထည့်သွင်း စဉ်းစား ခြင်း မရှိမှုစတာတွေဟာ တရားမျှ တမှုမရှိတဲ့ နိုင်ငံတကာအနေအထားကို ဖြစ်ပေါ်စေ ခဲ့ပါတယ်။

ဒါကြောင့်အားမတန်လို့ မာန်လျှော့ လိုက်ရ တဲ့ အားနည်းတဲ့အဖွဲ့အစည်းများအနေနဲ့ တဖက် စွန်းရောက်တဲ့ နည်းနာများနဲ့ တုံ့ပြန်လာပါတော့တယ်။

စီးပွားရေးကမ္ဘာ့အနှံ့အပြား လွှမ်းခြုံလာမှု(economic globalization)ဟာ တဖက်မှာလည်း ကမ္ဘာ့လူသား သမိုင်းမှာ မကြုံဖူးတဲ့၊ နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေးနဲ့ တန်းတူညီမျှ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အတွက် အခွင့်အလမ်းများ တိုးတက်ပွင့်လင်းလာ စေသလို တဖက်မှာလည်း မြောက်ပိုင်းနိုင်ငံများနဲ့ တောင်ပိုင်း နိုင်ငံများအကြား ဆင်းရဲချမ်းသာ ကွာခြားမှု ကို ပိုမိုကြီးမားစေပြီး၊ တချို့ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများကို ဘေး ဖယ်ထားလိုက်သလို ဖြစ်စေခဲ့ပါတယ်။

ဒီလိုကမ္ဘာ့စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု မညီမညာ ဖြစ်မှုများဟာ တချို့နိုင်ငံများကို အလွန် အမင်း ဆင်းရဲချွတ်ခြံကျစေပြီး၊ အောက်ကျနောက်ကျ ဘဝကို ရောက်ရှိသွားစေခဲ့ပါတယ်။ ဒီအခါမျိုးမှာ တချို့ အသိုင်းအဝိုင်းအကြား မျှော်လင့်ချက်ကင်းပြီး မထူး ဇာတ် ခင်းကြပါတော့တယ်။ ဒီနေရာတွေဟာ အကြမ်း ဖက်ဝါဒ အမျိုးမျိုးပေါ်ပေါက်လာစေနိုင်တဲ့ စိုက်ခင်းပျိုး ခင်းတွေ ဖြစ်လာပါတော့တယ်။

တချို့အစိုးရများကလည်း စီမံခန့်ခွဲ အုပ်ချုပ် ရာမှာ ညံ့ဖျင်းမှု အကျင့်စာရိတ္တခြားမှု၊ နိုင်ငံ အကျိုး စီးပွား ရှေ့တန်းမထားဘဲ ကိုယ့်ဘက်ပဲ ကိုယ်ယက် မှုစတာတွေကြောင့် ဘူးလေးရာ ဖရုံဆင့် ဖြစ်ရပါတယ်။

ဒါ့အပြင် တချို့နိုင်ငံများဟာ မိမိနိုင်ငံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတစ်ခုတည်းကြည့်ပြီး မဆင်မခြင် လုပ် ဆောင်မှုများကလည်း ဘေးပတ်ဝန်းကျင် ပျက်ယွင်းမှု များကို ဖြစ်ပေါ်စေပြီး သဘာဝမိခင်ကြီးကို ဘက်စုံ ပိုင်းစော်ကားနေသလို ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒါကြောင့်ပဲ သုတေသနအရာရှိများရဲ့ ခန့်မှန်းချက်အရ ကုန်ခဲ့တဲ့ ရာစုနှစ် ဒုတိယတဝက်အတွင်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့တဲ့ သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်ကပ်ဘေးများဟာ ပိုမိုလည်းများပြား ပိုမိုလည်း ပြင်းထန်လာတယ်လို့ အဆိုရှိပါတယ်။

လူသားသမိုင်းနဲ့ မိခင်သဘာဝအကြား မသင့်မတင့်ဖြစ်မှုများဟာ လူသားဘဝ လုံခြုံရေးကို တောင် ခြိမ်းခြောက်လာနေပါပြီ။ နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေးများ အလျင် အမြန်ဖြစ်ပေါ် တိုးတက် နေတာနဲ့အညီ ကမ္ဘာ့အကျပ်အတည်း ဘေးဒုက္ခ အန္တရာယ်များ ပေါ်ပေါက်လာ ပါက ဖြေရှင်းပေးနိုင်မယ့်

ကမ္ဘာ့အဆင့်အခြေခံ အဆောက်အအုံတုံ့ပြန်တဲ့စနစ် တရပ်(global crisis response infrastructure) တကယ်လို့များ အကျပ်အတည်း ဘေးအန္တရာယ် (crisis) တခုခု နိုင်ငံတခုကိုပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဒေသတခုကိုပဲ ဖြစ်ဖြစ် ကျရောက်လာပါက ဒီအန္တရာယ်ဟာ ဖဲချပ် တွေ လဲပြိုသလို(domino effect) ပျံ့နှံ့သွားဖို့ ကိန်း အလွန် များလာနေပါပြီ။

စစ်ရေးအာဏာဟာ ငြိမ်းချမ်းရေးကို မဖန် တီးနိုင်ကြောင်း၊ နိုင်ငံရေးအာဏာဟာ လုံခြုံရေးကို အာမခံနိုင်ကြောင်း သမိုင်းက ပြသခဲ့ပြီးပါပြီ။ လုံခြုံ ရေးကို ခြိမ်းခြောက်နေတဲ့ အစဉ်အလာမရှိတဲ့ ခြိမ်း ခြောက်မှုများကို ရင်ဆိုင်ရာမှာ အကောင်းဆုံးနည်း လမ်းကတော့ လုံခြုံရေးအယူအဆ အသစ်အဆန်း တရပ် ရှိဖို့လိုပါတယ်။ ဒါကတော့ “အပြန်အလှန် ယုံကြည်မှု၊ အပြန်အလှန်အကျိုးရှိမှု၊ တန်းတူညီမျှမှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး”ကို ဗဟိုပြုတဲ့သဘောထား အယူအဆပါပဲ။ ဒီခြိမ်းခြောက်မှုများကို ရင်ဆိုင်ရာမှာ တနိုင်ငံတည်း ရင်ဆိုင်လို့ မလုံလောက်နိုင်ပါဘူး။ နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဟာ မရှိမဖြစ် လို အပ်ချက်ပါ။

ဒါကြောင့် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းအနေ နဲ့ နိုင်ငံစုံ၊ ဘက်စုံတွေ့ဆုံဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများ၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများကို ဆက် လက်တိုးတက် လုပ်ဆောင်ခြင်းများဖြင့် ကံမကောင်း အကြောင်းမလှစွာ ပေါ်ပေါက်နိုင်တဲ့ အခြေအနေများကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်း ကျော်လွှား နိုင်အောင် လုပ်ဆောင်ကြဖို့ လိုအပ်နေပါပြီ။

လက်တွေ့မှာလည်း အတော်အားရဖွယ် တိုးတက်မှုများကို တွေ့နေရပါတယ်။ ဥပမာ-ဆူနာမီ ဒဏ်ခံရနိုင်တဲ့ နိုင်ငံများစုပြီး အ စည်းအဝေးများ ထိုင်ကာ ကြိုတင်သတိပေးစနစ် တပ်ဆင်ရေး၊ ဘေး အန္တရာယ်များ ကျရောက်လာပါက ထိရောက်စွာ စီမံခန့်ခွဲရေး၊ ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းများ ပြင်ဆင်ခြင်း စတာတွေကို စနစ်တကျ လုပ်ဆောင်လာကြတာ တွေ့ရပါတယ်။ စီးပွားရေးအင်အား ပိုမိုတောင့် တင်းတဲ့၊ ပိုမိုခေတ်မီတဲ့ နိုင်ငံများက တခြားအားနည်းတဲ့ နိုင်ငံ များကို ကူညီပံ့ပိုးတာတွေကိုလည်း အားရစဖွယ် တွေ့

ရပါတယ်။ ကမ္ဘာကြီး တည်ငြိမ်ရေး၊ လုံခြုံရေးအတွက် တော့ အားတက်စရာပါ။

သို့သော် သက်ဆိုင်ရာအစိုးရ အသီးသီး ကလည်း မိမိကိုယ်မိမိ အားကိုးပြီး ကြိုးစားလုပ် ဆောင်ရမှာပါ။ ကိုယ့်တိုင်းပြည် စီးပွားရေးတောင့် တင်းမှသာ ဒီလိုလုပ်ငန်းမျိုးတွေကို ငွေအင်အားသုံးပြီး တည်ဆောက်နိုင်မှာပါ။ နိုင်ငံတကာက ကူညီတယ် ဆိုတာ အရင်းမ၊ တည်ပေးသလိုသာ ရှိပါတယ်။ ဖွံ့ဖြိုးအောင် အကျိုးအမြတ်ရှိလာအောင်ကတော့ ကိုယ့်အားကိုးကွဲရမှာပါ။

၂၀၀၄ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာ ၂၆ ဆူနာမီ ရေလှိုင်း အော်ကြီး ခံကြရပြီး၊ ၂၀၀၇ ကြာပြီးနောက် ပြင်ပ သတင်း

ဌာနတစ်ခုရဲ့ မေးမြန်းချက်ကို ဗမာပြည်မိုး လေဝသဌာန က အရာရှိတစ်ဦးက ဖြေကြားရာမှာ “ကျနော်တို့ အသေအပျောက်စာရင်း မရသေးပါဘူး။ လူလွတ် မေးထား ပါ တယ်။ အဲဒီလူ ပြန်မရောက်သေးပါ” လို့ ဖြေသွားတာ ကြားရပါတယ်။ ဒီလိုအခြေခံ အဆောက် အအုံနဲ့ အစဉ်အလာမရှိတဲ့ ဘေးအန္တရာယ် တစ်ခု ရင်ဆိုင်လာရပါက ဗမာပြည်သူများ ဘယ်လိုရင် ဆိုင်ကြရမလဲလို့ တွေးပြီးစိတ်ပူပန်နေမိပါတော့တယ်။ ရင်လေးစရာကြီးပါလား။

**ဒီဌာနကိုးကား။ ။ China Daily (7-7-05)
နေ့သတင်းစာမှ ဆောင်းပါးကို မှီးပါသည်။**

စစ်ရေးအာဏာဟာ ငြိမ်းချမ်းရေးကို မဖန် တီးနိုင်ကြောင်း၊ နိုင်ငံရေးအာဏာဟာ လုံခြုံရေးကို အာမခံနိုင်ကြောင်း သမိုင်းက ပြသခဲ့ပြီးပါပြီ။ လုံခြုံ ရေးကို ခြိမ်းခြောက်နေတဲ့ အစဉ်အလာမရှိတဲ့ ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ရင်ဆိုင်ရာမှာ အကောင်းဆုံးနည်း လမ်းကတော့ လုံခြုံရေးအယူအဆ အသစ်အဆန်း တရပ် ရှိဖို့လိုပါတယ်။ ဒါကတော့ “အပြန် အလှန် ယုံကြည်မှု၊ အပြန်အလှန်အကျိုးရှိမှု၊ တန်းတူညီမျှ မှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး”ကို ဗဟိုပြုတဲ့သဘောတား အယူအဆပါပဲ။ ဒီခြိမ်းခြောက်မှုများကို ရင်ဆိုင်ရာမှာ တနိုင်တည်း ရင်ဆိုင်လို့ မလုံလောက်နိုင်ပါဘူး။ နိုင်ငံ တကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဟာ မရှိမဖြစ် လို အပ်ချက်ပါ။

ဗမာပြည်သားတွေ ပြောနေကြတဲ့
တရုတ်ပြည်
ပြဿနာ

စိန်ချင်းကြည်

ဒီနေ့အခါမှာ တချို့လူတွေအဖို့ တရုတ် ဆန့်ကျင်ရေး စကားပြောတာဟာ ပြည်ချစ်ဝါဒ ဖော်ပြသလိုလို ဖြစ်နေတယ်။ တချို့လူ တွေကတော့ လည်း မွန်လေးမှာ တရုတ်တွေ အများကြီးရောက်လာတာကိုမြင်ပြီး တရုတ် လွှမ်းတော့မယ်လို့ ရိုးရိုးသား သားပဲ စိုးရိမ်နေကြပါတယ်။

တကယ်က ဒီနေ့တရုတ်ပြည်ကြီး အဘက်ဘက်က အားကြီးလာနေတဲ့ကိစ္စဟာ သာမန်အလွယ် ပြောဆိုလို့ ပြီးမယ့်ကိစ္စ မဟုတ်ပါဘူး။ ကွန်မြူနစ်ဆန့်ကျင်လိုစိတ်၊ မျက်ကန်းမျိုးချစ်စိတ်လောက်နဲ့ ရင်ဆိုင်လို့လည်း မပြီးပါဘူး။ တရုတ်ပြည်ကြီး စီးပွားရေးအရ တိုးတက်လာ၊ ဒါနဲ့တဆက်တည်း စစ်ရေးအရပါ ဘက်ပေါင်းစုံမှာ အင်အားကြီး ထွားလာ နေ၊ သြဇာကျယ်ပြန့်လာနေတာတို့ဟာ တကယ်တည်ရှိနေတဲ့ ပကတိရုပ်အခြေအနေပါ။ တရုတ်ပြည်ရဲ့ အခုလို တိုးတက်မှုနှုန်းကို ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်အပြီးက အနောက်ဥရောပ နိုင်ငံတွေရဲ့ တိုးတက်မှုနှုန်း နှိုင်းယှဉ်ရင် ရမယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ မတူတာ က အဲဒီနိုင်ငံတွေဟာ ဒီလိုတိုးတက်မှုနှုန်းကို နှစ်အနည်းငယ်သာ ထိန်းသိမ်းနိုင်ပြီး တရုတ်ပြည်ကတော့ ဆယ်စုနှစ်သုံးခုမျှ တောက်လျှောက်ကြီး ထိန်းသိမ်းထားနိုင်တာဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဒီအနေအ ထားကို ရှေ့မှာလည်း ကာလတခု

အထိ ထိန်းထားနိုင် ဦးမယ့်ပုံတွေ မြင်နေဆဲပါ။

ဒါဟာ ကျနော်တို့ခေတ်၊ ကျနော်တို့မျက်စိအောက်မှာ အရှင်လတ်လတ် တွေ့မြင်နေရတဲ့ အင်အားကြီးနိုင်ငံကြီးတခု ဖြစ်ပေါ် လာနေတဲ့ ဖြစ်စဉ်ပါပဲ။ ကိုယ့်ဆန္ဒနဲ့မဆိုင် ဘယ်သူမှတားမရ ဆီးမရ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ လက်တွေ့ကိစ္စရပ်ကြီးဖြစ်တယ်။ တရုတ်တွေကို ဒီလောက်၊ ဒီလိုမတိုးတက်ပါနဲ့လို့ သွားပြောလို့ ရပါ့မလား။ ကိုယ်သာသူနေရာဆိုရင် ဘယ်လိုစဉ်းစားမလဲ။ ဒါကို အလန့်တကြားအော် ပြီး လျှောက်လုပ်နေလို့ မဖြစ်ပါဘူး။ ခေါင်းအေးအေးနဲ့ စဉ်းစားရင်ဆိုင်ကြရမှာပါ။

တရုတ်ပြည်ကြီးထွားလာတဲ့ကိစ္စဟာ ဗမာတပြည်တည်း ကြုံတွေ့နေရတဲ့ ကိစ္စမဟုတ်ပါဘူး။ တကမ္ဘာလုံး ကြုံတွေ့နေရတာပါ။ အမေရိကန်လည်း ကြုံရ၊ အီးယူနိုင်ငံတွေလည်း ကြုံရ၊ ရုရှားလည်း ကြုံရ၊ အိန္ဒိယလည်း ကြုံရ၊ အားလုံးကြုံရတာပါ။ သူ့အိမ်နီးနားချင်းတွေနဲ့ အရှေ့အာရှ၊ အရှေ့တောင် အာရှ နိုင်ငံတွေဆိုတာတော့ မပြောနဲ့တော့။ ဂယက်ဟာ တနေရာနဲ့တနေရာ အတိုင်းအတာအရေရော၊ ပုံ သဏ္ဍာန်အရပါ မတူပါဘူး။ ဒါဟာ အသစ်ဖြစ်ပေါ်လာ မယ့် ကမ္ဘာ့အခင်းအကျင်းသစ်နဲ့လဲ ဆက်နေတယ်လို့ ဆိုနိုင်တယ်။ အဲဒီနိုင်ငံတွေ ဟာ ကိုယ့်အနေအထား အလိုက် ဒီအ

ခြေအနေသစ်ကို ရင်ဆိုင်ဖို့ ပြင်ဆင်နေ ကြပါတယ်။

ဗမာပြည်ဟာ ကိုယ့်နိုင်ငံရဲ့ ပထဝီအနေ အထား၊ လက်ရှိနိုင်ငံအင်အား-ဆိုလိုတာက ဓနအင် အား၊ စစ်အင်အား၊ နိုင်ငံစည်းလုံးမှုအင်အား၊ တရုတ် မြန်မာ နှစ်နိုင်ငံဆက်ဆံမှုသမိုင်း အစဉ်အလာ စတာ တွေကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမယ်။ မူသဘောပြော ရရင် အင်အားမကြီးတဲ့ နိုင်ငံတွေအနေနဲ့ နိုင်ငံတကာ ရေးရာ တွေမှာ ဘယ်နိုင်ငံကြီးနောက်ကမှ တပည့်ခံ မလိုက်ဘဲ ပြေပြေလည်လည် ဆက်ဆံနိုင်ဖို့ဟာ အရေး အကြီး ဆုံးပဲ။

အင်အားကြီးနိုင်ငံကြီးတခု ကိုယ့်အနားမှာ ကပ်ပြီး ပေါ်လာတာကို ကိုယ့်အတွက်ဘယ်လို အ ကောင်းဆုံးဖြစ်အောင် အသုံးချမလဲဆိုတာ သေချာ စဉ်း စားရပါမယ်။ နိုင်ငံရေးသဘောအရ အနေအထိုင် မတတ်ရင် မြေဇာပင်ဖြစ်သွားနိုင်တယ်ဆိုတာ အထူး ပြောစရာ မလိုဘူး။ အရင်ကဆိုရင် အနောက် နိုင်ငံ ကြီးတွေဟာ တရုတ်ပြည်ကို ဧရာမဈေးကွက်ကြီး ရှိ တဲ့နိုင်ငံလို့ သဘောထားခဲ့ကြတယ်။ အဲဒီနောက် ကျတော့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလို့ကောင်းတဲ့၊ လုပ်အားပေါ့ပေါ့ ရနိုင်တဲ့ နေရာလို့သဘောထားလာပြန်တယ်။ ဒါတွေ အားလုံး ဟာ တရုတ်ပြည်ရဲ့ ပြောင်းလဲမှု အနေ အထား အရ လိုက်လံပြောင်းလဲ သတ်မှတ်ရတာတွေ ဖြစ်တယ်။ အခုဆိုရင် တရုတ်ပြည်ကို စီးပွား ကုန်သွယ် ဘက်လို့ တောင် ပြောတဲ့လူက ပြောနေပါပြီ။

တိုင်းပြည်တခု အလျင်အမြန် တိုးတက် လာပြီး ကိုယ့်ကို စီးပွားရေးအရ ပခုံးချင်းယှဉ်လာတာနဲ့ ပတ်သက်လို့ အမေရိကန် နိုင်ငံမှာ ကြီးမားတဲ့ သင်ခန်း စာ ရှိဖူးပါတယ်။ အဲဒါက ၁၉၆၀စုနှစ်များက ဂျပန်ရဲ့ စီးပွားရေးဟာ အနောက်ဥရောပနိုင်ငံတွေကို ဖြတ်ပြီး တက်လာတော့ အဝါရောင်ခြိမ်းခြောက်မှုဆိုပြီး အကြီးအကျယ်စဉ်းစားပြီး ပြင်ဆင်ကြပါတယ်။ မီဒီ ယာတွေကနေ လူထုဆန္ဒ ကောက်ခံ ကြည့်တာ တွေမှာ အမေရိကန်နိုင်ငံသား ၈၀%လောက်က သူတို့နိုင်ငံ အတွက် ဂျပန်ဟာ ဆိုဗီယက်ယူနီယံထက် ပိုပြီးအန္တ ရယ်ရှိတယ်လို့ ဖော်ပြခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ နောက်ဆုံး

တော့ အနေအထားတွေကို ထိန်းညှိရင်း ဒီလိုပဲ ပြီးသွား တာပဲ။ အခုအခါမှာလည်း အမေရိ ကန်ပညာရှင်တွေ ဟာ အဲဒီသင်ခန်းစာ ထောက်ပြပြီး တရုတ်ကိစ္စကို ချဉ်းကပ်ကိုင်တွယ်ဖို့ပြောနေကြတယ်။

ဗမာပြည်ကတော့ရော ဘယ်လို သဘော ထားမလဲ။ ကိုယ့်နိုင်ငံ ပကတိအခြေအနေက အစပြု ရပါမယ်။ ကိုယ့်တိုင်းပြည်ရဲ့ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးဘက်စုံ နောက်ကျနေမှုနဲ့ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု မရှိ ဘူးဆိုတဲ့ အခြေအနေတွေကို မေ့လို့မဖြစ်ဘူး။ တရုတ်နဲ့ စာရင် ဗမာဟာ သမိုင်းမှာလဲ ဘယ်တုန်းကမှ ကိုယ်က ပိုအင်အားတောင့်တင်း၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုး တယ်လို့ မ ပြောနိုင်ခဲ့ဘူး။ ဗမာစကားမှာ “တရုတ်ပြည်ကို အပ် ရောင်းသွားတယ်” ဆိုတဲ့ စကားပုံပဲကြည့်ပါ။ အထက် မှာ ရေးခဲ့တဲ့ အနောက်နိုင်ငံတွေက တရုတ် ပြည်အပေါ် သဘောထားခဲ့တာမျိုး ကျနော်တို့နိုင်ငံက မထားနိုင် ခဲ့တာကို ပြနေတယ်။

ဒီနေ့အခါ ဗမာပြည်ထဲကို တရုတ်ပြည်က စီးပွားရေးအရ ဝင်ရောက်နေတာတွေကို စံအဖြစ်ထား ရင် မှားပါတယ်။ လက်ရှိ တည်ရှိနေတာ အားလုံးဟာ စစ်အစိုးရ အသုံးမကျလို့ နည်းလမ်းမကျ ဖြစ်နေ တာ ချည့် ဖြစ်ပါတယ်။ တည်ငြိမ်တဲ့ နိုင်ငံတခု၊ နိုင်ငံတကာ ပတ်ဝန်းကျင် တခုမှာ ဒီလိုမဟုတ်ပါဘူး။ အခုကိုယ်က အင်မတန်နောက်ကျ ကျန်တာမို့ ကုန်ကြမ်းတင်ပို့ပြီး ကုန်ချောတင်သွင်းရတဲ့ နိုင် ငံသက်သက် ဖြစ်နေရတယ်။ နောက်ပြီးအရင်းအနှီးတွေ တဖက်စောင်းနင်း စီးဆင်း နေတဲ့ အနေအထားကိုလည်း လက်ခံထား နေရတယ်။ နအဖစစ်ဗိုလ်တွေနဲ့ ငြိမ်းအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် တွေက ကိုယ်ငွေရရင် ပြီးရောဆိုပြီး စာချုပ်တွေချုပ် လုပ်ကိုင် နေကြတာတွေပါ။ ဒီနေရာမှာ ငြိမ်းအဖွဲ့ဒေသတခုက လူတဦးပြောတာကို ကိုးကားချင်ပါတယ်။ သူက “ဒီ ဘက်က တင်ပို့ရတာက သစ်တို့၊ ကျောက်မျက်ရ တနာ တို့ဆိုတော့ ဟိုဘက်မှာ တင်ကျန်ရစ် တယ်။ ကိုယ့် ဘက်ကို သွင်းတာကတော့ ဘီယာတွေ ဆိုတော့ သောက်ပြီး-ဖြစ်၊ စီးထွက်သွားတာပဲ။ ဘာမှ အဖတ် တင် မကျန်ဘူး”။

တကယ်က လက်ရှိအနေအထားမှာ တရုတ်ကုန်တွေ စီးဆင်းဝင်နေတာဟာ ကိုယ့်နိုင်ငံ တနိုင်ငံတည်းရဲ့ ပြဿနာ မဟုတ်ဘူး ဆိုတာ မမှေ့သင့်ဘူး။ တင်သွင်းရတာခြင်းအတူတူ အရည်အချင်းတူရင် တန်ဖိုးနည်းပြီး သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးစရိတ် သက်သာ တဲ့ တရုတ်ပစ္စည်းတွေကို လက်ခံနေတာ မမှားပါဘူး။ အရင်းအနှီးစီးဝင်မှုသဘောမှာလည်း အိမ်နီးချင်းဖို့ ကောင်းတဲ့အချက်တွေလည်း ရှိပါတယ်။ အမှန်ပဲ နိုင်ငံတခုတည်းက အရင်းအနှီးချည်း ဝင်နေရင်တော့ မကောင်းဘူးပေါ့။

၂၀၀၅ခုနှစ်ဇွန်လထုတ်၊ လစ်ဗင်း ကာလာ (Living Colour)မဂ္ဂဇင်းမှာပါတဲ့ ၂၀၀၄ခုနှစ်အတွင်း တိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ စာရင်းဆိုတဲ့ စာရင်း ဇယားအရဆိုရင် နိုင်ငံပေါင်း ၂၇နိုင်ငံအနက် တရုတ်ဟာ နံပါတ်သုပဲ နေရာယူထားပါတယ်။ နံပါတ်သက စင်ကာပူပါ။ သူ့ နောက်မှာ ဗြိတိန်၊ ထိုင်း၊ မလေးရှား၊ ဟောင်ကောင်၊ ပြင်သစ်၊ အမေရိကန်စသဖြင့် တန်းစီနေကြပါတယ်။ စင်ကာပူရဲ့ အရင်းအနှီးတန်ဖိုးဟာ နိုင်ငံအားလုံးစုစု ပေါင်းတန်ဖိုးရဲ့ ၂၀.၅၇%၊ ဗြိတိန်က၀၀.၇၁%၊ အမေရိကန်က ၃.၁၉%ရှိပြီး တရုတ်ကတော့ ၁.၂၂%ပဲရှိပါတယ်။ ဒါကို ကြည့်ရင် ဗမာ့စီးပွားရေးကို တရုတ်က လွှမ်းမိုးလိမ့်မယ်ဆိုတာဟာ နည်းနည်းအစိုးရိမ်ကဲနေတဲ့ သဘောဖော်ပြနေပါတယ်။

အထက်မှာ ပြောခဲ့တဲ့ ကောင်းတယ်ဆိုတဲ့ ကိစ္စက အဝေးကနိုင်ငံတွေက မလုပ်လို၊ အရင်းအနှီး မမြှုပ်လိုတဲ့ လုပ်ငန်းတွေအတွက် အိမ်နီးနားချင်းဆီက အရင်းအနှီးရနိုင်တဲ့ကိစ္စပါ။ ဥပမာ တခုပြောရရင်- ဖားကန့်၊ တာမခန်နားမှာ တော်တော်ကြီးတဲ့ ကသိုဏ်း တောင်သံသတ္တုသိုက်ရှိပါတယ်။ နအဖဟာ ဩစတြေးလျားကုမ္ပဏီတွေနဲ့ အဲဒီသိုက်ကို ကန်ထရိုက် ယူလုပ်ရေး ဆွေးနွေးပါတယ်။ ဟိုက ကျွမ်းကျင်သူတွေ ကွင်းဆင်းပြီး လေ့လာတိုင်းထွာကြတယ်။ သူတို့ကဒီမှာ သတ္တုသိုက်ကြီးကြီးမားမား ရှိတာအမှန်ပဲ။ ဒါပေမဲ့ သယ်ယူပို့ ဆောင်ရေးစရိတ်စတာတွေနဲ့ တွက် လိုက်ရင် မကိုက်ဘူးလို့ အထက်ကိုပြန်အစီ ရင်ခံလို့ ဟိုက မလုပ်တော့ပါဘူး။ သူတို့ပြောတာလဲမှန် ပါတယ်။ ဗမာပြည်မှာ လောလောဆယ်ဆယ် သံရိုင်းကို တဆင့်

အချောကိုင်ဖို့ လောင်စာလုံလုံလောက်လောက် မရှိဘူး။ ကျောက်မီးသွေး မလုံလောက်ဘူး။ ဒီတော့သံရိုင်း အဖြစ်နဲ့သာ ပြည်ပကို ဆွဲထုတ်ရရင် စရိတ်က လုံးဝမကုန်တော့ဘူး။ တရုတ်ကျတော့ သူ့နယ်စပ်ကနီးတယ်။ ဆွဲထုတ်နိုင်တယ်။ နယ်စပ်တင်သံရိုင်းကို တဆင့်အချောကိုင်နိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် ယူနန်ပြည်နယ် ပေါက်စန်းက ကုမ္ပဏီကြီးတခုက ထုတ်လုပ်ဖို့ စာချုပ်ချုပ်ခဲ့ပါတယ်။ နို့ပေမဲ့ စစ်အစိုးရဘက်က အခက်အခဲတွေ ထပ်ဖန်တီးနေတာနဲ့ အခုထက်ထိ လုပ်ငန်းမစနိုင်သေးဘဲ ဖြစ်နေလို့ တရုတ်တွေစိတ်ပျက်နေတယ်လို့ ကြားရပါတယ်။

အဲဒီလိုပဲ လုပ်ငန်းခပ်သေးသေးတွေ၊ ဥပမာ- ရွှေတူးတဲ့လုပ်ငန်းအတွက် အရင်းအနှီးလိုတယ်ဆိုပါစို့။ ဟိုနည်းနည်း ဒီနည်းနည်း ကြံကွဲနေလို့ ကောက်သင်း ကောက်သလို ကောက်ပြီးလုပ်ရမယ့် လုပ်ငန်းတွေကို အဝေးက နိုင်ငံကြီးတွေက လုပ်ချင်ပါ့မလား။ ဒါမျိုးကို အိမ်နီးချင်းတွေကသာ လုပ်တာပါ။

ဒါကြောင့် ဗမာပြည်ဟာလည်း တခြားနိုင်ငံများနည်းတူ တရုတ်ပြည်အင်အားကြီးထွားလာတာကို လက်တွေ့အသုံးချရင်ဆိုင်ဖို့ ဉာဏ်အမြော်အမြင် ကြီးစွာနဲ့ ရေရှည်ကိုလှမ်းကြည့်ပြီး သဘောထား ချမှတ်ရမယ် ထင်ပါတယ်။ စစ်အစိုးရလုပ်နေသလို ဒီအကွေ့ဒီတက်နဲ့လျော်မယ်။ နောက်အကွေ့ ကြည့် လုပ်ကြတာပေါ့ ဆိုတာမျိုးနဲ့တော့ မဖြစ်ပါဘူး။

ဒီနေရာမှာ မျိုးချစ်စိတ်အကြောင်း နည်းနည်းပြောဖို့တော့ လိုပါမယ်။ မျိုးချစ်စိတ်ဆိုတာ ရှိသင့်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒါကိုလွန်လွန်ကဲကဲ အတိုင်းအတာနဲ့ မဟုတ်တဲ့ရည်ရွယ်ချက်တွေအတွက် အသုံးပြု တယ်ဆိုရင်တော့ မကောင်းပါဘူး။ ဗမာ ပြည်ဟာ သမိုင်းတလျှောက်လုံး အင်မတန် လူဦးရေများ တဲ့ ကုလားနဲ့တရုတ်အကြားနေခဲ့ရတာပဲ။ တရုတ်တပ် တွေက ဝင်သိမ်းတာလည်း ခံရဖူးတယ်။ ကုလားတွေကို အင်္ဂလိပ်တွေက အစီအစဉ်ရှိရှိနဲ့ သိန်းနဲ့ချီတင် သွင်းလာတာ၊ နောက်ခိုးဝင်လာကြတာတွေလည်း ကြုံဖူးပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ လူမျိုးတုံးတယ်ဆိုတဲ့ ပြဿနာ မရှိခဲ့ပါဘူး။ ကိုယ်ကပဲ သူတို့ကို လွှမ်းမိုး ကိုယ့်လက္ခဏာတွေကို ထိန်းသိမ်းခဲ့ကြတယ် မဟုတ်လား။

ဖိလစ်ပိုင်သမ္မတ ကိုရာဇွန်အကိုနို တရုတ်ပြည်ကိုရောက်တော့ ဖုကျင့်ပြည်နယ်မှာ သူ့ဘိုး ဘေးတွေရဲ့ အုတ်ဂူကို သွားကန် တော့ပါတယ်။ ထိုင်းဝန် ကြီးချုပ်ကလည်း အလားတူပဲ ကန်တော့ပါတယ်။ သူ တို့သွေးထဲ တရုတ်သွေးပါတာ မှန်ပေမယ့် သူတို့ နိုင်ငံ တွေမှာ ဒီကိစ္စကို ရေးကြီးခွင့်ကျယ် ဘယ်သူမှ မပြော ပါဘူး။ အလားတူ အရင်ဗမာပြည်က ဖဆပလ အမတ် တွေထဲမှာလဲ တရုတ်သွေးပါသူ၊ ကုလားသွေး ပါသူတွေ ရှိခဲ့ဖူးပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတို့ချင်းကဲ့တော့ တောင် လူမျိုးရေးကိစ္စကို စကားလုပ်မပြောခဲ့ပါဘူး။

တကယ်က ဗမာပြည်ဒီဘက်ခေတ်သမိုင်း မှာ လူမျိုးရေးကို နိုင်ငံရေးအတွက် အသုံးပြုပြီး မျိုးချစ် စိတ်ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို အလွဲသုံးစားလုပ်တာဟာ မဆလခေတ်က စတယ်လို့ဆိုရမှာပါ။ “မြေမျိုလို့ လူမျိုးမပျောက်၊ လူမျိုမှ လူမျိုးပျောက်တယ်”ဆိုတဲ့ ကြွေးကြော်သံကို မဆလစစ်ဗိုလ်ချုပ်တွေ တင်ခဲ့တာပါ။ အဲဒီတုန်းကတော့ တရုတ်ကို စောင်းပြောတာပါ။ အခု တော့ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ကိုလည်း အဲဒီလို အပြော မျိုးနဲ့ပဲ လူမျိုးရေးစကားတွေနဲ့ တိုက်ခိုက်နေတယ် မ ဟုတ်ပါလား။ ဒါတွေဟာ စံကျတဲ့ မျက်ကန်းမျိုးချစ် လက္ခဏာ ဖြစ်ပါ တယ်။

ဗမာပြည်ဟာ အာရှတိုက်မကြီးပေါ်က နိုင်ငံ

လတ်တခုပါ။ ပဒေသရာဇ်စနစ်နဲ့ အရင်းရှင်စနစ် ဆိုတာ ခေတ်ချင်းသိပ်ကွာလှတာ မဟုတ်ပါဘူး။ အမေ ရိကတိုက်ကြီးမှာ ဌာနေလူမျိုးတွေနဲ့ အသစ် ဝင်လာတဲ့ လူဖြူတွေလို၊ အာဖရိကတိုက်မှာ ကျွန်အဖြစ် အဖမ်း ခံကြ ရတဲ့ လူမည်းတွေနဲ့လူဖြူတွေလို စီးပွားရေး စနစ် ချင်း မကွာပါဘူး။ သူတို့မှာက အရင်းရှင် စနစ်နဲ့ ရှေးဦးဘုံ စနစ်လိုဖြစ်နေတာပါ။ အမေရိကန်မှာ လူမည်းတွေဟာ အသွေးအရောင်ကလွဲပြီး အကုန် ပျောက်သွားပါပြီ။ နာမည်၊ ကိုးကွယ်မှု၊ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု အကုန်ပျောက် ကုန် ပါပြီ။ လူနီတွေလည်း အလား တူပါပဲ။ သူတို့နဲ့ ပြောင်းပြန်၊ ဗမာပြည်သားများ ကတော့ ကိုယ့်ဗမာ ပြည်ထဲမှာ နေသရွေ့ ကိုယ့်အမျိုး သား လက္ခဏာတွေ မပျောက်နိုင်ပါဘူး။ ပြည်ပမှာ အ နေကြာရင်သာ သီပေါ အဆက်၊ မြင်းကွန်းအဆက်၊ လင်းပင် အဆက်တွေလို မျိုးဆက်တွေ ပျောက်ကုန်နိုင် ပါတယ်။

ချုပ်ပြောလိုက်ရင်တရုတ်ပြည် အင်အား ကြီးလာလို့ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ပြဿနာတွေကို အလွယ် တကူ သူများအပေါ် အပြစ်ပုံချ ပြီး ကိုယ့်ဘက်က လုပ် သင့်တာမလုပ်ရင် ကိုယ်ပဲ သမိုင်းကပေးတဲ့ အခွင့် အရေးတွေ လက်လွှတ်ကုန်မှာပါ။ ။

ဗမာပြည်ဒီဘက်ခေတ်သမိုင်းမှာ လူမျိုးရေးကို နိုင်ငံရေးအတွက် အသုံးပြုပြီး မျိုးချစ်စိတ်ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို အလွဲသုံးစားလုပ်တာဟာ မဆလ ခေတ်က စတယ်လို့ဆိုရမှာပါ။ “မြေမျိုလို့ လူမျိုး မပျောက်၊ လူမျိုမှ လူမျိုးပျောက်တယ်”ဆိုတဲ့ ကြွေး ကြော်သံကို မဆလစစ်ဗိုလ်ချုပ်တွေ တင်ခဲ့တာပါ။

အခမ်းအလှူငွေ နှစ်ကြိမ်

နိဂုံးလုပ်ငန်းပြု

လှပေါ်ဦး

(၁)

ကမ္ဘာ့သမိုင်းတွင် “အင်ပါယာ” များအကြောင်းကို လေ့လာသောအခါ “ထူထောင်မှု” များနှင့်အတူ “ပြိုကွဲပျက်သုဉ်းမှု” များပါ တွေ့လျက် ပါရှိနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ရောမအင်ပါယာ၊ မွန်ဂိုအင်ပါယာ၊ ကိုလိုနီ အင်ပါယာ... စသဖြင့်။ အင်ပါယာထူထောင်သူများသည် မိမိအင်အားကို လွန်လွန်ကဲကဲ အထင်ကြီးကြသူများ ဖြစ်ပါသည်။ မိမိနှင့် မိမိလူမျိုးသာ အမွန်မြတ်ဆုံး၊ အကြီးကျယ်ဆုံး၊ စွမ်းရည်အထက်မြက်ဆုံး၊ ကမ္ဘာမြေပေါ်မှ တခြားလူသားမျိုးနွယ်များကို လွှမ်းမိုးထားရန် အထိုက်တန်ဆုံးဟူ၍ ထင်နေတတ်ကြပါသည်။ သို့ရာတွင် ကမ္ဘာ မြေပေါ်မှ လူသားများက သူ၏မတရားမှုများကို အမြဲထာဝရ ယဇ်ပူဇော်ခံ သိုးငယ်များပမာ ခေါင်းငုံ့ လည်စင်းပေးနေကြမည် မဟုတ်ပါ။ သမိုင်းတက္ကေတွင် အင်ပါယာများ ချုပ်ငြိမ်းပျောက်ကွယ်သွားကြပါသည်။ ဧကရာဇ်မင်း များ၏ ပုံရိပ်ရုပ်တုတို့သည်လည်း စွန့်ပစ်ခံ သဲကန္တာရအလယ်တွင် ပြိုကျလဲလျောင်းကာ မုန်တိုင်းနှင့်အတူ ဝဲယုံကျရောက်လာသော သံပွင့်များအောက်တွင် နစ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်သွားကြပါသည်။ အတိတ်သမိုင်းတွင် ဤသို့ ဖြစ်ပျက်ခဲ့သည့်နည်းတူ အနာဂတ်တွင် လည်း ဤသို့ ဖြစ်ပျက်မည်မှာ မလွဲပါ။

ယခုလည်း လာပြန်ပါပြီ-အင်ပါယာထူထောင်လိုသူများ။ သူတို့ကိုယ်သူတို့ လွန်လွန်ကဲကဲ အထင်ကြီးနေကြသည်မှာ ပြောစရာ မလိုပါ။ ကမ္ဘာလူ့အဖွဲ့အစည်းကို မထေမဲ့မြင်ပြုကာ ငါတကောကောပြီး ကျူးကျော်စစ်များ တိုက်လျက်ရှိပါသည်။ လူသားတရပ်လုံး၊ လူ့မျိုးနွယ်တရပ်လုံးနှင့် ဆိုင်သော ကမ္ဘာကြီးတွင် အမေရိကန်တိုင်းတည်း၏ “ဝင်ရိုးတခုတည်း ကမ္ဘာ” လုပ်ချင်နေပါသည်။ လူသားတရပ်လုံးနှင့်ဆိုင်သော ၂၁-ရာစုကို “အမေရိကန်ရာစု” လုပ်ချင်နေပါသည်။ ကုလသမဂ္ဂတွင် အမြဲတမ်းအဖွဲ့ဝင်အဖြစ် အမေရိကန် တန်ခိုင်တည်းသာ ရှိသင့်သည်ဟု မောက်မာပြနေပါသည်။ နေရာတကာတွင် ဗိုလ်ကျလွှမ်းမိုးရေး လုပ်ချင်နေ ပါသည်။ သူတို့သာ ဘက်စုံအင်အား အတောင့်တင်းဆုံး၊ သူတို့သာ စွမ်းရည်အထက်မြက်ဆုံး၊ သူတို့သာ ကမ္ဘာ့လူသားများထဲတွင် အမွန်မြတ်ဆုံးဟူသော စိတ်ဓာတ်များမှ ပေါက်ဖွားလာသော ရမက်ဖောများပင် ဖြစ်ပါသည်။ သူတို့၏ စစ်အင်အားတောင့်တင်းမှု၊ စစ်လက်နက်စွမ်းရည်မြင့်မားမှုတို့အပေါ် မာန်တက်နေရာမှ ပေါ်ထွက်လာသော လောဘဖောများဟုလည်း ဆိုနိုင်ပါသည်။

၂၀၀၅-ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၃ ရက်နေ့ထုတ် The Asian Age စာစောင်တွင် Thomas Friedman (သောမတ်စ်ဖရိဒ်မင်း) ရေးသားသော ဆောင်းပါးတိုကလေးတပုဒ် ဖတ်လိုက်ရပါသည်။ စားရေးသူက သူမြင်တွေ့ကြားသိခဲ့ရသည်များကို ရိုးရိုးကလေး တင်ပြရေးသားထားခြင်းဖြင့် ဘုရားအစိုးရအဖွဲ့၏ မိမိကိုယ်ကို လွန်လွန်ကဲကဲ အထင်ကြီးပြီး မာနထောင်လွှားနေသော စိတ်ဓာတ်ကို နားရွက်တံတွေးဆွတ် သတ်ပေးလိုက်ပုံလေးမှာ နှစ်သက်စရာကောင်းလှပါသည်။ စာရေးသူရော၊ ဆောင်းပါးထဲတွင် ၎င်းတို့၏အမြင် တင်ပြထားသူများပါ အမေရိကန် သားများနှင့် အနောက်နိုင်ငံသားများ ဖြစ်နေကြသည့်အတွက်လည်း ပိုမို စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းနေပါ သည်။

ဤဆောင်းပါးတိုလေး၏ ဆိုလိုရင်းအချက်ကို မိတ်ဆက်တင်ပြပေးလိုပါသည်။

“အနီရောင် နဂါးကြီး၏ ခြိမ်းခြောက်မှုဆိုတာ မေ့ထားလိုက်၊ အစိမ်းရောင်နဂါးကြီး နိုးထလာနေပြီ” ဟူ၍ခေါင်းစဉ်ပေးလျှင်သင့်တော်မည်ထင်ပါသည်။

(၂)

ရှေးဦးစွာ “အစိမ်းရောင် နည်းပညာ”ဆိုသည်ကို သဘောလောက် ရှင်းပြထားဖို့ လိုပါလိမ့်မည်။ တခွန်းတည်းပြောရလျှင် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ကိုက်ညီသော လူသားတို့၏ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးနည်းပညာပင် ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့မြေလွှာကို ညစ်ညမ်းစေသော စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများနှင့် အမှိုက်သရိုက် အညစ်အကြေးတို့လျော့နည်းအောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး၊ ကမ္ဘာ့လေထုကို ညစ်ညမ်းစေသော ဓာတ်ငွေ့ထုတ်လွှတ်မှု၊ အဆိပ်အနိုးအငွေ့များ ထုတ်လွှတ်မှုတို့ကို လျော့နည်းအောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး၊ ဤအညစ်အကြေး အနိုးအငွေ့တို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့် လောင်စာဆီ သုံးစွဲမှု လျော့နည်းစေခြင်းဖြင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး၊ လူသားတို့၏တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာ နေအိမ်တိုက်တာ၊ လူစီးယာဉ်အမျိုးမျိုး၊ လူ့အသုံးအဆောင်နှင့် စက်မှုပစ္စည်းအမျိုးမျိုးတို့ကို ထုတ်လုပ်ရာတွင် ဤအချက်များနှင့် ကိုက်ညီသော စက်မှုလုပ်ငန်းများ၊ ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ဖော်ဆောင်သည့် နည်းပညာများပင် ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် (ရွှေအဆင့်ဟု သတ်မှတ်ထားသော) အဆင့်မီ အဆောက်အအုံ(၆၀) ခန့် ရှိပါသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု အစိမ်းရောင်အဆောက်အအုံကောင်စီက အသိအမှတ်ပြုသတ်မှတ်ပေးထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အဆောက်အအုံတည်ဆောက်ရေးတွင် ပါဝင်သောရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းများနှင့် အဆောက်အအုံ တည်ဆောက် မှုစနစ်များတွင် စွန့်ထုတ်အညစ်အကြေးနည်းပါးမှု၊ လွှင့်ထုတ်အနိုးအငွေ့တို့တွင် အညစ်အကြေး နည်းပါးမှု၊ စွမ်းအင် အမြင့်ဆုံးသုံးစွဲခြင်းလျော့နည်းမှု စသည်တို့ကို စစ်ဆေးပြီး အဆင့်အတန်းကို သတ်မှတ် အတည်ပြုပေးထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအဆောက်အအုံများထဲက တခုမှာ ပီကင်းမြို့တော်တွင် ရှိပါသည်။ တရုတ်ပြည် သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာန အဆောက်အအုံပါ။ Yuyuantan Nanlu St ယွီယွင်ထန် လမ်းမှာ တည်ရှိပါသည်။

စာရေးသူ(သောမတ်စ်ဖရိဒ်မင်း) က ယင်းအဆောက်အအုံကို သွားရောက်ကြည့်ရှုပါသည်။ သယံဇာတ ရင်းမြစ်များ ထိန်းသိမ်းရေးကောင်စီမှ Robert Watson (ရောဘတ် ဝပ်ဆင်) နှင့်အတူ သွားကြည့်ကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဝပ်ဆင်က သည်အဆောက်အအုံအတွက် ဒီဇိုင်းပုံစံရေးဆွဲရာမှာ တရုတ်ပြည်ကို အကြံဉာဏ်ပေးခဲ့သူ ပုဂ္ဂိုလ်ပါ။ စာရေးသူ ဖရိဒ်မင်းအနေဖြင့် သည်အဆောက်အအုံအပေါ် စိတ်အဝင်စားဆုံး အချက်တချက် ရှိနေပါသည်။ တရုတ်ပြည်မှ သည်အစိမ်းရောင်အဆောက်အအုံအား “တရုတ်ပြည်တွင်းဖြစ်”ဟူ၍ ဘာကြောင့် ခေါ်ဝေါ်သတ်မှတ်ကြတာလဲ။

Dick Cheney (ဒစ်-ချေနီ) ၏ ပြောပုံပြောနည်းမျိုးအတိုင်းပြောရလျှင် တရုတ်ပြည်တွင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးအလုပ်ဆိုသည်မှာ “ပုဂ္ဂလိက ကျင့်ဝတ်” တွင် မပါရှိဟု ပြောရပါလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် ယခုအချိန်မှာတော့ လူတိုင်းလူတိုင်း ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်း လုပ်ဖို့ လိုအပ်လာနေပါပြီ။ ယခင်ကဆိုလျှင် ပီကင်းသည် ချေးညှော်မစင်သော ကလေးငယ်၏မျက်နှာကဲ့သို့ အလွန်ညစ်ပတ်ပေရေခဲ့ပါသည်။ လူနေထူ ထပ်ပြွတ်သိပ်မွန်းကျပ်နေပါသည်။ ဒါက ကိစ္စဆိုးတရပ်ပါ။ ယခုတော့ ကိစ္စကောင်း အစပြုပြီဟု ဆိုရပါမည်။ တရုတ်ခေါင်းဆောင်များနှင့် တရုတ်စီးပွားရေးလူ့အဖွဲ့အစည်းက သည်အချက်ကို ကောင်းကောင်းကြီး သဘောပေါက်လာကြသည့်အတွက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ တရုတ်ပြည်သည် ပိုမို၍ ချောင်လည်ကြွယ်ဝလာသည်။ အိမ်ဝယ်-ကားဝယ်နိုင်သော တရုတ်တွေ ပိုမိုများပြားလာသည်။ သည်တော့ အစိမ်းရောင်နည်းပညာများ အပူတပြင်း ပြဋ္ဌာန်းလုပ်ဆောင်ဖို့ လိုအပ်လာပြီ။ သို့မဟုတ်လျှင် တရုတ်ပြည်သည် သူ၏သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သူ၏ပြည်သူများကို ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု ဖြစ်စေလိမ့်မည်။ တရုတ်ပြည်အနေဖြင့် မျက်မှောက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလမ်းကြောင်းအတိုင်း ဆက်လက်ချီတက်နိုင်မည်လော-သို့မဟုတ် သူကိုယ်တိုင် မွန်းကျပ်ပြီး တိမ်းပါးသွားရသည့်အဖြစ်မျိုး ရောက်မည်လော-ဆိုသည်ကို အစိမ်းရောင်နည်းပညာက အဆုံးအဖြတ်ပေးလိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် တရုတ်တို့သည် အစိမ်းရောင်နည်းပညာကို အရှိန်အဟုန်ဖြင့် စတင်နေကြလေပြီ။

တချိန်တည်းတွင် ၂၁-ရာစု၏အရေးအကြီးဆုံး စက်မှုလုပ်ငန်းတရပ်ဖြစ်လာနေသော အစိမ်းရောင်နည်းပညာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာကော ဘာတွေများ လုပ်ဆောင်နေကြပါသလဲ။ ဘုရင့်အစိုးရအဖွဲ့သည် ကျွန်တော်တို့(အမေရိကန်) ထုတ်လုပ်သူများကို မော်တော်ကား တနာရီပြေးနှုန်းပိုမိုမြင့်မား မလာသေးသည့်အတွက်၊ ကားပစ္စည်းကိရိယာတန်ဆာပလာတွေ အရည်အချင်း သည့်ထက်ပိုမို မြင့်မားမလာသေးသည့်အတွက် ပြောဆိုပစ်တင်နေကြသည်။ သည်ပြောနည်းမျိုးနှင့် သည်ပုံအတိုင်းဆိုလျှင် ဖက်စပ်ကားများ ထုတ်လုပ်ရေးဘက်ဆီသို့ တွန်းပို့ရုံသာ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

တကယ်တမ်း လုပ်သင့်တာက ဒါနဲ့ပြောင်းပြန်ပါ။ အမေရိကန်ကုမ္ပဏီများအပေါ် တွန်းအားလည်း ပေးရမည်။ လှုံ့ဆော်တာလည်း လုပ်ရမည်။ သို့မှသာ နောက်တဆင့် ပိုမိုမြင့်မားကြီးကျယ်သော ၊ ရှေ့တန်းရောက်သော စက်မှုလုပ်ငန်းများ ဖြစ်ပေါ်စေရေးကို ဦးတည်သည့် အသစ် တီထွင်ဖန်တီးမှုများ လုပ်ဆောင်လာနိုင်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။ မိမိတို့က အဆင့်အတန်းမြင့်မားစွာ နေထိုင်သုံးစွဲနေကြချိန်တွင် တရုတ်တို့က ဈေးပေါသော အဝတ်အထည်စတို့ တင်သွင်းနေရသည့်အပြင် အထင်သေးနေကြပါသလား။ ဆယ်စုနှစ်တခုလောက် စောင့်ကြည့်ပါ။ ကျွန်တော်တို့(အမေရိကန်) များသည် အစိမ်းရောင်နည်းပညာများကို ပီကင်းမှ တင်သွင်းနေရပြီး တချိန်တည်းတွင် မိမိကိုယ်တိုင်ကတော့ ဂျပန်ဖက်စပ်ကားများ တင်သွင်းနေရသည့် အဖြစ်မျိုးကိုသာ ကြုံတွေ့ရပေလိမ့်မည်။

တရုတ်ပြည်သည် အနီရောင်နဂါးကြီးအဖြစ်ထက် အစိမ်းရောင်နဂါးကြီးအဖြစ်နှင့် ကျွန်တော်တို့ (အမေရိကန်) ကို စိန်ခေါ်မှုတွေ ပိုလုပ်လာနေပါသည်။ ပီကင်းမှ သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာဆိုင်ရာ ဝန်းကြီးဌာန အဆောက်အအုံကိုပဲ ကြည့်ပါ။ ဟုတ်ကဲ့။ ခေတ်မီတပ်ဆင်မှု အမွှမ်းအမံပစ္စည်းများမှာ ဥရောပကလာသော ပစ္စည်းများသာ ဖြစ်ပါသည်။ တချို့ပစ္စည်းများဆိုလျှင် အမေရိကန်ပစ္စည်းများပါ။

သို့ရာတွင် အပေါက်ငယ်ကလေးများပါရှိသည့် လမ်းခင်းအုတ်ပြားအုတ်ချပ်တွေကျတော့ကော။ ကျောက်မီးသွေး လောင်ကျွမ်းမှု၏ ဘေးထွက်ပစ္စည်းဖြစ်သော(နောက်ပြီး လေထုညစ်ညမ်းမှုအတွင်း ပေါင်းစပ်ပါဝင်နေသော) fly ash ပြာမှုတို့ဖြင့် ပေါင်းဖွဲ့ထုတ်လုပ်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အရှိန်ပြင်းထန်စွာ ကျရောက်လာသော မိုးစက်နှင့်ရေများသည် ဤအုတ်ချပ်များ၏အပေါက်ငယ်ကလေးများမှတဆင့် ပီကင်းမြို့တော်ပထဝီမြေသား၏ နက်ရှိုင်းသော အောက်ခြေရှိ ရေကိုထိန်းသိမ်းသိုလှောင်ထားနိုင်စွမ်းရှိသည့် သဘာဝ သဲကျောက်မြေလွှာကြောင့် စီးဆင်းရောက်ရှိသွားကြပေလိမ့်မည်။ (ဒါက တရုတ်ပြည်တွင်းဖြစ်ပါ) လျှပ်စစ်အား ထုတ်လုပ်ပေးနိုင်စွမ်းရှိသည့် ခြပ်စင်နှစ်မျိုးဖြင့် တွဲစပ်ထုတ်လုပ်ထားသော photovoltaic ဖိုတိုဗိုလ်တိတ် ပြတင်းတံခါး

မှန်ချုပ်နှင့် မှန်ကူကွက်များကလည်း ဤအဆောက်အအုံတွင် သုံးစွဲသည့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား၏ ၁၀% ကို နေရောင်ခြည်မှတစ်ဆင့် ထုတ်လုပ်ပေးနိုင်ပါသည်။ (တရုတ်ပြည်တွင်းဖြစ်ပါပဲ) နေရောင်ခြည်ဖြင့် ရေနှေးကြိုချက်သည့်စနစ်(ဒါလည်း တရုတ်ပြည်တွင်းဖြစ်ပါပဲ) အဆောက်အအုံ၏ အပေါ်ဆုံးထပ်ခေါင်မိုးပေါ်ရှိ ပန်းဥယျာဉ်တွင် ဖို့မြေအဖြစ် အစားထိုးထည့်သွင်းထားသော မြေဆီလွှာမှာ သာမန်မြေဆီလွှာထက် ၇၅% ပိုမိုပေါ့ပါးပြီး ၎င်းမြေဆီလွှာကုပတပေတိုင်းမှာ ရေထိန်းသိမ်းနိုင်စွမ်း ၃-ဆ၊ ၄-ဆ ပိုမိုမြင့်မားပါသည်။ (တရုတ်ပြည်တွင်းဖြစ်) ကွန်ကရစ်ဖြင့်တည်ဆောက်ထားသော အဆောက်အအုံ၏ အကာအရံများသည်လည်း လျှပ်ကာ ပစ္စည်း တမျိုးဖြစ်သော ရေမြှုပ်များ ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းထားသည့်အတွက် ဆောင်းရာသီတွင် နွေးထွေးပြီး နွေရာသီတွင် အေးမြစေပါသည်။ (ဒါက အမေရိကန်ပိုင် ကုမ္ပဏီတခုမှ လာရောက်ထုတ်လုပ်ဆောင်ရွက်နေသည့် တရုတ်ပြည်တွင်းဖြစ်ပါ)

တရုတ်ပြည်အခြေစိုက် မော်တော်ကား အပိုပစ္စည်းထုတ်လုပ်သူ Jack Parkowski ဂျက်-ပါကောစကီ ကလည်း သူ့အမြင်ကို ပြော ပြပါသည်။ “တရုတ်ပြည်ဟာ မော်တော်ကားဆိုင်ရာမှာ ဒုတိယ အကြီးဆုံးဈေးကွက်အဖြစ်ကနေ ပထမအကြီးဆုံးဈေးကွက်အဖြစ် ပြောင်းလာနေတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီက ကားထုတ်လုပ်တဲ့ စက်မှုလုပ်ငန်းကလည်း ပိုပြီး စွမ်းဆောင်ရည်မြင့်မားတဲ့၊ လောင်စာဆီ သုံးစွဲမှုသက်သာတဲ့၊ နောက်ပြီး သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှုလည်း နည်းပါးတဲ့ မော်တော်ကားထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းကို ကြိုးပမ်းတည်ဆောက်နေကြတာ ဖြစ်လို့ မကြာမီအချိန်အတွင်းမှာ တင်ပို့နိုင်တဲ့အဆင့်ကို ရောက်လာလိမ့်မယ်”

တရုတ်ပြည်တွင် ချမှတ်လုပ်ဆောင်နေသော အစီမံအစဉ်အတိုင်းပညာကလည်း တဆင့်တိုး အောင်မြင်မှုများ ရနေပါသည်။ ယခုအခါ တရုတ်ကားကုမ္ပဏီများသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို မထိခိုက်စေသော ဒီဇယ်အင်ဂျင်အမျိုးအစားတခုဖြင့် မောင်းနှင်သည့် ခရီးသည်တင်ဘတ်စ်ကားများ ထုတ်လုပ်ရေးကို အရှိန်အဟုန်ဖြင့် တွန်းတင်နေကြကြောင်းကိုလည်း သူက ကိုးကားပြောဆိုပါသည်။ တရုတ်ပြည်သည် ကမ္ဘာကြီးအတွက် ပိုမိုမြင့်မားသော အဆင့်အတန်းကို အစပြုတည်ဆောက်နေပေပြီ။

“ဒါကြောင့် သူတို့ဟာ နည်းပညာတင်သွင်းသူအဖြစ်ကနေ နည်းပညာတင်ပို့သူများ ဖြစ်လာကြတော့မယ်” ဟုလည်း သူက ဆက်လက်ပြောဆိုပါသည်။ တရုတ်ပြည်သည် ဘယ်လို ထုတ်ကုန်မျိုးဖြစ်ဖြစ် ပြိုင်ဘက်ကင်းအောင် အလိုအပ်ဆုံးဖြစ်နေသောတိုင်းပြည်၊ ဘယ်ထုတ်ကုန်ပစ္စည်း အတွက်ပဲ ဖြစ်စေ အကြီးမားဆုံးဈေးကွက်။ ထို့ကြောင့် သူတို့သည် သူတို့တိုင်းပြည်လိုအပ်မှုအတွက် သူတို့ကိုယ်တိုင်ဖြည့်စွမ်းရန် သူတို့၏ ထုတ်လုပ်ရေးအရည်အချင်းကို မြင့်မားလာအောင် နည်းသစ်များ တီထွင်ကြံဆ ဖန်တီးလာကြပေလိမ့်မည်- ဟုလည်း သူက ပြောပြပါသည်။

သူတို့သည် တရုတ်ပြည်တွင်းမှာ ကုန်ကျစရိတ်နည်းပါးစွာဖြင့် ပစ္စည်းများကို ထုတ်လုပ်နိုင်ကြသဖြင့်လည်း ကမ္ဘာကို သက်သာသော တရုတ်ဈေးနှုန်းများဖြင့် တင်ပို့ပေးနိုင်ကြမည်ဖြစ်သည်။ တရုတ်ပြည်နေ့စဉ်သတင်းစာ The China Daily က “တရုတ်ပြည်၏ (၁၁) ကြိမ်မြောက် ၅-နှစ်စီမံကိန်းကို မကြာမီစတင်တော့မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ယင်းစီမံကိန်းထဲတွင် ၂၀၁၀ ခုနှစ်၌ တရုတ်ပြည်၏ ဂီဒီပီ ၁-ယူနစ်တိုင်းတွင် စွမ်းအင်ဆိုင်ရာ ကုန်ကျစရိတ်ကို အချိုးကျ လျော့ချသွားမည့် စီမံကိန်းအစီအစဉ်တခုလည်း ပါရှိနေကြောင်း သတင်းဖော်ပြထားပါသည်။ “ဤရည်မှန်းချက်အတိုင်း ပေါက်မြောက်အောင် ဆောင်ရွက်ရာတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုမည့်သူများအတွက်လည်း ကြီးမားသည့်စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများ ဖွင့်ပေးထားကြောင်း” ကိုလည်း ၎င်းသတင်းစာ၏ဆွေးနွေးတခုတွင် တရုတ်ပြည် ထိပ်တန်းစွမ်းအင်သုတေသနဌာနမှ ဒါရိုက်တာဖြစ်သူ Zhou Dadi(ကျိုး) ကပြောပြပါသည်။

“တရုတ်ပြည်ရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုက တို့ထက် သုံးဆလောက်ပိုမြန်နေတယ်” ဟုရှုလည်း ဝပ်ဆင်က

သူ့အမြင်ကို ထုတ်ဖော်ပြောကြားပါသည်။ “တရုတ်ပြည်မှာ အသစ်တီထွင်ဖန်တီးမှုတွေ အတော်များများ ဖြစ်ပေါ်နေတယ်။ တရုတ်ပြည်တွင်း ထုတ်လုပ်ရေးကုန်ကျစရိတ် နည်းပါးတာကြောင့် ဖြန့်ချိရေးဘက်မှာ ဒါလောက် မြန်ဆန်သွက်လက်နေတယ်လို့ ဆိုရမယ်။ တို့တဦးတည်းသာ ကမ္ဘာကြီးရဲ့ သတင်းအရင်းအမြစ်၊ တကမ္ဘာလုံးကို ဆက်သွယ်လွှမ်းမိုးထားနိုင်တဲ့ အရင်းအမြစ် ဖြစ်နေတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဥရောပတို့၊ ဂျပန်တို့ကလည်း အကြီး အကျယ် အရှိန်အဟုန်ပြင်းပြင်းနဲ့ လုပ်ဆောင်နေကြတာပဲ မဟုတ်လား။”

(၃)

“ငါနှင့်ငါသာ၊ နှိုင်းစရာ” ဟု ထင်နေသော ဘုရားအစိုးရအဖွဲ့အား ဝပ်ဆင်၏ အထက်ပါမှတ်ချက်စကားက အရိုးသားဆုံး၊ အဖွင့်လင်းဆုံး ထောက်ပြသတိပေးလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မှန်ပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ်က တိုင်းပြည်အများအပြားသည် ကိုယ့်အားကောင်းချက်နှင့်ကိုယ်၊ ကိုယ့်သာ လွန်ချက်နှင့်ကိုယ် ရှိနေကြပါသည်။ ကမ္ဘာ့လူသားများသည် မိမိတို့စွမ်းရည်ကို တဆင့်တိုးမြှင့်တင်ကာ အနာဂတ်ကမ္ဘာကြီးကို ပိုမိုသာယာလှပလာအောင် ဖန်တီးနိုင်စွမ်းရှိနေကြပါသည်။ မိမိ၏ အင်အားသာလွန်မှုအပေါ် မာနထောင်လွှားသူများ ရုပ်ပျက်ဆင်းပျက် အကျနာ ဇာတ်သိမ်းခဲ့ရသည့် သမိုင်းသင်ခန်းစာများလည်း ရှိခဲ့ဖူးပါသည်။ “ငါမှငါ” “ငါကမှ ကမ္ဘာဗိုလ်” ဟူ၍ မာနထောင် လွှားမနေသင့်တော့ပါ။

ဖော်ပြခဲ့သော ဆောင်းပါးလေးမှာ အဆုံးမသတ်သေးပါ။ အလွန်လှပစွာ နိဂုံးချုပ်ထားသော ဝါကျ ကလေးတခု ကျန်ရှိနေပါသေးသည်။

“ငါတို့ ရှုံးသင့်ပါတယ်။ ငါတို့က အတိတ်ကို အသေဆုပ်ကိုင်ထားတဲ့အချိန်မှာ သူများက အနာဂတ်ကို ဆုပ်ကိုင်ထားကြလို့ပါပဲ” ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

ဤနိဂုံးချုပ်ချက်က ပိုင်လှပါသည်။ အမေရိကန်တဦး၏ နိဂုံးချုပ်ချက်မို့လည်း ပိုမို၍ သဘောကျစရာ ကောင်းနေပါသည်။

အရှုံးအနိုင် ကိစ္စအထိ မပြောလိုသေးပါ။ သို့ရာတွင် ငါတကောကောတတ်သူများ နှာခေါင်း ကျည်ပွေ့ တွေ့တတ်ကြောင်းကိုတော့ သတိရစေချင်ပါသည်။

ကိုယ့်အမျိုးသားမှ အမြင့်မြတ်ဆုံး၊ စွမ်းရည်အထက်မြက်ဆုံးဟု စိတ်ကြီးဝင်ပြီး ကမ္ဘာ့မျိုးနွယ်များအပေါ် မထီလေးစားပြုလာလျှင် အမေရိကန်ပဲ ဖြစ်ဖြစ်(တရုတ်အပါအဝင် ကျန်မျိုးနွယ်များ) ဘယ်သူပဲဖြစ်ဖြစ် သမိုင်းဇာတ်ခုံပေါ်မှ ကျွမ်းပြန်ကျမည်ကိုလည်း သတိပေးထားဖို့ လိုပါသည်။

ကိုယ့်စစ်တပ်အင်အားကြောင့် စိတ်ကြီးဝင်ကာ မာနထောင်လွှားပြီး ထင်ရာစိုင်းကြမည်ဆိုလျှင် ကမ္ဘာပေါ်မှ အင်ပါယာထောင်ချင်သူပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ ဗမာပြည်မှ သားစဉ်မြေးဆက် စစ်အုပ်စုနန်းဆက် ထူထောင် ချင်သူပဲဖြစ်ဖြစ်...သမိုင်းတကွေ့တွင်... ..။

